This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

1817
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

A
R
HONI SOIT QUI MAL Y PENSE
SEMPER EADEM

OFFICIUM Hominis,

Cùm Stylo, tùm Methodo Luculentiſſimâ expoſitum;

Opus *Cujuſvis*, at præcipuè *Indoctiſſimi Lectoris*, captui accomodatum; familiiſque inſtituendis perquam neceſſarium:

Quod cum in XVII *Capita dividatur*, Eorum uno quolibet Die Dominico lecto, ter quotannis perlegatur.

Acceſſerunt nonnullæ Precum formulæ, variis Populi Chriſtiani neceſſitatibus idoneæ.

Liber hic ex Lingua *Anglicana* in *Latinam*, eo præcipuè conſilio traductus eſt, quò *Juvenes* in Ludis Literariis verſantes, ſimul & moribus inſtituantur, & in lingua Latina proficiant.

LONDINI,

Pro *E. Pawlet*, ad Inſigne Sanctorum Bibliorum in Vico Chancery-Lane, prope Fleet-ſtreet, MDCCIV.

PM
4500
.A442

13-397953

BIBLIOPOLÆ.

DOMINE,

NON opus erat ut hæc mihi provincia, hortatu cujuſquam, aut authoritate commendaretur; ſua ſecum attulit incitamenta & præmia. *Tractatum* ipſum & *Orationes* annexas non invitus perlegi, & pro iis, tanquam pro maximo beneficio accepto, Deo gratias agendas eſſe cenſeo: nihil enim in his deſideratur, quò minùs ſanctitatis incremento inſerviant & legentibus, quod Scriptori unicè propoſitum eſt, ſubſidia Spiritualia, adſit modo benedictio divina, ſuppeditent. Tractatûs argumentum id reverà eſt; quod præ ſe fert Titulus, *Hominis Officium* in ſuas partes diſtributum: Hunc Author ea brevitate abſolvit & in Capita tam aptè diſtinctéque partitus eſt; quod non dubito quin legentium animos facilè allecturus, capturus, penitúſque poſſeſſurus *ſit: Huc* accedit, quod facilitate *quadam & perſpicuitate* infimæ

plebis captui, & argumentorum ſpiritualium pondere, acutiſſimorum profectui conſulendo, doctorum pariter ac indoctorum, imo cunctorum plane quotquot præſentis aut futuræ ſuæ fœlicitatis ſincero deſiderio tenentur rationem habuiſſe videtur. Nec Tractatui cedit *Appendix Devotionalis*, utpote quæ cujuſq; infirmitatibus aptiſſimè ſubveniat, nihilq; ferme prætereat quod cuivis Chriſtiano uſui ſit futurum. *Præfationis* quam videris à me expetere, locum occupavit *Introductio*, nec quid mihi reliquit agendum, præter hoc unum Deum ſuppliciter orare, " Ut Authorem tam liberale mu-
" nus in Theſaurarium clam ſedulo im-
" mittentem palam remunerari dignetur:
" Hoc eſt ut opere tam piè & tempeſtivè
" collocato, nec enim hujuſmodi ſubſidiis
" religioni labaſcenti plus unquam opus
" erat, propitius adſit,& lætos paſſim ſuc-
" ceſſus tribuat. Deniq; ut Deus ſemen ſa-
" tum gratiâ ſuâ,quæ omnia poteſt fovere,
" & irrigare, meſſemque uberrimam con-
" cedere dignetur: humilimè precatur

Amicus veſter fidelis,

H. Hammond.

INTRODUCTIO
AD
TRACTATUM
Sequentem, Oſtendens
Neceſſitatem Animam Curandi.

Sect. 1. TRactatûs *hujus ſcopus is unicus eſt, ut compendioſè doceat etiam indoctiſſimum Lectorem, quemadmodum ita ſe gerat in hoc mundo, ut æternam in futuro fœlicitatem conſequatur. Quum autem fruſtrà eſſet homines officii ſui admonere, niſi priùs id præſtandi neceſſitatem evìceris, ideò priuſquàm ad* Particularia *cujuſvis Chriſtiani officia progrediar, conabor officii cujuſdam generalis, quódque ad reliqua viam ſternit, quoque ſpreto, reliqua omnia ſpernantur neceſſe eſt, nempe* ANIMAM *ſtudioſè & diligenter* CURANDI *neceſſitatem oſtendere.*

2. HOMO *duabus partibus conſtat,* CORPORE & ANIMA: *quorum* hæc *ad* illud *comparata, corticis aut ſiliquæ ad inſtar ſe habet, nec aliud eſt, quam maſſa carnis, variis morbis & doloribus, & tandem morti ipſi obnoxia: mortuum, (tantùm abeſt, ut pretio habeatur,)*

 fœte-

fœtorum non ferentes, in terra quâ putreſcat, defodimus. Hoc tamen, viliorem noſtri partem, diligenter curamus; huc labor omnis & cura tendit, ut hoc alamus & foveamus; pretioſori interim parte, animâ, quaſi parum ad nos attinente, poſt habita penitúſque neglectâ.

3. *Hic* Animæ neglectus *peccati omnis initium eſt; quiſquis itaque vitam ſtatuit Chriſtianam agere, hunc primò radicitus evellat; Ad quod, profundâ ſcientiâ aut eximiis naturæ dotibus opus non eſt; inſipientiſſimus quiſque niſi prorſus* Idiota, *ſatis ad hoc inſtructus eſt, ſi eandem hac in re, quam in negotiis ſæcularibus ſolet, prudentiam adhibere velit: quæ igitur hominum in rebus mundanis diligentiam exſuſcitare ſolent, exponam, & deinde ad animæ curam transferam.*

4. QUATUOR *vulgò ſunt quæ* Curam *noſtram exitant: Primò, rei* Pretium: *Secundò,* Utilitas, *cùm eâ carere non poſſumus ſine magno noſtri damno & incommodo: Tertiò,* Periculum *cui obnoxia eſt: Quartò,* Spes *de curâ noſtrâ ſucceſſu concepta, tanquam ſalutem & incolumitatem rei curatæ allatura.*

Rei pretium.

5. *Primò, cura noſtra Rei* pretio *reſpondet: Pretioſiora quæque vigilantiſſimè tuemur, nè amittamus ſolliciti: Nemo fimum aut ſtercus, ſed nummum, aut quicquid pretioſiſſimum habet, ciſtâ includit obſerátque. Anima itaque plus curæ quam reliqua omnia quæ in mundo ſunt, meretur; utpote quæ pluris infinitè valet: Primò,*

ia ad Divinam imaginem *condita eſt:* *nim* ſufflavit in nares ipſius halitum vi- n. 2. 7. *Cùm autem Deus reliqua om- nitate & præſtantia antecedat, quò pro- iquid ad Eum accedit, eò magis æſti- m eſt; ideóque quoniam nulla eſt in terris a quæ Deum ulla ex parte referat præ- imam humanam, huic plus curæ quàm re- omnibus impendere debemus.* Secundo, *non moritur. Res ex duratione æſtima- nus: quo quid diuturnius eſt, eò ma- tii. Anima autem in æternum permane- vitiis, Formâ, Robore, imò corporibus anefcentibus; manet ſuperſtes anima, inde majoris pretii eſſet oportet: quanta lementia eſt hæc animarum contemptio; non dicam dies aut menſes, ſed Annos iis quæ citò aufugiunt congerendis, ab- animaſque interim noſtras (ſtabilem & pretioſum Theſaurum) Diaboli de- onibus & latrociniis exponere.*

Animam perdere quanta miſeria.

Secundò, Sollicitos red- i alicujus UTILI- *ſeu Damnum quod perditam conſequitur. atio Communis dictat in ʼitæ hujus; defluentes crines cernimus, movemur tamen, utpote quibus facile : at ſi periclitantur oculi noſtri aut membra, omnibus tantum malum viri- citi amolimur; at omnem longè calami- perat eaquæ ex perditione animæ oritur.*

Verum

Verum eſt, Animas noſtras uno ſenſu perdi non p
ſe, hoc eſt non poſſumus ita perdere ut eſſe deſina
poſſunt autem alio ſenſu perdi, ita ut priori ſe
perditas malimus, hoc eſt fœlici rerum ſtatu,
quem condita ſunt, excluſæ in extremam miſe
am demergantur : verbo dicam, in infernum, *u*
non datur reditus, detruſæ pereunt in æternu
quod ut effugiamus, non parem intereſt corp
rum *noſtrorum, quæ deliciæ noſtræ ſunt, &*
quibus curandis toti occupamur : intereſt h
enim poſt mortem excitata, & animabus *den*
conjuncta, idem quod animas *fatum manet.*
nos igitur neglectâ penitus anima, *corporis ta*
tum cura ſolicitet, certa pernicies animam, n
minus certa corpus maneat neceſſe eſt : ſi igit
corpus *revera diligas, hoc animæ optimè co*
ſulendo oſtendas : Tecum cogita an poſſis æte
na *pati incendia? Si enim minima ignis ſci*
tillula in partem aliquam corporis incidente, d
lorem ferre non poſſumus; quantò minùs to
corpore in ignes æternos conjecto, æternos i
quam non horas aliquot aut dies duraturos : h
enim propior adeſt miſeriarum exitus p
multa annorum millia *in cruciatibus infern*
abſumpta, quàm primo quo cœperunt die : H
inquam cogita, ut & has te pœnas eò qu
animam *neglexeras certo daturum eſſe, e*
proinde commiſeratione ſaltem corporis miſer
arum partem luituri ductus, aliquam anim
curam impende.

7. Terti

vel ab inimicis externis, vel ab interno
malo. Primò, Foras ab inimicis, quo-
ovibus à lupis voracibus, quod eo magis
is vigilantiam excitat: hoc idem animæ
rit; quotidiana ei & ingentia intentant
a Inimici ſui, Mundus, Caro & Dia-
cum his igitur veluti cum juratis anima-
oſtibus perpetuum fore nobis bellum ſolen-
cramento obſtricti pollicemur, animarum
tum primum conſulentes: quiſquis itaque
as cum eorum aliquo paciſcitur, nec animæ
nec Voto, *perjurii crimen, quod quidem*
& diligenter expendi meretur, incurrit.
utem meliùs, quæ animæ pericula immi-
intelligamus; conſideremus aliquamdiu,
ſunt quibuſcum contendit inimici.
Plurima ſunt quæ hoſtem reddunt formi-

Morbo. *Hæc corporum noſtrorum ſæpe conditio eſt; non tantùm* Vi *externæ obnoxia ſunt, ſed* morbis *etiam intus naſcentibus ſæpius laborant, quo caſu opus non eſt ut quis periculi nos ſatis jam ſollicitos admoneat, aut ad medelam quærendam incitet: hic etiam* Animæ *ſtatus eſt: Eas nos corporis partes* morbo *tentari cenſemus, quæ ſuo rectè officia non funguntur; vitiatum palatum qui cibos rectè non ſapit; ægrum ſtomachum qui non concoquit: quod idem de Animæ cenſendum, quoties ſuo non funguntur munere* facultates ejus.

11. *Tres ſunt præcipuè partes animæ*, Intellectus, Voluntas *&* Affectus: *quæ quidem vitiari & corrumpi apertum eſt. Se quiſque interroget, quantulum eſt quod rerum ſpiritualium intelligat, & ſtatim deprehendet intellectum calligare, quantò ad malum velle quam bonum proclivior ſit; & cenſeat incurvare & corrumpi ſuam voluntatem? quantò cupidinis æſtu ad voluptates peccati rapiatur, quam languido autem & frigido affectu Deum & virtutem proſequatur ut facile agnoſcet vitiari affectus ſuos, & rationes ſuæ imperium prorſus excuſſiſſe? ut autem in* morbis Corporeis *primus eſt ad ſanitatem gradus, ſcire morbi cauſam; ita hîc etiam opus eſt ut ſciamus, qua ratione Anima in hunc* ſtatum morboſum *incidit; quod paucis jam exponam.*

Primum fœdus.

12. DEUS *primum hominem* Adamum peccati *expertem creavit, animaque ſua* officii *ſui* ple-

nam

ntanaum eſſe ipſa Dalila *cenſuit. Nec*
t CHRISTUS, *quin* ſi paterfami-
et quâ vigiliâ fur venturus ſit, vigila-
c ſineret perfodi Domum ſuam, Mat.
Nos in medio furum degimus, & eo-
inde inſidias quâvis horâ metuere dece-
c tamem eâdem curâ pretioſam noſtrî
inimam, *quâ* domum *noſtram aut rem*
am cuſtodimus? metuo nè animæ noſtra
obis exprobrare poſſint, quod Chriſtus
iſcipulis ſuis, Mat. 26. 40. Itane? non
is unam horam vigilare mecum? *Sunt*
ereor plurimi, qui interrogati, quando
unam illis impenderint, quanquam ini-
infeſtiſſimis obſeſſis, hærebunt ancipites
ſpondeant. Quænam igitur miſerarum ani-
conditio eſſe poteſt, ad quas perdendas om-

Morbo. *Hæc corporum noſtrorum ſæpe ca*
tio eſt; *non tantùm* Vi *externa obnoxia ſ*
ſed morbis *etiam intus naſcentibus ſæpius*
hærent, *quo caſu opus non eſt ut quis per*
nos ſatis jam ſollicitos admoneat, *aut ad*
dicelam quærendam incitet: *hic etiam* Ani
ſtatus eſt: *Eas nos corporis partes* morbo
tari cenſemus, *quæ ſuo rectè officia non fung*
tur; *vitiatum palatum qui cibos rectè non ſa*
ægrum ſtomachum qui non concoquit: *quod i*
de Anima cenſendum, *quoties ſuo non fung*
tur munere facultates ejus.

11. *Tres ſunt præcipuè partes animæ*, In
lectus, Voluntas & Affectus: *quæ qui*
vitiari & corrumpi apertum eſt. *Se quiſ*
interroget, *quantulum eſt quod rerum ſpiriti*
lium intelligat, & *ſtatim deprehendet int*
lectum calligare, *quantò ad malum velle qu*
bonum proclivior ſit; & *cenſeat incurvare*
corrumpi ſuam voluntatem? *quantò cupid*
æſtu ad voluptates peccati rapiatur, *quam l*
guido autem & frigido affectu Deum & v
tutem proſequatur ut facile agnoſcet vitiari
fectus ſuos, & *rationes ſua imperium pro*
excuſſiſſe? *ut autem in* morbis Corporeis *p*
mus eſt ad ſanitatem gradus, *ſcire morbi ca*
ſam; *ità hîc etiam opus eſt ut ſciamus*, *qua*
tione Anima in hunc ſtatum morboſum *incid*
quod paucis jam exponam.

Primum fœdus.

12. DEUS *primum homin*
Adamum peccati *expertem cr*
vit, *animæque ſuæ* officii *ſui* p

Ill

17. Secundum *hoc* FOEDUS *cum* Adamo *& in eo nobiſcum ſtatim poſt Lapſum factum eſt, & verbis iſtis*, Gen. 3. 15. Semen mulieris conteret Serpenti caput, *breviter comprehenditur: hoc quoque partim ex* Beneficiis *á Deo conferendis, partim ex* Officiis *à nobis praeſtandis conſtabat.* Secundum Fædus.

18. *Deus Filium ſuum*, Deum *ſibi* æqualem *mittere, ad nos pollicitus eſt*, ut homo factus ſimilis nobis per omnia, abſque tamen peccato, *pro nobis hæc quæ ſequuntur ageret.*

19. Primo, Totam Patris *ſui* Voluntatem *nobis patefaceret; cui ſi pareamus, Deo accepti, præmio donabimur: Hoc Chriſtus, non minimam officii ſui partem in* Sermonibus *iſtis &* Præceptis *quæ in Evangelio occurrunt, præſtitit. Undè* PROPHETA *noſter audit, cùm olim* Prophetæ *munus eſſet non tantum futura* prædicere, *ſed &* docere *& exponere Divinam Voluntatem: Noſtrum itaque hîc officium poſtulat, ut ei auſcultantes, avidè Divinam quam ut nobis enarraret cœlitus miſſus eſt, diſcamus voluntatem.*

20. Secundo, *eum oportuit peccata noſtra* expiare, *non tantùm unum illud* Adami, *ſed totius* Generis humani *peccata, ſi verè reſipiſcant vitamque emendent, atque ita nobis Remiſſionem peccatorum promereri, Gratiam Dei conciliare, noſque ab æterna perditione peccatis noſtris debita redimere: Hæc omnia morte ſuâ effecit, ſeipſum victimam immolans pro peccatis*

omnium qui verâ pœnitentiâ ducti iis in poſterum renuntiarent; *hinc* SACERDOS *noſter eſt*. Sacerdotis *enim munus erat* Sacrificia pro peccatis populi offerre. *Ex parte noſtra*, *noſtri eſt de peccatis noſtris verè & ex animo* Conteri, *atque in poſterum deſerere*, *cum alia lege morte Chriſti nihil impœnitentibus conferente remitti nequeunt*. Secundo, *hoc præſtito*, *firma fide* Credere *nos* Sacrificii ſui *ampliſſimum fructum percepturos eſſe*: *nempe peccata nobis omnia*, *quotcunq*; *& quantacunque ſint*, *remiſſum iri*, *noſque ab æternis ſuppliciis peccatis noſtris debitis liberandos eſſe*. Muneris Sacerdotalis *officium alterum erat* populo Benedicere, *& pro eo* Intercedere. *Hoc quoque in mandatis habuit à patre ſuo Chriſtus*, Acts 3. 26. Deus filium ſuum Jeſum miſit qui benediceret vobis: *in quo benedictio iſta conſiſtebat*, *verba ſequentia oſtendunt*, *ſcil.* avertendo unumquemque à pravitatibus ſuis: *& proinde quæ adhibuit media ad nos à peccatis avertendos*, *inter maxima ſua Beneficia numeranda ſunt*. *Quod ad* Interceſſionem *ſuam attinet*, *hoc non tantùm in terris agens præſtitit*, *ſed etiam in Cœlis pergit præſtare*, Sedet enim ad dextram Dei & interpellat pro nobis, Rom. 8. 34. *Ex parte noſtra*, *noſtrî eſt ineffabili huic Benedictioni non reſiſtere*, *ſed ſic Benedici velle*, *à peccatis nimirum converti*, *nec irritas reddere* Preces & Interpellationem *ſuam pro nobis*, *quæ quidem nobis in peccato perſiſtentibus fructu careant neceſſe eſt*.

21. Ter-

21. Tertio, *Chriſtum oportuit nobis vires ſuppeditare, quibus quod Deus à nobis exigit peragere poſſimus: quod præſtat* primò *legis* Adamo *latæ, qua ab omni peccato immunem eſſe juſſit ſub pœna damnationis, rigorem mitigando,* alacri *tantùm* ſinceroque conamine *voluntatem Divinam præſtandi injuncto, & acceptâ delinquentium* ſincerâ pœnitentiâ. Secundò, *immittendo in* corda *noſtra* Spiritum *ſuum* Sanctum *qui nos regat ac gubernet, qui vires ad Tentationes ſuperandas, ut & ea omnia exequenda quæ à nobis Deus ſub Evangelio exigit, ſuppeditet. Unde etiam* REX *noſter eſt, cum hoc* Regis *proprium ſit Regere & Gubernare, & Inimicos ſubigere. Noſtri ergo officii eſt, obedientes nos illi ſubditos præſtare; ab illo regi & gubernari; Legibus ſuis parere, Rebellium partes non ſequi,* i. e. *peccatum aliquod non fovere, ſed Gratiam ſuam ſedulò implorare quà tentationes ſubigamus; & impetratam in hunc uſum diligenter adhibere.*

22. *Ultimò, Chriſtus omnibus illi fideliter obſequentibus,* æternam glorioſam *hæreditatem,* Regnum Cœlorum, *quod prior adiit, nobis aditum apperturus, obtinuit. Noſtri igitur officii eſt, ſedulò cavere nè in peccato aliquo perſiſtentes, cæleſti illa hæreditate excidamus. Neve* ſecundò *animos noſtros terrenis hiſce rebus affigi patiamur, ſed eos juxta præceptum Apoſtoli,* Col. 3. 2. Superna curate non terreſtria, ſurſum erigentes, beatæ iſtius hæreditatis, *præ quâ ſordent & vileſcunt omnia*

omnium qui verâ pœnitentiâ ducti iis in poſterum renuntiarent; *hinc* SACERDOS *noſter eſt.* Sacerdotis *enim munus erat* Sacrificia pro peccatis populi offerre. *Ex parte noſtra, noſtri eſt de peccatis noſtris verè & ex animo* Conteri, *atque in poſterum deſerere, cum alia lege morte Chriſti nihil impœnitentibus conferente remitti nequeunt.* Secundo, *hoc præſtito, firma fide* Credere *nos* Sacrificii ſui *ampliſſimum fructum percepturos eſſe*: *nempe peccata nobis omnia, quotcunq; & quantacunque ſint, remiſſum iri, noſque ab æternis ſuppliciis peccatis noſtris debitis liberandos eſſe.* Muneris Sacerdotalis *officium alterum erat* populo Benedicere, *& pro eo* Intercedere. *Hoc quoque in mandatis habuit à patre ſuo Chriſtus*, Acts 3. 26. Deus filium ſuum Jeſum miſit qui benediceret vobis: *in quo benedictio iſta conſiſtebat, verba ſequentia oſtendunt, ſcil.* avertendo unumquemque à pravitatibus ſuis: *& proinde quæ adhibuit media ad nos à peccatis avertendos, inter maxima ſua Beneficia numeranda ſunt. Quod ad* Interceſſionem *ſuam attinet, hoc non tantùm in terris agens præſtitit, ſed etiam in Cœlis pergit præſtare,* Sedet enim ad dextram Dei & interpellat pro nobis, Rom. 8. 34. *Ex parte noſtra, noſtrî eſt ineffabili huic Benedictioni non reſiſtere, ſed ſic Benedici velle, à peccatis nimirum converti, nec irrita reddere* Preces & Interpellationem *ſuam pro nobis, quæ quidem nobis in peccato perſiſtentibus fructu careant neceſſe eſt.*

21. Te-

o, alacri animo sinceroque conamine vo-
:tem *Divinam præſtandi injuncto, & ac-*
: *delinquentium* ſincerâ pœnitentiâ. Se-
lò, *immittendo in* corda *noſtra* Spiritum
ı Sanctum *qui nos regat ac gubernet, qui*
· *ad Tentationes ſuperandas, ut & ea om-*
xequenda quæ à nobis Deus ſub Evangelio
t, ſuppeditet. Unde etiam REX *noſter*
um hoc Regis *proprium ſit Regere & Gu-*
re, & Inimicos ſubigere. Noſtri ergo
eſt, obedientes nos illi ſubditos præſtare;
o regi & gubernari; Legibus ſuis parere,
lium partes non ſequi, i. e. *peccatum ali-*
non fovere, ſed Gratiam ſuam ſedulò im-
re quà tentationes ſubigamus; & impetrà-
in hunc uſum diligenter adhibere.
:. *Ultimò, Chriſtus omnibus illi fideliter*
uentibus, æternam glorioſam *hæredita-*
Regnum Cœlorum, *quod prior adiit,*

quàm Deo Conditori, pudeat igitur, ſaltem propter Numinis reverentiam, viles habere quas ille tanti æſtimat; præcipuè cùm eo jam in ſtatu ſint, ut nequeunt niſi negligentiâ noſtrâ perire.

27. *Sic paucis (quod mihi propoſitum erat) expoſui* Quatuor *iſta* Diligentiæ incitamenta, *quibus nunquam non commovemur, quoties de rebus hujus mundi agitur; oſtendi etiam non tantùm Rationem ſed & Neceſſitatem poſtulare, ut nos hæc vehementius moveant cùm de* Anima *agitur. Quid amplius addam? concludam cum verbis Prophetæ,* Iſa. 46. 8. Recordamini hujus, & præbete vos viros, i. e. *Eandem Animæ curam impendite, quam rebus cæteris omnibus alicujus momenti impendere Ratio jubet: quod quidem* Communis Juſtitia *poſtulat;* Anima *enim* Rationem *iſtam vobis ſubminiſtrat, qua res hujus mundi curatis, ut igitur ipſa nullum* Rationis *hujus fructum percipiat iniquiſſimum eſt; perinde ac ſi* Pater familias *qui cuncta famulis ſubminiſtrat, cibo ab illis depulſus, unicus foret in familia ſua, qui fame conficeretur.*

28. *Nec tantùm hoc Juſtitia, ſed & Miſericordia poſtulat: Anima enim, ut patet, in æternas, eaſque ineffabiles miſerias, neglecta incidet. At tunc temporis ſerio nimis fruſtraque hæc omnia animo recoletis & volvetis: ultimum miſeris perfugium Divina miſericordia eſt, qua vos equidem contemptu ejus & abuſu indignos reddidiſtis. Quâ autem fronte in extremis an-*

guſtiis Miſericordiam à Deo implorare audebitis, quam vos ipſi animabus veſtris denegâſtis? quas nec communi Charitate complexi eſtis; nec enim rationem ullam earum habuiſtis, nec vel ſupervacuas illis horas, quarumque vix tædia fallere potuiſtis, impendere dignati eſtis.

29. *Hæc animo attentè & ſeriò ponderate, & ſiquam à* Deo commiſerationem *in ſummis anguſtiis poſiti ſperatis, veſtri ipſorum dum tempus ſinit,* commiſeremini, pretioſis *veſtris* Animabus *eâ quâ decet curâ conſulentes.*

30. *Si his argumentis* Officii *hujus* neceſſitatem *vobis perſuaſi, reſtat dicendum in quibus hæc* Cura *verſari debet: nimirum in iis omnibus agendis, quæ Animæ fœlicitati promovendæ inſerviunt, (qui unicus eſt Curæ noſtræ finis) quænam hæc ſunt, accedo ut oſtendam.*

ARGUMENTA CAPITUM.

Dies Dominicus I.

DE *Hominis Officio, ex Lumine Naturæ,* Pag. 1. *& Sacrarum Literarum,* p. 2. *Officii humani Diviſio,* p. 3. *Officium erga Deum,* Ib. §. *Primò illum pro Deo habere, quid hoc ſit,* p. 3, 4. *Fides,* p. 4. *Affirmationibus,* p. 5. *Præceptis, Interminationibus, Promiſſis adhibita,* p. 5, 6, 7. *Spes,* p. 9. *Amor,* p. 10. *in Dei præſtantia, & Benevolentiâ fundatus,* p. 11. *Benevolentia ejus quoad Animas, & Corpora.* p. 11, 12. *Amoris indicia, placendi ſtudium,* p. 13. *Fruendi deſiderium,* p. 14, 15, 16. *Timor,* p. 17. *Homines præ Deo metuendi inſania,* p. 17, 18. *Fiducia,* p. 20. *in periculis.* p. 20, 21, 22. *in egeſtatibus,* p. 23.

Dies Dominicus II.

De Humilitate, p. 27. *Submiſſio præceptis Dei,* ib. *caſtigationibus, patientia in Adverſis,* p. 29. *ſubmiſſio Sapientiæ Divinæ,* p. 32. *Honoris habiti Deo varii modi,* p. 33, 34. *Templo ſuo,* p. 34.

Reditui

Reditui ſuo, p. 35. *ſcelus ſacrilegii*, p. 36. *Diei ſuo*, p. 37. *Feſtis Eccleſiæ*, p. 38. *& Jejunalibus*, p. 39. *Verbo Dei*, p. 40. *de Catecheſi*, p. 41. *de Concionando*, p. 43, 44. *Sacramentis*, p. 45. *de Baptiſmo*, *uſque ad* p. 52.

Dies Dominicus III.

De Cœna Domini, p. 52. *de Examinatione prævia*, ib. *in qua ducis ſpiritualis uſus*, 63, 64. *Inter Communicandum quid agendum*, 63, 64, 65, 66. *& poſtea uſque ad* 75.

Dies Dominicus IV.

Honos Nomini Divino, p. 75. *Blaſphemia*, ib. *Juramentum Aſſertorium & Promiſſorium*, 76. *Illicitum*, ib. *Perjurium & de Juramentis levibus*, &c. ad finem.

Dies Dominicus V.

De Adoratione, p. 84. *Oratione*, ib. *cujus partes Confeſſio*, *Petitio*, 84, 85. *Deprecatio*, 86. *Interceſſio*, 87. *Gratiarum Actio*, 88. *de Publicis precibus*, 89. *Privatis*, 90. *Orationis conditiones requiſitæ*, 91, 92, 93, 94. *de Corporis geſtu in Adoratione*, 98. *de Pœnitentia*, 98, 99. *de Jejunio*, 103. §. *Secundo alium Deum non adſciſcere*, *de Idololatria externa & interna*, 105, 106.

Dies Dominicus VI.

De Officiis erga noſmetipſos, p. 106. *de Humilitate*, 107. *de ſuperbiæ reatu*, ib. *periculo*, 108. *ſupplicio*, 109. *inſania*, 110, &c. *de inanis Gloriæ reatu*, 114. *periculo*, ib. *ſtultitiâ*, 115. *remediis*, 116. *de Manſuetudine*, 118. *ejus obtinendæ mediis*, 120. *de Conſideratione*, 121. *ſtatus noſtri & actionum*, 121, 122.

Dies Dominicus VII.

De Ἀυταρκεία, *ejuſque oppoſitis*, p. 124. *Obmurmuratione*, *Ambitione*, *Avaritia*, 125, 126. *ejuſque atrocitate*, 127. *Invidia*, 128. Ἀυταρκείας *obtinendæ mediis*, 128, 129. *de Diligentia*, 129. *quæ vel in vigilantia*, ib. *vel induſtria in augendis Gratiæ & Naturæ donis*, *uſque ad* 133. *de Caſtitate*, ib. *ejus aſſequenda mediis*, 136. *de Temperantia in edendo*, 137, 138, 139.

Dies Dominicus VIII.

De Temperantia in bibendo, p. 140. *de falſis bibendi finibus*, *ſocietatis gratiâ*, *benevolentiæ conciliatione & conſervatione*, &c. *uſque ad* 148. *dehortatio ab ebrietate*, *& dilutio objectionum*, 151, &c.

Dies Dominicus IX.

De Temperantia in ſomno, 157. *de Recreationibus*, 159. *de Veſtitu*, 161. *ejuſque & virtute & vitio, de nimia Parſimonia quoad officia priora*, 162, 163.

Dies Dominicus X.

De Officiis erga vicinos noſtros, p. 165. *in Juſtitiam Negativam & Poſitivam diviſis*, 165, 166. *De Juſtitia Negativa erga animam vicini*, 167. *uſque ad* 172. *erga Corpus*, 172. *de Homicidio, ejus variis modis*, 173. *ſuppliciis*, 174. *indiciis factis*, 175. *de Mutilatione*, 177. *de vulneribus & plagis*, 179.

Dies Dominicus XI.

De Juſtitia quoad poſſeſſiones vicini, p. 181. *de Adulterio*, 182. *uſque* 185. *de juſtitia circa bona vicini*, 185. *de Malitia*, ib. *de Avaritia*, 186. *de Oppreſſione*, 187. *de Furto quod vel in debitis non ſolvendis*, 188. *Debitorum varia genera*, 189, 190.

Dies Dominicus XII.

De ſurripiendis bonis vicini, p. 191. *de Fraude in re fidei commiſſa*, 193. *in Commercio*, 194.

in

in Venditore, ib. &c. *in Emptore*, 196. *Fraudis remedia*, 197, &c. *de Reſtitutione*, 200.

Dies Dominicus XIII.

De Falſis rumoribus ad Famam Vicini ſpectantibus, p. 201. *Falſo Teſtimonio*, 202. *publicè*, 203. *de ſuſurro*, ib. *de Irriſione & contemptu*, 205. *hæc omnia Juſtitiæ Negativa officia etiam ad cogitationes reſpiciunt*, 209. *de Juſtitia Poſitiva & primò de veritate*, 210. *ejuſque oppoſito Mendacio*, 211. *de Comitate, Manſuetudine*. 212, 213. *de altercatione & exſecratione*, 214, 215. *de Invidia, Detractione*, 216. *honore habendo donis extraordinariis ut & dignitate cæteris præeminentibus*, 218, *de Debitis egenis & pauperibus*, 219. *de Officiis ex relationibus quibuſdam naſcentibus*, 221. *de Gratitudine erga benefactores*, 222.

Dies Dominicus XIV.

De officio debito Magiſtratibus, Parentibus, p. 224. *debetur Supremo Magiſtratui honos, tributum*, ib. *Preces, Obedientia*, 225. *de officio noſtro erga Paſtores*, 227. *eis debetur Amor, Honos*, 227, 228. *Victus, Obedientia*, 229. *Preces*, 239. *de officiis Parentibus Naturalibus debitis, Reverentiâ, Amore*, &c. *à* 231. *uſque ad* 237. *de officio Parentum erga Liberos*, 237. *uſque ad* 246.

Dies

Dies Dominicus XV.

De officiis Fratrum, p. 246. *Spiritualium*, 24 248, 249. *Uxoris officio, obedientiâ*, 250, 25 *fide*, 251. *Amore*, 252. *à quibus Mariti crim na uxorem non abſolvunt*, 252. *de viri officii Amore, Fide, Alimento*, 253. *Inſtitutione*, 25. *de mutuo auxilio & oratione Conjugum pro invicem*, 255. *quid in Nuptiis contrahendis pra cipuè ſpectandum*, 255. *de Nuptiis illicitis*, 25 *de officiis Amicorum, Fide, Auxilio, Admoni tione*, &c. *à* 257, *ad* 260. *de Servorum officii Obedientia, Fidelitate, Patientia*, &c. *à* 260, *a* 262. *de Dominorum officiis, ad* 265.

Dies Dominicus XVI.

Alii Officiorum Fontes erga vicinum, p. 265 *de Charitate Affectuum erga Animas*, 266. *Cor pus, bona & exiſtimationem vicini*, 266. *de Cha ritatis hujus effectis, veluti Pacis ſtudio*, 267 *extinctione invidiæ*, 268. *ſuperbiæ*, &c. *à* 269 *ad* 272. *Motiva ad Charitatem hanc à* 272, *a* 283. *de Charitate Actionum erga Mentem Animam*, 283, 284. *Corpus vicini*, 286.

Dies Dominicus XVII.

De Charitate circa bona vicini, p. 288. *Divitis, Pauperis*, 289. *de Conditionibus ad Eleemoſyna.*

moſynas bene præſtandas requiſitis, à 290, ad 297. Charitatis officia circa exiſtimationem vicini, 299. de Pace inter litigantes conciliandâ, 302. de Charitate erga Inimicos noſtros, 305. Officia Chriſtiana & poſſibilia & jucunda, 307. etiam cùm perſecutionibus exponat, 308. Periculum procraſtinandi Converſionem noſtram ad Deum, 309.

INDEX ORATIONUM

huic Operi nexarum.

Orationes Matutinæ, Pag. 315
Nocturnæ, 322
Collecta pro variis Gratiis, 327
Paraphraſis in Orationem Dominicam, 340
Ejaculationes è Libro Pſalmorum *depromptæ,* 343
Examinationis capita ante participationem Sacræ Cœnæ, 346
Preces præcedentes Sacramentum, 362
Ejaculationes inter Communicandum uſurpandæ, 366
Preces quæ ſequi poſſint Communicationem, 368
Oratio graſſante publica perſecutione, 373
Oratio in Adverſis, 374
Preces ab Infirmis uſurpandæ, 378
Preces graſſante publica calamitate, 389
Oratio pro hac Eccleſia, 392
Oratio pro Pace Eccleſiæ, 394
Oratio pro Regina Majeſtate, 399

Dies

Dies Dominicus I.

De Officio Hominis ex Lumine Naturæ, ex Lumine Scripturæ: Hominis Officia ad tria genera revocantur, aut enim ad Deum, noſmetipſos, aut proximos noſtros referuntur: Officium noſtrum erga Deum; de Fide, Promiſſis, Spe, Amore, Timore, Fiduciâ.

1. EA nobis bona Chriſtus acquiſivit quæ animam proculdubio reddent felicem, cùm his vel Æterna felicitas accenſenda ſit: Quoniam autem hæc nos jure vendicare non poſſumus niſi adimpletâ priùs Conditione nobis propoſitâ; ideo quicunque animæ ſuæ felicitatem exoptat, Conditioni adimplendæ ſe accingat oportet: quænam hæc ſit ſuprà in genere innui, *i. e. Alacre ſincerumq; conamen toti voluntati Divinæ obtemperandi.* Cùm autem hæc Divina voluntas plurima in ſe complectatur, hæc quænam ſint etiam ſciamus neceſſe eſt, hoc eſt, quænam ea omnia ſunt quæ à nobis jam exigit Deus, quorumque obſervationem æterna felicitas, omiſſionem æterna miſeria conſequetur.

De Lumine Naturæ.

2. Horum aliqua ſunt animis noſtris adeo penitùs impreſſa, ut Naturâ innoteſcant: *i.e.* Officia ea eſſe noſtri vel tacentibus Scripturis agnôſſemus. Quod vel ex *Ethnicis* patet, qui nondum *cognito aut Veteri aut Novo* Teſtamento, genera-

lium tamen quorundam officiorum oblig
agnoſcunt, cujus generis ſunt Deum, Juſtic
rentes colere & ejuſmodi: & teſte *Paulo ad*
2. 15. *Conſcientia ſua his in rebus illos aut*
aut defendunt, *i. e.* an quæ oportuit
anon, pronuntiant.

3. Jam quanquam Chriſtus clariorem
Lucem impertiret, minimè tamen hoc vo
Lux illa Naturalis quam in animis noſtris I
cenderant, ſupernaturalis hujus ortu ex aliqu
extingueretur: Juvat igitur vos obiter mo
quid minori huic Lumini repugnans admitt
eſt, ne quid eorum audeatis quæ vel natural
ſcientia peccata pronuntiet.

4. Meritò cuivis verè Chriſtiano *horrore*
teret cogitanti, quot hodie Religioni addict
profeſſi, vitam iis ducant in flagitiis à qui
Ethnicus abhorreat; quique dum fratribus
ctiores magiſque illuminati velint haberi, a
juſtitia aliena perpetrant, idque licere, Chr
ſuæ libertatis prærogativis adnumerari veln
rum inſidias fugere omnes monendi ſunt, qu
ſalus ſua cordia eſt; ideoque fundamenti loc
tur *Religionem ſeu Opinionem quæ ſcelus aliq*
minibus indulget, non poſſe à Deo ortum ducer

5. At extinguenda licet non ſit lux hæc
noſtris à Deo infuſa, non tamen hâc ſolun
duce innoteſcit Divina voluntas, nec igitur
rendum eſt, ſed ad ea dicenda progrediendu
Deus aliis modis mundo patefecit.

Lux Scripturarum.

6. Horum notitia è Scriptu
tenda eſt, ea omnia præcepta
plexis, quæ Deus nobis ta
officii noſtri normam præſcrip

7. Ex his alia ante Adventum Chriſti t
ſunt, qualia ſunt quæ paſſim per Vetus Teſt

urſa occurrunt,at præcipuè quæ in Decalogo
claro illo *Deuteronomii* Libro continentur:
Chriſto data ſunt, qui Legi Naturæ Veteriſ-
ſtamenti non pauca adjecit: & hæc in No-
tamento ſparſa videre eſt inter præcepta à
& Apoſtolis ſuis tradita, at præcipuè in Ser-
ſto prorſus Divino in Monte habito, & in
, ſexto & ſeptimo capite Evangelii ſecundum
aum conſcripta. De his omnibus ſingulatim
oporteret, at quoniam ſic in immenſum creſ-
tractatus, & minori uſui foret plebi quorum
ti præcipuè hoc opere conſulitur, viſum eſt
ethodo inſiſtere, ſcil. his omnibus in compen-
niſſis, quâ poſſim perſpicuitate, quid ſit cu-
t Chriſtiani hodie officium, edocere.

Tria capita officii humani.

Hoc paucis complexus eſt A-
us, *Tit.* 2.12. *Ut ſobriè, juſtè,
vivamus in hoc ſeculo:* ubi *So-*
ficium noſtrum in noſmetip-
ſtè officium noſtrum in proxi-
Piè officium noſtrum in Deum complectitur:
itur erunt tractatûs hujuſce capita, officium no-
in Deum, in noſmetipſos, in proximos. Ab eo
n Deum eſt exordiar, utpote quod reliquis du-
undamenti loco optimè ſubſternendum ſit.

Officium erga Deum.

Officium noſtrum erga Deum
nis ex partibus conſtat, qua-
præcipuæ, duæ ſunt; Primo,
pro Deo habere, deinde ali-
n *adſciſcere*; in his duobus ea omnia compre-
ntur quæ officium noſtrum erga Deum con-
nt, quod ſuo mox ordine patebit.

Pro Deo habere.

Illum pro Deo habere, ſigni-
Credere Illum eſſe Spiritum
tum Gloria & Majeſtate ineſ-
pollentem, fuiſſe ab æterno,

in æternum abſque finem permanſurum : eſſe noſtrum Creatorem, Redemptorem, Sanctificatorem, Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, unum Deum, beatum in ſecula ; nulli mutationi obnoxium, ſed immutabilem ; ab omni materia corporea ſecretum oculos noſtros fugere, Spiritualem, inviſibilem, *quem nemo vidit, nec poſſit videre*, ut monet Apoſtolus, 1 *Tim.* 3. 16. infinitè Magnum & Perfectum, quantum cogitatione aſſequi non licet ; à nemine Eſſe ſuum accepiſſe, reliquis omnibus Eſſe impertire.

11. Hæc ſunt quæ quod eſſentiam attinet credenda ſunt ; at multiplici præterea perfectione veſtitum Scripturæ eum nobis exhibent : infinitâ nimirum Bonitate, Miſericordiâ, Veritate, Juſtitiâ, Sapientiâ, Potentiâ, ἀυταρκέιᾳ, Majeſtate pollentem ; Providentiâ ſua omniâ regentem & gubernantem, cuncta ſcientem & ubivis locorum præſentem : Hæc ſunt quæ à Theologis Attributa Divina appellantur & à nobis certâ fide amplectenda ſunt, hoc eſt, conſtanter tenendum eſt, has omnes Divinas perfectiones Deo ineſſe, idque ſummo gradu, ſicque ut ineſſe nunquam deſinant ; alius ab illo qui nunc eſt, infinitè Bonus, Miſericors, Verax, *&c.* eſſe nequit.

At illum pro Deo agnoſcere amplius aliquid adhuc ſignificat ; nempe decere nos ea omnia officia præſtare, quæ à creatura Deo ſuo debentur: quænam hæc ſunt ſupereſt dicendum.

Fides. 12. Horum primum eſt Fides, non tantùm ea (cujus ſuprà mentio facta eſt) quæ ad Eſſentiam & Attributa, ſed etiam ad Verbum ſuum refertur ; hoc eſt, firmiſſimus aſſenſus omnibus illius dictis tanquam perfectè veris adhibitus : Hoc neceſſariò oritur ex Attributo Veritatis ; cùm nil magis naturâ inſitum ſit quàm

irmationes, qualesſunt om-

toriæ Biblicæ, cùm res narrantur hoc aut il-
o eveniſſe ; Chriſtum à Virgine natum, in
i depoſitum, *&c.* ut & multa Religionis dog-
v. c. Deitati tres perſonas ineſſe, Chriſtum
i Filium & ſimilia : Omnia id genus in Scri-
ıffirmata pro veriſſimis habenda ſunt : Nec
tùm, ſed quoniam ad vitæ noſtræ inſtituti-
onſcripta ſunt, eò noſtra dirigatur oportet
tio, ut his Chriſtianæ Scientiæ rudimentis
rè Chriſtianæ fundamentum jaciatur.

Secundum rerum genus in
ris contentarum ſunt Præ- *Præcepta.*
i. e. plurima quæ nobis Deus
pſit agenda ; hæc ab illo profecta credendum
& æquiſſima eſſe, & qualia numen deceat
iſſe : obſequium pariat hæc Fides oportet, ut
quum cenſemus fieri, à nobis revera fiat ; ali-

bus exitium hoc intentatur, deterreat; augetur alioquin fide noſtrâ reatus, dum ſpretis hiſce minis animum in peccatis pertinaciter obfirmamus.

Promiſſa. 16. Quartò, Promiſſa continent Scripturæ, eaque vel Corpora vel Animas reſpiciunt. Quod ad Corpora attinet, plurima ſunt promiſſa quæ Deum ſpondent Corpori ſuppeditaturum, quicquid ei opus eſſe ſibi videbitur. Unum citabo, *Matth.* 6. 33. *Quærite primò Regnum Dei & juſtitiam ejus, & hæc omnia* (*i.e.* quibus Corpori opus eſt) *vobis adjicientur*; at notatu dignum eſt, priùs Regnum Dei quærendum eſſe & juſtitiam ejus: *i. e.* Totos in eo nos eſſe debere ut Deum colamus, eique obſequamur, priuſquam promiſſum illud de bonis temporalibus nobis vendicemus. Multa ſunt eaque eximia quæ Animæ promittuntur bona; ut primò præſens requies & ſolatium, *Matt.* 11. 29. *Suſcipite in vos jugum meum, & diſcite à me, & invenietis requiem animabus veſtris*: at priuſquam requies hæc nobis debeatur, patet nos jugum Chriſti ſubire oportere, & in Servorum ſuorum & Diſcipulorum numerum conſcribi. Sunt denique promiſſa quæ quicquid Chriſtus boni obtinuit id omne animæ pollicentur: at hæc nonniſi conditionem exſequentibus promittit Deus, *i. e.* peccatorum veniam reſipiſcentibus, augmentum gratiæ acceptam ſedulò adminiſtrantibus, & precibus plus adhuc ambientibus; æternam ſalutem leges ſuas uſque ad vitæ finem ſincerè colentibus.

17. Hæc igitur fides promiſſorum ad conditionem obeundam nos excitet oportet, quòd ni efficiat, fruſtra eorum fructum expectamus; beneficia enim ſeu præmia alia lege, quam qua promittuntur ſperare nihil aliud eſſet, quam ſervi iſtius impudentiam aut dementiam imitari qui herum mecredem

nia ſua promiſſa continentur. At nobis ſa-
ıni Chriſti ſolummodò intentis, alterius,
mis ſuæ, partis, oblivio obrepit: certius au-
iil eſt, quàm Chriſti adventum huc præci-
ctaſſe, ut homines ad probam vitam inſti-

Ioc toties ſacris in literis inculcatur, ut ne-
ıæ legerit cogitanti aut credenti dubium ſub-
. Ipſe Chriſtus aſſerit, *Matt.* 9. 13. *Veniſſe*
ccatores ad pœnitentiam vocaret: & Sanctus
, Act. 3. 26. *Deum Filium ſuum Jeſum mi-*
nos bearet convertendo quemlibet noſtri ab ini-
bus ſuis: unde patet, quod nos ab iniquita-
oſtris convertere, erat Beneficiorum quibus
Chriſto beare Deus ſtatuit, maximum. Imò
o *Paulo* monemur, hunc etiam finem fuiſſe
uæ propoſitum, *Tit.* 2. 14. *Qui dedit ſemet-*
ro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate,
daret ſibi populum acceptabilem, ſectatorem

Dies Dominicus XV.

De officiis Fratrum, p. 246. *Spiritualium*, 247. 248, 249. *Uxoris officio, obedientiâ*, 250, 251. *fide*, 251. *Amore*, 252. *à quibus Mariti crimina uxorem non abſolvunt*, 252. *de viri officiis, Amore, Fide, Alimento*, 253. *Inſtitutione*, 254. *de mutuo auxilio & oratione Conjugum pro ſe invicem*, 255. *quid in Nuptiis contrahendis præcipuè ſpectandum*, 255. *de Nuptiis illicitis*, 256. *de officiis Amicorum, Fide, Auxilio, Admonitione*, &c. *à* 257, *ad* 260. *de Servorum officiis, Obedientia, Fidelitate, Patientia*, &c. *à* 260, *ad* 262. *de Dominorum officiis, ad* 265.

Dies Dominicus XVI.

Alii Officiorum Fontes erga vicinum, p. 265. *de Charitate Affectuum erga Animas*, 266. *Corpus, bona & exiſtimationem vicini*, 266. *de Charitatis hujus effectis, veluti Pacis ſtudio*, 267. *extinctione invidiæ*, 268. *ſuperbiæ*, &c. *à* 269, *ad* 272. *Motiva ad Charitatem hanc à* 272, *ad* 283. *de Charitate Actionum erga Mentem, Animam*, 283, 284. *Corpus vicini*, 286.

Dies Dominicus XVII.

De Charitate circa bona vicini, p. 288. *Divitis, Pauperis*, 289. *de Conditionibus ad Eleemoſynas*

Secundum Officium erga De-
s eſt, *i.e.* læta expectatio bo- *Spes.*
quæ pollicitus eſt: hæc au-
quod de Fide monui) ejuſmodi eſſe oportet
turæ promiſſorum optimè congruat; quæ
onditionibus ſuis aſtringantur, eouſque ſpe-
cet in quantum hæc à nobis adimplentur: Si
ge ſperamus, longe ab officio diſcedentes in
nptionem grave equidem cri-
incidimus; præſumere enim *Præſumptio.*
aliud eſt quam Deo non pro-
ut potius prohibente ſperare: cujus unuſ-
e reus eſt, qui peccati veniam & æternam ſa-
ſperat, verâ pœnitentia & obedientia (qui-
icè hæc promittuntur) deſtitutus. Vera Spes
uæ nos mundat à peccatis, 1 *Jo.*3.3. *Et om-
habet hanc Spem in eo, ſanctificat ſeipſum, ſi-
ille ſanctus eſt*: hoc eſt, Spes efficit ut pec-
iis renunciet & imitationi Chriſti ſedulò in-
t, quod ni efficiat, quantacunque licet fiduciâ
ſit, ſpes Hypocritæ cenſenda eſt, quæ teſte
eribit.

Nec tantùm Præſumptione,
iam ratione, nimirùm Deſpe- *Deſperatio.*
e officium hoc tranſgredimur,
ationem nolo quod vulgò ſolet intelligi, eam
is de miſericordia Divina in peccatis ſuis per-
deſpondet, huic enim jure deſperandum eſt:
m volo, quâ quis ab omni ſtudio ſanctitatis
itur, *i.e.* cum quis non eſſe ſe hodie eum ſen-
ui promiſſa competunt, ne is unquam evadat
at; ideoque ſpreto officio pergit peccare; hæc
era vitioſa deſperatio, quæque in ea ad vitæ
permanentibus exitio erit.

Jam Spei eſt huic malo occurrere, exponendo
en promiſſorum naturam, ad omnes ea ſpe-
ctare

ctare qui Conditioni præſtandæ incumbunt ; ideoque licet conditione nondum præſtitâ, is ideo aliquis non ſit cui hodie in promiſſa jus competat ; Spes tamen dictat jus illud poſſe impoſterum acquiri, ſi officio fungendo ſe ſedulò jam accingat. Extremæ igitur eſſe dementiæ, ſi quis obrutus licèt peccatis, ſe tanquam perditum abjiceret, cùm ſi mores velit mutare, in promiſſæ miſericordiæ participationem non minùs certò admittendus ſit, quam ſi nunquam peccâſſet.

24. Hoc nobis in Prodigi Parabolâ, *Lu.* 15. Chriſtus oſtendi voluit, qui patre licèt derelicto abierat, ſuaque omnia luxu dilapidarât, rediens tamen ac pœnitens non minori in eum animi paterni propenſione, imò majoribus & ardentioribus amoris indiciis quàm qui nunquam offenderat exceptus eſt ; cujus Parabolæ ſcopus is eſt, ut oſtendat quo animo nos cœleſtis pater excepturus ſit, quatacunque licet fuerint prioris vitæ peccata, ſi veram de præteritis pœnitentiam agentes, emendandæ in poſterum vitæ ſincerè ſtudeamus ; imò eò uſque Deo gratus eſt peccatoris ab errore viæ ſuæ reditus, ut quendam in Cœlis triumphum pariat, *Gaudium eſt coram Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente*, *Lu.* 15. 10. Quis igitur nollet tempeſtivâ potius pœnitentiâ Cœlis Deo & Sanctis Angelis, quam obſtinatâ deſperatione Satanæ ſuiſque damnatis ſatellitibus voluptatem creare? præſertim cum inde nobis æterna felicitas paretur, hinc æterna ſupplicia?

Amor.

25. Tertium erga Deum Officium eſt Amor: Duo ſunt utplurimum Amoris incitamenta, alterum cujuſdam Bonitas & perfectio ; peculiaris qua nos *proſequitur* animi propenſio & amor alterum : *quæ utraque* in Deo idque ſummo in gradu concurrunt.

26. Pri-

26. Primò infinitâ in ſe Perfectione & Bonitate pollet. Hoc de eo credere par eſſe ſuprà evicimus, nec de hoc licet dubitare: ſiquis hoc unum ſeriò cogitet, nimirum nihil Boni mundo ineſſe, quod non acceptum Deo referatur. Dei bonitas ad eam quæ eſt creaturarum collata, ſe habet ad inſtar Maris aut Oceani, Creaturarum ad inſtar Rivulorum exinde manantium; Dementem crederes qui Oceanum non eſſe Rivulo majorem aſſereret; nec minores eum igitur ſtultitiæ argueres, qui Dei bonitatem, eam quæ creaturarum eſt infinities ſuperare, negaret. Præterea Creaturæ bonitas imperfecta eſt multumque mali admixtum patitur; at Dei integra, ſincera & ab omni malo pura eſt: ille perfectè ſanctus, nullâ impuritatis maculâ inquinatus; nec ullius nobis mali author eſſe poteſt: quamvis enim omnis in nobis bonitatis fons & origo ſit, nullius tamen in nobis peccati cauſa eſt. *Dei præſtantia.*

27. Nec tantum in ſeipſo bonus, ſed & mirum in modum bonus, *i. e.* beneficus & miſericors in nos. Nos è duabus partibus, Anima nimirum & corpore conſtamus: in utrumque Deus infinitè miſericordem & propenſum ſe exhibuit. Perpendas quæſo quæ ſupra dicuntur de novo fœdere ejuſque fructibus Chriſtum, ſcil. & immenſa meritis ſuis impetrata bona, nobis à Deo offeri, idque animo tam ſincero & ſalutis noſtræ cupido, quod his niſi vitio noſtro excidere non poſſumus: hoc enim Deo unice in votis eſt ut ea amplectamur & vivamus: quod verendo illo patet juramento, *Ezec.* 33. 11. *Dic eis ne vivam, dicit ego Dominus Jehova ſi delector morte improbi, ſed delector cum revertitur improbus à via ſua ut vivat*: cui & hæc verba *Dei Propenſio in nos.* *In Animas noſtras.*

ba ardentiorem animi affectum teſtata adjicit ; *Revertimini, revertimini à viis veſtris peſſimis, cur enim moriemini domus Iſraelis?* Huc facit. *&* *Ezec.* 18. Hæc inquam perpende, & agnoſces Deum, ſummâ noſtras animas benevolentiâ complecti ; imò in memoriam revocet unuſquiſque velim, quot ſubinde monitis divinis ad pœnitentiam vitæque emendationem vocatus ſit, nunc externo verbi Divini miniſterio, nunc interno & arcano Divini Spiritûs afflatu : id unum impulſu ſuo monitis precibuſque agente Deo, ut infernum miſer evitare, Cœlumque non adverſari dignaretur : hoc inquam ad animum revocet, ut & quot aliis ſubinde modis hoc idem tentavit Deus ; & neceſſe habebit Divinam benevolentiam non tantum in Animas in genere ſed & in ſuam ſe excerentem agnoſcere.

In Corpora. 28. Nec Corporum noſtrorum curam agere dedignatus eſt ; quibuſcunque fruimur bonis, ut proſperâ valetudine, robore, victu, veſtitu, & ſiquid aliud eſt quo Corporum noſtrorum frui intereſt, illi accepta referuntur ; adeo nos non patitur Divinam in corpora Beneficentiam neſcire repetita indies exteriorum munerum frequentia, quæ omnia animi in nos propenſi effecta ſunt & indicia, ſunt equidem qui pluribus & ampliſſimis bonis præ reliquis cumulentur, nemini tamen deeſt, unde Divina miſericordia & in Corpus ſuum Beneficentia eluceat.

29. Et jam tandem jure cenſebitis amandum, quem ex omni parte amabilem evicimus ; adeo equidem in confeſſo eſt, hoc officium, ut ſiquem interrogetis num Deum diligat, injuriam ſibi fieri iniquâ dubitatione quereretur ; hoc tamen non obſtante, Deum à perpaucis admodum amari, heu nimium patet : quod vel inde fiet manifeſtum, ſi quærimus an ea quæ ſunt uſitata iſtius amoris quo

ho-

homines noſtri ſimiles complectimur effecta, etiam amorem quo nos Deum proſequi profitemur, comitentur.

30. Hujus generis plurima licet ſunt, duo potiſſimùm brevitatis causâ libet afferre: unum in placendi ſtudio, alterum in fruendi deſiderio conſiſtit: hæc ſunt quæ ſolent amorem comitari. Quod ad primum attinet, nemini non notum eſt, Amantem in id incumbere ut Amati ſibi gratiam conciliet,idque ea agendo quæ illi gratia arbitratur; & pro menſura amoris intendit aut remittit ſe hoc placendi ſtudium: ubi ardentius amatur, ibi & huic curæ ſollicitè magis incumbitur, ſcil. placere: ſi is igitur ſit noſter in Deum amor quem credi volumus, hunc fructum pariat neceſſe eſt,ut ei ſedulo adnitamur placere: ut igitur arborem ex fructu dijudicas,ſic licet & amoris noſtri in Deum ſinceritatem ex hoc fructu æſtimare, præſertim cùm hujuſmodi examini ſubjici amorem noſtrum Chriſtus ipſe voluit, *Jo.* 14.15. *Si diligitis me, Mandata mea ſervate.* Et 1 Jo. 5. 3. *Hæc eſt enim charitas Dei ut mandata ejus cuſtodiamus*: & ſanè ſi hoc unum amoris argumentum deſideretur, non eſt unde poſſimus evincere nos Deum amare.

Primus Fructus amoris, placendi ſtudium.

31. Hoc ulteriùs animadvertendum eſt; fas non eſſe Deum languidè aut frigidè amare cùm non tantùm intenſiſſima & perfectiſſima ſint Dei, quæ noſtrum deberent amorem accendere, benevolentia & præſtantia, ſed etiam præceptum quoDeum diligere jubemur,eum ex toto corde noſtro & toto fortitudine noſtra, *i. e.* quantum pro viribus licet & ſupra omnia diligere jubeat; ad hujus igitur præcepti juſtam obſervationem opus eſt ut eo nos gradu quo jubet illum amemus: & hoc in nobis producat neceſſe eſt non frigidos quoſdam & languidos conatus

ei placendi, ſed fortes & efficaces: & proinde nullam non operam & ſumptum illius cultui impendere geſtiemus, imò otium, facultates, amicos, vitam ipſam alacres deſeremus, ſi ea non licet niſi offenſo numine retinere.

32. Ad hanc regulam excute igitur Teipſum; An fructum hunc amoris edis? An huic uni curæ potiſſimùm & præ omnibus incumbis, ut Dei Mandata cuſtodias? ut ei per omnia obſequaris? An omni animi contentione id agis ut ei placeas, etiam cùm opus ſit ut illius ergò chariſſima quæque derelinquas? Si hæc agis, Te ſincerè Deum amare poteris optimo jure inferre. At ſi multorum imò vel unius præcepti in violatione perſiſtis, nè tibi ipſi imponas, charitas Dei non manet in te: hoc facile conſtabit, ſi quæ de talibus Scripturæ aſſerunt, expendas, ſcil. *eos eſſe Deo inimicos ex operibus malis*, Col. 1. 21. *& ſapientia carnis* (quâ is ſignificatur qui vitam agit in voluntariis peccatis) *inimica eſt Deo*, Ro. 8. 7. & Heb. 10. 25. *Voluntariè peccantes, conculcare filium Dei, & ſpiritui gratiæ contumeliam facere*: & multa id genus. Niſi igitur inimicitiam, conculcationem & contumeliam inter amoris fructus recenſeas, non eſt cur te amare Deum credas dum in voluntaria Legum ſuarum violatione perſiſtis.

Fruendi deſiderium.

33. Alterum eſſe Amoris fructum, Deſiderium fruendi, ſupra monui; quod ex noſtro invicim amore facile colligitur; ſi quem enim intimo amore proſequeris, illo familiariter uti, illo ſemper comite gaudere cupis: quod idem in amore Dei eveniat neceſſe eſt, ſi hic æquè intenſus ſit & ſincerus.

34. Duplex eſt Dei fruitio, altera imperfectior in hac vita, perfectior altera & abſolutior in vita

futu-

futura. Quæ huius vitæ eſt, in conſuetudine iſta (ſic liceat appellare) quæ nobis cum Deo intercedit, in cultu ab illo inſtituto, Oratione nimirum, & Meditatione, Verbi Divini auditu, & Sacramenti participatione conſiſtit: quæ omnia eò ſpectant ut Dei ſocietati & familiaritati cuidam aſſueſcamus, dum eum alloquimur & invicem alloquentem audimus.

35. Si igitur Deum reverâ amemus, magni ſane æſtimabimus has cùm illo conſueſcendi methodos, eaſque ardenter appetemus, cùm hoc totum ſit quo in hoc mundo frui licet; efficiet amor ut cum *Davide, unus dies in atriis ſuis melior ſit quàm mille alibi*, *Pſ.* 84. 11. Eum adeundi occaſionem quoties fieri poteſt avidè captabimus, eâque potiti in hunc finem ſedulò utemur, ut Deo conjuctiores indies evadamus; imo eâ animi alacritate qua amicos chariſſimos adimus, ad hæc Spiritualia exercitia accedemus: Hoc ſi facimus, amorum noſtrum firmiſſimis argumentis evincimus.

36. At quàm metuo nè pauciſſimus ſit eorum numerus, qui hæc amoris indicia valent oſtendere! quod vel hinc patet, quod non ſine animi reluctantia quâdam gravatim & planè inviti ad Sacra accedant plerique, nec iis ſine frigore & torpore animi interſint; creditiſne igitur Deum poſſe eos in amicorum numero habere quos animo à ſe adeo alieno ſentit, ut in ſui colloquium venire niſi metu, pudore, aut mundano aliquo emolumento adacti non dignentur; Certum eſt vos eum infenſo eſſe in vos animo arbitraturos, quem congreſſum veſtrum vitare nec in conſpectum veſtrum niſi gravatim prodire deprehenditis: quorſum igitur amorem Dei verbis abſurdè fingere, vos interim quàm poteſtis longiſſimè à *conſpectu ſuo ſubducere*?

37. Eſt

37. Eſt autem & alia Dei fruitio, perfectior & conſummatior in Cœlis, ubi eo in æternum conjun cti non raptim & per intervalla temporum ut hî uſu venit fruemur,ſed perpetuò,cùm nec intermitt nec abrumpi hanc fruitionem continget: Hanc, ſ eo quo par eſt amore Dèi animus accenditur, avidi adeo votis ſitiemus, ut nullam non operam huju gratiâ adibimus. Septem annos pro *Rachele Jacob* ſervivit; *& viſi ſunt in oculis ejus tanquam dies pau ciſſima propterea quòd amabat eam, Gen.* 29. 20. *&* ſanè ſi Deum amamus, plena hæc Dei fruitio nimiò nobis poſſe conſtare non videbitur, totius licet vitæ ſervitute redempta ſit, nec oculos noſtros in ſe convertere valebit tota mundi voluptas ſi ad hanc collata ſit.

38. Hanc Dei, in Cœlis fruendi, ſitim in ſe expertis credere licet ſe Deum amare: At quàm vereor iterum nè perpauci ſint quorum amor hujuſmodi argumentis poſſit comprobrari! Si enim vitas hominum introſpicimus, paucos admodum reperiemus, quibus adeò in pretio eſt hæc fruitio, ut illi aſſequendæ multum operis impendant; nec hoc tantùm, ſed verendum etiam eſt, plurimos eſſe, quibus ſi optio permitteretur, an hîc ſemper agerent, ut mundo ejuſque commodis & voluptatibus,an in Cœlum migrarent ut Deo fruerentur, filiorum inſtar *Gad* & *Reuben,Sedes ſibi cis Jordanem figerent,Num.* 32, contemptâ Cœleſti *Canaan*: quod apertè oſtendit hos ſibi Deum in Theſaurum non delegiſſe, aliter ſecundum Servatoris noſtri Regulam,*Mat.*6.22. *Corda ſua eſſent cum illo*: imò quod adhuc pejus audit, ſunt quibus tam vilis eſt hæc Dei fruitio, ut ei ſcelerum fœdiſſima & infima præferant,hiſque poſthabito prorſus Deo frui cupiant; hic eſt cujuſlibet ſtatus hominis, qui in ejuſmodi peccatis animo deliberato permanet.

39.Et

um tandem ſi ad has regulas amor exiga-
nè multi amorem Dei profeſſi, vero amo-
periantur : libet Sancti *Johannis* verbis, 1
perorare, (quæ quanquam de amore fra-
,ad hunc Dei amorem optimè accommo-
diligamus verbò, neque linguâ ſed opere

rtum in Deum Officium *Timor.*
: Hic à juſtitiæ & poten-
e contemplatione oritur ; ea eſt Dei ju-
Reos nolit abſolvere, eâ potentia quod
valet ſupplicia ſceleſtis irrogare ; juſta
cauſa eſt, ipſo Chriſto eiente, *Mat.* 10.
*eum qui poteſt & animam & corpus per-
ienna.* Sunt & alia plurima Scripturæ loca
fficii hujus admonet ; ut *Pſ.* 2. 11. *Co-
im cum reverentia* : Pſ. 34. 10. *Timete
ancti ejus.* Prov. 9. 10. *Principium ſapien-
ntia Jehovæ*, & id genus plurima : Huc
ectat ultionis Divinæ in peccantes fre-
unciatio quò animis noſtris Timorem
ieret.

ior ea eſt Dei reverentia quæ nos ab illius
coercet ; hoc Sapiens innuit, *Prov.* 16.
entia Jehovæ eſt recedere à malo : adeo ut
tus hic ineſſe dicatur, quem à peccatis
et : Hoc in Timore hominum cernitur,
nſam ſedulò vitamus, quem nocendi po-
atum novimus : ideoque niſi pari ſtudio
am declinemus, nos homines pluſquam
ere patet.

Stultitia metuendi Homines pluſquam Deum.

nta hæc inſania ſit, Ho-
gis Deo metuere, facilè pa-
ter Humanam & Divinam
*comparatio inſtituatur.
ertum eſt non eſſe penes*

Homines (penè dixeram Dæmones) nobis nocer nisi annuente & permittente Deo: adeo ut illiu amicitia muniti dicamus cum Pſalmiſtâ, *adeſt mi Jehovah, non timebo quid faciat mihi homo*: Homi num enim malitiam quantacunque licèt ſit, eò u que valet Deus reprimere, ut in noſtrum incomm dum non erumpat; imò animos eorum valet nob conciliare, docente Sapiente, *Prov.* 16. 7. *Qu benevolentiâ proſequitur Jehovah vias alicujus, etia inimicos ejus pacatos reddit ei*; cujus rei inſigne e emplum *Eſau*, qui cùm fratri *Jacobo* hoſtili anim obviam procederet, *Gen.* 32. immutato Diviniti animo, non ſine manifeſtis fraterni amoris indici tandem congrediuntur, ut proximo capite lege dum eſt.

43. At finge tandem permiſſam hominibus n cendi pro viribus licentiam; heu! parum eſt qu poſſunt: facultates tuas forſitan, libertatem, exi mationem, imò & vitam tibi eripiant, at hoc ext mum eſſe eorum nôſti quò vires humanæ per gant. Hoc omne pro lubitu Deus poteſt, & q infinito amplius eſt, ira ſua ultra mortem exte tur, uſque in æternam corporis & animæ in inf perniciem: præ quâ mors ipſa adeò contemn eſt, ut eam intrepidi intueamur: *Ne metuite ab iis qui interimunt corpus, & poſtea non h quod amplius faciant*, inquit Chriſtus, Lu. 1 ſtatim adjicit, *Præmonſtrabo autem vobis qu tuatis, metuite eum qui poſtquam interemit, a tem habet conjiciendi in Gehennam, utique di hunc metuite*; quibus in verbis confertur ma illud malorum (vitæ *ſcil.* amiſſio) quo nc nes, cum atrocioribus illis ſuppliciis quib nos valet afficere; & hæc tantum metu di ſentur; ideòque Deus ſolus metuendus eſt

; ſcelus admiſſuri quærimus, huc oculi ſui
nt, & viſos æternâ pœnâ niſi temporius reſi-
is, afficiet.

Ex his omnibus nemine certe refragrante in-
cet tutius eſſe homines quàm Deum inju-
ſſere: at quàm huic ſententiæ vita noſtra
at! cùm uſitatius nihil ſit, quàm ut pericu-
quod ab hominibus intentatum propulſemus,
reprehenſionem & odium irruendo; quod
ccidit, quoties facultatibus noſtris, exiſtima-
ut vitæ, ſcelere aut flagitio aliquo conſulitur;
im aliud hoc eſt quàm Dei, præ hominis,
ntemnere?

Nec mehercle Deum nunquam niſi metu ho-
perculſi, offendere audemus; plurima ſunt
, quæ nullo nec hoc nec alio aliquo incita-
commoti, perpetramus: cujus generis eſt te-
irandi conſuetudo; quæ nihil habet aut vo-
; aut commodi quo nos alliciat adjuncti: imò
nè contingit, ut quæ ab Hominibus intentata
horreſcimus mala, ut ea juvat graviſſima

agmine ſcelera noſtra inſectantium ſtipata, no peccatis noſtris arcere non valet; tantum ſanè ab ut hi metuant Deum, quòd eum potiùs laceſſere provocare, magno licèt cum ſui diſcrimine, v videntur; & tamen tam impensè nobiſmet ipſis venius, quod Deum timentibus vel tales ſe acc ſent: infinitam licèt peccantium, eòrumque, ſc ribus ſuis infamium, multitudinem interroges, unum tandem reperies, qui ſe Deum non tim fatebitur. Mirum eſt poſſe homines ſic ſibi im nere! at Deo imponere non poſſumus, non pati ſe illudi; ideóque niſi ſic jam timemus, ut tir ille nos inducat ad vitanda peccata, timebi olim cùm ſerus timor parùm proderit ad vita ſupplicia.

Fiducia. 47. Quintum erga Deum of ùm eſt Fiducia, *i. e.* ei inniti, i acquieſcere, ídque cum vel in per lis vel egeſtate verſamur. Ei innitendum eſt c periculis aut ſpiritualibus aut temporalibus ve mur; prioris generis ſunt tentationes omnes à bus periculum eſt nè in peccata ducamur: huc ſpectat promiſ illud, *Ja.* 4. 7. *Obſiſtite Diabolo fugiet à vobis.* Ideo primò officii noſtri Dei gratiam aſſiduè implorare, ut eâ mu tentationem ſuperemus; deinde tentationi nos nuè opponere, neutiquam cedentes, neutiqua aſſentientes: & tunc demum fidenti animo ſpe dum eſt divinum auxilium nobis non defutu eſſe, ſed Deum aut tentationem ſubtracturum gratiam ei expugnandæ ſufficienter largiturum

In periculis ſpiritualibus.

Temporalibus. 48. Secundò, Ei fidendum e periculis temporalibus & exte verſantibus: probe tenentes nos poſſe liberare, noſque reverâ liberaturum

renovan animam ſervorum ſuorum, neque ur ulli recipientes ſe ad eum, & id genus cujus rei etiam occurrunt ubique exempla, liberorum in fornace, *Dan*. 3. *Danielis* in num, *Dan*. 6. & alia multa ; quæ omnia inculcant, quòd ſi in Officio ex ſincera a perſtemus, non eſt cur in periculis poſiti pondeamus, nam Deus quem colimus nos ere.

ſtantibus igitur periculis, nò auxilium humillimè implorandúm eſt, eique quillo animo innitendum, ſtatuentes Deum hunc ren daturum, quem noſtri maxime intereſſe t: at hoc præcipuè & imprimis curandum illo uno ſpes noſtra locetur; nec à creaturis ſtemus auxilium, multo minùs illicitis *e*. peccatis quæramus malis noſtris reme-

Liberatio non quærenda peccatis.

mas convertimus ; imperiti ad inſtar Medici lorem à digito in cor ipſum derivat. Nos n tur ſtolidè illudimus, quoties facultates no bertatem aut vitam ipſam peccato ſ rvantes cro deputamus, ah! non eſt hoc ſervare ſed ni dimere ; ſic enim ipſas animas horum ſervar cauſâ prodigimus. Quantum lucri ex hu fiat contractibus docet Chriſtus, *Matt.* 16.2 *enim prodeſt cupiam ſi totum mundum lucratu animâ verò ſuâ mulctetur?* Statuamus igi eſſe rem ullam tanti, ut eam peccato redim eeat: cùm igitur eò deventum eſt ut aut e aliqua vel forſan in totum rei familiari, in ipſi renunciandum ſit, aut peccatum admitt animum ſubeat oportet, adeſſe tempus quo rum illud & arduum *ſuſcipiendi Crucem* o obire decebit, quod non niſi hoc rerum ſtat tingit proprie fieri ; illud enim ferre quod non poſſumus, ad ſummum bajulare Crucem dum eſt ; at tunc *Crucem ſuſcipere* dicamu patenti per ſcelera effugio, malumus Crucer quàm ſcelus admittere ; tunc enim fatali nec nobis non imponitur, ſed eam nos ultrò ſuſci Gratiſſimum hoc Deo officium, quodque tam exigit, ut inter Chriſti diſcipulos non ſit nu dus quiſquis in periculum adductus officium l ferat ; hoc enim Chriſtus totidem verbis a *Si quis vult pone me venire abdicet ſemetipſu attollat Crucem ſuam ac ſequatur me*, *Mat.* & *Mar.* 8. 34. Non parum igitur ad Spirit ſapientiam conferret, crebrâ abnegatione n rebus levioribus, promptiores cùm res poſt paratiores nos ad officium hoc graviſſimum re *Sic qui curſu* contendere decrevit, frequent *citatione* ſe parat ad certamen, ne quis ei *præripiat* ; pari ritu voluptatibus noſtr

commodis hujuſmodi licet ſint quæ nullo præcepto vetantur, nos aliquid decebit amputare, quò magis noſtri juris facti iis in totum poſſimus renunciare, cùm obſequium in Deum hoc exigat.

50. Et ut periculorum propulſatio ſic Egeſtatis levamen a Deo fidenter ſperandum eſt. Egeſtas quoque duplex eſt, Spiritualis aut Temporalis. *In Egeſtatibus ſpiritualibus.* Spiritualis, cùm Dei Gratia opus eſt quâ ad officium inſtruamur, ſine hac enim nihil poſſumus; hæc ab illo expectanda eſt, ſi modò media illius obtinendæ, quæ ſunt preces & *ſedula collatæ* adminiſtratio, non negligantur: hoc enim ſuppoſito promiſſis ſuis tenetur, *Dabit Spiritum Sanctum petentibus ab ipſo*, *Lu.* 11. 13. *Et habenti dabitur*, *Mat.* 25. 29. *i. e.* collatâ bene utenti ampliorem gratiam Deus largietur. Non eſt igitur cur præceptorum Divinorum difficultate deterreamur, ſi animum ſubeat nihil unquam juſſiſſe Deum cui exequendo vires non ſuppeditet, niſi officio noſtro deſumus: quod igitur noſtrarum partium eſt, fideliter exequamur, & Deum nobis non defuturum certo ſtatuamus.

51. At nos etiam rerum aliquando Temporalium & ad Corpora noſtra ſpectantium penuriâ laboramus: *Temporalibus.* huic egeſtati ut à Deo ſubveniatur, in eo fiducia noſtra reponenda eſt: nec ad hanc nobis fiduciam ingenerandum deſunt promiſſa, modo ex eorum quibus hæc fiunt, fidorum nimirùm ſervorum numero ſimus: *Non eſt penuria timentibus Jehovam*, *Pſ.* 34. 10. & ver. 11. *Quærentes Jehovam non indigent ullo bono. Pſ.* 38. 18, 19. *Ecce oculus Jehovæ attendit ad timentes eum, ad inſpectantes benignitatem ipſius, ut eripiat à morte animam eorum & vivos conſervet eos in fame*; cujus rei exempla ubique oc-

currunt, quod in *Elija* & vidua paupere, 1 *Reg.* 17. aliiſque multis videre licet.

52. Ab illo igitur rerum neceſſariarum copia expectanda eſt, quod monet Pſalmiſta, *Oculi omnium ad te ſpectant, quibus das eſcam ſuam tempore ſuo, Pſ.* 145. 15. Et panem quotidianum à Deo peti jubet Salvator noſter, ſubinnuens hunc ut conſequamur, à Deo per totam vitam pendere nos oportere. Nec tamen hoc volo, quòd otio indulgentibus Miraculis paſci liceat ſperare, abſit; res ad hanc vitam neceſſarias non ſine labore noſtro & probâ ſolertiâ Deus ſuppeditat: minimè igitur licet eſſe ſocordes: *Siquis nolit operari, etiam non edito*, inquit Apoſtolus, 2 *Theſſ.* 3. 10. & credere æquum eſt, Deum eandem ſententiam prolaturum, permiſſurumque ut ignavos victus neceſſarius deficiat: ad ſummam diligentiam in victu comparando adhibentibus etiam Divina Benedictio imploranda eſt, ſine qua parum valet veſtra induſtria; & tunc demum Providentiæ Divinæ placidè innitendum eſt, nec dubitandum eſt quin eam nobis rerum neceſſariarum copiam Deus ſubminiſtraturus ſit, quam revera utilem nobis futuram judicaverit.

53. At ſi eo ſimus ſtatu poſiti, quòd vires nobis deſint ad laborem, nec aliunde nobis rerum uſus ſuppetit, tunc æquo animo Deo fidendum eſt, & credendum quòd qui paſcit corvos, nobis etiam quouſque hîc vitam protrahi velit, indigentibus ſuccurret, qua licèt ratione hoc effecturus ſit nos lateat: nec anxiis & diffidentibus curis mens crucianda eſt, ſed quod monet Apoſtolus, 1 *Pet.* 5. 7. *Omnis ſollicitudo in eum conjicienda, nam illi cura eſt de nobis.*

54. Hoc ſedulò inculcat Salvator noſter, ubi hujus peccati, nimirûm diffidentiæ, inſaniam, fuſiùs exponit. Locus eximius eſt, ideóque libet huc totum tranſcribere, *v.* 25. *Propterea, dico vobis, nè eſtote*

ſol-

e anima veſtra quid eſuri ſitis aut quid bi-neque de corpore veſtro quâ re ſitis induendi, ima plus eſt quàm alimentum & corpus quàm ? Intuemini volucres cæli, non enim ſerunt ctunt, neque cogunt in horrea, ſed pater ille æleſtis alit eas. Nonne vos multò præſtatis uis autem ex vobis ſolicitè cogitando, poteſt ad ſtaturam ſuam cubitum unum? Ac de uid ſoliciti eſtis? diſcite quomodo Lilia agro-geſcunt, non fatiguntur neque nent, ſed dico Solomonem *quidem cum univerſa gloria ſua tum fuiſſe ut unum ex iſtis. Quòd ſi herbam hodie extat, & cras in clibanum conjicitur, a circumveſtit, nonne vos multò magis O exi-e præditi? Ne igitur eſtote ſoliciti dicentes, lemus aut quid bibemus aut quo amiciemus? mnia iſta gentes requirunt) novit enim pater ter Cœleſtis, vos indigere his omnibus: ſed primò Regnum Dei & juſtitiam ejus, & iſta adjicientur vobis. Ne igitur eſtote ſoliciti de o, nam craſtinus dies ſolicitus erit de rebus fficit diei ſui vexatio.* Plurimos huc Textus congerere, ſed cùm tam plenus & perſpicuus deſiſtam.

Beneficia fiduciam reponendi in Deo.

Jam tantùm reſtat ut hujus ngentia Beneficia commemo- uorum primum hoc eſt, De- fiduciâ ad veſtri curam ſuſ- lam moveri: homines (ut ſui eſſe officii ducunt eos non deſerere qui à è pendent, quantò magis Deus? Secundò, n nobis & tranquillitatem animi parit officii bſervatio; & eâ nos ſolicitudine & irrequi-is liberat, quæ animos cruciant, ſomnos ab-t & corda ipſa corrodunt, quarum moleſti-rtis dicere opus non eſt. At mirari animum

ſubit,

ſubit, cur hujus moleſtiæ experientia, anin
minum licita omnia media, quibus hæc curæ
tur, ampleƈtendi, cupidine non accendat;
illicitis mediis hoc tentari ſæpiùs cernimus: I
Furto, Mendaciis, atrociſſimo quocunque ſi
contra egeſtatis metum præſidium quæritur.
tamen fallacia eſſe plerumque remedia pr
perto habemus, imò dum in nos Dei malediƈ
provocant aptiora ſunt quæ nos ad paupertat
digant quàm ab eâ liberent. Vis facile & effi
mum curarum remedium? adhibe fiduciam
um.

56. Unde enim ei ſuſpicio egeſtatis ſubnaſc
qui novit ſe illi eſſe curæ qui omnia poteſt, n
miſſurum eſſe hunc ut indigeat? Si quis dive
perem juberet eſſe ſine cura, ſe præſtò adeſſ
paratum neceſſitatibus quibuſcunque ſubſi
an non his promiſſis fretum, par eſſet pau
vitam lætam agere & vel minimæ ſolicitudi
pertem? In nihilum tamen hominis cujuſ
promiſſa abeant, pauper ipſe faƈtus paupert
ſubvenire non valeat, aut ſpretâ fide promiſſi
recuſet: at nec mendicitas nec mendacium in
cadunt; quàm atroci igitur eum injuriâ af
dum plus fiduciæ viri alicujus quàm Dei pr
adhibemus? imò quanto, noſmet ipſos malo
mus, dum magno acerbiſſimarum curarum
mentem noſtram gravamus, quod tamen in
transtuliſſe licuiſſet? Apoſtoli verbis claudan
4. 6. *De nulla re ſoliciti eſtote, ſed omni in re*
bus & deprecatione cum gratiarum aƈtione pet
veſtra innoteſcant apud Deum.

Dies Dominicus II.

Humilitate, de Submiſſione Voluntati Divinæ ... Obedientiam, & Patientiam in omni Calami... um genere ſpectat: de Honore Deo debito, in ...omo ſua, Poſſeſſione, Die ſuo, Verbo, Sacra... ntis, &c.

1. SExtum erga Deum officium Humilitas eſt, *i. e.* ea vilitatis noſtræ & Majeſtatis ſuæ opinio, quæ ...ilem & ſinceram Deo ſubmiſſionem in nobis ...at. Hæc ſubmiſſio duplex eſt, aut enim Vo...ati Divinæ aut Sapientiæ ſubmittitur. *Humilitas.*

Submiſſio Voluntati Divinæ ...lex etiam eſt, ſubmiſſio Obedi...æ aut Patientiæ. Submiſſio Obe...tiæ conſiſtit in promptitudine ...râ ad exſequendum Voluntatem ...inam, *i. e.* cùm ex præceptis Dei innotuit nobis ...ina Voluntas, nos ei exſequendæ alacres accinga...: ut ad hoc parati & prompti efficiamur, hu...itate omnimodo opus eſt; non eſt enim qui ma... ab obſequio abhorret quàm ſuperbus, nec ſolent ...ines obedientiam ulli niſi quem ſuperiorem ag...unt præſtare, quod hîc uſu venit: nemo enim ... Deum promeretur obſequio, niſi de numinis ...emâ Majeſtate ſuique præ eo tenuitate & pror...ilitate *perſuaſus.* *Submiſſio Voluntati Divinæ.*

quando igitur ſtatuis Voluntati Divinæ per *obtemperare,(quod ſi* Salutem velis oportet) ſac

Infinita Dei diſtantia à nobis.

fac animum religioſâ ineffa bil ſtantiæ qua te Deus ſuperat c ne imbuas; illum cogitato i: prorſus Majeſtatis & gloriæ men, nos vermes & reptilia t illum infinitæ potentiæ, & quicquid volueri nihil efficere potentes *non vel capillum unum* : *in album mutare*, ut docet Salvator noſter, *l* 36. illum infinitæ puritatis & ſanctitatis, nos tos & inquinatos, peccatorum omnium & imj tum ſordibus volutantes: Illum conſtantem mutabilem, nos mutationi & corruptioni per libet vitæ momentum obnoxios: Illum Æte & Immortalem, nos fragiles & mortales, *a Deo recipiente ſpiritum noſtrum expiramus &* : *verem noſtrum revertimur*, *Pſ.* 104. 29. Hæc i: cogitato & infinitam quâ homines Deus ſupe: ſtantiam ſtatim agnoſcas, & in verba ſancti cùm eóuſque appropinquaſſet Deum ut ei I excellentiæ paululum, aliquid tamen elaceret, pas neceſſe eſt, *Job.* 42. 56. *Nunc autem oculi videt te, idcirco adſpernor meipſum, atque*] *me in pulvere & cinere.*

Indignitas noſtrorum operum optimorum.

4. Cùm autem ad obſequiu: inſtituit & formavit Humilitas eſt ſtatim exuenda tanquam ſterùm inutilis: magna enim litatis utilitas imò neceſſitas, primat ſuperbiam quâ operu: tuitu ſolent homines efferri, quam ſi foveamı tinguet operum noſtrorum meritum eáqu reddet ingrata; quod *Phariſæo* accidit, qui c vitæ rectitudine gloriaretur præferri ſibi p: num meruit, *Lu.* 18. tantum noſtrorum o| *optimis* infirmitatis & pollutionis adhæret, u *ad puritatem & perfectionem* quæ Deo inſ

latis, verè cum Propheta pronunciemus, *Iſa.* 64. 6. *Sicut panniculus abjectiſſimus omnes juſtitiæ noſtræ*: de his igitur gloriari, eſſet dementiam mendici imitari, qui pannis obvolutus veſtitum ſuum jactat: hîc ſemper Salvatoris præceptum reminiſci decet, *Lu.* 17. 10. *Vos cùm feceritis omnia quæ edicta ſunt vobis, dicite, ſervi inutiles ſumus*: & ſi toto officio perfunctis meliorem titulum nobis non licet arrogare, quales nos noſmet æſtimare oportet, qui tantùm abſumus ab officii parte aliquâ adimplendâ? Non eſt ſanè cur ignavi & mali ſervi appellationem, tanquam merito noſtro derogantem, repudiemus.

5. Altera ſpecies Submiſſionis Voluntati Divinæ eſt, Patientia; quæ conſiſtit in patiendâ, ut obedientia in exequendâ Voluntate Dei: & nihil aliud eſt quàm alacris & æquanima tolerantia afflictionum, quibuſcunque viſum erit Deo nos exercere; ad quam idoneos nos reddet humilitas, cujus ſuprà mentionem feci. Imbutis enim Religione & reverentiâ Dei animis; factis ſuis obſtrepere, obmurmurare non poſſumus: Cujus rei exemplum in ſene *Eli*, 1 *Sam.* 3. videndum eſt, qui cùm triſtes interminationes Dei contra ſe acceperat de Familiæ ſuæ internecione, Sacerdotii amiſſione. utriuſque Filii eodem die exciſione, quorum quodlibet acerbiſſimum calamitatum genus continebat, hoc unum meditatus Dei hoc eſſe opus, ſedato & æquo animo omnia pertulit. Querelas omnes & murmura ſuppreſſit hæc una cogitatio, *Deo ſic viſum fuiſſe*; quod idem in nobis efficiat oportet quibuſcunque calamitatibus obrutis, ſi humilitatem Deo acceptam reverà præſtare volumus.

Submiſſio patientiæ.

6. Illum enim Filium eâ in Parentum humilitate quâ oportet affectum, aut Servum in Herum negabis, qui caſtigatus in ora Patris aut Heri iratus invo-

let.

let: At hoc eſt quod agimus quoties Deo nos affligenti obmurmuramus, obloquimur: Nec hoc tantùm humilitate ſed & juſtitia caret, Deo enim qua Creatori noſtro jus competit nos pro lubitu duriùs tractandi; cui juri obluctari, contra omnia jus faſq; eſt; imò quod ampliùs eſt, ſummæ hoc dementiæ eſt, cum non niſi utilitati noſtræ Deus caſtigationibus ſuis conſulat: Pater noſter Cœleſtis multò in hoc terreſtribus diſſimilis eſt: hi enim liberos iræ ſuæ indulgentes non liberorum ſalutem meditantes caſtigant: at Pater Cœleſtis hujuſmodi infirmitatibus non obnoxius eſt, *Lam.* 3. 33. *Non enim affligit ex animo ſuo mæſtitiáque afficit filios viri.* Scelera noſtra non tantùm caſtigandi occaſionem, ſed & neceſſitatem *afferunt Deo*: Paterno in nos animo, imò Patris indulgentiſſimi, affectus eſt Deus; quid ergò paterno affectui convenientius poteſt Pater quam caſtigationibus conari filium emendare, quem contumacem, & monitis recalcitrantem, vitæque genere triſtiſſimum rerum exitum habituro, implicatum ſenſerit? Crudelis reverâ eſſet niſi hoc ageret. Sic Deus cùm in vitia prolapſos filios ſentit, aut amare deſinat, & abdicatos arbitrio propriò relinquat, quo atrocius homini ſupplicium contingere nequit aut amare perſiſtens corrigat, puniat neceſſe eſt, quò ad meliorem eos frugem reducat: ferientis igitur non tantùm plagas æquo animo pati, ſed & manus deoſculari oportet, *i. e.* pro beneficio ducere, quòd *nos non dimittat ambulaturos ex ſententia animi noſtri, Pſ.* 81. 12.

Gratias agere pro caſtigationibus.

Sed adhuc pergit noſtri curam agere, noſque afflictionibus tanquam tot nunciis ad ſe revocare conatur. Videtis igitur quantæ ſtultitiæ ſit, iis de plagis conqueri, quæ manifeſta Divinæ in nos Benevolentiæ indicia ſunt; hoc eſt perinde ac ſi æger convitiis &

obtre-

s impeteret medicum medendi animo ac-
, ſi derelictus hic morbo pereat, an non ſi-
utandum eſt?

n ſufficit æquo, imò nec
o afflictiones ferre; feraces
s oportet, aliter reliqua
l proderunt: Hoc eſt, eos
tus edamus, quibus producendis calami-
atæ ſunt, ſcil. emendationem vitæ; in
, utile erit noſmetipſos excutere, corda
ub examen mittere, ut inveſtigatis quæ
 Dei concitârunt criminibus, iis, factâ
limâ confeſſione, impoſterùm renuncie-

Fructus afflictionum.

eſt ut adjiciam, nos æquo
tere pati omne calamita-
non tantùm quæ imme-
non intermiſcente ſe ho-
orbi & id genus; ſed eti-
homine tanquam Divinæ vindictæ mini-
iunt. Statuendum eſt enim homines no-
on poſſe niſi conſentiente & permittente
nde eſſe ſive Deus hominum miniſterio,
 tantùm vi & potentia in ſceleribus ul-
atur. Ficta hæc eſt & ſimulata patientia
bmittentis ſpeciem præ ſe ferens vel mi-
minibus illata mala ferre recuſat. Hoc
a diſcrimen, Sanctus *Jobus* qui nobis in
patientiæ proponitur, ignorabat; eodem
abacti à Sabæis & Chaldæis pecoris quo
ne cœlitùs immiſſo abſumptorum nun-
 Cùm igitur ab hominibus, iniquiſſimè
um parte, illatam afflictionem patimur,
ſt æquiſſimè hoc à Deo permitti; nec igi-
s eſt, ultio hominibus reponenda eſt, ſed
n oculis, illius in nobis caſtigandis juſti-

In omni genere afflictionum.

tia agnoſcenda eſt, & peccatorum quibus irrit
venia enixiſſimè ab eo patenda; & afflictio tam
æquo animo ferenda eſt, donec eâ nos liberare
viſum erit: ſempérque cum *Jobo* dicendum, *I*
dicatur nomen Domini.

Submiſſio Sapientiæ Divinæ.

9. At dixi Humilitatem non tùm eam quæ Voluntati Divina etiam quæ Sapientiæ ſuæ præbe ſubmiſſionem complecti, *i. e.* pro infinitè Sapiente habere; opc ideoq; quodcunq; facit, hoc optimè & ſapientiſ factum credere. Quod & in mandatis ſuis, & in re: & eventuum regimine & diſpc

In Mandatis ſuis.

one agnoſcendum eſt: Primò, q quid fieri à nobis aut credi jube utroque Sapientiæ ſuæ parend eſt, firmâ fide amplecti debemus quæ credi velit, cunq; nobis pro tenuitate captuum noſtrorum poſſibilia videantur; & quæ fieri jubet facere, cunque propenſioni carnali noſtræ & genio rep nent, nec hoc tantùm ſed & ſummam ubique jub tis cùm Sapientiam tùm bonitatem nos licet ut que lateat agnoſcere.

In Gubernatione.

10. Secundo, Sapientiæ ſuæ q in rerum Gubernatione elucet, rendum eſt, & agnoſcendum m dum ab illo ſapientiſſimè admi ſtrari, non tantùm in his quæ mundum in gene ſed etiam in his quæ ſingulos ſpectant: Ideò quocunque rerum ſtatu poſiti ſtatuamus oport hunc eſſe maximè nobis accommodum, cùm h nobis is eligat, cui errare non contingit. Non licet i tur rei cujuſcunque mundanæ impatienti cupid teneri, ſed is rerum ſtatus à Deo diſpenſante pet *dus eſt quem* maximè noſtri intereſſe judicave *quem ſortitos* contento & tranquillo eſſe animo

po

ge utilius erit parentum judicio quam
eligendis uti; quoties enim ſecari, uri,
is contingeret, ſi voti compotes fierent?
noſtrûm infantes refert, ea enim avidè
quæ *potitis* eſſent graviter nocitura:
ùs Opes, Honos, Pulchritudo expe-
ibus nos poſtea illaqueari & in pecca-
ontingit. Hoc rerum omnium prudens
nobis, licèt ignorantibus, ideóque ea
ſummâ miſericordiâ denegat, quæ no-
ibus præſcit; vota igitur & conatus
fruſtrari aliquando, non tantùm æquo
imo ferendum eſt, probè tententes hoc
a, illo rerum eventus diſpenſante, qui
: obnoxius, Patre noſtro Cœleſti.
um erga Deum officium
e. ut quis eam illi reve- *Honor.*
bſequium præſtet, quæ
it Majeſtati. Hic vel internus vel ex-

ſpectu patrare non audebit ;ideóque cùm Deus ‹
nia intueatur, ſcelus nunquam admittamus nec
eſt, quia quod uſquam admittitur, nequit in c
ſpectu Dei non admitti.

Varii modi honorandi Deum.

12. At præter hunc generalem um *Honorandi* modum, ſunt & r ti particulares Actus per quos H Deo defertur ; hi diſtinguuntur diverſitate ſubjectorum circa ‹ verſantur: nec enim ipſi tantùm Deo immediatè nos exhibendus eſt, ſed & res omnes quæ *eum r tione quâdam contingunt* juſtâ exiſtimatione & ol vantiâ colendæ. Hæ potiſſimùm ſex ſunt: Pri Templum, Secundò, Reditus, Tertiò, Dies, Q tò, Verbum, Quintò, Sacramenta, Sextò, No Dei: horum unumquodque, pro dignitate ſua, verentiâ & Honore dignari par eſt.

Templum.

13. Primò, Domum ſuam ; ‹ cùm cultui ſuo dicetur, ſacra li non ſit ratione ſui, eſt tamen ſa ratione uſûs ideóque non eſt profanis uſibus de cranda, polluenda : Quod Chriſtus exemplo ſuo ‹ cuit, *Mat.* 21. 12. cùm Nundinatores è Templo jecit, abegit, dicens, *Domus mea vocatur Domus p cationis* : iterúmque, *Jo.* 2. 16. *Nè facite Domum P tris mei Domum mercatus* ; unde patet, Templis i tendum eſſe, tantùm ad rem ſacram peragendam, n in alium finem huc convenire oportere ; cujus pro ſus contrarium pleriſque nimis uſitatum, qui Temp tanquam fora adeunt, ut inibi mercatum inſtituar aut rem tranſigant cum proximis. Tu autum cù Templum ingrederis, memento, Domum eſſe D ubi peculiari ratione adeſt, & Sapientis conſilio m rem geras, *Eccl.* 5. 1. *Obſerva pedem tuum quum a Domum Dei. i. e.* Eâ inibi reverentiâ ſanctóque t more verſare, qui eum deceat, qui in tam vere

Majeſtatis conſpectum prodit. Memento rem eſſe cum Deo, ideóque cogitationes omnes quæ mundum aut licita aliàs negotia ſpectant, procul arceto; hæ enim, quæ aliàs licitæ ſunt, jam vitioſæ ſunt: quantò magis piaculum eſt, eas fovere cogitationes, quæ per ſe ſunt illicitæ? Hoc eſt *Judæ* facinus imitari, qui dum oſculatum accedere prætendit, proditMagiſtrum militibus, quos ideo ſecum adduxit ut eum apprehenderent, *Mat.* 26. Colentium ſpeciem in adeundo Templa præ nobis ferimus, at nobiſcum inimicorum ſuorum turmas adducimus, qui eum laceſſant, irritent: Hoc uno ſcelere ſuperantur profanationes hodiernæ, quæ Templa in ſtabula commutant; cùm vitioſæ & immundæ cogitationes deterior beſtiarum ſpecies habendæ ſunt.

14. Secundò eſt & quædam circa Reditus Dei Religio, Religioſe enim ab iis omnibus abſtinendum quæ Deo dicantur autDivina procurantibus quales erant ſub lege Sacerdotes hodie ſunt Evangelii Præcones alendis deſtinantur. Redituum horum alii ex voluntariis oblationibus proveniunt, nonnullis bonorum ſuorum terrarumve partem aliquam cultui Divino dedicantibus, quam poſtea nec donanti, nec aliis quibuſcunque alienare licet, hoc enim eſſet graviſſimum ſcelus, Sacrilegium nimirùm admittere. *Reditus.*

15. Alii ex legibus inſtitutiſque gentis cujuſque pendent: ſemper enim cùm inter *Judæos* tum Chriſtianos Lege cautum eſt, ne quà deeſſent ſacra munia obeuntibus vitæ ſubſidia. Et quidem ipſa ratio dictat eos qui Sacro quopiam munere ſuſcepto à quæſtuoſis artibus exercendis prohibentur, horum ſumptu & ſtipendiis alendos eſſe quorum animabus invigilant. Quod igitur circa hanc quæſtionem præcipit Apoſtolus ſummo jure feciſſe videtur: 1 *Cor.* 9. 11. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminavimus, magnum eſt ſi nos ve-*

ſtra carnalia meſſuerimus? *i. e.* iniquiſſimum pauca carnalia ad vitæ temporalis uſus neceſſaria denegare, quibus ſpiritualia accepta refertis, *Admonitionem* ſcil. & *Auxilium* quibus ad vitam æternam adipſcendam vobis opus eſt.

Scelus Sacrilegii.

16. Quiquid igitur huic uſui conſecratur, nefas eſt in alium convertere. Decimas igitur in Cleri victum lege adjudicatas, detinere; earum ſolutionem malis artibus eludere, nefas eſt: cum primò certiſſimum ſit in hoc furtum non minus quàm in alio quocunque ſubripiendo admitti; cum eadem ſibi lege Decimas Clerus, qua ſibi patrimonia populus vindicet. Secundò, Non advertitis quàm Furti genus hoc ſit, Deum hoc eſt ſpoliare, cùm ejus hæ Miniſterio addicantur: cujus rei veritas ut magis vobis perſpecta ſit, audite Deum ipſum, *Mal.* 3. 8. *An ſpoliet homo Deum? vos tamen ſpoliatis me, & dicitis qua in re ſpoliamus te? in Decimis & Oblatione.* Unde patet, Deo judice, pro eodem haberi oportere Decimas detinere ac Deum ſpoliare; et verſu proximo, furti pretium, ſi quod habet, ſciatis; *Maledictione eſtis maledicti*, hunc unicum ſceleris fructum percipiunt; quod idem omnium experientia admonet, Deum nimirum inſigni aliquo judicio Sacrilegium, ſive hoc Decimarum detentione, ſive poſſeſſionem aliarum Deo voluntariè conſecratarum occupatione conſiſtat, inſectari. His ſe ſpoliis diteſcere poſſe ſperant homines, hujus autem prorſus contrarium evenire ſolet: Sacrilego hoc lucro Cancri ad inſtar aut Gangrænæ partis corporis illæſas paulatim vitiantis ea quæ jure poſſiderunt corrumpente & edente. Si igitur diligetis (nolo dicere animas veſtras, ſed) patrimonia veſtra, hoc ab iis malum avertite, ſedulò curando ne quid Deo dicatum adhæreat.

Supplicium.

ertia res, in qua Deo reve- exhibere oportet, eſt ſan- Temporis cultui ſuo devo- otum Tempus nobis largi- artem aliquam, tributi vi- it. Hinc *Judæi* Sabbathum colebant, nos ni Diem Dominicum; Illos oportebat in o ſuo mundi creationem; Nos in noſtro, Reſurrectionem (… eliorem n, quem poſt ſæcula … a aperi- mmemorare. Hic ig … dicatus oni ſuæ & cultui opo … idque Cultui Deo in prop … iori, fidelium, à quo abe … ſum … eſſi- mini licet; mox privatim domi, precibus do- s & inſtitutioni Familiæ vacando, aut priva- s adhuc Conclavis officiis, Orationi, Lectioni, itioni, & id genus.

Tempora cul- tui Divino devota.

t his vacemus, à negotiis ſæcularibus feriari ır; nemo igitur requiem à labore, totum eſſe ræcipitur nobis in Die Dominico, credat; hoc emporis quod ab operibus vocationis noſtræ itur, officiis hiſce ſpiritualibus impendendum ec enim Dies Dominicus inſtituebatur ut ig- noſtræ cauſa obtenderetur, ſed ut officia no- undana in cœleſtia commutarentur. Multo in hoc inſtitutus eſt Dies Dominicus quò s peccatis vacemus, quod multis uſu venit, qui s eo die, pluſquam Templa frequentant. Sed requies hæc præcipiebatur, primò nobis ut bret requiem à peccatis, quam per totam vi- gere oportet. Mox ut à negotiis ſæcularibus tes, *cultui Dei,* animarũmque ſaluti melius is.

oc ſi rectè perpendimus, ingentis beneficii *ebimus* hunc diem ſic ſepoſitum, & quali-

bet ſeptimanâ redeuntem; eâ enim animi intentione, rebus his mundanis inhæremus, ut metuendum eſſet nè nullos cœleſtibus curandis dies adjudicaretur, niſi hoc præcepto nobis conſultum fuiſſet. Heu! quà tunc miſeræ animæ pabuli cœleſtis inopià confectæ perirent, quibus nulla unquam contigit refectio? nunc autem ſic ſtato refectionis tempore iis conſulitur, ut quemlibet Diem Dominicum feſtum agant, in quo ſi diem rite celebrent, pabulo cœleſti in vitam æternam nutriantur. Nè ſit igitur nobis tædio hic dies, quod contigit *Iſraelitis*, *Amos* 8. 5. *Quando tranſiverit Sabbathum ut aperiamus frumenti horrea?* Quaſi periret nobis id temporis, quod curis mundanis ſubduceretur. Lætiſſimum potiùs inter dies ſeptimanæ cenſeamus, utpote qui maximum nobis lucrum, maximum gaudium afferat, quique ſit nobis tanquam dies meſſis, in quo fructum recondamus qui nobis in reliquam ſeptimanam, imò in reliquam vitam ſuppetat.

Feſta Eccleſiæ. 19. At præter hunc in ſeptimanâ quâvis Diem Dominicum, ſunt & alii dies quos Eccleſia in beneficii alicuius eximii, utpote Natalium & Reſurectionis Chriſti, Deſcensûs Spiritûs Sancti, & id genus, Commemorationem conſecravit: hos dies eo oportet ritu colamus, quo Eccleſia præcepit, *i. e.* ſolenni adoratione Dei, & gratiarum actione pro beneficio quod tunc temporis commemoramus. Nec ille ſane vero beneficiorum acceptorum ſenſu tangitur, cui tædio ſunt pauci intra annum dies his commemorandis dicati.

At Videndum eſt, ut Spiritualibus exercitiis vacando, dies reverâ ſanctificetur, nec ſublato uſu ſpirituali, in luxuriæ & intemperantiæ occaſionem pervertatur, Quod multis contingit, quibus in natalibus Chriſti & ejuſmodi feſtis diebus, nihil aliud cu

ræ eſt, niſi ut epulentur & exhilarentur. Hoc enim eſt probro, non honore Chriſtum afficere, qui ideo venit, ut puritatem & ſobrietatem mundo commendaret, ideoque non vult adventum ſuum luxu & intemperantiâ celebrari.

20. Sunt & alii dies Feſti in memoriam Apoſtolorum aliorúmque Sanctorum ſepoſiti, in quibus ſinceras Deo gratias agere oportet ob gratias ſuas in hos collatas; præcipuè quod nobis *Jeſum* Chriſtum revelârunt, viámque ſalutis per totum mundum evangelizando aperuerunt. Præterea ſanctitatis præclara exempla quæ in iis eluxerunt meditari, noſque ad eorem imitationem exſuſcitare oportet; quem Feſtorum uſum qui ſedulò intendit, is eum operis fructum percipiet, qui citò efficiet, ut ſummis laudibus & gratiis excipiat, non probris inſectetur Eccleſiaſticas has conſtitutiones.

21. Eſt & aliud dierum genus perinde obſervandum, nimirum Dies jejunii ſeu Humiliationis; hos quandocunque Eccleſia injungat, ſive ſtatis anni temporibus ſive ſubitâ & peculiari quâdam de cauſâ, eo ritu colere oportet quo ipſa præcipit, *i. e.* non tantùm merâ à cibo abſtinentiâ, quæ corpori ſolummodò pœnæ eſt, ſed afflictione etiam animarum, earúmque coram Deo humilatione intenſiſſimâ, gentis noſtráque peccata confitentes, deflentes, precibúſque ardentiſſimis contendentes, ut Deus nobis veniam & remiſſionem peccatorum largiatur, & ea nobis ſupplicia, quæ ſcelera iſta meruerunt, avertat: & potiſſimùm & præ omnibus, *Nos à peccatis convertentes, nexus improbitatis ſolventes*, ut monet *Iſa.* 58.6. & operibus miſericordiæ ſe ſulò incumbentes, *partiendo eſurienti panem*, & id genus, prout ibidem ſequitur.

Jejuniales.

Verbum Dei. 22. Quarto reverentia n
Deum indicanda eſt, honor
bo ſuo exhibendo: quem ne
exhibeamus, ſi Deum re ipsi revereamur; c
hil certiùs evincas contemni à nobis aliquen
quòd verbum ſuum parvi pendamus; aut è
coli, quàm quòd magni. Verbum hoc in lib
teris Novique Teſtamenti continetur, in
mentem ſuam Deus, noſtrúmque nobis offici
peruit. Hic igitur Liber ſummò honore h
eſt, ad hunc tanquam unicam vitæ norma
ones omnes exigendæ ſunt; hujus lectioni
inhærendum eſt; nec patiendum, ut dies e
in quo non partem hujus aliquam, aut legin
lectam audimus.

23. Hoc quoque parum eſt, niſi diligens
legentis attentio: accuratè notandnm eſt, c
imbi præcepit officia, quænam Deus prohib
lera; unà cum præmiis & ſuppliciis his & i
nexis. Quæ cùm diligenter percepimus, men
condenda ſunt, nec hoc perfunctoriè & oſc
ſic ut facilè exidant agendum; ſed crebrâ 1
tione ſic penitùs infigenda ſunt, ut præſtò
uſum vitæ: hoc eſt, cùm ad ſcelus aliquod
tendum incitamur, tunc reminiſci oportet,
S. Scripturæ loco ſcelus prohiberi, & dira i
à Deo ſupplicia committenti: pari ritu
benefaciendi opportunitate reminiſci decet,
quòd jubetur tali loco officium, & ingentia
ibidem præmia peragenti; & hujuſmodi c
nibus animus ad officium obeundum exerce
à malo coercendus eſt.

24. At præter verbum ſcriptum viſum e
noſtræ neceſſitati conſulere Sacerdotum inſti
quorum munus eſt Divinam voluntatem
non proferendo in medium aliquid ve

ians,(quicquid enim huic repugnat
ıæ nequit eſſe conforme) ſed verbu
ɔonendo, ſicque id captui noſtro
, & peculiari cuique occaſioni ada
ejus praxin hortando, excitando
ctat & Catechizandi & Concionan
æc igitur meritâ dignari reverenti
attentionem adhibendo; nec enim
i & concionibus in
t curis à re alienis
ertere quod dicitur
conſentaneum cenſe
terceſſet perpendam
imò enim, quod C
nil aliud eſt quàm
jacere, cui innitatur tota
hriſtiana; hoc enim eſt nos officium doce-
ignari, fieri nequit ut id rectè præſtemus.
ıquam verum ſit, è ſcripturis tanquam è
hanc officii notitiam hauriendum eſſe, ſunt
lurimi, qui nequeunt propriis viribus hanc
titiam derivare, ideóque neceſſe eſt, ut ali-
ıduſtriâ adjuventur.

Chatecheſis.

Ad Juventutem ſpectare Catecheſis vulgò
r, (*prout par eſt*) non quòd ſeniores dedecet
ſi modo ignari ſint, ſed quoniam ſit inſtitui
res deceret, ut puberes facti ig ari eſſe non
. Et parentum ſanè plurimùm refert, ſi velint
perditionis liberorum reatum effugere, cu-
bene inſtituantur in rebus neceſſariis; in
finem opus eſt ut aliquem compendioſum
iſmum ediſcant, nec melior eo qui noſtræ eſt
iæ adinvenire poteſt; nec tamen hiſce in cona-
ſubſiſtendum, ſed Sacerdotum auxilio uten-
ad altiores Chriſtianæ ſcientiæ gradus pro-
ır.

27. At,

27. At, quod lugendum eſt, hoc ſuſque d
buerunt parentes officium, unde tanta vir
fœminarum multitudo Chriſtianorum nom
ſignita, notitiam, quod attinet Chriſti & eor
animarum ſuarum intereſt ſcire, nil ſupra I
ſapiunt.

28. At quanquam impuberes non inſtitui
tibus vitio vertatur, qui tamen grandiores
ignorantiâ perſiſtunt, ſibi ipſis imputandum
ſuámque hoc cedet in perniciem. Ideóque
que ſit, cujuſcunque ætatis aut ſortis, qui h
di ignorantiâ rerum ad ſalutem neceſſariaru
rat, ſive ex toto, ſive ex parte, ſedulò opus
nitatur ut bene inſtituatur, ſi ſua ſibi ſalu
ſit, ſi velit æternum exitium effugere. Nec
à diſcendo detineatur: probro enim verti d
nimium in inſcitiâ obfirmare præfractè, vol
cui è diametro pugnat diſcendi cupido; ideó
tum abeſt ut dedecori ſit ſeni, diſcere, quò
ducatur ab omnibus, præcipuè ſapientibus &
At finge ſecundo, hoc diſcendi ſtudium à pr
ſtolido vulgo rideri & ſubſannari, an non c
nere ſtultorum opprobria ſatius eſſet quam p
ingens iſtud dedecus & probrum, quo noviſſ
obruentur omnes, quotquot ut opprobria
jacta ab hominibus vitarent, in obſtinatâ ig
norantiâ perſtabant; quæ ignorantia tantu
ut excuſet quæ patrarunt ſcelera, quòd no
cludat ſcelus, contemptum ſcil. ſapientiæ
oblatæ. Quantum hoc piaculum ſit diſcas è
ubi *odio ſcientiæ, ver.* 29. eo uſque in homine
Dei accendi patet, ut eos prorſus deſerat &
tatibus oppreſſos non tantùm ope ſuâ non
ſed etiam riſu ſanniſque excipiat, triſtiſſimu
rerum ſtatum! in quem extremæ eſt demen
præcipitare.

Quod ad eos attinet, quorum
Chriſtianæ Religionis rudi- *Con*
s imbuuntur, eorum in ſcientiâ
tui Concionando conſulitur. Nec
racaneum hoc munus eſt, cum officii
o facilè nimis obrepat, imò in officii
cupiditatibus feruntur aliquando n
ntes ſcientes, ideóque opus eſt officium
ulcari, quò minùs e
is excitari & corrob
ò alacriùs cupiditat
l violationem officii r. Huc
pnè tenduntConcior nos exp
ut contra ſpiritualem cum excubi
, deinde ut armis inſtruamur ad pugnam, *i. e.*
ediis & auxiliis muniamur, quibus tentationes
alſentur & victoria de iis reportetur.

. Cum hic igitur ſit concionandi finis, non eſt
fficio nos ſatisfeciſſe credamus ſi concionem at-
licèt audiamus, niſi quæ continet monita &
lia in animis noſtris recondamus tanquam effi-
ſimam vitiorum medelam. Cum igitur anima-
medicum conſulas, cum eo ut ſoles cum cor-
m medico agas; ad hunc non eo animo accedis ut
as de medicinâ diſſerentem, ſed ut ſalutaria
ipienti pareas; quod idem niſi hic tibi propo-
ı ſit, perinde nugaris, ac ſi æger ſperaret à nu-
ámque adhibere neglexit præſcriptione, mor-
i remedium, imò infeliciùs multò ludis & nu-
s, huic enim præſcriptio licet non proſit, non
bit, nec enim ægro invaleſcet morbus, eò quòd
edium edoctus non adhibuit; at in præſcriptis
tualibus *res ſecus evenit*, hæc enim ſi negligan-
maximum nobis damnum afferent; contra nos
rent in judicio & noſtram damnationem gra-
efficient: hoc igitur ut vites periculum, au-
ditâ

ditâ concione ſedulò adverte quid inibi præceptorum, quid conſilii ſuppeditetur ad malum fugiendum & bonum faciendum; & ſi peccatum medullis penitus infixum eo ſermone impeti cenſeas, fac hoc animo ſæpiùs verſes per totam ſeptimanam; Huc cogitationes etiam, dum operi diurno inſtas, ſi alias non vacet, fac intendas: nec tantùm hoc meditari ſatis ſit; ſed officio peragendo fac incumbas, ſedulò quod monitus es obeas, ut peccata tua expugnes & gratiam tuam excites, augeas; verbo dicam: monitis pareas Apoſtoli, *Ja.* 1.22. *Effectores eſtote ſermonis: nec auditores ſolùm, falsò ratiocinando fallentes voſmetipſos*: videtur, quòd fructum à ſermone ſperare, eò quòd auditores tantùm ſimus non effectores, nil aliud eſt quàm noſmetipſos fallere. Non igitur ſanctitatem, ſermonum numero quos audimus, æſtimemus, (quaſi hoc eſſet viri verè Chriſtiani concionibus quàm plurimus intereſſe) ſed quem inde percipimus fructu; aliter plures tantùm plagas merebitur tot conciones audiviſſe; quibus ille jure cædebatur, *qui novi voluntatem Domini, nec tamen fecit ex ejus voluntate, Lu.* 12.47. Nec tamen quam debemus Concionibus reverentiam, iis omnibus quæ hodie hoc nomine vocitantur, habere convenit, multi enim mehercle Pſeudoprophetæ in mundum venerunt, ideoque nunquam magis opus erat conſilio Apoſtoli monentis, *probare quemvis ſpiritum an ſit ex Deo.* Sed quod de concionibus dixi, de eorum concionibus velim intelligi, qui primò, ad hoc munus obeundum ritè vocantur; deinde, qui doctrinam ſuam ad normam Evangelii exigunt: at ſiquis dixerit, ſe non poſſe doctrinam dijudicare, an Verbo Divino conſonet an non, ad officia vulgò recepta ſibique notiſſima tanquam ad examen revocet oportet, & ſi vitiis ab omnibus paſſim tanquam talibus habitis, veluti perduellioni, injuſtitiæ, immanitati

ati, *&c.* indultum hâc doctrinâ ſenſer
uat hujuſmodi Doctrinam Deo ejuſque
ciſſimam, ideòque odio non reveren
eſſe.

uintum honoris indicium eſt
enta, *i. e.* Baptiſmum & Cœ- *Sacrament*
mini qua decet veneratione
i, quam quidem duobus modis nempe m
ando & Religioſe celebrando, teſtamur. In
ramento ut maxim n beneficiorum in-
ita magni oportet are: horum enim
il. Baptiſmus, nos i s cum Deo ad-
membra Chriſti co , efficitque ut ju-
mus precioſa iſta be quæ ab eo ma-
imirum remiſſionem peccatorum, gratiam
cantum & Cœlum ipſum, ſi modò quod par-
oſtrarum eſt ex fœdere, adimpleamus: Po-
autem, *i. e.* Cœna Domini non tantum Chri-
nortemve ejus ſignis inſtitutis repræſentat
memorat, ſed etiam omnibus quotquot hanc
participant Chriſtum ipſum mortiſque ſuæ
s omnes reverâ confert; magna igitur utri-
ſtimatio jure debetur.

Nec tantum magni æſtimanda
am ſecundò Sancta celebranda *Baptiſmus.*
acramenta, quod partim ad
antea, partim ad ea quæ inter participan-
partim denique ad ea quæ poſtea facienda
referri debet, à nobis non diffiteor infantili in
Baptiſmatis nihil eorum quæ ab adultis Sacro
tingendis rigide exigebantur, aut ante aut
Baptiſmo exigi ratio ulla patitur; nobis, quò
etat jus ad Baptiſmum, ſufficit intra gremium
ſiæ, *i. e.* parentibus fidelibus naſci; nec aliud
temporis exigitur *quàm* quòd aliorum ope
ius perficere, dum noſtram perſonam ſuſtinen-

tes

tes ſpondet nos cùm adoleverimus quod noſ
eſt partium fœderis adimpleturos. At quar
nùs tunc poſſumus, tantò magis impoſteru
gamur, ad ea quæ ſequuntur officia præſtan
meliùs quod deerat ſuppleatur.

Votum Baptiſmi. 33. Si jam ſcire cupis q
iſta ſint officia; ad ea oppor
mum attendas quæ tuo nomi
liciti ſunt ſtipulatores tui; l
queo meliùs explicare quàm verbis Eccleſi
ſtræ, quæ in Chatechiſmo ſuo ſic habentur, "P
" & matrinæ pollicebantur & ſpondebant tria
" minibus noſtris; primò ut renunciaremus I
" ni & omnibus operibus ejus, pompis & va
" bus mali hujus mundi, & omnibus vitioſis
" ditatibus carnis. Ubi per Dæmonem intelli
primò, fictorum Numinum adoratio, quæ nil
revera eſt quàm cultus Diaboli; quod ſcelus
adventum Chriſti paſſim obtinuit, pleriſque r
lium deteſtandâ iſtâ in Idolatriâ vitam agen
ideòque cùm primùm Baptiſmus inſtituebatur
lictionem fictorum iſtorum Numinum tan
præcipuam voti iſtius partem præſcribi opor
Quanquam autem infrequentior ſanè Idoloru
cultus ſit, pars tamen una, eâque non minim
tûs iſtius metuendum eſt, nè nimis hodie obt
nimirum pollutiones omnigenæ, quas licèt in
monias Religionis non cooptamus, quod Et
uſu venit, eas tamen quocunque modo admi
piaculare ſcelus eſt, quódque eò uſque iram D
cendit, ut totas civitates igne cœlitus immiſſ
ſumere, *Gen.* 19. imò mundum univerſum aqu
ruere eum impulerit, *Gen.* 6. Nec dubium eſt
atrociſſimis ſuppliciis quemvis in impuritatibu
ſiſtentem inſectaturus ſit, ideòque harum imp
tum derelictio, præcipua pars voti cenſenda eſt

ræterea nil nobis futurum eſſe cum
nos ipſos ſortilegio addicendo, ne
ndo ob rem quanticunque licèt, ſa
, facultatum, aut rei amiſſæ cujuſ
tionem : hoc enim prioris peccati g
t, cùm hoc ſit Deum Dominum
ubſtituere Dæmonem in Deum, du
is preſſi confugimus.

Renuntiamus etiam operibus
i,quæ ſunt vel in gen *Opera*
eo inſtigante fiun *boli.*
uè quæ ad naturæ D
udinem propius ac *i. e.* quibus ipſe
or eſt: Cujuſmodi uperbia, (quæ eum
quâ potiebatur feli Angelus lucis dum
hunc quo nunc agit tum miſerrimum de-
nendacium ; eſt enim, ut aſſerit Salvator no-
Mendax & mendaciorum pater, *Jo.* 8. 44. hu-
li etiam ſunt malitia & invidia, præcipuè ho-
um cædeſque, *erat enim homicida ab initio*,
44. At illius ad indolem nunquam propiùs
nus quàm cùm alios ad peccandum pellici-
æc enim illius ars eſt, hoc illum aſſiduè oc-
m tenet, huic igitur ſtudentes ei quàm ſimil-
adimus, *qui ut Leo rugiens obambulat, quæ-
em abſorbeat*, 1 *Pet.* 5. 8.

Secundò, in Baptiſmo etiam
iamus Pompis & Vanitatibus *Pompæ &*
ujus mundi. Per Pompas & *Vanitates.*
tes res variæ intelliguntur ;
quales in Ethnicorum ludis viſebantur Pom-
uæ cùm jamdiu ſanè obſoleverunt, hoc ad
n ſpectat. Secundò, exceſſus quicunque ſive
u, luſu, ſive amictu, cùm limites generales
brietas, vel particulares quos ſtatus noſter
inſtitutum nobis præfigunt,tranſgrediamur.

De-

Deinde per malum mundum intelligamus Divitias & Potentiam mundanam, quibus l adeò penitus renunciemus ut Chriſtianis n Divitiis aut honoribus frui, his tamen eo r nunciamus, ut his penitus addici aut hæ quavis arte parare aut retinere nefas ſit. S per malum mundum intelligamus conſociat conſuetudines mundi, quibus in quantum m renunciamus: hoc eſt, pollicemur nunq permiſſuros, ut à ſociis quibuſcunque pertr in peccatum, ſed ſocietatem quamcunque ji ſimam licèt potiùs abrupturos, quàm paſſ hæc virtuti noſtræ inſidietur; nec paſſuros ut conſuetudine quâcunque in peccatum abd & paratos fore petulantiſſima quæque convi tiis ſuſtinere tanquam homines ridiculos, p opinioni ſtudentes, à moribus mundi abho vitæ rationem nobis peculiarem ineuntes, q tâ viâ quæ ad perniciem ducit incedentes, cuivis conſuetudini utcunque paſſim invalue met ſubjicere; hâc parte voti noſtri ſedulo vata, eſſemus contra pleraſque tentationes, nos mundus impetit, bene muniti, cùm ſoc conſuetudo duo iſta ſint, quibus potiſſimùm a candum commovemur.

36. Tertiò, Renunciamus vitioſis cupidi carnis, ubi per carnem ſenſu Sacris Scripturi to intelligitur fons & origo inordinatorum a um; quanquam enim immundæ illæ cupiditate fere *cupiditate carnis* vocamus, præcipuè hîc i gantur, non tamen ſolæ, cùm alia plurima ſir Scriptura opera carnis appellat; quorum accu catalogum ſi deſideras, vide quem texuit A lus, *Gal.* 5. 19, 20, 21. *Porrò manifeſta ſunt carnis, quæ ſunt adulteria, ſcortatio, impurita ſcivia, Idololatria, veneficium,* inimicitiæ, lites,

*candeſcentiæ, rixæ, diſſidium, hæreſes, in-
les, ebrietates, comeſſationes & his ſimillia.*
è plurimis aliis paſſim in Sacris literis de-
bus plurima in iſtâ quam vovemus vitio-
nis cupiditatum dereliĉtione includi, fa-
ferre.
inde pro nobis ſtipulati ſunt ſuſceptores
os Articulos Fidei amplexuros. Quos in
ium miſſos in Symbolo Apoſtolico licet
& quoniam his credituros nos promiſſimus,
onit oportere nos eos ediſcere, nec tantum
& eorum ſenſum maximè obvium & ge-
tenere : quomodo enim id fide compleĉti
; quod nec audivimus, nec intelligimus?
redendum ſufficit nudus veritati aſſenſus,
lat morum ad hanc regulam inſtitutio : *v.*
e Deum nos creâſſe, id in nobis obſequium
portet, quod Creatori debetur à creaturis;
nos à Chriſto redemptos, efficere oportet ut
arbitrio pendeamus, illius nos ſervitio man-
tanquam pretio emptos; credere judicium
, ſolicitos nos reddere oportet de damna-
ugiendâ; & credere vitam æternam, effi-
rtet, ut hoc breve temporis momentum iis
s exigamus, quæ nobis Æternitatem gau-
niſeriæ parent. Hoc ritu, è quovis ſymboli
, argumenta quibus in officio contineamur,
e oportet : Hæc enim credere & diſcere ſpe-
od niſi facimus, procul abſumus ab hac par-
erſolvendâ, nimirum à credendo omnibus
s fidei Chriſtianæ.
ltima pars voti eſt, Dei nos ſanĉtæ volun-
præceptis parituros eſſe; & in iis per totius
tium ambulaturos: ubi per *voluntati Dei
ptis parituros,* intelligitur, nos ea omnia
; *quæ Deus eo animo* patefecit, ut à nobis

 fierent.

fierent. Voluntate igitur ſuâ literis jam conſi
& nobis traditâ, expectat ut ei per omnia ſi
pareamus, nec minimi præcepti violationi ind
mus. Deinde in hac integrâ obedientiâ per
vitæ curſum incedendum eſt: *i. e.* magnâ cun
ſtantiâ in viis Dei perſiſtendum eſt, nec enin
cit greſſus aliquot in ſemitâ ſuâ promovere,
tiam in ea ambulemus, idque non per tempor
tium aliquod, ſed per totam vitam nunquam
mitâ ſuâ deflectendum eſt, ſed conſtanter uſq
vitæ exitum in ea progrediendum.

Voti obligatio. 39. Expoſito per compen
Voto Baptiſmali, reſtat tantù
oſtendam, quantùm veſtrî in
huic defungendo incumbere, quod duplici ra
evincitur, primò ex rei juſtitiâ, deinde ex uti
& commodo inde naſcenti. Vos ad hoc jure t
vel hinc patet, quod ad promiſſa ſua præſtanda
libet jure ſummo obligatur: at nullius ſanè pro
aut major Religio, aut arctiùs vinculum eſſe p
quàm hujus; votum enim eſt, *i. e.* promiſſum
factum, ideoque non tantùm iniqui, ſed & p
efficimur ſi fidem vel minimâ ex parte fallimu

40. At præterea, totum hoc ſervare noſtrî
reſſe, quæ obſervationem utilitas & emolume
conſequuntur, oſtendunt. Dixi ſuprà nos in
tiſmo cum Deo confœderari; fœdus autem è
bus partibus conſtat, quædam ab uno, quæd
altero ſtipulantium promittuntur, & deficient
meritò fœderis vinculo ſolvitur alter. Quod
hic accidit: Deus ſanè maxima nobis ben
quorum ſuprà mentionem feci, quæ ſuam fo
partem includunt, ſpoſpondit; at nos etiam
præſtanda, quæ Votum Baptiſmale comp
tur, quod noſtram etiam fœderis partem co
it, nos obligamus: niſi nos igitur hæc præſt

liberatur vinculo fœderis Deus, nóſque ingentium iſtorum beneficiorum ſpe excidimus; in miſero naturæ ſtatu relicti, filii ſumus iræ, inimici Dei & æternæ damnationis hæredes. Quæ eſt iſta quæſo peccati voluptas quæ tantum, divini nimirum favoris in hâc vitâ & in alterâ animarum jacturam vel minimâ ex parte compenſare poterit? *Quid enim* (inquit ſervator noſter, *Mar.* 8. 36.) *profuerit cuiquam ſi lucratus fuerit mundum totum & anima ſua mulctetur?* Huc tamen dementiæ pervenimus, quoties partem aliquam Voti Baptiſmalis violamus; noſtra igitur plurimum refert, hoc ut animo frequenti meditatione infigatur, nos quoties crimen aliquod admittimus, votum noſtrum apertè violare: ideóque ad peccandum ſolicitatus, ne dicas cum *Loth* de *Zoar*, *Gen.* 19. 20. *Perexiguum eſt*, ſed memento potiùs qualecunque ſit ex naturâ ſuâ, hoc tibi Voto Baptiſmi interdictum eſſe, ideóque maximo, perjurii nimirum, reatu, hoc te gravare; hujus ſceleris Reum Deus aſſerit ſe non habiturum innocentem. Et ut Votum hoc intimeratum ſervemus, utile erit, varia ejus capita ſæpiùs nobiſcum recitare, ut in promptu ſit quod tentationibus opponatur; & revera hoc clypeo, niſi aut abjecto, aut negligentiùs adhibito, facilè adjuvante Deo, fugatur ſpiritualis hoſtis.

Hæc eſt quæ debetur priori Sacramento, Baptiſmo, nimirum Reverentia.

Dies Dominicus III.

De Sacramento Cœnæ Domini; de Præpa præcedente, ut Examine; de Pœnitenti de, Obedientia, de Officiis inter Communic & poſtea fungendis, &c.

Sect. 1. SEquitur ordine Reverentia qu næ Domini debetur, de qua I rus, methodo ſuprà propoſitâ am, & dicam, primò, quæ præcedere; ſecundò, quæ comitari; tertiò, qui communicationem noſtram. In hoc enim mento, licèt non in priori, locus eſt his omni

2. Primò igitur, quod Participationem n debet præcedere, *Examinatio eſt: exploret* (inquit Sanctus *Paulus*, 1 *Cor.* 11. 28.) *quiſ ipſum, & ita de pane illo edat, & de poculo ill* Priuſquam autem ad hujus examinis partes candas accedam, monere libet, huic in genere re hoc Sacramentum, ut fœdus cum Deo ini Baptiſmo, de novo feriatur, confirmetur; i him diverſimodè violatum, viſum eſt D ſummâ in nos miſericordiâ in hoc Sac to inſtaurari & quaſi redintegrari perm quod ſi verâ animi ſinceritate facimus, cetur Deus nos ſibi acceptos fore, eáque ſe rum in nos beneficia, quæ in priori Sacrame pulatus eſt, & quibus proprio tantùm vitio mus. Cùm igitur Sacramenti ſcopus ſit Fœde *ſtri* Renovatio, ſequitur tria eſſe ad hoc nec *primò*, ut fœderis iſtius natura nobis ſatis p

t; ſecundò, ut ſeriò cogitemus quot modi vi-
atum ſit; poſtremò ut firmiſſimè ſtatu c
nobis fœdus inviolatum ſervatum iri -
m. In his tribus examen illud, quod ſ n-
m hoc debet præcedere, conſiſtit.

3. Primò igitur diſpiciendum eſt, num s
ujus naturam teneamus; hoc veluti r
uorum fundamentum apprimè neceſſ
um nec priora peccata dignoſcere, nec n
ontra ea impoſterum c ; p i
erſpectà priùs fœderis r i
a temet examinare, an ; qu -
us illud quod cum D .. B ,
uæ ſint quæ ex parte dent ,
uænam ex parte tuà of tur; & qu a
œdus cum quolibet noſtrùm in Baptiſmo ſancitum,
il aliud eſt quàm generalis iſtius fœderis quod De-
s cum toto genere humano in Chriſto ſanxit, par-
icularis applicatio; videndum eſt num hoc intelli-
gas; ſin minùs, operam ſtatim dato animo infor-
mando, & ſi melior inſtitutionis ratio non ſuppetit,
egas quæ in aditu ad hunc tractatum dicta ſunt
breviter de ſecundo fœdere, in quo fœdus hoc bap-
tiſmale fundatur; & quoniam inde conſtabit, obe-
dientiam præceptis omnibus Dei præſtitam ex par-
te noſtra exigi, & diſertis verbis voveri in Baptiſmo,
quænam iſta Dei præcepta ſunt opus eſt ut teneas;
quorum ignoratione ſi te ſentis laborare, ad eorum
ſtudium ſtatim animum applicato, nec deſiſtas do-
nec ea omnia quæ Deus homini præſcripſit ita in-
tellexeris, ut ad *officium faciendum* ſatis inſtruaris:
quem in finem ſcriptus eſt hic liber, quem quo ma-
gnarus es, eò ſæpius & attentiùs lectitare opor-
; quod *ſi ſacram hanc* cœnam, neceſſariorum
n officiorum ignarus aliquando acceſſiſti, ad-
m peccatum defleto; nec audeas huc redire,

 niſi

niſi priùs notitiâ hâc mediocriter inſtructus, idoneus reddaris qui communices. Quod quàm poſſis ci tiſſimè efficiendum eſt: quanquam enim hujuſmodi craſſâ ignorantiâ laborantes à ſacra hac menſ meritò arcendi ſint, abſentiam tamen ignorantia præcipuè ſiquis in ea pertinaciter hæreat, minimè excuſabit.

Tranſgreſſiones. 4. Examinis pars ſecunda reſpicit violationes hujus fœderis; hic autem quam utilis ea ſit quam laudavi officia ſcientiæ, facile patet, nec enim alia ratione peccata noſtra inveſtigare licet, quam actiones noſtras, ad Legem Dei, tanquam earum normam revocando; hanc igitur examinis partem initurum, ſingula officiorum capita recordari oportet, & de cujuſlibet obſervatione conſcientiam interrogare: nec tibi ſatis ſit, ſcire in genere, te legem Dei tranſgreſſum eſſe; ſed omnem adhibeto diligentiam, ut ſcias ſingula quæque in quibus deliquiſti; in memoriam, ſi fieri poteſt, omnes vitæ actiones revoca, & vide quam partem officii violâſti; nec tantùm actus apertè flagitioſos, ſed etiam verba, imo cogitationes abditiſſimas diſcutias; huc enim divinæ leges licèt non humanæ penetrant, adeò ut quicquid agere vetant, hoc etiam cogitare vel concupiſcere: cogitationes enim & cupiditates noſtras non ſecus ac facta apertiſſima clarè perſpicit Deus. Particulare hoc examen apprimè neceſſarium eſt; nec enim peccati venia niſi confitenti & relinquenti promittitur. Ad hoc opus eſt actuali & particulari notitià peccatorum; nec enim fieri poteſt, ut quis peccatum confiteatur, cujus ſe reum neſcit; aut ut quis illud ſtatuat peccatum relinquere, cui nunquam ſe ſenſerit affixum. Ideòque facilè licet concludere, hujuſmodi particulare examen, non tantum *utile* ſed ad plenam perfectámque pœnitentiam

proſſus

neceſſariam; dimidiatam enim ille &
am pœnitentiam ut probabile eſt, a
cta ſua in particulari non excutit
impetrandam valebit hujuſmodi
nihil ad hoc ſufficiat præter integr
ali derelictionem: at eo potiſſimum
Sacramentum hoc accedimus, integra &
t pœnitentia oportet; ideoque accura
rdum noſtrorum examen tunc temporis p
eſt neceſſarium: quanquam enim in cu
cati, per totam vitam admiſſi notitiam
èt diligentiâ adhibitâ in nobis excutie
ire non poſſumus; & quanquam quod ſic
incaſſum rimantes l et, remitti nobis pot
liâ ea de re particula . confeſſione factâ, quam
David, Pſ. 19. 12. *Domine me ab occultis ab-*
hoc tamen reatum non tollet, ſi ideo nobis
a manet quoniam oſcitanter conſcientias no-
crutamur. Vide igitur ne in re tanti momenti
ſi imponas, cor tuum penitùs explorato, alio-
ieri non poteſt ut vulnera tua ſanentur.

It autem in varia peccatorum genera oportet
nter inquirere; ſic etiam in varios peccato-
gradus; ſunt enim plurimæ circumſtantiæ,
aut mitigantur aut augentur ſcelera: Hujus
is ſunt, primò cùm ſcientes prudentes pecca-
i. e. cùm hoc aut illud ſcelus eſſe pro certo
es, præſenti tamen voluptate aut utilitate (aut
uovis argumento) allecti illud admittere non
imus. Magnam hoc eſſe criminis aggravatio-
Chriſtus ipſe pronunciavit, *qui novit volunta-*
Domini ſui neque fecit ex voluntate ejus, cæde-
ultis plagis, Lu. 12. 47. Secundò, cùm delibera-
canius, *i. e.* cùm non inopinatò in peccatum
nus, ſed ad deliberandum tempus ſuppetit,
is eſt peccati gradus. Tertiò, Cùm reluctan-

 te

te licèt & nos redarguente conſcientiâ peccan
e. cùm eo tempore conſcientia pronunciet, h
eſſe faciendum, & facti cùm periculum tum
tum exponit; nos tamen conſcientiæ mont
obſtantibus, peccatum perpetramus; mag
eſt peccato acceſſio, minimúmq; peccatum in a
ſimum ſcelus accendit; patit enim peccatu
modo admiſſum, ex contumacia naſci, ideó
licèt in leviſſima materiâ, hoc ipſo graviſſin
Deo habetur: imo tanta eſt hujus circumſ
iniquitas, quòd actionem per ſe adiaphoram
men convertit, ſi enim conſcientia, hoc eſſe
tum, errore licèt ducta pronunciaverit, talit
nanti non licet hoc agere; hoc enim poſito,
tas facto aſſentitur, quo tamen credò Deur
tatum iri, & Deus (qui nos ex voluntate non
lectu judicat) hoc mihi tanquam peccatum
tat; non aliter ac ſi eſſet revera illicitum. Id
facile ſanè colligere eſt, quod per ſe illicitu
fieri multò magis illicitum dum contra mo
luctam conſcientiæ admittitur. Quarta pecc
gravatio, eſt frequentior ejuſdem repetitio;
nim hoc plurium ſolùm actuum reatum inclu
& quemlibet actum reddit atrociorem &
excuſandum: hæc ſemper fertur ſententia d
riis nobis illatis, injuriæ ſemel illatæ faciliùs
noſcere, quàm ſæpiùs repetitæ, quò enim
repetitur, eò minùs veniâ dignam arbitramu
etiam in peccatis contra Deum evenire neceſ
Quintò, peccata poſt vota & propoſita emen
vitæ perpetrata, eò graviora ſunt, cùm hoc
votorum & promiſſorum violationem includ
hoc quàm proximè accedit quodvis peccatu
luntarium, cùm hujus generis quodvis ſit v
Voti Baptiſmalis: At nos noſmet ipſos denu
gavimus, ſi non aliàs, ſaltem cùm ad S. Cœnar

us, cum hæc ut dixi ideo inſtituta eſ nt
ra renovarentur. Et quò plura Vota f
ior eſt in ea peccata quibus ſic renu
bentium reatus. Res eſt hæc couſiderat
que cùm ad Sacramentum hoc denu
iculari examine in violationes prior
quæ ad Sacram Menſam feciſti, inqu
a, aliâ de cauſâ, veluti ægritudine, a
& id genus, vota feciſti; ſedulò velim a
hæc fideliter ſervâſti ſemper n
dvis peccatum contra m adm
m crimine augeri. S ultimus
eſt, cùm crebris pe i alicujus
ſuetudinem & habitu ccandi perv
dem ſummus prope g peccati hic
5. At habituum etiam aliis deteriores, v
mò, ſi eò uſque confitemur habitus; ut obdurato
rde, nullo peccati ſenſu tangamur; aut ſecundò, ſi
peccato pertinaciter perſiſtimus, cùm emendati-
em noſtram Deus extraordinariis remediis adhi-
is, molitus ſit, veluti ægritudine aut calamitate
quâ inflicta, quæ huc tantùm ſpectare cenſendæ
t, ut nos ab errore vitæ reducant. Tertiò, cùm
l Sacerdotum, amicorum vel familiarium monitis
objurgationibus adeò non commovemur, quòd
onentibus potiùs ſuccenſemus & peccati defenſi-
em meditamur. Aut ſi vitioſus hic habitus eò
dem invaluit, ut non tantùm in nobiſmet ipſis,
in aliis etiam peccatum diligamus, ſi, ut loquitur
oſtolus, *Non tantum ea facimus ipſi, ſed etiam fa-
ntibus conſentimus ultrò:* ideóque quotquot poſ-
mus in peccatum pertrahimus, pellicimus: tunc
ſummum ſceleris faſtigium exſurgit habitus, noſ-
cenſendi ſumus *in ſummo ſcelere & periculo
ari. Sic habes præſcriptam* examinandi peccata
odum, & circumſtantias reatum amplificantes,

quas

quas quidem ſedulò notare decet, ut ſceleris m
tudinem ritè æſtimes.

7. Huc demùm ſpectat hæc examinatio, ut
torum diligenti intuitu ad humiliationem pr
ris & ingentis periculi ſenſu afficiaris, ut pc
tantæ Majeſtatis quæque valet tam atroces c
bedientiâ tuâ pœnas repoſcere, iram in te con
quod quidem vel obduratiſſimis & præfract
catoribus nequit non videri juſtiſſima doloris
Nec hoc ſufficit, ingratitudinis tuæ & indig
ſenſu ut & odio hoc te afficiat æquum eſt: c
Deum tam benignum & miſericordem offe
& beneficiis maximis maximéque ab amor
fectis tam indignas vices rependere non eru
Profundo etiam dolore & contritione corda
ex hac conſideratione compungi, comminui o
quarum intenſio peccatorum magnitudini
dere debet: & quò intenſior dolor eſt modò
veniæ non præcludat, eò Deo acceptior qui
tus eſt, *ſic non ſpreturum cor fractum & con*
Pſ. 51. 19. eóque magis ad vitæ emendation
ficacior erit; tardior ad ſcelus audendum eſ
qui conſcientiæ morſus ſemel ſenſerit.

8. Cùm enim brevibus peccati voluptati
licitemur oponet his propria experientia
acerbos dolores & terrores accuſantes conſc
qui apud hos expertos præponderabunt fac
luptatibus peccati: adnitendum igitur eſt u
veræ contritionis & doloris minimè fucati g
aſſequaris; idque non tantùm quoniam ſu
te in periculum adduxiſti, quanquam & hæc
deratio mœrore te afficere & poſſit & deb
cùm hoc unica ſit doloris cauſa, non eſt is do
ad veniam obtinendam ſufficiet: cujus in pr
ratio eſt, ab amore noſtri non Dei naſcitur
lor; ideo nos dolor ſubit, quia magnum

ıcti ſumus : at verè pœnitentis dolori ad-
ts eſt amor Dei,quo affecti ideò dolore per-
, quia Deum offendimus, nulla licèt pœna
e impenderet. Ut in nobis hic dolor exci-
or Dei tacitâ effectuum Divinæ in nos mi-
æ, hujus præcipuè quòd nobis pepercit nec
orum commiſſione è medio ſuſtulit,enume-
ccendendus eſt : tecum reputat quot quan-
ıum injuriis, haud interrupto forſan vitæ
: tenore laceſſiſti,pı ... od ſi jure tecum
›luiſſet, vivum in ... jamdudum te
et. Imò forſan ob oculos habes exempla
um te nondum ſcelere æquantium ipſis
nibus pereuntium : ... m tu cauſam poſ-
exere cur hucuſq ... gifti pœnas, niſi
ulus ejus tibi pepercit ? Et quænam alia
nitatis in Deo cauſa afferri poteſt, niſi mi-
iæ viſcera & ab exitio tuo magna averſatio ?
ſideratione animæ fortiter impreſſa,accendi
ceſſe eſt (niſi cor tibi planè ferreum ſit) a-
aliquem in Deum adeò clementem & lon-
n, quo amore permotus facilè agnoſces, *ma-
uidem amarum eſſe quòd dereliquiſti Jeho-
um tuum.* Quòd tam miſeras vices tantæ
ordiæ rependiſti ; & te pudor & ira inceſſent
ıtitudinem in Deum. Si autem hæc una mi-
iæ ſpecies,longanimitas Dei,tantum ad pium
lorem excitandum conferat, quid quæſo tot
orum, quæ quiſque numero pæne infinito
l memoriam revocet, recordatio efficiet ?
enumerandis divinæ miſ.ricordiæ effectis,
ım eſt ne vel unum, ſi fieri poteſt, nos effu-
› intenſior fiat contritio.

; *conatibus preces* ardentes conjungendæ
Deus dignetur ſpiritu ſuo peccata vobis

vestra

veſtra retegere, animóque emollire quò ea amarius lugeatis, defleatis.

Confeſſio. 10. His ſubjungenda eſt peccatorum humillima coram Deo Confeſſio, quæ non tantùm generalis ſed & particularis eſſe debet, in quantum crimina recordari poteſtis; nec omittendæ ſunt iſtæ quibus intenduntur, peccatorum circumſtantiæ, quas ex præcedenti examine intelligere licet: imò occulta jámque è memoriâ elapſa peccata (quorum ſanè ingens numerus eſt) generali confeſſione includenda ſunt: & unicuique dicendum eſt cum Pſalmiſta, *Pſ.* 19. 12. *Errores quis intelligat? ab occultis me abſolve*: poſtquam hoc modo peccata confeſſus es, cum verâ animi compunctione & ſincero eorum odio, jam tandem & non antea, tibi tanquam vero morbi aſſenſu affecto medicina opportunè adhibeatur.

Fides. 11. Ideóque in hunc mox oculos decet convertere, *quem Deus præſtituit ut eſſet placamentum peccatorum*, *Rom.* 3. 25. *Nimirum Jeſum Chriſtum agnum Dei qui tollit peccata mundi*, *Jo.* 1. 29. Et ardenter Deum implorare, ut dignetur peccata tua pretioſiſſimo illius ſanguine purgare, téque ad illum reſpiciens in gratiam recipere: quod reverâ facturum eſſe Deum credere oportet, ſi in poſterum peccatis renuncies, téque componas ad obtemperandum Deo, ſincerè & per omnia; ſine quo fruſtra fructum aliquem ex Chriſto aut paſſione ejus ſperabis: Ideoque proxima pars præparationis veſtræ conſiſtit in firmis obedientiæ propoſitis formandis, de quibus ut dixi tertio loco examen inire oportet, priuſquam ad ſacram menſam accedas.

Propoſita Obedientiæ. 12. De propoſitorum horum partibus, non opus eſt ut aliud dicam, quàm quòd cuilibet officii noſtri par-

i debent reſpondere, i. *e.* non tantùm in genere ſtatuendum eſt, nos Dei præceptis obtemperaturos, ſed in particulari ſtatuendum eſt, nos obtemperaturos ſingulis per ſe præceptis: & potiſſimùm quo in præcepto maximè deliquimus, de hoc propoſita de novo formanda ſunt. Noſtrâ autem multùm refert, ut hæc propoſita vera ſint & ſincera, non perfunctoria & levia qualia ſolent homines ex more in acceſſu ad Sacramentum inire, nec in iis unquam poſtea permanere; res enim certa eſt, quòd ſiquis ad ſacram hanc menſam accedit ſine integro cujuſlibet peccati odio, indignus accedit, nec minùs certum eſt, quòd ſiquis omne peccatum ex animo odit, hoc deferendi propoſitum inibit: deſertio enim neceſſario ex odio oritur, cùm nemo ſit qui ejus rei quam odio habet præſentiâ gaudet; ideóque niſi quis talia propoſita formet, quæ Deus cordum ſcrutator tanquam ſincera probet, peccatum ſincerè odiſſe non cenſendus eſt, nec poſſit per conſequens ſacram hanc cœnam dignè participare: probate igitur diligenter propoſita veſtra ne vos ipſos decipiatis, quod ſine magno veſtrî periculo fieri non poteſt: certum enim eſt non poſſe Deo imponi, nec illius gratiam ullâ ratione,quæ veritate & ſinceritate vacua eſt, conciliari.

13. Ut autem de novâ obedientiâ firma propoſita ineunda ſunt,ſic etiam de mediis ad obedientiam conducentibus. *De Mediis.* Diſquirendum igitur eſt diligenter, quæ cuique officio media inſerviunt, iiſque utendum eſſe, difficilia licèt carnique ingrata ſint, firmiter ſtatuendum: ex altera parte diſquirendum etiam eſt quænam ſint, quæ nos in peccatum impellere aptiora ſunt, & de his fugiendis & ſedulò vitandis propoſita formanda ſunt. Hoc ratione habitâ omnium peccatorum, at præcipuè illius in quod antea

pro-

pronior eras agendum eſt, hîc enim facile erit
prehendere quibus paſſibus & gradibus huc tan
perveniſti, quorum ſocietate, quâ opportuni
illaqueatus es, & quibus tentationibus faci
ſuccumbis, ideóque te ipſum contra hoc p
tum hujuſmodi occaſiones vitando, communire
cet.

14. Nec ſufficit propoſita formare de futuro,
portet inſtanter te ad opus accingere, & pietatis
tium facere ea quæ tempus patitur agendo: mu
ſunt quæ poſſis imò debes impræſentiarum age
priuſquam ſacramentum adeas.

Inſtans renunciatio peccati.

15. Veluti, imprimis exuend
eſt omne peccatum, nec ad h
menſam tecum adducenda eſt
piditas ulla nondum ſubacta:
enim hæc in futurum exuenda eſſe decernere ſuffi
ſed impræſentiarum exuenda ſunt, extincto o
amore & ſtudio quo in ea ferebamur; aſſueta
& chariſſima vitia tunc repudiare oportet, indig
alioquin es qui Chriſto deſponſeris. Hujus rei r
in promptu eſt; hoc Sacramentum ſpiritualis
inſtar pabuli ſe habet; at priuſquam ſpiritualis
buli ſimus capaces, vitâ ſpiritualia ut præditi ſi
neceſſe eſt (nemo enim mortuo cibum miniſtrat
non tantùm qui manifeſtum peccatum patrare,
etiam quiſquis illud amare pergit, vitâ ſpiriti
prorſus caret; nec aliud quàm mortuum cadav
Deo cenſetur, ideóque ſpirituale hoc pabulum
ticipare nequit; edat fateor panem, & vinum bi
at Chriſtum non comedit, ſed illius loco hor
dum aliquid: quod hoc ſit dicet Apoſtolus, 1 C
11. 29. *Damnationem ſibi edit & bibit.* Videtis
tur quanti momenti eſt priuſquam ad hanc menſ
acceditis, peccatum quodvis actu abdicare.

16.

minor cogit neceſſitas, em quendam & Chriſti- n anima conformetur, itibus iſtis omnibus quæ :ceptam reddant, ornetur; cù únque ejus ſatellitium expuli deſolata relinquenda anima; admonet Chriſtus, *Lu.* 11. 26. *ultima conditio hominis illius det* enti prece Spiritus cùm gratiis , aut ſi jam animam ex parte ; eſt ut uberiori gratiarum effi lignetur, ſuáſque gratias tuum re.

Virtu amplec

Excitanda eſt humilitas veſtrorum multitudinis inis recognitione; fides, a quæ Deus pœnitenti- ditatione; amor in Deum, beneficiorum æcipuè quæ in Sacramento celeberantur, riſtum morti pro nobis tradidit, contem- or in vicinum, imo in inimicum veſtrum, us Chriſti exempli, dum pro nobis ſibi teretur, attentà conſideratione. Hujus itatio cùm ad Sacram Menſam accedi- is verbis à nobis exigitur; nec tantùm oſcere, ſed & benevolentià ejuſmodi eos quæ nos omnia erga eos amoris & ami- ra exſequi impellat.

Gratias excitare.

l ſi Divini illius exempli mor eouſque fuiſti, ut um prorſus deflexeris; ſi enquam aut injurià affeceris, tunc ab eo re oportet; in quem finem primò erro- ere decet, deinde damnum pro facultate *exiſtimationem* violâſti, ſive bona ab- ſtuliſti:

Charitas.

& tunc ubi veneris offer munus tuum. Ubi v
quòd etſi ad altare allatum ſit munus, relir
dum ibi potiùs eſſe & non offerendum, quàm
ri ab homine qui nondum rediit in gratiam cı
cino ſuo. Si autem tam neceſſaria ſit chari
qualibet parte cultûs divini, quanto magis in
ubi communione eorundem myſteriorum, uni
& conjunctionem non tantùm cum Chriſto c
ſed nobiſcum invicem, tanquam unius capitis
bris ſignificamus: ideóque ſi qua intus laten
multate huc accedimus, deteſtabilis hypocriſi
men incurimus, dum ſolennem in Sacrar
charitatis & fraterni amoris ſpeciem præ nobis
non dubitamus, cùm his interim corda noſtra
ſus vacent.

Devotio. 19. Eſt & alia gratia, hoc ter
maximè neceſſaria, nimirum De
cui accendendæ tempus aliquod
pendendum negotiis publicis nos ſubducendo,

ræparatio conſtare debet, impetramus: itur omiſſione imprimis cavendum eſt; omiſſâ conatus licèt maximos adhibeas, nixus viribus poſthabito divino auxilio deris; ideóque ut bene ſuccedant iſtiuſ tus impoſſibile eſt. *Nam idonei non ſumus s ad cogitandum quicquam, velut ex nobis quòd idonei ſumus id ex Deo eſt*, 2 *Cor.* ntibus igitur precibus divinum auxilium quò ad menſam ſacram ſic animo compa- las, ut beneficiorum quæ dignè commu- porriguntur, particeps fias.

Harum gratiarum neceſſitas.

& aliis oportet ſpirituali- induantur animæ, cùm ad ium accedant, hæ enim illam veſtem conficiunt, ii huc accedit illius mo- tur qui ſine veſte nuptiali ad nuptias ac- *ejiciebatur in tenebras extimas ubi erat fle- dor dentium*, *Mat.* 22. 13. Quanquam poteſt, ut accumbere permiſſus, à menſa abripiatur, aſſerente tamen Sancto *Pau- bi damnationem*, quàm citò infligendam eſt: Infligendam tamen niſi pœnitentiâ it, pro certo; nec minùs certum, intole- turam eſſe cùm infligatur: *Nam quis r ex nobis cum igne conſumente: Iſa.*

Ducis ſpiritualis uſus.

m tantùm adjiciam de iis œnam facienda ſunt: *i. e.* eſt, quiſquis ſeriò excuſ- ientiâ de ſuâ non auſit ſin- onunciare, ideóque hæret anceps an ad um ſit accedendum, nè proprio prorius at, ſi enim verè contritus ſit, duriùs de ſe *probabile eſt*; ſin minùs, ſi ſolus ſcru-

F pulis

illa inſtitutione, animámque ſuam beneficiis
manantibus conſequenter privat. Inter tot
pericula quæ errorem de ſe ipſo conceptum
qüuntur poſitus, nollem ut dixi proprio i
dicio, ſed ſuaderem ſtatum ſuum prudent
pióque Sacerdoti aperire, illiúſque ſe ductui t
qui ut veriſimile eſt (ſi ſtatus ſincerè nudéqu
cetur) rectiùs de illo quàm ille de ſeipſo judi
eſt. Hoc idem docet Eccleſia noſtra, ut vid
in exhortatione Communioni præmiſsâ, ubi
ſi aliis mediis ibi ſupra commemoratis nequ
ſcientiam ſuam pacare, ſed ulteriori conſilio
ſolatione indiget: prudentem aliquem p
Divini verbi miniſtrum adeat, & animi æg
nem aperiat, ut ſpirituali conſilio, admonit
conſolatione adjuvetur, Conſcientia ſua recre
Contemni non meretur hoc conſilium, nec tu
ad Sacramentum accedis, nec alio quocunq
pore, ſiquando ſuſpicio oriatur aut ratio ſi

22. Sed objiciet forſan aliquis, hoc fieri nequit, quin animæ nuditas & deformitas diſcooperiatur, unde pudore ſuffundi homines & à conſilio hoc amplectendo deterreri ſolent. Sed huic facile eſt Reſponſum; hoc non debet eſſe vobis impedimento: Primò enim deligendus (ut ſuppono) eſt cui ſecreta tutò committas, ideóque nè palàm ignominiâ noteris non eſt metuendum. At ſi illius unius conſcientiam reformidas, nec hoc cum ratione facis, ex ſuppoſito enim quòd pius ſit, non deteriorem ſed meliorem de te opinionem concipiet, quòd animæ motus tantâ cum ſolicitudine componis. At eſto pudore plenum hoc ſit, ſi tamen & animi ægritudo & peccatum hoc modo tollatur (& utrique non inutile ſanè erit pium & fidele conſilium) contemni debet hic pudor, & contemnetur ſanè niſi animas noſtras minoris æſtimaremus quam corpora; ſi enim corpora morbis, fœdis licet & probroſis laborent, ſtultum cenſemus qui perire mallet, quàm morbum indicare; tantò igitur major erit hìc ſtultitia, quantò majoris pretii ſunt animæ quàm corpora.

Non oportet pudore detineri.

23. Nec mehercle dubiis tantùm & ſcrupulis agitatis hoc conſilio opus eſt; eſt & aliud hominum genus, quorum præfidentia morbus eſt, qui de animarum ſalute nullo nixi fundamento ſecuri ſunt; utile ſanè his eſſet, ſi adduci poſſent ut in re tanti momenti judices admitterent qui rectius, quam ipſi de ſe ſolent, pronuntiaturi ſint. Tam proclives ſanè ſumus mitiùs quàm par eſt de nobiſmet ipſis ſentire, ut non abſurdum eſſet ſi plerique præſertim rudiores ducem ſpiritualem conſulerent, ut ſic inſtructi juſtam de ſe ſententiam ferre valeant: Nec ad hoc tantum utilis dux ſpiritualis, ſed ad hoc etiam, ut monitis præceptiſque inſtituamur, quæ ad

libidines quibus addictiores ſumus, expugnandas conducant; hoc enim tantæ difficultatis opus eſt, quòd nihil contemnendum arbitror quod huic fi… miniſtret.

Inter participandum, Meditatio vilitatis tuæ.

24. Nunc ea omnia officii noſt… munera quæ ante participation… peragenda erant percurri: reſtat u… dicam quid inter participandum … gendum ſit. Cùm ad *Sacram* Me… ſam acceſſiſti: Primò, ſincero mi… méque ficto vilitatis tuæ ſenſu te dejicias, indign… faſſus, qui huc admittaris; & in hunc finem at… ciſſima aliquot & fœdiſſima flagitia, quibus prio… Vota ad Sacram Menſam inita violâſti, præcip… noviſſimâ cœnæ participatione, tecum & Deo … cenſeas. Tunc acerbas Chriſti paſſiones in Sacra… mento oculis objectas meditare: cùm frangi pane… cernis, memento beatum corpus in crucem ſuffi… um ſic clavis olim fuiſſe laceratum; cùm fundi vi… num, memento pretioſum ſic olim effundi ſanguinem; utriuſq; tandem memento cauſam fuiſſe peccata tua: Ah miſer & indignus, tene id egiſſe quod tam atrocibus cruciatibus Chriſto luendum erat? quantò tu crucifigentibus deterior! Illi ſemel eum Cruci fixerunt, tu quantum te penes eſt, quotidie; illi ignotum crucifixerunt, tu gnarus & quis in ſe eſſet Dominus gloriæ, & qualis tibi, mitis & miſericors ſalvator, cruci ſubinde de novo pergis affigere: Hoc ſeriò meditare, ut verum de peccatis dolorem, eorúmque ſinceram deteſtationem, firmúmque ea in poſterum deſerendi propoſitum in te pariat.

25. His Chriſti paſſionibus paululum immoratus, ad augendum humilitatem & contritionem, eas de novo revolvas ad excitandam fidem; illum intuere tanquam ſacrificium oblatum pro peccatis, and placandum Numinis iram, & conciliandum tibi Dei fa-

favorem & miſericordiam ; ideóque cum fide at non fine humilitate Deum obſecra, ut ſatisfactionem ab innocente & chariſſimo filio oblatam acceptare velit, & ad ejus merita reſpiciens peccata tibi præterita condonare & in gratiam te recipere dignetur.

26. Has tertiò paſſiones contemplare ad excitandum gratitudinem tuam. Cogita quas ille contumelias, quos dolores pertulit, at præcipuè cogita acerbos illos animæ angores, qui mœſtiſſimam illi vocem expreſſerunt ; *Deus meus, Deus meus, quare dereliquiſti me ? Mat.* 27. 45. Hoc omne ut te morte redimeret paſſus eſt. Vides jam tandem quàm ineffabiles illi gratias debes, quas igitur perſolvendi miro zelo & ardore accendi animum conandum diligenter eſt ; & hoc officii noſtri eo tempore pars præcipua eſt, ſummis nimirum illam miſericordiam laudibus & gratiis celebrare, quæ nos tam charo pretio redemit ; quàm nos hoc tempore decebit illud *Davidis, Sumam calicem ſalutis & invocabo Nomen Domini.*

27. Quartò, In has denique paſſiones Chriſti intuere, ad amorem excitandum ; nec ſanè efficacius amoris excitandi medium excogitari poteſt : hic enim Chriſti in te amor maximè elucet ſecundùm illud Apoſtoli, 1 *Jo.* 3. 16. *Per hoc novimus charitatem Dei, quòd ille animam ſuam pro nobis depoſuit.* Eámque ſummo ſanè gradu, quod ipſe docet, *Jo.* 15. 13. *Majorem charitatem nullus habet, quàm iſtam, ut quiſpiam animam ſuam deponat pro amicis ſuis.* Ille tamen generoſiori amore ardebat, nec enim tantùm mortem, ſed mortem obiit acerbiſſimam, & probroſiſſimam, nec hoc pro amicis, ſed pro infeſtis planè inimicis. Niſi igitur hic illius tantus amor mutuum in nobis amorem, pariat, deterrimum genus hominum publicanos impietate vincimus ; tuc te tibi ſuccenſere, amoris tui in illum teporem,

pene dixeram frigus exprobrare decet, cùm illi
in te adeò ferveſcat, adeò exardeſcat amor: Sacr
hanc flammam in animâ accendere, illúmque
gradu amare adnitendum eſt, ut illius exempl
gaudeas imitari, omnia imò vitam ipſam cùm
cat, *i. e.* cum præcepti alicujus obedientia hujuſ
di te injuriis exponet, ſui gratiâ derelinquere;
interea tecum ſtatuendum eſt, nunquam fœdus
lum cum hoſtibus ſuis feriendum eſſe, nec ſinu
cipiendum aut fovendum peccatum: è contra ſi
apud te diverſantur, tempus eſt cædi jam & c
devoveas; hoc illi in ſacrificium offeratur, qui
factus eſt pro te ſacrificium, idque eum in fine
te redimeret ab omni iniquitate. Firmiſſimè ig
tecum decernas, derelinquendum eſſe quodlibe
poſterum peccatum, ea præcipuè in quæ ſæpius
lapſus es, & ut in hoc propoſito conſtans perma
crucifixum ardentiſſimis precibus ſalvatorem or
ut tuas omnes vi mortis ſuæ libidines enecare, e
tinguere dignetur.

28. Cùm jam jam participaturus es conſecrat
panem & vinum, memento adeſſe jam Deum,
novum fœdus Chriſti ſanguine cum toto gen
humano initum obſignet. Cùm enim filium ſu
in iſto Sacramento largiatur, unà cum eo om
fœderis illius beneficia largitur, *ſcil.* peccatorum
miſſionem, gratiam ſanctificantem, & jus in æt
nam hæreditatem. Hîc immenſæ Dei bonitatis a
miratione te rapi par eſt; at ſemper cogitandum
hæc omnia, eâ tandem lege offerri, ſi tu tuam
deris partem ritè obſerves. Ideóque animum ob
mato ſanctiſſimo obtemperandi propoſito, & de
ceps ſumma cum Devotione conjunctim cum S
cerdote brevem illam ſed excellentem oratiunc
lam in ipſo miniſtrandi momento adhibitam re
te, *Corpus Domini*, &c.

29.

m non aliter ac ille ſuâ, charitate tuâ com-
pro toto genere humano orato, ut beneficia
crificii quilibet participet: ſtatū nque Ec-
llius præcipuè cujus tu membrum es, Deo
ıdato: nec te eorum capiat oblivio quibus
tiam debes, ſive Eccleſiæ præſint ſive Rei-
, & ſic deinceps pergas orare pro iis, quos
eſſitudo aliqua tibi conjunxit, vel ſua ne-
precibus tuis opitulandos eſſe monet. Tan-
qua in pauperes fiat erogatio (quæ eo tem-
ri ſemper debet) fac liberalis ſis pro facul-
; aut ſi aliorum incuriâ nulla ſit Collectic,
en privatim in pauperum fratrum ſubſidium
ſynam ſeponas, & ſepoſitam in eum uſum
nè obliviſcaris, quàm primùm ſe opportunitas
it. Hæc omnia eò ordine fiant, ut communi-
is aliis abſolvantur, quo melius ſequentibus
ſtrationem cœnæ precibus publicis vaces,
ſummâ cum animi devotione te attendere

tentationes præcipuè gratiam ſubminiſtret
de maxima tibi impendunt pericula; ſive h
bitu aliquo priori, ſive à naturæ propenſio
catum aliquod naſcantur.

Ne te ſtatim tradas rebus mundanis.

31. Deinde, hoc peracto,
tim curis & negotiis ſæcula
das. Sed totum illum dien
meditatione, aut oratione,
one, aut piis colloquiis, aut
exercitiis, quibus ſacra corde accenſa flam
atur, abſumas. Cùm te poſtea ad opera qu
profeſſio tua vocet, ſic te ad ea conferas, u
neris interim, reſtare tibi majus opus moli
i. e. promiſſa illa omnia quæ Deo feciſti pe
quibuſcunque igitur externis licèt diſtinea
tiis, hoc ſemper animo intendas, & min
propoſiti tui partes fac memoriâ teneas, u
priora peccata ſoliciteris, ſtatim ſubeat hoc e
voto ſolenni abdicâſti, & fac memineris q
reatu pollueris, ſi in votum hoc impingas,
horrendo teipſum malo affèceris. Cùm eni
municâſti, Fœdus iniiſti cum Deo, Fo
quam amicitiæ & benevolentiæ. Et qua
gratiâ apud Deum eſſe pergis, in tuto es,
ni aut Hominum aut Dæmonum injuriâ
ut enim inquit Apoſtolus, *Rom.* 8. 31. *Si
nobis, quis contra nos?* At ſi fœdus hoc viol
ſanè facis, ſi voluntario alicui peccato ſu
Dei offenſionem incurris, & ſi totus à tuis
ſtaret mundus, parùm hoc contra Deum po

Conſcientia inimica.

32. Imò Inimicum intra
tuum habebis Conſcientiam
accuſantem & Convitiis perſ
tem: & cùm ſe tibi oppona
& tua Conſcientia, nequis non eſſe miſer
hâc vitâ, cui accedat neceſſe eſt tremend

alterâ expectatio; hæc tè ſubeant, cùm te tentationes obſident, eáſque nequis non cenſere prædones qui te vellent pace tuâ, Deo, imò animà ipsi ſpoliare, Ideóque has admittere, perinde erit ac ſiquem hoſpitio exciperes quem nôſti eo animo te accedere ut chariſſima quæq; & pretioſiſſima tibi furto auferat.

33. Nec te miſericordiæ illius fiducia, quam in prioribus peccatis condonandis expertus es, Deum novis injuriis laceſſere impellat; nam omiſſo, quòd ſummum hoc ſit ſcelus & ingratitudo, bonitatem ſuam, quæ eſſe debet pœnitentiæ argumentum, in peccati occaſionem & incitamentum convertere, omiſſio hoc inquam, notandum eſt, quòd quò ſæpiùs peccati veniam impetraſti, eò veniâ indignior es quia eò gravius peccatum, quò contra majorem miſericordiam committitur. Si delinquenti ſæpius ignovit Rex aliquis, ſæpiùs in idem ſcelus relabentem, juſtitiæ puniendum tradere cogetur, ſi quo juſtitiæ ſtudio teneatur; quod hìc accidat neceſſe eſt: Juſtus Deus eſt perinde ac miſericors, miſericordiæ igitur ſuæ contemptum atrocius aliquando ulciſcatur juſtitia neceſſe eſt. Nec ſane aut turpior aut contumelioſior miſericordiæ perverſio eſſe poteſt quam hujus impetrandæ fiducia permotos peccare: unde facile patet peccare ex ſpe veniæ, nihil aliud eſſe quam nobiſmetipſis miſerè illudere.

34. Nec te hæc voti præſtandi cura aliquot tantùm dies, quaſi ab eâ ſtatim liber eſſes, ſed per totum vitæ decurſum ſolicitum habere oportet. Si enim Votum violes, parum refert an citiùs an ſeriùs. Imo forſan major erit ex parte ſaltem reatus, ſi ſeriùs hoc fit; cùm enim diu in voti obſervatione permaniſti, hoc ipſo oſtendis, rem eſſe poſſibilem quam voviſti; ideóque non eſt infirmitati imputanda violatio, quaſi ſervare non potuiſti, ſed perverſitati quia noluiſti: adde quòd conſuetudo

Chri-

Chriſtianè vivendi, hoc idem facilius reddit: Tota enim ſanctitatis difficultas oritur à vitii conſuetudine: Ideóque ſi conſiliatæ tibi per conſuetudinem ſanctitati, eóuſque jam penè ſuperatâ difficultate, renuncies poſtea, hoc eò minùs erit excuſationi locus. Fac igitur per totum vitæ ſpacium ſic tibi invigiles, & peccandi occaſiones ſic declines, ut ab omni voluntaria Voti violatione immunis ſis.

35. Quanquam autem particularis cujuſlibet Voti obligatio, ad extremum uſque vitæ pertingat, nihil ominus Votum ſæpiùs repetere expediet, *i. e.* Sacrum hoc Sacramentum ſæpiùs decet participare: cùm enim hoc inſtrumentum ſit, quo in nos tanta, eáque omni pretio majora, beneficia conferantur; cúmque à Chriſto præcipiatur, hoc faciendum eſſe in memoriam ſui, patet & rationem & officium jubere, ne quam omittamus communicandi opportunitatem.

Oſtendi jam quænam iſta Reverentia ſit, quæ erga Deum adhibenda eſt in hoc Sacramento.

Dies

Dies Dominicus IV.

Honos *habendus Nomini Dei, & in hunc admiſſa peccata; quæ ſunt Blaſphemia, Juramenta ſupervacua; de Juramento aſſertorio, promiſſorio, illicito; de Perjurio, Vanis Juramentis, eorúmq; reatu,* &c.

Honos Nomini Divino.

Sect. 1. POſtremò, reverentiam numinis arguit Honos Nomini Divino exhibitus. Quid vero ſit Nomen Dei colore facile intelligetur, expoſito quot modis violatur; quos omnes vitare, erit nomen ſuum honore habere.

Contra honorem Nominis peccata. Blaſphemia.

Primò igitur Blaſphemiis ſeu iniquis de Deo ſermonibus, (teterrima autem Blaſphemiæ ſpecies eſt Deum imprecationibus inceſſere) nomen Dei violatur; nec Sermone tantum continetur blaſphemia, nec enim opus eſt mala de Deo ore eloqui, ea vel corde cogitare indigna Deo opinando à Deo cordium ſcrutatore pro atrociſſimâ contumeliâ habetur. Eſt autem alia blaſphemiæ ſpecies quæ in actionibus conſiſtit, *i. e.* cum ii ipſi qui ſe ſervos Dei profitentur; turpi & flagitioſâ vitâ Deum & Dominum ſuum ignominiâ afficiunt. Ad hanc blaſphemiam reſpectit Apoſtolus, cum homines alloquens qui legis obſervatiſſimi videri voluere, *Rom.* 2. 24. aſſerat *nomen Dei propter eorum ſcelera inter gentes blaſphemari. i. e.* Gentiles malè de Deo ſentire adducebantur

tan-

tanquam ſcelerum patrono, eò quòd hæ
committi cernebant, qui ſe Dei ſervos appe

Juramentum. Secundò, Dei nomen co habetur jurando. Hoc fi modis, nempe vel falſo v temerario juramento: falſum autem jura

Aſſertorium. duplex eſt, aſſertorium miſſorium: Illo rem ſic faſtam aſſerimus, & hanc nem juramento confirmamus: niſi tunc v perfectam dictis ineſſe noverimus, perjuri falſi juramenti crimine nos obſtringimus juramento rem aliquam ſolummodò dub ram, hoc me perjurii reatu gravat, veram licèt contigerit: temerè enim juratum eſt meam rei notitiam, pari probabilitate aut potuit aut falſa: cùm nihil jurare licet, c tas mihi non apertè conſtat.

Promiſſorium. 2. At præter Aſſertoriu aliud juramenti genus Pron dictum. Hoc promiſſum v eri poteſt, vel homini: cùm Deo fit, votu latur, de quo ſatis ſupra dictum in capite mentis: reſtat dicendum de eo quod homi falſum juramentum eſſe poteſt vel tu juratur vel poſtea. Cùm juratur falſum eſ quod jurando promiſiſti præſtare nunquan aut ſi juramentum ſenſu planè diverſo ab i intelligit is cui fit, ſuſcipias. Cùm enim hu juramentum, ut fidem faciamus hominibı ſit, par eſt ut eorum ſenſu intelligatur; a lo jurandi tempore ſincerè & piè animatus tamen poſtea re non præſtem, perjurii reus

Juramenta illicita. 3. Cùm igitur juramen tura ſua nos obliget, plur fert ut ejus materia licit

datarum eſſe cuidam totum meum patri-
, & poſtea hoc idem, aut ejus partem, alteri
to promitto, neceſſe eſt juramentum alteri
actum violare, cùm utrique præſtare im-
ſit. Ad hunc modum in perjurii crimen
eceſſitate adigor: in has ſe anguſtias infeli-
redigit, quiſquis juramentum priori alicui
um ſuſcipit: hæc conſideratio tantùm apud
Deum aut animas ſuas pretio habent valere
it à pugnantibus rectâ fronte juramentis,
ı diris animarum ſuarum laqueis abhorre-
: forſan interrogetur, quid illum agere opor-
n hoc rerum ſtatu poſitus eſt? Reſpondeo,
iciti juramenti verè pœniteat, deinde lici-
reat: quod unum illum penes eſt ad cul-
arciendum, ſeque Dei favoris capacem red-
.

c de Perjurii generibus prælibato pauca lu-
cere quæ oſtendant quantoperè hoc peccato

nefarium ſonat, cum eum ſupponere menc
vere, eum ſit in ſocietatem ſceleris vocare,
tùm illum Deitate ſuâ exuere (cùm ut De
tiatur aut mentienti adſtipuletur impoſſibil
& in Dæmonem convertere, *hic enim men
mendaciorum pater*, *Jo.* 8. 44. Nec aliò ſa
eſt argumento ut oſtendam Dei nomen ſum
decore temerari pejerando.

5. Siquis de ſceleris hujus atrocitate c
animum advertat ad id quod Deus ipſe in
præcepto ſuper hâc re ſanctè affirmet: *non r
impunè Jehovah eum qui aſſumpſerit nomen j
vanum.* Hâc præcepto huic interminatione a
non cæteris, oſtendere voluit peccati hujus g
tem. Et ſi *Zach.* 5. inſpicias, ſenties mag
nem ſupplicii gravitati criminis reſpondere,
non tantùm homine, ſed & familiâ ejus; ab l
tur peccato diligentiſſimè abſtineant qui vel
ralem vel æternam ſalutem ſuam diligunt.

os obtinuit: in criminis potius augmen-
: quòd peſſimum iſtum morem, quem
ro viribus repreſſiſſe & abrogâſſe, exem-
confirmavimus.

quid de hoc peccato ſentiat profanum hoc
atrocis ſanè naturæ crimen eſt: nam præ-
quòd manifeſta violatio præcepti ſalvato-
rimò contemptum arguit & vilipendium
tieſcunque juratur, toties ad Deum tan-
orum teſtem & judicem provocatur; cùm
ta ſit Numinis Majeſtas, deceret non niſi
naximi momenti, ſcilicet an gloriam Dei,
; aliquod bonum humani generis ſpectan-
illum provocare: At cum familiari collo-
menta temere admiſcemus, contrarium
imus, & res quælibet leviſſima licèt & lu-
uramenti materiam cedit; imò ſæpe res
ridiculas quas vel profari prudentem vi-
ceret, repetitis juramentis confirmant ho-

cundò, Hæc jurandi conſuetu
aditum præbet ; quiſquis enim
..is ea ſibi familaria reddidit, hic
eſt ut ſanctiſſima juramenta con
adhibitâ facilè ſuſcipiat. Qui enim
ui in horas jurat, jurandi religione a
... ? at qui nullâ tenetur, fortunæ impu
non cautelæ ſuæ ſi à perjurio immunis ſit.
amplius eſt, qui timerè jurat non tantùn
obnoxius eſt cùm ab eo ſolenne jurame
gitur, ſed veriſimile eſt eum ſæpius pejer
his in juramentis Suppoſito enim homi
nanter jurare (quod nihil mitius fingi po
conſtabit, quòd qui in opinato jurat, non
pinatò mentiatur? At qui utrumque faci
dubio perjurus eſt. Nec diu dubitabit, an
jerent temere jurare ſoliti, quiſquis eos p
ſervabit. Hi enim perinde Deum judicen
rebus veris aut falſis, dubiis aut certis. N
quin eorum Conſcientiæ qui hujus crimin
ſi praxin ſuam diligenter obſervarent,
ſententiæ ſuffragarentur.

8. Hoc ejuſmodi peccatum eſt, cui non
tatio quâ permoveamur ; nihil in ſe habe
luptatis aut commodi, quorum altero re
nia peccata nobis ineſcant, at hoc utroq
vacuum eſt ; adeò ut in hoc peccato a
mercatorem non agat Diabolus prout in
enim eas hìc vel licitatur, ſed nos eas gra
pretio in manus ejus prodimus. Videtur u
quam poſſint mercedem criminis ſperare,
dem dictis faciant apud homines, cùm d
mentis ſic confirment, At hâc ſpe miſerè
tur, nemo enim difficiliùs fidem obtinet
ſolet jurare ; nec immeritò, nam qui nu
randi Nominis Dei, non eſt veriſimile

eóque hoc peccátum cùm tentatione tum
ne vacat; maximam enim indicat Dei
liam, imò averſionem, cùm eum ſic laceſſê-
are, nihilo commoti audeamus. Quanquam
ijus peccati conſuetudo effecit ut pro levi
r, procul abeſt ut aut in ſe leve ſit, aut ut
o habeatur.
tquot igitur in hujus peccati habitum non-
lapſi ſunt, minimis ejus initiis obſtare; &
hoc habitu ſe miſeri implicârunt, tempeſti-
e expedire nitantur, ſi in animas ſuas pretio
nec objiciat aliquis inveteratum habitum
difficultatem, tanquam diuturnioris moræ
ccato excuſationem, ſed potiùs quò diutiùs
evit, eò citiùs derelinquat, & nimium du-
m moræ in tanto ſcelere duxiſſe; at ſi con-
is diuturnitas difficultatem auxit peccatum
linquendi, eò maturiùs ſe operi accingat, nè
s tandem in impoſſibilitatem vertatur &

ad nos cohibendum ab hoc ſcelere ſatis eſſet: rogarem enim, quiſquis impoſſibilitatem habitum derelinquendi cauſatur, ſi certus eſſet ſe collo ſuſpenſum iri cùm proximè juraret, an non à jurando metu hoc deterreretur? Credere nequeo, eſſe aliquem mentis compotem qui tam parum ſui potens ſit, ut perculſus hoc terrore à jurando non abſtineret: & ſanè tanto gravius eſt ſupplicium inferni quàm patibuli, ut illius quàm hujus metu efficaciùs nos commoveri æquum ſit. At dubitandum eſt, quòd aut homines non firmè credunt ſe ob hoc peccatum damnandos, aut ſi credant, damnationem tanquam rem remotiſſimam intuentur, ideóque hâc parùm eſſe moventur; at utrumque rationi repugnat. Quod ad primum attinet, quiſquis in voluntario aliquo peccato perſiſtit, tamdiu eſt in ſtatu damnationis; ideóque qui in hoc peccato perſiſtit, ad hanc ſe conditionem reducat neceſſe eſt. Quod ad ſecundum attinet, veriſimile eſt falli ſic ſentientem: quis enim novit an mors illi cœlitus incutiatur, etiam dum juramentum faucibus hæret? aut ſi de hoc ei præſtari poſſet, æterna damnatio tremenda ſatis eſt quâcunque licèt temporis diſtantiâ remota.

Veracitas. 11. Secundò, Veritatem perfectiſſimam dictis omnibus cole; ut affirmanti ſolummodo omnes aſſentiantur, nec opus ſit juramento ad fidem faciendam, qui unicus color aut prætextus jurandi eſt.

Occaſiones vitandæ. 12. Tertiò, Obſervare decet quicquid eſt quo facile in hoc peccatum pertraheris, vinum aut ira, ſodales aut aliorum exempla; & ſi peccatum reverâ ſtatuis derelinquere, has peccandi occaſiones vitare oportet.

13. Qui

o, Fac animam imbuas · *Reverentia Numinis.*
verentia, quæ ſi in ha-
leſcat, facilè expellet
m profanandi nomen
as igitur teipſum numen revereri &
omen ejus reverenter habere, adeò ut
cordis aliquâ in eum elevatione nefas
iliari colloquio ſiquando nomen ejus
venit, hoc ipſum tibi ſurſum cogitati-
i occaſionem præbeat, & neutiquam
diverbiis & otioſo garritu uſurpetur:
Nominis ejus mentioni reverentiam te
hibere, magnum erit contra Nominis
ionem præſidium.

o, Teipſum diligenter · *Vigilantia.*
linguâ tuâ ſic offendas;
rvatione reliqua noſtra
m proderunt. Medium
Oratio, quæ conatibus · *Oratio.*
ienda eſt: Deum ora
t tibi vires ſuppeditet, quibus adjutus
conſuetudinem poſſis expugnare, dic
a, *Compone, Jehovah, obſerva os meum,
toderare quicquid efferunt labia mea:*
hujus exſtirpandi media ſincerè & dili-
oes, Deum tibi non defuturum pro cer-
Eo prolixior fui in hoc argumento quia
invaluit hic morbus; Deus ex miſeri-
na, reos omnes vero ſenſu gravitatis
s afficiat.

is variis nomen divinum · *Quid ſit Nomen Dei ſanctificare.*
modis, facile eſt inferre
nctificandum ſit, *viz.*
is omnibus abſtinentiâ,
*ore & reverentiâ iſtius
inis, quod magnum, mirabile & ſanctum*

 eſt,

eſt, *Pſ.* 99. 3. fundatâ. Differui jam de var
tibus magni illius officii Deum Honorandi.

Dies Dominicus V.

De Adoratione debitâ Deo. De oratione varii partibus. De publicis precibus in in Familiâ. De precibus privatis. De P tiâ, &c. De Jejunio.

Adoratio. Sect. 1. OCtavum erga officium eſt tio: Hoc m illud officiu quo potiſſimùm Deitatem agnoſcimus, cùı ratio unius Dei propria ſit; ideóque hoc ma menti officium cenſendum eſt. Et primo ab bus noſtris, deinde corporibus perficiend

Oratio. Animæ eſt Orare. Orare eſ alloqui, cujus officii partes va pro diverſitate rerum de qu quimur.

Confeſſio. 2. Prima pars eſt confeſſio nitio peccatorum coram Deo; generalis vel particularis eſt. lis, cùm tantùm in genere fatemur, nos eſſe tores; particularis, cùm varias ſpecies au peccatorum noſtrorum enumeramus: prior partem conſtituat precum noſtrarum ſolenn ve publicarum ſive domeſticarum; poſteri

va

; & in his quò frequentiùs adhibetur, eò Imò quotidianis precibus privatis peccato- ociſſima & fœdiſſima aliquot jamdiu[illegible]èt recenſere decebit : æquum enim eſt ut hæc n ſatis agnita aut defleta arbitremur. Hæc o ſemper debet confeſſionem comitari; opor- nè conteri & compugni de peccatis quæ nur, noſtrámque indignitatem in his admit- x animis agnoſcere: nec enim huc ſpectat io, ut Deus de peccatis noſtris quæ penitiùs os ipſi perſpecta habet, certior fiat, ſed ut humiliemur, itaque niſi ad hoc contulerit io, irritò fieri cenſendum eſt.

Petitio. ... cunda pars orationis eſt Pe- e. ea precibus à Deo poſtu- t neceſſitatibus vel corporis næ inſerviant. Pro animabus *Pro Animabus.* petenda eſt Peccatis venia, id- pter Jeſum Chriſtum qui ad obis obtinendam ſanguinem ſuum fudit; de- atia & auxilium ſpiritûs ſancti, cujus ope relinquere, Deóque per omnia parere vale- Hîc etiam opus erit ſigillatim omnes à Deo petere, ut Fidem, Amorem, Zelum, Puri- Pœnitentiam, at eas præcipuè quibus te è egere ſentis: Ideóque quid tibi opus ſit, to: Si ſuperbus es, Humilitatem potiſſi- npetrare precibus à Deo contende; ſi libidi- Caſtitatem, & ſic reliquas deinde gratias ibi opus eſſe compertum ſit. In his omnibus animam ſpectant ardentiſſimis votis & max- portunis inſta : nec te repellî patiaris, nec non impetrato quod contendis deſiſtas. Diu gratiam *aliquam à Deo* contendiſti necdum *ſti, ne fatiſcat* animus nec te tædeat orandi, *genter potiùs* in cauſam inquire, unde ſit

quod ſucceſſu ſuo careant preces tuæ; vi[illegible] [illegible]is precibus obſtes. Forſan Deum rogas u[illegible] petias ferat contra peccatum aliquod, n[illegible] ipſe ad pugnam te accingis, nec illius im[illegible] ſtines, ſed te ei quoties ſe coram ſiſtit, de[illegible] ei obviam prodis, & te conſultò objicis in [illegible] omnium tentationum: hoc ſi ita ſit, miran[illegible] eſt, ſi fructu vota careant, cùm quòd non [illegible] ipſe in causâ ſis; fac hunc errorem corriga[illegible] tui eſt officii ſincerè peragas, nec Deum t[illegible] turum timeas.

Pro Corporibus.

4. Secundò, Deum etiam [illegible] poribus invocare decet: i. [illegible] um poſcere quibus ad vit[illegible] dum hic agimus, opus eſ[illegible] pro modulo & menſurâ quâ viſum erit [illegible] ſuæ: nec enim nobis licet res ex cupidita[illegible] metientibus, aut opulentiam iſtam aut po[illegible] quantum forſan vanitate inflata corda no[illegible] cupiſcunt; à Deo petere; ſed illum rerum [illegible] tum ſtatum, quem ipſe ad magnas illas vi[illegible] fines, Dei gloriam & animarum ſalutem pr[illegible] das, maximè idoneum ſenſerit.

Deprecatio.

5. Tertia pars Orationis [illegible] precatio, hoc eſt Deum obſe[illegible] malum aliquod à nobis aver[illegible] lum autem duplex, vel malum culpæ vel [illegible] pœnæ: contra malum culpæ potiſſimum [illegible] precibus à Deo contendendum eſt, ut nos [illegible] ſpiritûs ſui robore a lapſu tutari: & ſi qu[illegible] dictiorem te peccatis noveris, Deum ardent[illegible] ut te ab his præſtet immunem; hoc quotid[illegible] dum eſt, at tunc præcipuè cum inſtanti te[illegible] labendi periculo magis obnoxii ſumus: hîc [illegible] in Sancti *Petri* vocem prorumpere cùm e[illegible] *mergi, Serva Domine aut perii,* humilli[illegible]

ditionem orandum eſt. Contra hæc pre-
it nimis fervida ſit oratio, fieri nequit.
pœnas temporales, *i. e.* externas calami-
antibus moderandus eſt orationis æſtus,
luntati Divinæ, ad exemplum ſalvato-
ubjiciendo, *Mat.* 26. 39. *Non quod ego*
uod tu.

a pars orationis eſt Inter-
. pro aliis precatio; pro
n genere intercedendum
s pariter ac notis, at pro iis præcipuè qui-
ionis alicujus vincula conjungimur, ſive
eluti pro Magiſtratu ſeu Sæculari ſeu Ec-
; ſive privatæ, veluti pro Parentibus, Ma-
ribus, Liberis, Amicis, *&c.* Intercedendum
pro omnibus in adverſis poſitis, & pro iis
im, quorum nobis innotuit calamitas.
is orandum eſt qui nos injuria affecerunt,
infeſti ſunt & nos perſequuntur, hoc enim to-

Interceſſio.

Gratiarum actio. 8. Quinta pars Oration tiarum Actio, *i. e.* Divina cordiam, ſive in noſmetip eos qui nos proxime conti in Eccleſiam & gentem quarum membr ſeu poſtremò, in totum genus humanum, & benedictionibus celebrare oportet. D tem miſericordia vel in beneficiis ſpiritu temporalibus conferendis elucet. Inter Sp primo in loco numeranda ſunt, quæ ad genere ſpectant, veluti donatio Filii ſui, ritûs ſui, & media omnia quibus homine torem ad meliorem frugem revocare co Secundo, ea quæ in nos ſpeciatim contuli quòd nati intra gremium Eccleſiæ, & C Religione inſtituti, in participationem pre iſtorum munerum verbi ſui & Sacrament mittimur; & conſequenter nobis nihil in peræ aut curæ conferentibus, media æterr adipiſcendæ obvenerunt. Et præter hæc on mo eſt qui non alias ſpirituales miſericordi accepit.

Spirituales Miſericordia. 9. Veluti primò, ſumm patientià & longanimitate nitentiam noſtram expecta deo nos non ſuſtulit è medi peccatis. Secundò, His accenſendæ ſunt v & invitationes Divinæ ad pœnitentiam, tùm externæ, miniſterio verbi, ſed & inte cano impulſu ſpiritûs. Si hæ vocationes i tæ ſunt effectum, ſic ut profanam aut m vivendi rationem in Chriſtianam commutâ ta tibi agnoſcendi & celebrandi divinam b neceſſitas incumbit, cùm ei beneficiorum m acceptum referas?

atiæ etiam agendæ ſunt pro
liis temporalibus, ſive ad
am ſpectantibus, veluti pro
Leipublicæ ſeu Eccleſiæ ſtatu, & celeberri-
rum depulſionibus quibus aut hanc aut
natus eſt: ſive ad rem privatam, veluti
omnibus hujus vitæ quibus fruimur, pro-
tudine, amicis, victu, amictu, & id genus,
tias agere oportet, quòd nos Deus in ſin-
nenta conſervet & tutos clementiſſimâ
iâ præſtet à periculis. Commemorandæ
ſunt præcipuæ quædam liberationes qui-
eus in ſummo diſcrimine verſantes digna-
npoſſibile erit ſingula quæ quiſque accepit
neficia, quoniam tum genere tum gradu
ommemorare. At pro certo ſtatuamus
minimum accepit, ſatis obſtringitur ad
am in Dei laudibus tranſigendam. Operæ
tium erit ſi quiſque expenſis variis vitæ
& in his quæ occurrunt, miſericordiis, ſal-
u dignioribus, ex his catalogum contexat,
per memoriâ teneat & grato animo ſæpiùs
eo recenſeat.

Temporales.

ſunt variæ Orationes par-
ſingulæ & publicè & pri-
hibendæ ſunt; publicè in
ubi coeunt omnes ut pre-
mmune fundant, quæ ad communem uti-
pectant; & in his (ubi tales ſunt preces
portet) aſſiduos eſſe decet, cùm ſpecialis
unitis fidelium precibus promittatur;
ne causâ ab his publicis precibus abeſt, ſe
iæ corpore abſcindit; quæ res tam triſtis
toſa ſemper habita eſt, ut gravius ſup-
eleſtiſſimo potuiſſe infligi præſules Eccleſiæ
nt; quantæ igitur eſt inſaniæ hoc ſibi ip-
?

Publicæ Preces in Eccleſiâ.

12. Al-

In Familia. 12. Altera ſpecies publicæ orationis eſt ea, quæ in Familia uſurpatur: Ubi tota domus conjunctis precibus Deum invocat. His ſedulò intendendum eſt, & præcipuè à patre familiâs, cujus eſt curare ut preces in familiâ ſuà peragantur; ſui enim officii eſt liberorum & ſervorum ſuorum animabus non aliter ac corporibus quotidiani pabuli ſuppeditatione conſulere. Nec igitur infimus de plebe, ſi pater familiâs ſit, ab hoc munere obeundo excuſandus eſt; ſi aut ipſe, aut aliquis è familiâ, literas nôrit, preces legat licet è libro aliquo pio deſumptas, ſi è libro Precum Communium ab Eccleſia uſurpato, ſapienter elegit; ſi nemo literas novit, opus erit ut formulam aliquam Orationis memoriter teneat, quam decebit in familiâ recitari; cui uſui maximè idoneæ ſunt preces aliquot Eccleſiæ, utpote quæ ob brevitatem minus moleſtæ ſint futuræ memoriæ, & ob pondus & gravitatem majori uſui: at quemcunque precum delectum faciant patres familiarum, curent aliquas ſaltem offerri; nec audeat aliquis, Chriſtianum ſe profeſſus, Gentili adeò more familiam ſuam gubernare, ut Deum quotidie ab ea non curet invocari: curante autem ex officio patre familiâs ut preces ſint, domeſtici quod ſuum eſt officium faciant, nec eorum aliquis opportunitatem hanc negligat, ſed aſſiduè devotéque precibus his interſit.

Privata Oratio. 13. Privata Oratio ea eſt quam quis ab hominum cœtu ſubductus fundit, in qua pro neceſſitatibus noſtris in rebus particularibus diutius immorari licet quàm in publico cœtu expedit: privatæ autem preces publicarum obtentu contemnendæ aut negligendæ non ſunt, utraſque enim Deus exigit, nec vult has in illarum vicem ſubſtitui, aut è contra. Præterea quiſquis in precibus publicis

aſſi-

ivatas negligit, metuendum eſt nè ho-
ùs quàm Dei laudem aucupetur; contra
Salvator noſter, *Mat.* 6. qui ad pri-
reces hortatur, *precare patrem tuum in*
uo uno præmium, non à frivolis homi-
ıs ſperare licet.

antum preces privatas re, ſed iis etiam crebo tet, bis ſaltem quotidie, veſperi: neceſſe enim eſt omnia & auſpicari & claudere, Deum idque ſive quod Deo ſive quod nobiſ-
etur officium intuemur; nec enim aut
t tuti eſſe poſſimus niſi ſub illius tutelâ:
ːis aut diei pericula niſi priùs implora-
idio adire, tremendæ eſſet temeritatis.
rea vicibus huic officio incumbendum
oſtro otio aut negotio decernendum eſt:
n nollem illud intelligi quod ſibi inani-
iomines, ſed vocationis ſuæ neceſſaria
us adeo aliqui diſtinentur, ut parum
poris ad ſolennes & ſtatas preces. At
ecebit, aliquoties in die, brevibus ora-
rda ſua in cœlos erigere etiam dum o-

Precum tempora.

Ratio autem dictat ut illi plus tempo-
io impendant, quibus plus otii eſt. Nec
oluptatibus imò forſan peccatis vacat,
recibus poſſe vacare; adnitatur potiùs
ecit jacturam temporis ſarcire, plus im-
iic officio impendendo. Et ſanè officii
tem ponderantibus nihil deretur quam non mi- n eo verſari, quam nunc

Hujus officii utilitas.

enim, Summus hic Ho-us eſt quòd familiari

Honor.

no-

noſtri alloquio tam facilè pateat cœli Numen. Si quem è ſubditis ſuis infimum in liberum & familiare colloquium Rex admitteret, ſummus hoc honos haberetur, qui proximorum in eum invidiam conflaret antea licèt contemptui habitum; nec dubitandum eſt quin tantæ dignationis occaſiones hic avidè captaret. At hoc prorſus nihil eſt honori quo nos dignatur Rex Regum, dum ad familiaritatem & converſationem ſui non tantùm nos admittit, ſed vocat, hortatur collatum: quantò igitur ad hanc proniores eſſe nos oportet?

Orationis Utilitas. 16. Secundò, Tanta eſt Orationis utilitas quantam animo capere non poſſumus, hoc enim inſtrumento bona omnia ſive temporalia ſive ſpiritualia è cœlis deducuntur. Nulla eſt oratio quæ ſi conditionibus adeſſe debitis non deſtituatur, benedictionem aliquam à Deo non impetret, juxta illud ſapientis, *Ecclus.* 35. 17. *Oratio humilis penetrat nubes, nec redibit donec ad eam reſpiciat Altiſſimus.* Fœlicem cenſeres, cui unum medium ſuppeteret, quo omnia quibus ſibi opus eſſet, compararet, quanquam non ſine ſummo labore & multâ operâ; fœlix ille tu poſſis fieri ſi velis; Oratio medium efficaciſſimum eſt, quo ſi non omnia quorum te indigum arbitraris, ſaltem omnia quibus reverâ indiges, *i. e.* omnia quæ tibi uſui fore Deus noverit, certò certiùs conſequaris. Quantamcunque igitur carni laſſitudinem Oratio afferat, cùm à Divinâ beneficentiâ in ſingula pene momenta egeſtas te tua aliquid flagitare cogit, ſummæ eſſet hoc dementiæ, Orationem, unicum & certiſſimum egeſtatis ſubſidium, præ laſſitudine negligere.

Orationis Jucunditas. 17. At Tertiò, tantum abeſt ut naturâ ſuâ moleſtum ſit hoc officium, ut jucundum admodum ſit; fœli-

fons & origo Deus eſt, *& à dextrâ ſuâ* *ates in æternum*, *Pſ.* 16. 11. Quò igitur es, eò fœliciores evadamus neceſſe eſt, c propinquitate cœli gaudia naſcantur; ur hic vitam agentibus, Deo aliâ ullâ raıs appropinquare,quàm oratione; ſequitur hæc ex ſe apta ſit ad jucunditatem & vo- pariendam : ſi contrarium experimur,hoc ruptioni imputandum, cui (quod palato let evenire) ſuaviſſimi cibi non ſapiunt. n ſanè Oratio officium eſt, at etiam ſpiri- itur cor carneum ſit:ſi aut s carnis aut fæces mundi, ous ſpiritûs inimicas inhæret, andum non eſt ſi nihil vo- ex oratione percipis, ſi *Iſ-* *r* inſtar, contempto Man- *Ægypti* avidè appetis. Si igitur officium quenti tædium tibi ſentis obrepere,tibi me- munda & expurga ab amore peccati,& ad m & cœleſtem ſtatum evehere conare, & ties moleſtiâ omni vacuam, in gratam am exercitationem, hanc commutari. In- fficultatem officii nè querere, ſed cordi-

Carnalitas una cauſa laſſitudinis in Orationi.

cundò, tædium oritur ex deſuetudine. Plurima ſunt principio difficilia viden- tamen aliquamdiu his aſſu- diſſima fiant. Si hic animæ tuæ ſtatus ſit, ptu remedium eſt, hoc eſt orationi magis e, hinc (ut vides) hortationi de precandi iâ nova vis accedit.

Deſuetudo cauſa altera.

: non tantùm quoties, ſed *àm bene oratur* videndum *item bene oretur*, ſpectan-

Orationis Conditiones.

da-

da eſt, primò, Precum mate- *Licitorum Petitio.* randum nè quid illicitum p veluti pœnas in inimicos: S conditiones precum ſpectan *Fides.* eſt primò ut Fidem adjunct beant; credendum eſt, ex te divinâ rogantibus, Deum tita largiturum, aut quod re noſtrâ fore judicaverit. S *Humilitas.* Humilitatem; fatendum eſ bonis quæ petimus prorſùs i eſſe, ideòque nec ea noſtri ſ ſti meritis fretos petere. *Attentio.* Attentionem; animum in h agimus intendere oportet, endum eſt, ut mens aliarum rerum cogitat ſtrahatur. Dixi in principio orationem eſſe rum opus, ſin autem mens aliò evagetur, tantùm & labiorum opus ſit, nec aliud apu audit, quàm futilis loquacitas, & conſequen quam nobis benedictionem impetrabit, ſec quod *Jacob* Matrem monuit, *Gen.* 27. 12. *ſuper nos maledictionem non benedictionem.* E cultûs Divini partis ſolennioris officii ſim profanatio, cùm nil aliud ſit, quàm ei labi appropinquare abſenti procul corde; & trer cujus in conſpectu prodimus majeſtatem, dere, contemnere. Quod ad nos attinet, extr dementiæ, nos ad Deum accedentes de re gr animas nimirum & corpora noſtra tàm int ctanti cum eo acturos, negotii medio in ſerm litos, res leviculas, quas vel imaginatio noſ Diabolus, cujus eſt hîc nobis negotium ſ ſuggerat, ſectari. Perinde hoc foret ac ſi F *ſupplex* ad Regis pedes advolutus ut ſcel *pœnas* deprecetur, conſpectam inter ſuppl

abruptâ in medio ſupplicatione, cu...
an non perditum hunc homunicionem
lementiâ prorſus indignum cenſeres?
ratione ſperamus quòd illis Deus preci-
admoveat & annuat, quibus mens noſtra

tra hanc cogitationum
n, quoniam ad eam tam
turâ ſumus, multùm re-
imus diligenter munia-
em finem utile erit
io, reverentiam M
aditurus eſt, impri...
ſpectu ineptire aut
deat. Secundò, R... a
ius gravitatem experiue...e
rum ejuſmodi aliquæ ſunt,
i impetratis, omnium creaturarum mi-
imus; avertit autem Numinis attentio-
ientis noſtræ aberratio. Tertiò, in hunc
lorandum eſt Dei auxili-
ue prima hæc ſit Oratio-
o, ut Deus animum no-
atum reddere dignetur.
mò, animum tuum cuſto-
ſque munito, ut inſultan-
inde arceantur leves co-
aut ſi quæ irrepſerint, abjecta omni vel
uenti cunctatione, nec ſine indignatione,
ur, harúmque venia à Deo poſcenda eſt:
tè & ſtrenuè hoc modo oppugnas, aut De-
ppeditabit, ut aliquo ſaltem gradu victor
t his clementer ignoſcet ſi ſummâ diligen-
à præcludi nequeunt. At ſi noſtrâ negli-
omitti contigerit, neutrum à Deo ſperan-
ente ſcil. hac negligentiâ.

Evagationis remedia.

Conſideratio Divinæ

... *tes*

Implorandum Dei auxilium.

Vigilias agere.

22. Quar-

nec enim hujuſmodi prece flectetur homo
mendicus nôs ſtipem tam oſcitanter aut cont
rogaret, ac ſi perinde haberet an ullam acci
non; hunc aut egeſtate parùm preſſum, au
biâ multùm inflatum cenſentes, hujuſmodi
inexpugnabiles eſſemus: quantæ igitur ſto
eſt ſperare Deum ea quæ vili ſtipe infinitè
ſiora ſunt, ignavis & torpentibus precibus c
rum eſſe: Eadem eſt ratio laudum & gr
actionis quæ Deo grata eſſe nequeunt, niſ
mo vero beneficiorum ſuorum ſenſu affect
cta, cum nihil alioquin in ſe præter inanem u
& externam venerationis ſpeciem continea
proinde Deo non labia tantum noſtra ſed
efflagitanti placere non poſſunt: quod idem
ris Orationis partibus auſim affirmare. Pre
igitur, fac anima vehementiſſimo, ſi fieri pot
ſiderio & fervore inflammetur: quod quoni
priis viribus efficere non poſſis ſedulò ora

torum ſpecie, irâ nimirum & diſceptatione; ubi per diſceptationem, lites iſtæ & contentiones inimicæ, hominibus nimis uſitatæ, intelliguntur; quas qui corde ſuo fovet, aut aliud quodcunque peccatum, hic ſanè puras manus, quod in hoc officio exigit Deus, attollere nequit, & conſequenter preces ſuæ frequentes licèt & fervidæ parum proderunt, quod *Pſalmiſta* monet, *Pſ.* 66. 18. *Si ſpectâſſem ad iniquitatem animo meo, non audiviſſet Dominus:* & quod pejus eſt, *Solomon* aſſerit, Deum has preces non tantùm non exaudire ſed & abominari, *Prov.* 15. 8. *Sacrificium improborum abominationi eſt Jehovæ:* Nec ſanè triſtius aliquid nobis evenire poteſt, quàm ut preces noſtræ *nobis ſint in condemnationem:* quod proinde inter funeſtiſſimas imprecationes, *Pſ.* 109. 7. recenſetur. Nè igitur in nos ipſos crudeles tantum in nos mali attrahamus, quod ſanè facimus, quoties preces ab impuro corde fundimus.

Ad rectos fines dirigatur oratio.

24. Preces denique noſtræ ad rectos fines dirigendæ ſunt; idque vel reſpectu precum ipſarum, vel reſpectu rerum quas prece petimus. Primò non eſt orandum ut devotionis opinionem apud homines ineamus, Hypocritarum inſtar, *Mat.* 6. 5. nec ſocietati tantùm aut conſuetudini morem gerendi animo; ſed primò ut Deum colamus; ſecundò ut eum, perennem bonorum omnium quæ expectamus fontem eſſe agnoſcamus; & tertiò ut egeſtatis aut noſtræ aut aliorum levamen impetremus. Reſpectu rerum quas prece petimus, cavendum eſt nequid mali in his petendis, nobis propoſitum ſit; non eſt rogandum ut in libidines noſtras abſumatur, *Ja.* 4. 3. Quod faciunt qui opulentiam petunt, ut in luxu & intemperantià vitam ducant; & potentiam, quâ poſſint inimicis ſuis nocere, & id genus: At in omnibus primò &

præcipuè ſpectanda eſt Dei gloria, & deinde noſtra & aliorum ſalus; reliquorum omnium in precibus eatenus ratio videtur habenda, quatenus his promovendis ſerviant quod quidem non poſſunt ſi cupiditatibus explendis inſumantur. Expoſui jam priorem cultûs divini partem, quæ animarum propria eſt.

Veneratio Corporea. 25. Pars altera, quæ corporum propria eſt, in demiſſis & humilibus corporis geſtibus, qui & internam animarum venerationem exprimere apti ſunt, & tributi vice à corpore penduntur, conſiſtit. Apoſtolus enim jubet ut corpore Deum veneremur, non minùs quam animabus noſtris: & meritò quidem, utrumque enim pariter creavit Deus ac redimit: quandocunque igitur preces coram Deo fundis, fiat ſummâ cum demiſſione corporis perinde ac animæ, juxta Pſalmiſtam, *Pſ.* 95. 6. *Venite incurvemus nos & procumbamus, flectamus genua coram Jehovah qui fecit nos.*

Pœnitentia. 26. Nonum erga Deum officium eſt Pœnitentia: quòd Pœnitentia ſit officium erga Deum docemur ab Apoſtolo, *Act.* 20. 21. ubi de pœnitentiâ loquens eam *converſionem in Deum* appellat. Et jure quidem hanc eſſe officium erga Deum cenſetur, cùm nullum peccatum perpetratur, quod non illum aut mediatè aut immediatè offendat. Quanquam enim peccata ſunt, quæ & contra nos & contra proximos fiunt, hæc tamen quoniam à Deo prohibentur, tranſgreſſiones legis ſuæ cenſenda ſunt, ac proinde contra illum.

Quid ſit. Hæc Pœnitentia, ut verbo dicam, nihil aliud eſt quàm converſio à peccato ad Deum; quæ in peccatorum derelictione, & eorum omnium quæ Deus exigit offici-

rum Chriſtianorum conſtanti obſervatione
it: tanta eſt hujus officii neceſſitas ut aſſe-
Chriſto, *Lu.* 13. 5. hoc omiſſo, non poſſi-
on perire: *niſi reſipiſcatis, omnes ſimiliter peri-*

Regulas variis hujus officii partibus ritè pe-
lis inſervientes, ſuprà in præparatione ad Cœ-
Domini expoſui, quò lectorem
to, obiter tantùm monendus
officium hoc in præparatione
n ad Cœnam Domini præſtan-
enſeat; cùm enim hoc unicum
tra peccati virus remedium,
repetendum eſt, quoties pec-
petimus; hoc eſt, quotidie. In
s dies pœnitentia agenda eſt, de peccatis diei.
enim Chriſtus de reliquis malis pronunciat,
c etiam verum eſt; *ſufficit diei malum ejus*:
ùnt cujuſlibet diei peccata, quòd peculiarem
entiam poſtulant; quilibet igitur factorum
em quovis die à ſeipſo exigat.

Tempora huic officio fungendo conſtituta.

Quotidie.

Quod autem in rationibus e-
ut qui quotidianas impenſas
um referunt, ſtatum nihilo-
ſummæ toti computandæ
s conſtituunt, nempè ad finem ſeptimanæ
enſis: hoc etiam hîc uſu venire debet, tem-
iquod ſolenniori noſtrî coram Deo, propter
a non tantùm iſtius diei, ſed etiam totius vi-
miliationi, dicare oportet: quod quò frequen-
, eò melius; quò enim ſæpiùs rationes inimus
Deum, & debita contracta computamus, eò
ſiùs de nobis ſentiemus; eóque avidiùs miſe-
iam ſitiemus; quæ duæ præcipuæ ſunt ve-
ipetrandæ conditiones: qui igitur unum ſep-
æ diem huic exercitio dicabit, animæ ſuæ ſaluti

Statis Temporibus.

 opti-

optimè proſpiciet. Siquis autem eo vitæ genere implicetur, quòd per neceſſaria negotia huic operi nequit toties vacare, conetur tamen quantum poteſt ad hanc frequentiam proximè accedere; & ſemper meminerit nunquam in re aliquâ ſeculari tanto cum fructu operam poſſe poni, quanto in hoc exercitio ſpirituali: eſſet igitur rem peſſimè adminiſtrantis, rebus ſecularibus hoc poſthabito ſe addicere.

Die calamitatis. 29. Præter hæc ſtata tempora ſunt & alia, pro re natâ, huic officio tempora aſſignanda; qualia potiſſimùm ſunt calamitatis & luctûs tempora; hæc enim tanquam nuntios eò cœlitus miſſos, ut nos ad hoc officium hortentur, habere convenit; ideóque non eſt prætermittendum officium, ad quod tam ſolenni more vocamur, nè iis accenſeamur qui *parvi faciunt caſtigationem Domini, Heb.* 12. 5.

Inſtanti Morte. 30. Eſt & aliud pœnitentiæ tempus quod pravâ hominum conſuetudine uſque ad reliquorum excluſionem obtinuit; mortis horam intelligo. Fateor tempus hoc eſſe pœnitentiæ repetendæ non incipiendæ idoneum, & extremæ eſt dementiæ hanc eóuſque differre: neque enim gravius dicam; iis hoc eſt animam periculis exponere, quibus nemo ſanus exponeret res minimi pretii. Interrogare enim quempiam velim, qui pœnitentiam ad mortem uſque cenſeat differendam, unde conſtat, Deum illi horam ad hoc opus ſuppeditaturum eſſe? annon punćto temporis tolli quotidie homines cernimus? Quis affirmare auſit idem ſe fatum non manere? Sed ſecundò finge tardiùs adrepere mortem, ſuæque hominem appropinquationis morbo præcurrente admonere, forſan monitus non advertet, ſed vanâ ſpe

Periculum differendæ pœnitentiæ.

vitæ

vitæ ad extremum uſque, quod ægrotis uſu venit, ſe lactabit, & conſequenter mors inopinantem opprimet, lentis licèt paſſibus accedat. At tertiò finge hominem periculi ſui certum factum, unde conſtat ſe penes fore pœnitere? Pœnitentia eſt donum Dei, nec ab arbitrio noſtro pendet. Solet quidem ſæpe Deus, nec immerito, homines gratiam reſpuentes, monitiſque vitæ converſionem & emendationem ſuadentibus obluctante[illegible]deterrere, & duritiei cordis tradere, nec gratia[illegible] contemptam diutiùs offerre. At finge qua[illegible]m ex infinitâ patientiâ, gratiam ſuam per[illegible]e; unde tamen tibi conſtat, quòd per tri[illegible]aginta, imo forſan quinquaginta annos, [illegible]imæ obluctatus es, exuto repentè obluctâ[illegible]i oblatam gratiam amplexurus es? Certum eſt minùs ineſſe hodie difficultatis operi huic, quàm erit in poſterùm.

Seræ pœnitentiæ pericula.

31. Nam primò quò diutiùs nos peccatum ſub jugo tenuit, eò difficilius erit jugum hoc cervicibus excutere. Fateor, ſi pœnitentia nihil aliud eſſet quàm à peccati actibus ceſſatio, huic mortis impendentis hora aptiſſima foret; tunc enim corpore debilitato, ad peccata plurima perpetranda vires non ſuppetunt; ſed ad pœnitentiam plura requiri, ſuprà ſatis evici, nimirum ſincerum peccati odium, & amorem Dei: At probabile non eſt ut qui per totam vitam peccatum amavit, & ſinu excepit, & ex altera parte Deum & virtutem odio habuit, mutatis repente affectibus odio haberet quod amavit peccatum, & virtutem Deúmque quem prius odio habuit, amaret.

Conſuetudo peccati.

32. Secundò, Ægrotus tot undique ut plurimùm *doloribus* la-

Dolores corporis.

creatur, quòd mens concuſſa & diſtracta, operam dare pœnitentiæ, prout res exigit, nequit; hæc autem tanti momenti, tantæque difficultatis opus eſt, quòd omnes animæ facultates, etiam cùm viget, ſibi vendicat.

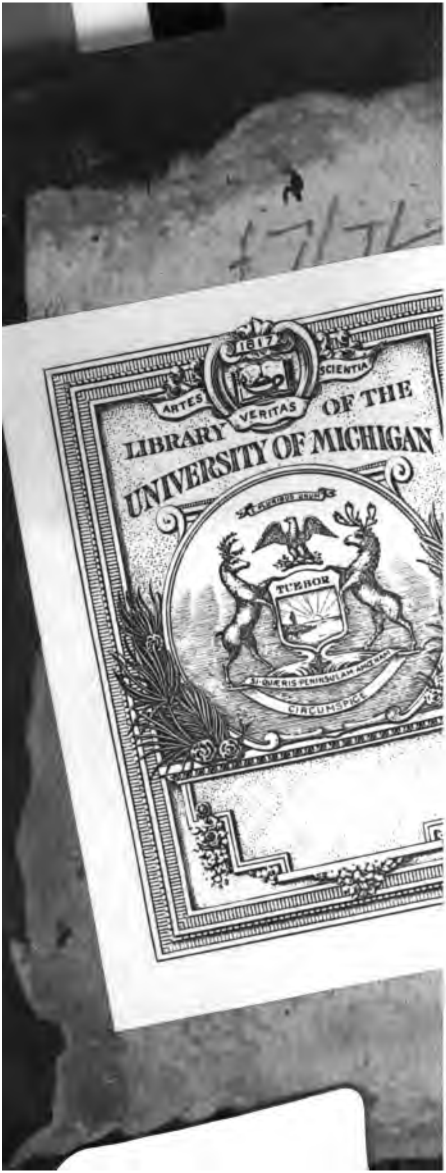
Simulationis periculum. 33. Expende difficultates quibuſcum tunc temporis luctandum eſt, & dic num ſpes ulla ſit, te tunc illud effecturum eſſe, à quo jam cùm minori opere fieri poteſt, refugis? At tertiò majus adhuc ſupereſt periculum, nè pœnitentia ad quam mors adigit vera non ſit; hîc enim ad pœnitentiam, te inferni tantùm formidine compelli patet: à quâ quanquam pœnitentiam inchoare licet quando ad eam perficiendam tempus ſuppetit, imperfecta tamen & tantùm hoc modo inchoata pœnitentia, ad ſalutem prodeſſe non poteſt. Hujus generis eſſe plerumque pœnitentiam, quæ morte impendente agitur, probabile nimis eſt, quod exhinc patet, quia plurimi qui appropinquante, ut creditum eſt, morte, pœnitere viſi ſunt, reſtitutâ valetudine vitiis non minùs, forſan effuſiùs quàm antea indulſerunt: quod liquidò oſtendit veram in illis mutationem non fuiſſe effectam: ideóque ſi fictâ tantùm pœnitentiâ exſpiraſſent, Deum qui corda ſcrutatur, non fuiſſe ſimulatam pœnitentiam accepturum. Expenſis his omnibus periculis, conſtat in extremum diſcrimen animam eum ſuam adducere, qui conſtituit non niſi imminente morte reſipiſcere. Nec periculo aliquid demit exemplum furis pœnitentis, *Lu.* 23. 43. quanquam hoc freti tot ſine ratione impunitatem ſibi pollicentur. Chriſtum adhuc ille ignorabat, quid ampliùs poſſet quàm revelatum ſtatim amplecti? Nos ab incunabulis noſtris, nobis oblatum, & tantùm non obtruſum rejecimus. At dato nullum eſſe hac in re diſcrimen, debilis ſit ſpes oportet, quæ

uno

uno tantùm exemplo ſuffulciatur, nec alterum ſanè totas Scripturas perlegenti occurret: *Iſraelitæ* (ut legimus) *Mannâ de Cœlo veſcebantur*, at delirare hunc rederemus, qui pari expectato miraculo cùram victûs quotidiani parandi abjiceret. Nec minori tamen cum ratione, huic quàm alteri exemplo inniti licet: Verbis Sapientis concludam, *Eccl.* 12. 1. *Memento Creatoris in diebus juventutis, priuſquam mali dies accedant.*

34. Huic officio Pœnitentiæ meritò adjungendum eſt Jejunium, conjunguntur enim in Sacris literis; apud *Judæos* ſolennis dies expiationis jejunio celebrabatur: quod patebit conferenti, *Lev.* 16. 31. cum *Iſa.* 58. 5. idque Divino ex inſtituto. Et apud Prophetas, cùm ad pœnitentiam & humiliationem, etiam ad Jejunium vocatur populus, *Joël* 2. 12. *Quapropter enim nunc dicit Jehova convertimini ad me ex toto animo veſtro & jejunio, & fletu, & planctu.* Imò tanta cum ratione adjungi humiliationi jejunium videtur, quòd cùm illam ageret, non putabat hoc potuiſſe omitti ſceleſtus *Ahab*, 1 *Reg.* 21. 27. nec Gentiles *Ninevitæ*, *Jon.* 3. 5. Nec ab adventu Chriſti minùs rationi conſentaneum aut gratum eſt, quàm fuit antea, videmus enim hoc ab eo ſupponi tanquam officium interdum peragendum, cùm in eo paragendo oſtentationem fugiendam eſſe admonet, *Mat.* 6. 6. Atque etiam affirmat ritè peractum, non ad hominibus placendum ſed Deo, à Deo compenſatum iri. Hiſce conſonat quod jejunia à Sanctis obſervari paſſim legimus, *Annâ*, *Lu.* 2. 37. *colente Deum cum jejunio & precibus.* Ubi notatu dignum eſt, quòd cultus Dei appellatur, & dignum quod cum precibus conjungatur cenſetur: primitivi quoque Chriſtiani hoc officium frequentiſſimè colebant. Quanquam *autem jejunium* humiliationis tempori

Jejunium.

1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

non
torum
sione.

fruct
nderet,

ries je
dum.

humilia
is tempo
evenit,q
noſtræ a
nium pl
n alioqu
liqui, qu
r vitæ g
at ut hi
huic impe
hujus h
num eni
peditabit.

put alte-
m officio-
m erga
eum.

idolorum
enim cu
n adeò o
uorum m
tos eſſe.
lta Di

maximè proprium ſit, non tamen ad hoc tem
reſtringitur, quin etiam alio tempeſtivè agat
quid extraordinarium à Deo petendum ſit. S
Eſther populi ſui liberationem ab impenden
nicie meditabatur, ipſa cum omnibus *Juda*
ne Jejunium celebrabat, *Eſth.* 4. 16. Et ſi
Paulus & *Barnabas* conſtituti ſunt Apoſtoli,
oni Jejunium ſubjungebatur, *Act.* 13. 3. Quo
nobis expedit, quandocunque extraordinar
conſilio, aut auxilio in rebus ſive ſpiritualib
temporalibus opus eſt, preces nimirum noſ
junio accendere: At tunc præcipuè, cùm hun
onis cauſa aliqua incidit; præterquam enim
fervori accendendo inſervit, qui nunquam
neceſſarius eſt, quàm cùm peccati veniam pe
ultionis etiam vicem obtinet, quæ præcipu
pœnitentiæ habetur, 2 *Cor.*

Ultionis vicem obtinet.

Cùm enim quotidiani cibi
tationem corpori ſubtrahimu
dictæ aliquid nobiſmet ipſis p
priores exceſſus, aut alia, quorum nos conſ
accuſat, peccata infligimus: Quod illius ind
onis quam in ſeipſum concipere peccatorem
quemque oportet, proprium effectum eſt. C
tem adeò ſui indulgens eſt quòd adduci nequ
ab una refectione in caſtigationem errorum al
at, non videtur ob admiſſa peccata ſibi adn
iraſci, & conſequenter indignatione iſtà quan
ſtolus loco citato tanquam pœnitentiæ parte
ſtituit, deſtituitur.

Ultio hæc Deo accepta.

35. Nec dubitandum quin
tiſſima ſit Deo ultio de peccat
pta, non tamen putandum e
aut alio quocunque facto
ſcelera noſtra poſſe expiari, hoc nihil alio

ſanguis efficere poteſt; in hoc ıon operibus noſtris quibuſ- ſpes noſtra veniæ fundatur: utem ſanguinis iſtius bene- no participabit, niſi pœniten- ſtrâ non minus intereſt pœnitentiæ fructus uàm ſi ex his tantùm ſpes noſtra penderet.

At non pro peccatorum expiatione.

Quoties hoc jejunii officium ıdum ſit, Sacræ literæ tacent, pria cujuſque pietas [illegible]nè it, pro valetudinis aut [illegible]rcum- um aliarum neceſſit..te; at ut in humiliati- nit, quò ſæpius ſtata humiliationis tempora t, eò meliùs; hoc idem in jejunio evenit, quò tiùs eò meliùs, modò valetudini noſtræ aut ficiis non obſit; imo forſan jejunium plus is humiliationi ſuppeditet, quàm alioquin e poſſemus. Sunt enim forſan aliqui, quos agno detrimento non patitur vitæ ge- totum diem huic operi vacare; at ut hi il- ıpus quod edendo abſumeretur, huic impen- ıil prohibet: & ſic duplici ratione hujus hu- onem promovebit jejunium, animum enim cium exſtimulabit & tempus ſuppeditabit.

Quoties jejunandum.

De primâ jam parte Officii no- itenus ad Deum refertur diſ- uæ in hoc conſiſtebat, ut eum o noſtro haberemus: Supereſt tera, *i.e.* alium non adſciſcere, in quantùm prohibet craſſam Paganorum Idololatriam, cultum idolorum, ous eſt prolixum eſſe; quanquam enim cul- olim ubique obtinuit, jam tamen adeò ob- , ut non veriſimile ſit, ullos in quorum ma- *er hic perventurus ſit*, huic addictos eſſe. O- *ntùm monere juvat*, quod cultu Divino

Caput alterum officiorum erga Deum.

crea-

creaturam quampiam, ſive Sanctum, ſive Angelum ſive Chriſti ipſius imaginem, proſequi, aperta violatio eſt hujus partis officii noſtri in Deum, cùm ſit id creaturæ tribuere quod Creatori proprium eſt, ideóque ab hoc ſedulò cavendum eſt.

Idolatria interna. 38. Eſt & alia Idololatriæ ſpecies cui omnes paſſim addicti ſumus; i. cùm ferventiori Amoris, Metûs, Fiduciæ affectu in creaturam quàm Deum ferimur, hoc enim nil aliud eſt quàm hanc creaturam in Deum nobis conſtituere; nec minùs hæc interna Idololatria Deo zelotypiam accendit quàm externa illa in cultu Idolorum conſiſtens. Potuiſſem hîc prolixus eſſe, at quoniam multa ad hæc ſpectantia obiter attacta ſunt ſermone præcedente, ſupervacaneum cenſeo, ideóque ad alterum *Officiorum* caput quæ ad Noſmetipſos referuntur progredior.

Dies Dominicus VI.

Officium in Noſmetipſos; de Sobrietate; de Humilitate; de nefaria Superbiæ naturâ; de vana Gloriâ; ejus Periculo, & Stultitiâ, Remediis; de Manſuetudine, &c.

Officium erga noſmetipſos. Sect. 1. HOC Officium erga nos, Sanctus *Paulus* loco ſupra citato ad *Tit.* 2. hoc uno verbo *Sobriè* complexus eſt. Jam per Sobrietatem intelligitur, ut nos intra iſtos limites, quos *Deus* nobis præfixit; contineamus. Hujus igitur

rietatis partes enarrare; idque primò re-
næ, deinde reſpectu corporis. Animæ ſo-
lebitâ paſſionum & affectuum moderati-
it; ad hoc autem plurimæ virtutes requi-
ias ſingulas ordine exponam.
im prima eſt Humilitas,
primatum obtineat, non *Humilitas.*
quòd cæteris præſtet, ſed
d ad reliquas omnes parandas imprimis
Cùm hæc ſit unicum fundamentum, cui
nitantur. Quique eas ſibi poſſe ſine hac
ſperat, hic ſe ſtulti illius ædificatoris, de
ns loquitur, *Lu.* 6. 49. *Qui domum in are-*
errore implicatum, eventu comprobabit.
itate erga Deum ſuprà differui, ejúſque
m oſtendi; ſupereſt ut de humilitate quâ
rtur, quæ priori non minùs neceſſaria ap-
gam.
Humilitas duplex eſt, primò in hoc con-
umiliter de nobis ſentiamus; ſecundò in
c idem alii ſentiant æquo animo feramus.
ior ſuperbiæ opponitur; poſterior vanæ
ramque Chriſtianis neceſſariam eſſe oſten-
ſt. Quod ut arbitror facilè patebit expli-
imò gravitatis hujus peccati, ſecundò pe-
tiò vitiorum huic oppoſitorum.
,Quod ad ſuperbiam atti-
hujus peccati atrocitas, *Superbiæ*
elos è Cœlis deturbavit *peccatum.*
peccatum pœnâ metiamur
antùm primum ſed atrociſſimum pecca-
Diabolus ipſe unquam admiſit: At atro-
s peccati clarius argumentum eſſe nequit,
d ſit Deo maxime inviſum; quod non
hac pœna Dæmoni inflicta, ſed plurimis
ocis apertè conſtat, Pro. 16. 5. *Abomina-*
tioni

tioni eſt Jehovæ omnis altus animo, & cap. 6 rum multarum quas Deus odit mentio fit, recenſentur *oculi elati*; ſic *Ja.* 4. 7. *Deus o perbis*; & plurimi ſunt alii textus qui eó ctant, ut Dei infinitum hujus peccati odiu dant. Quoniam autem Deus qui totus Bo nihil odit niſi quà malum, facilè ſequitur, ſummè malum quicquid ille ſummo odio h

Periculum. Nos pertrahit in alia peccata.

5. Secundò, Superbia no tùm res ſummè mala ſed loſiſſima; primò quòd n rima alia peccata pertrahi quòd pœnis exponit. Prin cata nos pertrahit, in quo humilitatis repugnantia cernitur; ut eni virtutum omnium radix, ita illa eſt vitior enim ſuperbus eſt, ſeipſum ſibi Deum c ideóque nullis ſe legibus niſi quas ipſe tulit, *Improbi*, inquit Pſalmiſta, *in elatione vultu um non inquirunt*, *Pſal.* 10. 4. Ubi vides biâ naſci Numinis contemptum. Et quu que perventum eſt, ita animo comparatus bus, ut nulla non audeat ſcelera: Poſſim proferre in plurimis peccatis particularib ſuperbiâ naſcuntur, quatenus primò ira, ſapiens ſuperbiæ effectum cenſet, *Prov.* 2 ámque *ſuperbam iram* appellat; ſecundo contentio, quas ille iterum ſuperbiæ ſobole *Prov.* 13. 10. *merâ ſuperbiâ vir edit jurgium.* que ſanè ſunt ſuperbiæ germana proles: arroganter de ſeipſo ſentit, multum obſeq ſervantiæ ab aliis exigit, ideóque æſtuat in jurgia prorumpit quoties hæc omitti ab tratur. Infinitum pœne eſſet fructus omn hujus radicis commemorare, unum ſolum jiciam, nimirum quòd ſuperbia nos non t

ıtur. Sin autem Deus ſuperbum ad
perducere lenitate conetur, hic à men-
ſcopo prorſus aberrans, beneficia om-
n Deus dignatur, virtutis ſuæ præmia
, quo animo quamdiu perſtat, non eſt
itentiâ opus eſſe putet: Sin è contrà
o acerbiùs agat, calamitatibus & ſup-
s, hæc in elato animo nil niſi murmu-
Dei pariunt, quaſi ei injuriam inferret
ſpectes remedia ab homine adhibenda,
ſtigando aut hortando conſiſtunt, ac
on eſt, quòd plùs hominis quàm Dei
effecturæ ſint. Qui enim Deum ideò
ſuit, quòd ſe caſtigationibus exercuit,
dem cenſeat de homine. Nec plùs pro-
rtationis, ſuperbus enim monita omnia
& lenitate attemperata tanquam in con-
adhibita rejicit. Ideóque tantum abeſt
ut fateatur aut corrigat, quod monen-

mationem multis non opus eſt, ſi Deum
ſuperbi inimicum, eum odiſſe, eique obſ
liquet ex textu ſuprà citato, conſideremu
dubitari non poteſt quin pœnas ille luitu
tam potens ſe opponit inimicus. At p
generalem hoc concludendi rationem ;
erit textus aliquot citare, qui diſertis ve
huic peccato interminantur, ut *Pro.* 16
*confractionem ſuperbia, & ante lapſum a
ritus*: Prov. 16. 5. *Abominationi eſt Je
altus animo, conjunctis operis non conſequ
nitatem.* Decretum ut videtur immutal
riti ſunt conatus omnes ſuperbum tutar
nim conſequetur impunitatem, quod obſ
num eſt in hiſtoriâ *Nebuchadnezzaris, D*
quanquam regum mundi maximus eſſet,
biam tamen ab hominum cœtu expulſus.
cudes diverſari & paſci coactus eſt. (
ubique exempla, atrociſſimarum pœnai
peccato, etiam in hac vitâ, inflictarum. .
hîc infligerentur, pœnas ſe evaſiſſe nè ex
perbus, cùm acerbiſſimas ſit Deo daturas
futuro. Si enim Deus Angelis non pep
ad inferos detruſit, nemo ſibi impunita
polliceri.

Superbia ſtultitia.

8. Supereſt tertiò, ut p
jus ſtultitiam evincam,
meliùs poſſim, opus erit e
rare de quibus homines ſ
riari, quæ trium generum ſunt, aut quæ a
bona naturæ, bona fortunæ, aut bona gra

Bona Natura.

9. Per bona naturæ, int
mam, vires, ingenium &
de his animo efferri, extr
titiæ eſt. Primò enim a

noſmetipſos formoſos & acutos æſtima-
nil tale ſimus; at major ſtultitia non da-
de iis quæ non poſſidemus ſuperbire.
alio perſpicuè ſatis unuſquiſque cernit,
in ſeipſo nil tale ſuſpiceter, ideóque
ſtultitiam non diſcernit. Nihil igitur con-
gnius quàm ſuperbus, idémque inſipiens,
en eſt qui magnam opinionem de ſui in-
ime imbibit qui non errori hujus obnoxius
rio enim de nobiſmetipſis judicio minimè
n. At ſecundò, dato à veritate opinionem
ongè non abeſſe, quid eſt in his naturæ do-
l juſtam ſuperbiæ cauſam præbeat, cùm
lla ſit quam in creaturâ aliquâ perfectiori
n licet reperire? Quantò ſuperat albedo
bor Roſæ, pulcherrimi oris albedinem &
? Quanta eſt creaturarum multitudo quæ
robore & velocitate longè ſuperant? Sunt
animalia quæ quantùm ſuâ refert pleriſ-
ſapientiùs agunt, quorum ideò exempla
Scripturis nobis proponuntur: Ab omni
ione alienum eſt, animo iis de rebus quæ
beſtiis & plantis communia ſunt, efferri.
ſi harum rerum præſtantia noſtræ de iis
ar eſſet, caduca tamen ſunt & infinitis pe-
aut minuuntur aut corrumpuntur: præ-
m ingenium phreneſis corrumpet; for-
ridiſſimam, vires firmiſſimas imminuet
aut ſaltem ſenectus: de his igitur ſuper-
fragilibus bonis, ſummæ ſtultitiæ eſt; at
que tandem ſint hæ dotes, has nobiſmet
lebemus, nemo jure poteſt credere ſe ali-
uliſſe ad ingenium aut formam, naturæ
i comparandum, ideóque nec de iis gloriari

10. Nec

10. Nec minor eſt ſtultitia d
Bona fortunæ. nis fortunæ, per quæ opes & h
res intelligo, ſuperbire; certiſſi
enim eſt nihil hinc veræ excellentiæ poſſeſſo
accedere: ornatûs aliquid & externæ pompa
licèt conferant, at nullam hæc in homine mut
nem efficiunt. Aſinum licet auri ſarcinâ oner
ſplendidis ornes phaleris, nihilo tamen nobili
beſtiam efficies. Secundò, harum rerum incert
poſſeſſio, inopinantibus nobis ſæpiùs evaneſcunt;
hodie dives eſt, cras fieri poteſt pauper, eòque
minus commiſeratione dignus erit, quò magi
opibus ſuis elatus erat. Tertiò, Diſpenſatorum
tùm jure hæc poſſidemus, ut in Domini noſtri
expendamus; ideòque de rationibus reddendi
tiùs ſolicitos, quàm de acceptis ſuperbos eſſe
teret. Hæc denique perinde ac priora nobiſm
ſis non debentur; ſi juſtè acquiruntur, benedic
divinæ quæ ſola ditat, debentur, *Prov.* 10. 2
injuſtè, non eſt cur de malè partis gloriemur.
his omnibus abunde patet ſuperbiæ hujus, qu
cundam velut ſpeciem conſtituit, ſtultitia.

11. Tertiò ſuperbia ex
Bona gratiæ. Gratiæ, *i. e.* virtute aliquâ quâ
præditus eſt, naſcitur: hîc n
non audeo, quin res ſint maximi pretii & m
univerſò præponendæ, at nihilominus de his e
multò major eſt inſania quàm de reliquis; ne
tantùm quòd hæc bona nobiſmetipſis non debe
cùm gratia præ reliquis omnibus immediatè d
Dei ſit in nobis operantis, ſed ideò præſertim
ſuperbia de gratia conceptâ gratia certiſſimè ar
tur; Deus qui gratiam in humiles confert, ha
perbis auferet. Si enim, ut videre eſt in Para
Matth. 25. 28. Talentum ei qui in fœnus no
cavit ablatum eſt, deſperandum eſt quod illi poſ

abuntur ad remunerationem. Unde evincitur mum eſſe ſtultitiæ genus de gratia ſuperbire; um hoc eſt ſtultitiam imitari, qui ea quibus ùs oblectantur dilacerant: imò noſtrâ ſupeorum ſtultitia; nec enim nos ſolùm rem (cucium capere non poſſumus) amittimus, ſed miſſionis æternas pœnas daturi ſumus, nihil ſt de quo tam rigidè ratio exigetur, quàm tiæ abuſu in mundo futuro. Et ſanè major eſſe nequit quàm ut in finem ei cui deſtinata eò repugnantem perverteretur: datur enim humiles efficeret non ſuperbos, ut Deum us extolleremus non noſmetipſos.

Humilitatis media.

Ex his quæ de hoc peccato unt, patet ut opinor neceſſagiendum eſſe: in quem finem erit ea quæ de hoc jamjam unt expendere, ídque tam ſerio ut non levem

dibus efferendi. Si comparationem inire v
ineas cum ſapientibus & piis: ſenties te a
perfectione tantum deficere, quòd hoc pl
conferet ad opinionem tuam de te retun
Denique precibus enixè petas, ut hujus pec
dus minimos exſtirpare Deus dignaretur,
numerum & naturam *pauperum ſpiritu*, *M*
quibus cœli beatitudo promittitur, transfer

Vana gloria peccatum. 13. Alterum vitium h
oppoſitum dixi eſſe vanam
quæ nihil aliud eſt quàm v
laudis hominum ſitis. Ac pr
eſſe peccatum non opus eſt alio argumen
verbis Servatoris evincere, *Johan.* 5. 44.
*vos poteſtis credere qui in gloriam alii ab ali
tis?* unde liquet, non tantùm eſſe peccatum
eam vim habere, quod homines reddat ad
dum ineptos, quod ſanè perinde eſt, ac C
cordis hoſpitio arcere & ex

Periculum. Unde etiam ſecundò peccat
lum patet. Si enim is pecca
effectus ſit quòd Chriſtum cordibus noſtri
dat, certum eſt multum hinc periculi nobi
dere, quoniam ſalus omnis & ſpes unica i
turam fugiendi, in hoc reponitur, ut Chr
dibus noſtris excipiatur. Nec ſola Textûs
thoritate nitor, experientia docet, quòd u
peccatum hoc invaluit, ibi periculum eſſe
liqua omnia homines ſe præcipitent. Quiſq
tanti facit laudes hominum ut nullo mod
rere poſſit, quandocunque ſcelera atrociſſi
nent, & plurimi fiunt, hæc admittere non
potius quàm opprobrium ferre tanquam
& ſingularitati ſtudentem. Plurimæ ſunt
conſcientiæ quæ huic veritati teſtimonium
re poſſunt, ideóq; pluribus opus non eſt a
dum hujus peccati periculum.

14. Reſtat tertiò, ut oſtendam hujus peccati ſtultitiam, quæ apparebit primò conſiderando quid illud ſit quod venamur; nihil aliud quàm aer, flatus, halitus oris, qui nihil veræ utilitatis ſecum affert. Ex eo enim quòd homines me ſapientem & bonum prædicant, nihilo ſapientior aut melior efficior. Præterea ſi laudor, neceſſe eſt ut hoc aut me præſente aut abſente fiat: Si præſente, adulatio plerumque eſt, quæ nihil aliud eſt quàm me ludibrio habere, quo oblectari ſummæ ſtultitiæ eſt: Si abſente, nulla naſcitur ex re ignota voluptas, ideóque extremæ eſt dementiæ rem prorſus inutilem ſectari. Secundò, non tantùm inutile ſed & moleſtiâ & labore plenum eſt hoc peccatum: quiſquis enim tam avidè laudem venatur, ſui juris non eſt, ſed omnes oportet actiones in hunc finem dirigat, nec quod ratio ſua & conſcientia (imò forſan utilitas ſæcularis) ſuadet, agendum eſt, ſed id, unde ſibi laudes hominum conciliet: unde unicuique mancipatur, cui ad laudem lingua ſuppetit. Ineſt & aliquid majoris adhuc moleſtiæ, nimirum cùm talis finem ſuum non conſequitur, cùm laude excidit, & forſan in opprobrium huic contrarium incurrit, (quod nemini ſæpiùs quàm vanæ gloriæ cupido contingit, cùm nihil ſit quod hominem contemptui magis exponat) quà tunc moleſtiâ, quâ inquietudine mentíſque cruciatibus agitatur? Viva hujus rei imago eſt *Achitophel*, 2 *Sam.* 17. 23. qui tam moleſtè tulit contemni ab *Abſolamo* conſilium ſuum, ut requiem ſibi laqueo quæſierit. Hæc quæ peccatum comitatur moleſtia, magnæ ſanè peccati hujus ſtultitiæ argumentum eſt; nec moleſtum tantùm eſt hoc peccatum, ſed & valdè noxium. Si enim gloria captetur de bono aliquo aut Chriſtiano opere, hoc nos operis fructu privat: Qui precatur aut ſtipem erogat ut ab hominibus

Stultitia.

ſpectetur, *Matth.* 6. 2. hoc tantùm mercedis reportabit, *Amen dico vobis retulerunt mercedem ſuam*, nihil his à Deo ſperare licet, præterquàm portionem Hypocritarum, qui *diligunt laudem hominum pluſquam laudem Dei.* Miri ſanè ſtuporis eſt hujuſmodi permutatione gaudere. Hoc eſt Canem agere in Fabuli, qui conſpectam in aquâ cibi, quem ore tenebat, imaginem dum captaret, cibum ipſum dimiſit. Hujuſmodi canes, animalia ratione expertia, & nos ſumus, cùm cœlorum æterna præmia dimittimus, ut inanes hominum laudes captemus; nec tantùm gaudiis æternis excidimus, ſed in contrarium prorſus, æternos nimirum cruciatus incidimus. Si autem gloria de actione non per ſe probâ, ſed tantùm adiaphorâ quæratur, hîc etiam noxium eſt admodum peccatum; vanæ enim gloriæ cupido quâcunque licèt in re ſita, peccatum eſt, & quod malorum omnium maximum eſt, æternæ noſtræ ſaluti noxium. Notatu quoque dignum eſt, quòd nullum aliud peccatum tanto ſibimetipſi obſtaculo ſit, aditúmque ſibi tam infeliciter præcludat ad rem illam quam ſectatur: pauciſſimi enim ſunt qui laudes aucupantur, qui non pro vanis detecti habentur: quòd opera alioquin laude digna obſcurare, & dedecus homini non famam conciliare ſolet: meritò igitur hoc peccatum ſtultitiæ licet arguere quæ res ſuas tam malè adminiſtrat.

Vanæ gloriæ remedia.

15. Vidiſtis quàm miſera res ſit vanæ gloriæ cupido, idque ob varias rationes, quarum attenta conſideratio non parum conferet ad hoc vitium expugnandum. Cui accedat diligens tui-ipſius obſervatio, diligenter attende num laudis humanæ in opere aliquo Chriſtiano aut per ſe indifferenti cupidine commotus es, attende num fervidiori hujus quàm par eſt cupidine æſtuas, & ſi te ſic affectum

ſenſeris, contra hoc aſſiduò vigilato, & ſi quam cupidinis hujus ſcintillulam ſubnaſcentem ſenties, ſupprimas & extinguas oportet, nec permittas ut actiones tuæ ad laudem dirigantur. In rebus Religionem ſpectantibus officii tui ſenſu te duci par eſt; in rebus omnibus indifferentibus, ad communem vitæ uſum ſpectantibus, rationis ductum ſequere; & quanquam his in rebus ad opinionem hominum eò uſque attendere permittitur ut publicæ honeſtatis regulas obſerves, nè tamen laudem ex his rebus profectum dignam cenſeas quæ ſtudioſè conquiratur. Secundo, alium tibi actionum ſcopum, nimirum ut Deo placeas, præfigas; hoc tibi rem aliquam aggreſſuro imprimis quæratur, an Deus hoc approbet? & tunc non vacabit tibi conſiderare, quantum hinc laudis apud homines cònſequeris; & ſanè perpendenti quantò pluris momenti ſit Deo placere, qui nos æternis præmiis valet remunerare quam homini, cujus nobis prorſus inutilis eſt applauſus, rationi conſentaneum videbitur ut priori tantùm ſtudeat homo. Tertiò, ſi quando laudaris, nimio inde gaudio nè exſultes, nec quid melius de te ſentias, ſed propter virtutem laudatus, memento, Deum hanc in te effeciſſe, eique in ſolidum laudem deferas, nec tibi partem ejus ullam arrogato: Sin propter actionem aliquam indifferentem, memento, hanc non poſſe laudem mereri, cùm nihil in ſe virtutis habeat: Sin propter malam actionem (quod apud homines plerumque uſu venit, ut peſſimæ actiones maximè laudentur) tremorem tibi incutere, non te gaudio perfundere, laus iſta debet, tunc enim væ iſtud Salvatoris noſtri tibi denuntiatur, *Lu.* 6. 26. *Væ vobis quum bene de vobis locuti fuerint omnes homines, nam itidem faciebant pſeudeprophetis patres eorum.* Nec manifeſtius ullum eſt obdurati cordis indicium, quàm cùm ſcelera ſua ſibi laudi-

ducunt homines. Ultimò ſuppetias ferant tibi p
tuæ contra corruptionem hanc decertanti.

Manſuetudo. 16. Secunda virtus Manſu
eſt, *i. e.* tranquillitas & quies a
iræ, furori, & æſtui contraria
jus virtutis exercitatio aut Deum reſpicie
proximum. De eâ quæ Deum reſpicit jamd
dictum eſt, cùm de humilitate ſermo erat;
quæ proximum reſpicit infrà dicturus ſum, hi
tùm edocebo cur inter officia inter noſme
manſuetudinem recenſeam; hoc oritur ex n
quod inde percipimus commodo, quod neglige
contemnere innatus nobis noſtri ipſorum amo
tat. Quòd autem hæc magnum afferat commo
ex hoc uno ſatis liquet, quòd manſuetudini Ch
benedictionem promiſit, *Matt.* 5: 5. *Beati qu
mites:* Nec hoc tantùm in mundo futuro, ſ
am in præſenti, *quoniam ipſi terram hæreditar
obtinebunt.* Reverà nemo rebus mundanis ver
itur niſi manſuetus, iracundi enim & impat
ægris quàm ſimillimi ſunt, qui ut vulgò dicit
bus proſperis maximéque ad voluntatem fluer
frui nequeunt. Sint licet omnia foràs ſereni
hi intùs intra pectora ſua tempeſtates cient
quiſquis ſanè vel in ſe vel in aliis iracundiæ mo
am & inquietudinem perpendit, nequit man
dinem non cenſere rem jucundiſſimam.

17. Præterea eſt etiam res honeſtiſſima, hæc
eſt qua Chriſtum referimus, *Diſcite à me*, q
quòd mitis ſim & humilis corde, *Matth.* 11. 29.
etiam illud eſt quo nos vincimus & rebelles p
nes coercemus, quæ victoriarum omnium hone
ma & præclariſſima eſt. Ultimò hoc eſt quoad
res humanos formamur & inſtituimur, quum
feritatem & agreſtem immanitatem ferarum
conciliet. Unde eſt quòd manſuetum omnes

& diligunt, iracundum verò & oderunt & de-
ur, unoquoque virum irâ percitum tanquam
furioſam fugiente.

Præterea manſuetudo eſt ſobrietas mentis,
planè inſania: hominem enim extra ſe rapit,
agere impellit à quibus quem iræ impetus
am reſedit, prorſus abhorret. Quot ſunt qui
fecerunt, cujus eos poſtea per totam vitam
uit? Ideóque quantum equidem homo honore
beſtiæ, aut vir ſobrius inſano, tantùm virtus
anſuetudo honore præſtat vitio ſibi oppoſito
diæ.

Manſuetudo iterum quamvis vitæ conditio-
itiorem reddit & faciliorem toleratu. Qui
nimo calamitatem fert, ejus adeò aciem ob-
quòd vulnerare nequit; qui autem iraſcitur
enſet, calamitati aciem ei exacuit magiſque
reddit; imò ſæpe accidit, quòd ira id nobis
m & moleſtum reddit, quod per ſe nil tale
quod in conviciis manifeſto videre eſt, hæc
ſis nos lædere nequeunt, nec enim corpori
, nec rem familiarem minuunt, hoc tantùm
obis inferre poſſunt, iram in nobis excitare,
lurima ſecum mala affert: qui autem hæc
nimo fert, nihil hinc damni, imò multum
ercipit, Deo patientiam ſuam remunerante.
a huc poſſunt congeri in laudem hujus virtu-
præſenti utilitate quæſita, ſed hæc puto ſuffi-
l conciliandum huic virtuti noſtram exiſti-
nem. Tota difficultas in hoc ſita eſt, ut homi-
virtutem hanc colendam adducantur: hic
quas naturalis temperamenti averſiones & id
objiciunt. At nemo ſanè eſt naturâ adeò ira-
s, quin ſi operam ſtrenuè det, fieri poſſe cenſe-
ira ſua ſaltem intra modum cohibeatur. At
s ſit oportet in mediis huic fini inſervientibus

adhibendis ; plurima hæc ſunt, quorum pauca ad-
notabo.

Media obtinendæ manſuetudinis.

20 Primò, Manſuetudinis pul-
chritudo & utilitas, unà cùm ira
deformitate & incommodis penitu
animo imprimantur. Secundò, ob
oculos ponantur exemplum Chriſti
qui convicia imò cruciatus immotâ patientia per-
tulit, *qui ductus eſt ut ovis ad mactationem*, Iſa 53.
7. *Qui conviciis affectus non viciſſim conviciabatur
cùm malis afficeretur non minabitur*, 1 *Pet*. 2. 23
At ſi ille Dominus gloriæ injurias à creaturis ſui
illatas tam æquo animo tulit, quà fronte audemu
nos de injuriis illatis conqueri ? Tertiò, Invigila
ut prima initia iræ præcludas, & in hunc finem in-
ternam iracundiam & mentis excandeſcentiam,qu
per ſe peccatum eſt, quanquam ulteriùs non pro-
grediatur, quæque ſi foveatur in apertos iræ effect
certò prorumpit, extinguas. Ideoque cùm primu
iræ motus intra te ſenſeris, ad hos compeſcend
non minùs feſtinato, quàm ad incendium domi
tuæ reſtinguendum, ad ſaltem his fomitem nè ſu
miniſtres, cogitationibus quæ his augendis inſerv
unt indulgendo. Et eo præcipuè tempore vigi
cuſtodia linguam coerceto, nè in verba iracun
prorumpat ; halitus enim iſte ignem ventilabit cùm
in teipſo, tum in adverſario tuo : Quanquam igit
cor intus æſtuat, flammam comprime nec foras
rumpere permittito ; quò autem vehementior te
tatio inſtat, eò ardentiùs divinum auxilium quo ea
ſuperes, implora. Quartò, ſæpiùs tecum repet
quantas tu ſcelera pœnas meruerunt, & tunc ſi
à Deo ſive ab homine calamitates inflictæ ſint, ea
facilè agnoſces meritis tuis minores, ideóque impa-
tientiæ tuæ te pudebit.

21. T

Conſideratio.

'ertia virtus eſt conſideratio, graviſſimis de cauſis, animaris debemus, ſi enim hæc denas noſtras ut ſolent temerarii & inconſideille periculis objicimus; conſideratio autem eſt vel ſtatûs noſtri, vel acti-

Statûs noſtri.

Per ſtatum intelligo conditanimarum quatenus ad Detarum, an nos jure concludamus apud eum a eſſe. Hæc noſtrâ plurimum refert conſideexanimare, idque non ex regulis mitioribus s ſibi ſolent homines fingere, veluti an crehriſtum quo ſuis peccatis mortuum eſſe; ſe numero electorum, & certo, ſalvandos eſſe? Si alia id genus, totum id eſſet quod à nobis tur ad conciliandum nobis Dei gratiam, ne: excluderetur niſi planè melancholicus; naim nobis inſitum eſt optima plerumque de ɔſis ſperare; Regulæ autem quas Deus nobis o præſcripſit, eæ ſunt ad quas ſtra noviſſimo die exigetur; igitur tantùm ſe revocet, qui xamen hodie tutò inſtituere; ı omnium compendium hoc od quicunque in voluntario peccato perſiſtit, nec in gratiâ apud Deum c ſi eo in ſtatu moriatur, miſericordiam ab are poteſt.

Regula ex qua ſtatum noſtrum probare decet.

Ex hac regula ſtatum noſtrum explorare valeſſarium eſt. Cùm enim vita nihil aliud ſit halitus oris, nec nobis conſtat annon proxiɔmento eripiatur, multum refert ſcire, an ad n mundum migraturi parati inſtructique ſiut oleum in occurſum ſponſi neceſſarium, : 28. *ſi jam deſit,* maturè comparemus, ne *ıtes, conſpectu ſuo* in æternum excludamur.

Con-

Inconſiderationis periculum. Conſiderationis hujuſmodi
ctus multas animas perdidit.
enim aliquorum vitam ſua
prorſus ad nullam aut ad
quam expoſui regulam, revocantium, exter
licet & levibus quibuſdam officiis aut otioſ
efficaci fide innitentium temeraria de ſta
præſumptio: hic etiam miſera & ſtupida al
ſtatus ſui examen neutiquam inſtituentium
undem cum vicinis ſuis rerum exitum ſpera
nec ulterius de ſe ſolicitarum, in mala perſe
tia. Ex hâc autem miſera rerum incuriâ non
certa rebus ſpiritualibus pernicies quàm ex
temporalibus impendit. In his tamen diligent
& providos nos exhibemus, ſatis gnari me
tandem fieri neceſſe eſſe, quotquot rei famili
tiones neutiquam ineunt, perinde habentes
lapidetur an recte adminiſtretur; & tamen in
ſpiritualibus, quæ longe majoris momenti ſu
hil pudet pleroſque negligentes prorſus & im
dos eſſe.

Actiones. 23. Secunda res quæ ſub c
ratione cadit, ſunt Actiones n
idque vel antequam vel poſ
Antequàm agamus. agimus. Primò, deliberand
antequam agamus, nec tem
inconſultè aliquid agendum, ſ
mò conſcientias noſtras conſulere oportet,
licitè fieri poteſt: quiſquis enim propenſio
morem geret, ejúſque per omnia impulſui pa
infinita peccata incidet. Ideo ſeriò delibera,
licere pro comperto habeto, priuſquam eam a
deris. Hæc deliberatio in rebus mundanis ta
ceſſaria ſapientiæ pars cenſetur, quòd nemo
glectâ ſapiens habetur; temerarium enim &
ſultum proximè ad ſtultum accedere arbitra

m eſt nullibi majori circumſpectione o-
m in rebus animas noſtras ſpectantibus,
ntùm ob earum cum rebus aliis colla-
antiam, ſed etiam ob impendentia ur-
ricula, ut fuſius in aditu ad hunc tracta-
m eſt.

Poſtquam agimus.

dò, facta noſtra poſt- conſiderare & probare talia ſint quæ lex Chri- ; hoc admodum neceſ- ſive bona ſive mala ſint; ſi bona, eorum bonæ conſcientiæ gaudium parit, quo erſeverantiam in bono animamur. Imò n etiam erga Deum, cujus ope adjuti s, excitat: ſin mala, tunc potiſſimùm eſt, ut ad hoc examen revocentur, uin ut à nobis corrigantur, emenden- bile eſt; niſi enim in quo delinquitur mus, nunquam emendatione opus eſſe ſed à ſcelere alio ad aliud ſemper ur, quâ majori exſecrationi ſubjici ne-

Conſiderationis frequentia.

ſæpiùs igitur delibera- c adhibemus, eò meli- difficiliùs nos ſcelerum ullum latebit. Optan- eſſet ut quiſque quâlibet nocte facta c modum exploraret; quo peccatum s reprimat, nec patiatur in habitum & em adoleſcere, nec non ut maturiùs ve- petat, quam quo citiùs quis petit, eo etret. Hanc enim petendi procraſtina- riminis aggravatio eſt. Et ſanè quiſquis ſuæ rationem exigere aliquando ſtatuit, *lum eſſe faciliorem* comperiet: Multo *eſt paulatim* dúmque recens rerum

me-

memoria eſt, examen hoc inire, quàm in t
remotius deferre. Si etiam hoc animadver
quodvis peccatum voluntarium particulari
tentiâ expiandum eſſe, priuſquàm ejus re
poſſit impetrari, videretur neminem poſſe ſi
more ſe ſomno tradere, niſi ejuſmodi actâ pri
nitentiâ: unde enim certò conſtabit, eum qu
decumbit, unquam exſurrecturum eſſe? q
poſito, quàm periculoſa eſt conditio iſtius ho
qui de peccato aliquo deliberato pœnitent
dum actâ dormit? Hæc omnia ſi qua par eſt
attentione expendis, conſiderationis neceſſ
facile cernes, & ad eam excolendam ejuſque
ſingulas ſenties te juvante Deo excitari & im

Dies Dominicus VII.

De Αὐταρκείᾳ, ſeu de Animo ſuâ ſorte co ejuſque oppoſitis; Murmuratione, Ambitione ritiâ, Invidiâ: Media acquirendi αὐτ de Officiis ad corpora ſpectantibus; de Caſtita ejus obtinendi mediis; de Temperantiâ.

Sect. I. Quarta Vi Αὐτάρκεια. officium dubio no bemus; ci que hac ut fœlices ſimus fieri nequit. Hæc Αὐ eſt animi complacentia & acquieſcentia in e quæcunque nobis Deus tribuit, fortunæ

obmurmurantis nec intabeſcentis, ſed Divinam rerum diſpenſationem æquè & alacriter ferentis. Quanta & quàm jucunda virtus hæc ſit patet ex hujus & multorum magnorum & moleſtiſſimorum vitiorum repugnantiâ: cùm hæc itaque radicem egit in corde, non unum aliquod tantummodò vitium, ſed vitiorum legionem inde expellit.

2. Primo obmurmurationi in genere opponitur, quæ vitium eſt Deo maximè inviſum, ut conſtat ex atrocibus illis pœnis quibus ob hanc Deus Iſraelitas in deſerto exercuit, ut videre eſt variis in locis, in libris *Exo.* & *Num.* inſcriptis. Et ſanè moleſta hæc eſt atque etiam gravis homini ipſi: ſi enim, ut *Pſalmiſta* aſſerit, *res læta ſit & jucunda gratias agere*, poſſumus regulâ contrariorum inferre rem triſtem & moleſtam eſſe obmurmurare. Cui veritati uniuſcujuſque conſcientia teſtimonium ut opinor perhibebit.

Obmurmurationi contraria.

3. Secundò, Ambitioni opponitur: Ambitioſus præſentem ſortem ſemper ægrè fert, unde eſt quòd tam avide appetit ſplendidiorem; qui autem ſuâ ſorte contentus eſt, in tranquillo vivat, tentationes hujus procellis non expoſitus. Ambitio autem non tantùm per ſe ingens peccatum eſt, ſed ad alia multa perpetranda nos exſtimulat. Nihil eſt adeò nefandum a quo vir potentiæ cupiditate æſtuans abhorrebit: Mendacia, Perjuria, Homicidia, conſcientia ſua non reformidat, modò ad rem ſuam faciant. Hujus autem moleſtia peccati magnitudini reſpondet, quod nullus dubitat qui ſatis expendit quot timorum, ſuſpicionum, curarum, anxietatum turmæ, ambitionis veſtigia in progreſſu ſuo premunt; ut & quantis & quàm publicis ruinis plerumque tandem opprimatur. Hæc ſi ritè ponderantur, ἀντάρκειαν hanc

Ambitioni.

non

non tantùm virtutem ſed & fœlicitater
bimus:

Avaritiæ. 4. Tertiò, opponitı
quod teſtatur Apoſtolu
5. *Sint mores veſtri ali*
tiâ: eſtote contenti præſentibus. Ubi vid
Avaritiæ opponi. Quod ſatis ſine ali
communis hominum experientia evinci
enim avarum nihil ſibi ſatis ducere,
tentum eſſe non poſſe: Nemo enim c
dicatur, qui aliud adhuc quod nondum
petit. Ut autem quàm præſtans & nec
hæc ſit, quæ nos ab avaritiâ purgat, ſci
pretium erit, illius peccati naturam p
pendere.

Avaritia repugnat officio noſtro erga Deum. 5. Ingens eſſe peccat
am non dubitandum e
bonæ vitæ fundamenta
telligo tria illa magna
Deum, noſmetipſos, &
Primò, adeò officio noſt
um repugnat, quòd Chriſtus ipſe mo
13. *Non poſſe nos Deo & Mammonæ ſervi*
ſuum divitiis mancipavit, illud à ſerv
ducat neceſſe eſt, quod quotidie in vit
tingere cernamus, adeò divitiis compar
tus eſt; ut nec tempus ei nec animus
cultum Dei: contractûs quæſtuoſi aut
di cuicunque occaſioni oblatæ ut vac
cætera omnia Religionis officia deſeret,
ciſſimum ſcelus admittendum, ſi qui
faciat aut ſumptum levet, divitiarum
rum impellet.

ndò, Avaritia opponitur
quod nobiſmetipſis debe-
e vel animarum vel cor-
pectu. Avarus animam ſu-
mit, & vili pretio æterno
addicit: hoc enim unuſ-
it, qui illicitis mediis ſibi divitias quærit;
uam illicitis mediis opes non paret, ſi
na ſua cupidine nummorum accenſa ſit, is
eſt, de quo Apoſtolus hanc fert ſenten-
d non ingredietur in Regnum Dei. 1. *Cor.* 6.
animæ tantùm ſuæ, ſed corpori iniquus
enim neceſſaria vitæ ſubſidia denegat,
n ad hos uſus ei collatæ ſint divitiæ; hoc
varis adeò conſtanter uſu venit quod pro-
n indigeat.

Officio quod nobiſmetipſis debemus repugnat:

iò, Avaritia pugnat cum
od Proximo debetur, ju-
al ac Charitati inimica.
iæ congerendæ avidè ni-
, is nullâ quemcunque fraudandi, fallendi
tangitur, hinc tot fraudis & doli artes.
haritatem attinet, expectandum non eſt,
ficium colat avarus, qui egenum fratrem
ne enecari quàm nummorum acervum
. Videtis quàm grave hoc ſit peccatum,
cum Apoſtolo pronunciemus, 1 *Tim.* 6.
pecuniæ radix omnium malorum eſt. Nec
nor peccati hujus moleſtia quàm atroci-
nim unam horam à curâ comparandi &
ttendi divitias vacuam & tranquillam agit
urimùm igitur uniuſcujuſque intereſt qui
m ſuam aut in hoc mundo aut altero cha-
it, ut ab hoc ſe peccato tueatur; quod fa-
it *niſi virtutem* hanc *αὐταρκειαν* animo ſuo
erat.

Et officio quod proximis.

8. Quar-

Ἀυτάρκεια opponitur Invidiæ.

8. Quartò virtus hæc Invidiæ ponitur: Non eſt enim cur alte fortunæ invideat ſui conten Quantum à Chriſtiani officio ali eſt invidia, infrà demonſtrabitur; hîc nihil al monere opus eſt, quàm quòd gravis, & moleſta Cor ſimul ac invaſit corrodit, & exedit: quò aut gravius hoc peccatum eſt, eò præſtantior virtus quæ nos emancipat. Satis ut opinor dixi ad virt hujus pulchritudinem & utilitatem oſtendend Nec equidem virtutem hanc ſibi comparare im ſibile erit pauca hæc præcepta obſervanti.

Ἀυταρκείας comparandæ media.

9. Primò conſidera quæcun noſtra ſit conditio, hanc eſſe ſort quam Deus nobis tribuit, ideò hanc nobis maximè expedire; c Deus nobis ſapientiùs conſul quàm nos nobiſmetipſis valeat; de hâc igitur queri, eſſet per conſequens dicere nos eſſe Deo pientiores. Secundo, ſeriò expende rerum omni mundanarum vanitatem, quantulum eſt in illis ri boni dum poſſidentur; quàm incerta earum po ſeſſio; & potiſſimùm quàm parùm tibi proder in die mortis & judicii; & facilè agnoſces non amore noſtro & ambitione dignas, nec tanti eſſe iis deſtitui animo angamur. Tertiò, ea quæ ti deſunt vagâ imaginatione nè ſequere. Multis pr ſentium tædium abſentium tantùm cogitatio pep rit; qui vicinum ſuum ea quæ ſibi deſunt poſſide tem intuetur, fœlicem ſe fore exiſtimat, ſi eo rum ſtatu potiretur; interim propriâ fortunâ u prorſus negligit, quæ multiplici forſan reſpectu quam adeò admiratur vicini ſui multò fœlicior e poteſt: Nos enim externam tantùm fortunæ alien faciam intuemur, & plurimi ſunt quibus à vici tanquam fœliciſſimis invidetur, qui tamen arca

infortunio cruciati longè aliter de
Nunquam igitur cum iis te confer
atiores & fœliciores cenſes, ſed cum po-
afflictiores nôſti ; & facilè invenies or-
ideas. Quartò conſidera quantum abit ut
liquod à Deo merearis, & cùm *Jacob* ſta-
ſces, *Gen.* 32. 10. indignum eſſe te minimis
quibus frueris ; nec Deo obmurmurabis
plura, ſed munificentiam ejus miraberis
is, quòd tot tantáque largitus eſt. Quintò,
cœlo tibi repoſita ſæpiùs meditare, illic
a domuſque eſt, hic in mundo tanquam in
peregrinus agis ; viatoris igitur inſtar,
ûs ſuæ commoditates in diverſorio neuti-
pectat, itineris moleſtias æquo animo de-
& ſæpius memento te adhuc in via eſſe,
e tamen ad illas beatitudinis ſedes, quæ iti-
lia & moleſtias abunde ſint compenſaturæ:
Deum obſecra à quo bona omnia proveni-
reliquis omnibus ſuis benedictionibus hanc
, ſine quà cætera omnia jejuna ſunt & in-
elit adjicere.

Diligentia.

iintum officium eſt diligen-
x duabus partibus, vigilan-
uſtriâ conſtat ; quas utraſ-
abus noſtris debemus.

Vigilantia contra peccatum.

imò vigilantiam, quæ ver-
ericulis animæ impenden-
ervandis ; & quoniam nihil
ericulum creare poteſt niſi
ı, hoc præcavere præcipuum vigilantiæ mu-
t ut obſeſsâ civitate, ſi qua pars ejus infir-
, fortiori hæc cuſtodiâ munienda eſt ; hoc
evenit, ſicubi talem eſſe animi propenſio-
rehenderis, ut te facilè in peccatum prodat,
anc præcipuè vigilato. Diligenter itaque

quænam illa ſint peccata in qu
, & familiaritatibus, aut vitæ g
us propendes ; & contra hæc c
vigilato ; nec tamen his adeò tot
ut nudum & patentem ex alter
relinquas, hoc enim eſſet aditum Satanæ
portunum præbere ; ſit vigilantia tua gen
tra omne peccatum, at præcipuè & pra
contra hæc quorum inſultus frequentiores
jicis.

Induſtria in gratiis augendis.

12. Pars altera diligen
ſtria t, quam etiam ani
ſtris bemus, ſinè hâc en
erunt. ut vinea illius ign
depi it *Solomon*, *Prov.* 2
enim cultura animæ ...n alia quam præd
idem utrique proponitur, nimirum ut ut
vitiæ augeantur. Animæ autem divitiæ ſ
turales vel ſupernaturales ; per naturales
facultates ejus ceu rationem, ſagacitater
riam & id genus ; per ſupernaturales int
tias Dei, quæ non ſunt dotes animæ natur
Deo immediatè conferuntur ; his utriſqu
ſtudere oportet, quoniam talenta ſunt i
nem à Deo nobis concredita.

In Dotibus Naturæ.

13. Facultatum naturaliu
in hoc conſiſtit, ut iis in
gloriæ divinæ inſerviunt, e
ra adhibeatur; non eſt pern
ut deſidiâ langueant, nec ut intemperanti
tatibus beluinis, quod pleriſque evenit, o
ſed operæ & labori ſedulò aſſueſcendæ ſunt
cavendum eſt nè hanc operam præſtent
quod plurimis evenit, qui ad hoc ingenium
ut Dei majeſtatem violent, proximum de
& memoriam iis impuritatibus quas n

icet, onerent. In iis potiſſimum exercendæ ſunt nimæ facultates, quæ Dei gloriæ, proximorum tilitati maximè inſerviant, quarúmque rationem ulcherrimam reddere poſſumus, quum hanc Deus nobis exiget.

14. Pars altera divitiarum animæ,earumque pretioſiſſimarum,Gratia eſt, cui colendæ & augendæ omni cum diligentia incumbendum eſt: hoc officium disertis verbis ab Apoſtolo imponitur, 2 *Pet.* 3. 18. *Creſcite in gratiâ.* Iterúmque,2 *Pet.* 1.5. *Ad hoc ipſum verò vos omni præterea collato ſtudio, adjicite fidei veſtræ virtutem,virtuti verò notitiam,&c.* Gratiæ autem cultura præcipuè in illius uſu aſſiduo conſiſtit, hoc eſt eam ad hæc adhibendo quibus peragendis data eſt; hæc certa gratiæ augendæ ratio eſt,non tantùm propter facilitatem, quam conſuetudo agendi conciliat; ſed etiam, quoniam pollicitus eſt Deus, *Mat.* 25. 29. *Omni enim qui habet, dabitur* (hoc eſt qui gratiam datam ſedulò exercet) *& is exuberabit.* Qui ſedulò & fideliter primis gratiæ initiis utitur, ei plus adhuc donabitur; & qui hoc plus, pari modo colit & exercet, ei major adhuc gratiæ gradus donabitur. Quod igiter *Solomon* de divitiis temporalibus pronunciat, de ſpiritualibus etiam verum eſt, *manus diligentis locupletat.*

In Gratiæ donis.

15. Cum igitur, pios in corde motus excitari ſenſeris, tempus eſſe memento culturæ ſpirituali opportunum. Si quem conſcientiæ remorſum propter peccatum aliquod in quo vivis ſentis, hunc tam diu diligenter fove donec in odium matureſcat;hoc iterum, donec in firmiſſima propoſita provehatur; & ab his progredere ad conatus aliquot contra peccatum: hoc ſi fideliter & ſincerè facis,ſenties divinum adeſſe auxilium, non tantum pari paſſu in his te comitans,

Pii motus fovendi.

ſed etiam ſtimulans & vires ſuppeditans ut ad altiorem indies gradum promoveas, donec aliqualem de peccato victoriam obtineas. Nec deſint tamen preces induſtriæ tuæ: pollicitus enim Deus eſt, *Mat.* 7. 11. *Daturum eſſe ſe ſpiritum ſanctum iis qui eum petierint.* Qui igitur eum non petunt, eum expectare non debent. At eo animi fervore petendus eſt qui rei petitæ pretio aliquatenus reſpondeat, cum igitur gratia divina, ſi rei vel dignitatem vel uſum ſpectes, toto hoc mundo pretioſior ſit, patet hanc majori animi contentione quam temporalia quæcunque petendam eſſe, niſi in ſpiritum ſanctum contumelioſi videri & eſſe volumus.

Periculum. negligentiæ.

16. Expoſitâ gratiam colendi & augendi methodo, quò vos ad hoc excitem, periculum officii hujus neglectui impendens vos paucis monere juvat, nec hîc ut aliis in rebus amiſſione tantùm proventûs iſtius quem ab induſtriâ expectare par eſt, negligentiam noſtram luimus, ſed ipſius etiam rei quam poſſidemus; *Nam ab eo qui non habet* (hoc eſt qui gratiam donatam colendo non auxit) *etiam quod habet, toletur ab eo, Matth.* 25. 29. Deus gratiam quam negligi cernit, ſubtrahit, ut ex illà patet parabolâ; talentum enim ei ablatum eſt qui illud in terram defoderat, & nihil inde lucri Domino acquiſiverat. Nec atrocius infligi poteſt alicui ſupplicium, priuſquam ad infernum accedat; imò inferni quædam prælibatio hæc eſt, quum nihil aliud hoc ſit quàm peccatorem Satanæ tradere, & à conſpectu Dei in exſilium abigere; in quibus duobus conſiſtit non minima pars pœnæ damnatorum. Huc accedit quòd hoc ſit hominem extremæ illi miſeriæ quæ impios manet in ſæculo futuro, addicere. In hoc enim pars poſterior ſententiæ in ſervum illum inutilem latæ conſiſtit, *Matth.* 25. 30. *Et inutilem ſer-*

vum ejicite in tenebras illas extimas, illic erit fletus, & ſtridor dentium. Videtis hunc gratiæ neglectum non levibus urgeri periculis; ſi quo igitur amore, ſi qua ſaltem commiſeratione animarum noſtrarum tangimur, officium hoc Induſtriæ nè deſeramus. De virtutibus ad animas noſtras ſpectantibus jam diſſerui, ad eas quæ corpora noſtra ſpectant accedam.

Caſtitas.

17. Quarum prima eſt Caſtitas aut Puritas, quæ meritò in primâ acie officiorum iſtorum quæ corporibus noſtris debemus collocetur, cùm Apoſtolus, 1 *Cor.* 6. 18. vitium huic oppoſitum præcipuè & directè contra corpus militare aſſerit. *Qui ſcortatur, in proprium corpus peccat.*

Quid ſit Caſtitas.

18. Hæc virtus Caſtitatis in perfectâ ab omni genere impuritatum abſtinentiâ conſiſtit, non tantùm ab adulterio & fornicatione, ſed etiam ab aliis naturæ prorſus repugnantium impuritatum ſpeciebus ſive in nolmetipſos committantur, ſive cum aliis: Verbo dicam, omnes ejuſmodi actus, niſi in legitimis nuptiis, caſtitati planè repugnant. Nec in his, frœnum laxari brutalibus cupiditatibus arbitrandum eſt, ſed intra hos abſtinentiæ modos, qui matrimonii finibus quadrent, coerceant ſe homines oportet; quæ fines cùm duæ ſint, procreatio liberorum, & evitatio fornicationis, nihil agendum eſt quod horum finium priori obſtaculo ſit; quoniam autem poſterior ad reſtinguendam libidinem ſpectat, hominéſque ab illicitis ejus effectibus coercendos, huic igitur fini repugnat, nuptias in incitamentum & fomitem libidinis convertere.

Impuritas in infimo gradu prohibita. 19. Virtus autem hæc non tantùm externis libidinis actibus, ſed inferioribus ejus gradibus compeſcendis inſervit; oculos coercet juxta illud Salvatoris, *Matth.* 5. 28. *Ego verò dico vobis, quicunque aſpicit mulierem ut eam concupiſcat, jam adulteravit eam in corde ſuo*; & manus, quod patet ex eo quod adjecit Chriſtus, *Matth.* 5. 30. *Et ſi dextera tua manus facit ut tu offendas, exſcinde eam.* Atque etiam linguas noſtras, nè obſcœna aut putida verba proferant: *Nullus ſermo putris ex ore veſtro egreditor*, *Eph.* 4. 29. Imò ipſas etiam cogitationes & imaginationes noſtras; turpes fœdáſque cupiditates admittere nefas eſt, aut ejuſmodi rerum imagines animo concipere. Qui igitur ab externo actu abſtinet, & harum alicui indulget, hic dat locum ſuſpicioni nè metu aliquo exteriori non conſcientiâ ſceleris abſterreatur. Si enim conſcientiâ ſceleris deterreretur, eâdem etiam ab internis his libidinis actibus deterritus abſtineret. Præterea qui his frœnum laxat, periculum eſt nè in externos etiam actus incidat; facilius enim eſt ex toto abſtinere, quàm his indultis adverſus illos nos tutari; in hunc finem præcipuè conſiderandum eſt hos inferiores libidinis gradus nos Deo qui corda ſcrutatur, ideóque nullos niſi corde mundos diligit, inviſos reddere.

Impuritatis mala. 20. Virtutis hujus, Caſtitatis ſcilicet, pulchritudinem non poſſumus luculentiùs depingere, quàm ſordes & damna vitium oppoſitum conſequentia exponendo. Vitium hoc primò brutale eſt, cupiditates ejus eædem ſunt quæ beſtiis naturales ſunt; quantùm igitur infra humanæ naturæ dignitatem ſe dejecerunt, qui de hujuſmodi vitiis tanquàm de peculiari ſuâ excellentiâ gloriantur? Si enim ex his ex-

cel-

cellentiam metiamur, caper animal multò excellentius eſt. Et quidem qui hujuſmodi beſtialitati ſe totos dediderunt, parùm ſibi reliquum faciunt, quo à beſtiis diſtinguantur, præter homines figuram; adeò nube intellectum obducit animámque rationalem deformat hoc vitium. Optimè igitur juvenem meretricis ad domum accedentem deſcripſit *Solomon*, *Pro.*7.22. *Sequitur eam tanquam Bos ad mactationem.*

Animæ inimica.

21. Secundò, nec minùs corpori quàm animæ inimica ſunt hujus vitii effecta. Teſtantur plurimi fœdi & putridi nec minùs graves morbi ex hoc vitio ſæpiſſime contracti, quàm hoc ſit corpori inimicum. Heu! quot ſunt qui ad hunc modum ſe dæmonis martyres præbuerunt! Qui eas, vitio huic dum operam dederunt, pœnas ſuſtinuerunt, quarum crudelitatem, tyranni, immaniſſimi licèt, inventio non exequaret? Qui tanto ſibi pretio damnationem coemunt, revera tot tantiſque difficultatibus parta jure optimo fruentur.

Et Corpori.

22. Tertio præter fructus hujus peccati naturales, atroces gravéſque pœnæ ei à Deo infliguntur; ſic Deus in *Sodomæis* & *Gomorrhæis* peccatum hoc inuſitato prorſus & inaudito uſquam gentium ſupplicio, igne ſcil. & ſulphure cœlitùs immiſſo ultus eſt: *Amnoni* vitâ conſtitit inceſtus, 2 *Sam.* 13. *Zimri* & *Cozbi* ipſo in actu interempti ſunt, *Num.* 25. 8. Nec certus eſſe poteſt aliquis eadem ſe committentem, idem non fatum monere; utcumque enim ſecretò committatur, Deum nequit latere, qui ſceleris hujus certus ultor eſt: pœnam enim huic Deus diſertis verbis intentavit, 1 *Cor.* 3. 17. *Si quis templum Dei violat, hunc perdet Deus.* Hoc impuritatis vitium Sacrilegii quædam ſpecies

Pœnæ à Deo huic inflictæ.

eſt, nimirum profanatio corporum iſtorum
Deus in Templa delegit. Itaque mirum
tam atrociter vindicetur.

Cœlo excludit. 23. Denique peccatum ho
Cœlorum nos excludit, quo ir
alicui ingredi non licet: nec
uſpiam eorum peccatorum,
tum in Cœlos hominibus obſtruunt, Catalog
peculiarem impuritati locum aſſignatum
non licet, ut patet, *Gal.* 5. 19. & 1 *Cor.* 5. 9.
nos ad hunc modum polluimus, efficiemur
impuris illis ſpiritibus dæmoni & Angelis
nei, idem itaque nos fatum manebit, &
flammæ tandem in flammas ignis inferni
tabuntur.

Caſtitatis media. 24. Horum omnium conſider
tutem Caſtitatis nobis commen
dubio ſufficiunt, quam ut inten
ſervemus, ſedulò adnitendum e
tentationem initiis obſiſtere, primam libidi
ginem non ſine indignatione abjicere; ſi e
loquio aut confabulationi moram feceris, p
invaleſcenti difficiliùs reſiſtetur; certior ig
tentatione inſultum faciente, fuga quàm p
victoriam via eſt. Neceſſarium hoc eſt non
ut periculum peccatum committendi, ſed e
immediatum reatum hujuſmodi imaginati
vendi, quod per ſe (ut ſuprà dictum eſt)
Deo abominationi eſt, ulteriùs licèt non p
antur, evitemus. Secundò, fac deſidiam ſedul
ex hâc enim tanquam ſolo ſibi naturali n
herbæ naſcuntur: ſemper itaque occupatu
neat honeſtum aliquod munus, aut ſaltem
um; & eò rariùs ſe ingerent hujuſmodi ima
nes. Tertiò, actus ullos vitæ prioris impu
voluptate animo revolvere; nefas ducito:

peccatum eſt denuo committere, & à Deo nil aliud cenſebitur; imò forſan deliberata hujuſmodi peccati recordatio majus peccatum audiat quam inconſulta commiſſio: Hoc enim cor impuritati addictiſſimum arguit, & ad actus novos viam ſternit. Quartò, hominum levium & laſcivientium, qui vel ſermonis obſcœnitate vel aliâ aliquâ ratione te corrumpant, familiaritate nè utere. Quintò, enixè Deum pete ut Spiritum puritatis tibi largiri velit, adducas ad Chriſtum dæmonium impurum ut ejiciatur, quod fecit vir ille in Evangelio. Et ſi prece ſolâ ejici nequit, adde jejunium, ſaltem victu luxurioſo fomitem flammæ nè præbeas. Remedium ultimum cùm cætera fruſtrà adhibita fuerint, matrimonium eſt, quod ille tanquam officium ſuum intueatur opòrtet, qui vitam alioqui innocentem agere nequit. Hîc etiam cautio adhibenda eſt, nè quod in commodum ſuum inſtitutum eſt, ſi deſit moderatio, in peccati occaſionem vertatur. At hoc obiter ſuprà monui, ideóque nihil hîc ampliùs addam, omnes tantùm oro obteſtórque, ut hujus peccati, Impuritatis periculum & turpitudinem conſiderare velint, nec pati ut peccati hujus publicâ conſuetudine odium ejus ſibi minuatur, ſed horrorem potiùs incutiat effrœnata mundi impudentia, qui tam leve ducit peccatum cui Deus tam dira denunciavit, *Heb.* 13. *Scortatores & adulteros*, addam & reliquos ſanè omnes impuritatum quocunque genere implicatos, *Deus damnabit.*

25. Virtus ſecunda quæ ad corpora ſpectat Temperantia eſt, cujus objecta varia ſunt, ut primò Cibus, ſecundò Potus, tertiò Somnus, quartò Animi Relaxationes, quintò Amictus. De his ſingulatim loquar, & primò de Temperantiâ in victu. Hæc Tempe- *Temperantia.*

rantia

mmuni Ratione, quâ quatenus h
prædi imus, abhorret. Quantò magis tert
ingeni Chriſtiani alienum eſt, cujus anim
ſublim um & ſpiritualium voluptatum, qu
in mu o expectat ſpe erigi & purgari p
ut terrenas & brutales voluptates quæ no
nùs beſtiis quàm nobis conveniunt, conte
Beſtiis fruendas has eum relinquere, utpote
rum omnium ad quæ earum natura poſſit a
ſummum, æquu Nos autem quibus
tanto præſtantio muntur, has inter ſe
tis noſtræ partes e ſummo nobis dedec
Denique tam ſcele & periculoſum eſt
tatis peccatum, contra hanc ſpeciati
monere viſum eſt to, *Luc.* 21. 34. *Cav*
tem vobis nequando ventur corda veſtra
& ebrietate. Divitis Helluonis exitum non ig
Luc. 16. qui lautè *quotidie paſcebatur, tandem*
aquæ ad refrigerandum linguam ſuam indigebat
ſufficiat de primâ temperantiæ ſpecie, quæ
cibum verſatur dixiſſe.

Dies Dominicus VIII.

De Temperantia in potando. Mali com
fines, viz. *Sodalitatis gratiâ, ut & cur*
endi, &c.

Temperantia in bibendo.

Sect. 1. SEcunda ſpecies T
rantiæ Potum hal
objecto. Cùm ed
potandi fines pene
ſint, nihil aliud præcipere poſſum, quàm o
prà, nimirum non eſſe bibendum, aut ex

aut eà menſurà, quæ rectis bibendi finibus,
nirum & valetudinis conſervationi non con-
Hìc tamen Cautio major adhibenda eſt,
m plus periculi intellectibus noſtris à potu
bo impendeat, hos ut tueamur diligentiùs
m eſt; nec tantum quantum ratione ſo-
o valetudinis habità tutò poſſumus, biben-
, ſi hoc ſine rationis perturbatione fieri ne-
Hoc adjeci quoniam fieri poteſt ut ea ſit ce-
emperies, ut ea potûs menſura rationem
et, quæ corpori non ſit nocitura; quicunque
c affectus eſt, ab eâ potûs menſurâ aut eo
uæ hæc effectura ſunt, diligenter abſtineat
ſt, quanquam non tantùm hoc tutò fieri,
a valetudini prodeſſe poſſe ſentiat: quan-
im valetudinem tueri debemus, non tamen
admittendo licet; ebrietas autem procul-
ccatum eſt.

u! tamen quàm paucis ex infi-
e ebriorum numero qui ubi-
irunt, hoc evenit! horum enim
e non tantùm ultra menſuram
aletudo exigit, imò quam ferre poteſt, ſed
ſque ad valetudinis perniciem bibunt. Pa-
ır hos, alios bibendi fines præter licitos il-
s ſuprà memoravi, ſibi præfixiſſe: quinam
exponere eorumque abſurditatem oſtendere
: abs re.

Falſi bibendi fines.

orum primus, maximéque vul-
eſt quem Sodalitatis gratiâ appel-
oc eſt bibitur, nè ſodalitatis mu-
ſerere videantur. At interrogare
quem qui ſe ob hanc rationem alteri biben-
tem præbet, num ſi venentum propinaret, lu-
ciperet, *& calicem,* nè *ſodalitati morem ge-
n videatur, ebiberet? Si* negat hoc ſe factu-
rum,

Sodalitatis gratiâ.

quanquam igitur lentiùs operetur ho
non deſinit tamen eſſe venenum ; id t
efficit à quo ſapiens pluſquam à mort
debet, dementiam nimirum & furoren
nem obrutâ quà à beſtiâ diſtinguitur ra
ſtiam commutat. Ii quidem ſunt ebriet
ut illum inter ſæviſſimos tyrannos n
meraſſemus, quo Authore hæc primò
penes præſcripta fuerat.

Benevolentiam & amicitiam conſervare.

4. Bibendi finis alter
citiam & benevolentia
re : at quàm rationi re
amicitiæ alendæ gratiâ
atrocior injuria non d
hoc unquam amicitiæ munus eſſe cenſuit
peram ſuam conferre, ut bona, exiſtim
tam amici perdat ? Qui tamen ſe alteri
potanti ſocium præbet, hoc idem imò d

5. Tertius finis eſt, ut animos rela-
nt, ſeque hilares reddant & jucun-
s; at ſi ejuſmodi ſit hilaritas, quòd
tioni priùs renunciandum ſit, quàm
ec incipiat, contemnenda eſt; huc
commodari poteſt illud *Solomonis*, *Eccleſ.* 2. 3.
ſus hujuſmodi ſtultorum inſania eſt. Nec ſanè qui
l ebrietatem uſque bibit, ut hilari animo ſit, à
hreneſi jure poteſt abhorrere; ſi ex eo phreneſium
enere ſit quæ homines hil res efficit. Heu! tamen
on animadvertunt hil ſti homunciones, quan-
à illis mœſtitiâ, ſæpè oc mundo, ubi damna
on minima, facinora e inebriati audent, conſe-
uuntur, at certiſſimè i ndo futuro hæc hilaritas
lectenda ſit; illic eni ritatis hujuſmodi ratio
igida exigetur.

Relaxandi animos gratiâ.

6. Quartus bibendi finis eſt curas dilu-
re; hic interrogare libet cujuſmodi ſunt
ſtæ curæ? An quas ablegare decet? for-
an conſcientiæ morſus & monita ſunt,
quæ hoc ritu ſopire cupiunt, quem ſanè effectum
quàm metuo nè in plurimis ſortiatur bibendi con-
ſuetudo. Hâc dementiâ magis nefaria & ſcelerata
alia eſſe nequit, ſi enim nihil ineſſe ponderis his
monitis credis, quorſum iis angeris; Sin aliter, poſſe
fieri credis ut impunitatem diuturnam tibi immo-
dicus potus præſtet? Conſcientiam fateor delinire
in præſens poſſis, at efferata magis ſæviet in poſte-
rum. Finge furem ſcire ſe ubique ad pœnas conquiri,
putáſne hunc ut ſupplicii metum ſibi abigeret, ab-
jectâ effugiendi curâ, genio indulturum eſſe? annon
perditè inſanum crederes qui hoc ageret? Hoc tamen
illud eſt quod agis, te impendentis periculi admo-
net conſcientia tua, ſiſtendum eſſe te coram Tribu-
nali Dei clamitans; annon extremæ dementiæ eſt
abjectâ veniæ impetrandæ curâ metum vino pellere?

Curas diluere.

Finege

de te, 1 *Pet.* 5. 7. Niſi rationi & religioni
nunciare ſtatuis, ad miſerum hoc curarum l
nè confugias. Præterea non efficies hàc
quod cupis: quanquam enim in ipſo ebrieta
mento curæ tuæ procul abigantur, redibunt
magíſque efferatæ, cùm ebrietatis æſtus de
imò ſi nondum extincta ſit conſcientia, no
cum curam adducent, nimirum quæ ex pecc
fœdi reatu naſcitur.

Tempus fallere. 7. Quintus bibendi finis, eſt fallere, qui finis quanquam non quàm reliqui rationi repugnat, i tamen (quod notatu obiter dignu probratio eſt: Hanc enim moleſtam adeò nuit, quòd vili bibendi occupatione teneri optandum ſit quam deſides agere; at qua excuſationem hanc afferunt plerique? Sæpe tempus terunt in bibendo, non tantùm cùm gotiis vacant, ſed etiam cùm negotia, eáque

ım non minima eſt ebrietas) quibus
rtet. Sunt etiam Gratiæ divinæ quas
ıgere, delicta prioris vitæ quæ lugere
hæc omnia incumbunt, illi ſanè nego-
:queunt: hæc enim omnia multum
tulant, quod cùm mors inſtet ſentiunt,
ui temporis tædio fallendo per totam
runt, jam tempus quovis licèt pretio
iere. Adde quòd ab iis quibus multum
:, Deus exigit, ut multum temporis
exercitiis impendant ; veriſimile au-
ut vulgus hominum quorum ad uſum
ıſcriptus eſt, eorum ex numero ſint,
ım temporis ſuppetat. Ideòque diutiùs
ıorabor, hoc tantùm adjiciens quòd
ıe otium ſit illis, eorum intereſt hoc in
ılutem non perniciem, quod faciunt qui
abſumunt, impendant.

Opprobria vitare.

:xtus, ut opprobria quibus
:rſtringuntur, qui viciniis
ntiùs hıc in parte agere vo-
: ; at in promptu eſt reſpon-
ogare enim velim, quid mali ex his
oritur ? nullum ſane, quod vel mini-
n quibus nos ebrietas obnoxios reddit,
ſi verbis Salvatoris fidem adhibebimus,
noſtra hujuſmodi pati convicia, *Mat.* 5.
itis quum vos conviciis affecerint, & per-
t, & mentientes dixerint quidvis mali
propter me. Et ſanctus *Petrus* aſſerit,
. *Si conviciis afficimini propter nomen*
i eſtis. Et ſanè conviciis affici propter
mandato alicui Divino præſtitam,
propter nomen ſuum conviciis affici.
niſci decet, nos in Baptiſmo noſtro ſæ-
ciâſſe, hujus igitur de nobis opinionem

L tanti

enim eſt te apud hos omnes propter ebriet
lè audire : Contra horum autem convici
in ſtultorum & peſſimorum hominum
quærere, perinde foret, ac ſi dementes
ipſos ſolùm pro ſobriis & ſanis, aliòſque c
inſanis & mente captis habere pacto conſt
quo tamen pacto nec ſe ipſos minùs ame
hos minùs ſanos efficient. Denique conſ
portet quam ſeveram Chriſtus ſententia
illos omnes quos ſui pudet; quibus adr
ſunt illi omnes, qui præ metu opprobrii,
illi debito recedunt: *Mar*. 8. 38. *Nam q*
puduerit mei ac meorum ſermonum in gent
terâ & peccatrice, filium etiam hominis pu
quando venerit in gloriâ Patris ſui cum A
ſanctis. Nemo eſt qui à Chriſto eo die pr
ſci non optabit : quicunque autem Chriſt
ſæculo non confitebitur, *i. e.* qui in obedi
datorum ſuorum nil obſtante opprobrio i

quàm qui in eoſdem luxus & intemperantiæ gradus cum illis prolapſi ſunt; qui enim ipſe ebrietate non abſtinet, ebrium tamen alium ludibrio habebit.

Bibendi gratiâ.

9. Eſt & ſeptimus quidem finis, quem quanquam agnoſcere pudet omnes, turpis adeo & probroſus eſt, apud plurimos tamen heu! nimis obtinuit; nempe mera voluptas bibendi: hujuſmodi viros multis verbis hortari, eſſet operam perdere; qui enim eò uſque ſtupiditatis prolapſi ſunt, non videntur monitis ullis ſanabiles: hoc autem hos juvat obitèr admonere, quod nemini vitii ſui deformitas, faciliùs quàm hujuſmodi viris patet; cùm enim hic ejuſmodi ſit bibendi finis cujus omnes pudet, à ſeipſis neceſſe eſt condemnentur, imò & à compotatoribus reliquis: quoniam enim hunc ſibi bibentibus finem proponi fateri pudet, rem eſſe prorſus deteſtandam fatentur: quum igitur *Eſau* profanus habebatur, quia *unico edulio vendidit jus primogeniti*, idque urgente fame, *Heb.* 12. 16. quam infamem illi appellationem merentur qui valetudinem, Rationem, Deum, Animam ſuam, calice potûs vendunt? Idque cùm tam procul abeſt ut ſiti premantur, quòd plus epotârunt quàm poſſunt concoquere; nil amplius hujuſmodi hominibus dicam. Reliquos omnes qui finibus ſupradictis propoſitis permoti, in hoc peccato perſiſtunt, moneri vellem, quòd progreſſu temporis in hoc etiam vitium quod ſe odiſſe palam profitentur, prolabentur; quotidianâ enim experientiâ conſtat eos qui in hoc vitium ſodalitatis amore principio illecti ſunt, poſtea potûs amore in eo permanere.

Ut res contrahunt.

10. Poſt hos bibendi fines exploſos refutatoſque alium ullum nec ſuſpicari licet præter hunc unum quòd

-m invicem tranſigendis aptum ſit. Ne-
quiunt, cum proximis compotemus ſi
, cum illis negotia tranſigere. Inter compo-
enim commodiſſimè de rebus contrahitur.
reliquos omnes improbitate vincit, ni-
c revera proponentibus compotatoribus
invicem fraudes inſidiaſque ſtruere, facile
oa dari, facile illudi arbitrantur; ac pro-
nil aliud hoc eſt quam ebrietatem fraude &
do alo, *i. e.* ſce umulare. Huc ſpecta-
re compotationem q videt, ſi enim rebus
tantùm ſecum invice igendis ſtuderent, ſui
compotes eos eſſe vell buſcum negotium fo-
reât; at ſe invicem t jam per ebrietatem ra-
tione adoriri quid alit ficat quam velle alio-
rum inſania in ſuum co lum abuti? non autem
minus aliquando ſtultum quam turpe & flagitio-
ſum eſt: ſuccumbit enim oneri non raro utpote ad
potandum infirmior, qui alteri in ebriando incubu-
erat, fraude que patitur quas alteri ſtruxerat, fraudi
jam factus opportunus; tam procul abeſt ut hic fi-
nis bibendi excuſatio criminis ſit, quòd magna ſit
exaggeratio. Si enim non licet quamcunque ob
cauſam immodicè bibere, multò minùs ob tam ma-
lam, qualis eſt fratrum circumventio & deceptio.

Peccati hujus gradus.

11. Evici opinor abſurditatem prætextuum iſtorum quæ vitio huic excuſando obtenduntur. Monere adhuc decet, non tantùm ſummum illum ebrietatis gradum qui & linguæ & pedum uſum eripit, pro peccato habendum eſſe, ſed inferiores gradus iſtos qui ullo modo intellectum afficiunt, aut ejus aciem obtundendo quo ad munia ſua obeunda ſit ineptus; aut levem nimis & inſtabilem reddendo, quo quis in petulantiam aut ludum illiberalem profunditur, aut quod pejus eſt, homi

rabiem & furorem accendendo. Hi & quicunque i gradus mutationem aliquam in homine effici-t, ebrietatis vitio accenſendi ſunt. Imò bibere ra fines naturales bibendi, *i. e.* ultra moderatam rporis refocillationem peccatum eſt, quanquam e cerebri firmitate mutationem nullam efficiat. ii itaque totos dies, eorúmve partem magnam iquam, bibendo inſumunt, actu licèt ebrii non ſint, n tantùm non immunes à vitio cenſendi ſunt, l væ majus illis pronunciatur, *Iſa.* 5. 22. *Væ va-ntibus potare vinum.* Quanquam enim non ſine fficultate ſui compotes manent, parum inde com-odi percipiunt, cùm eodem illi opere occupentur, o qui ſtupidiſſimè ebrii ſunt, *i. e.* potu ſe ingur-itando.

Valentium potare reatus.

12. Nec hoc tantùm, ſed & fœdiſ-mæ luxuriæ crimine hi ſe obſtrin-unt, primò enim hi turpi luxu do-a Dei conſumunt; quoties enim eros bibendi fines exceſſu tranſgrediuntur, potu iſto uem Deus nobis ſuſtentandis & fovendis dedit, eſſimè abutuntur: nec ſanè vel minimi munuſcu-orum divinorum abuſus pœnas die noviſſimo effu-iet, quod ſi verum ſit, majoribus ſe pœnis obnoxi-m reddit, qui plus cæteris bibit. Secundo, hi tem-us quod magis adhuc pretioſum eſt, malè conſu-nunt; quod quoniam nobis Deus ſuppeditat ut in o *operemur Opus ſalutis noſtræ*, rigida ejus ratio xigetur à nobis, ideóque nullum momentum pro-digere, ſed magna cum parſimoniâ in pias actiones mpendere ut finem illum aſſequamur, oportet: cùm autem hoc modo impenditur, in contrarium prorſus tenditur, & nobis perditio æterna paratur. Præte-rea qui ad hunc gradum bibit, quanquam ipſe ebri-etatem *vitet, ebrietatis tamen* iſtius reus eſt in quam *ompotatores reliqui incidunt*: eos enim exemplo

ſunt qui multum potare valent, quod de
in hoc incumbunt, ut alios ebr... reddant
bibendi certamen proponeretur, triumph
riæ loco habent, ſi alii ebrietati priùs ſuc
Horrendum hoc ſcelus eſt, hoc enim eſt di
curatores agere, totis viribus id agentes u
fratres in perditionem æternam prodamus
liciendo in tam grave peccatum. Jure ig
ſummus vitii hujus gradus reputetur, cùm
proprio accedit aliis nocendi ſtudium. Et q
alios inebriare ut nos eorum inſipientiâ obl
pro ludo & joco habeatur, infœlix tamen
laritatem hanc manet; huic enim vitio
verbis væ à Deo denuntiatur, *Hab.* 2. 15.
prabenti proximo ſuo, adhibenti utrem tuum
am inebrianti ut intuearis nuditatem eorum
charò emit inane animi oblectamen qui ta
lius gratiâ malum non reformidat.

13, Varia hujus vitii irrita
Huius ... & gradus jam percurri in quo

t, & ingentes iſtas miſerias quibus preſſi ingemi
in nos provocârunt.

4. Oro te igitur, obteſtórque, tor Chriſtiane, per amorem & m quem divino honori debes, gloriam profeſſionis Chriſtianæ ;, per æternam animæ tuæ ſalutem, per proſpe- tem Eccleſiæ & Gentis, cujus tu membrum es, per amorem quo temporalem tuam fœlicita- n proſequeris, ut ea quæ dicta ſunt ſeriò tecum mines, & facilè intelliges, nihil ineſſe peccato huic luptatis, quæ tantorum malorum cumulum, quo s obruit, ex minimâ parte compenſare valeat; llus dubito quin ſani omnes & ſobrii facilè hoc nituri ſint. Pudeat igitur diutiùs ſtultum agere, tanta bona pro vitio nihil voluptatis & tantum ali ſecum afferente abdicare. Firmum igitur & nſtans propoſitum ſtatim inito, te nunquam ite- m brutale hoc peccatum quotieſcunque eo anteà plicitus fuiſti, admiſſurum; & timore Dei coer- tus, vitam inſtituas ad ſummam temperantiam; od cùm feceris ſenties non tantum utilem ſed & cundam vitæ commutationem eſſe, nemo enim eſt ramque vivendi rationem expertus, qui non plus ri gaudii & voluptatis è ſobrietate & temperan- â, quàm ebriis commeſſationibus, percipi, experi- ntiâ ductus fatebitur.

Exhortatio ad deſinendum.

15. Tota difficultas in principio brumpendi habitus conſiſtit: hæc ifficultas oritur partim ex nobis, artim ex aliis. Ea quæ ex nobis ritur duplex eſſe poteſt; primo, ùm bibendi conſuetudine habitu- lem quandam ſitim contraximus, deò ut corpus hoc à nobis exigere *idetur; ad hanc difficultatem* tollendam patientiâ

Difficultas habi- tum abrumpendi conſideratur.

Bibendi neceſſi- tas.

tantùm opus eſt ; aliquot per dies abſtine & '
indies evadet abſtinere ; cùm enim difficu
conſuetudine oritur, hæc eadem deſuetudin
tur. At ſi difficile hoc eſſe quereris, conſi
gravi aliquo morbo laborares,qui certam eſſ
tem allaturus,niſi ab immodico potu per bre
pus abſtineres, num abſtinere potius quàm n
præoptares ? Si non ; ſtupidus adeò es, quòd '
ſuadere eſt operam perdere ; at ſi abſtinere
eſſes hâc de causâ, annon fortiori ratione h
abſtinendum eſt ? Bibendi conſuetudo pr
perniciali jure habeatur : ſæpe enim corpor
autem animæ exitialis eſt ; ideóque dem
difficultatem illam in hujus curatione refuge
in minori periculo poſitus ſubire non recuſa
mè igitur tecum ſtatuas moleſtiam hanc p
tempus tolerandam eſſe, & difficultatem ſ
perabis ; poſtquam enim per tempus aliqu
nuiſti, multò faciliùs erit in poſterum abſti

Deeſt aliis quod agant niſi bibunt.

16. Secunda difficultas ex hc
quòd qui quaſi artem quanda
cupationem bibenda inſtituer
poris tædium aliter fallere r
hujus autem difficultatis mer
nos ad remedium dirigit ; ad negotium ſc
quod, quo te occupatum teneas, quod inv
ficile non erit,ut ſuprà demonſtravi,te conſ
ſanè plebi ad quam hæc ſcribo deeſſe q
poteſt, cùm hi plerunque labore ſuo alan
igitur hoc tantùm monendi ſunt ut ſuis i
cum ſedulitate & induſtriâ verſentur, nec
ad hoc temporis abſumendi medium ſe cor

Perſuaſiones & opprobria hominum.

17. Eſt & aliud genus diffic
quas dixi ex aliis naſci, idq
perſuaſionibus vel convitiis.
leeſt quòd ſi compotatores

peſſimo iſto vitæ inſtituto deſciſcere, ad
care multis argumentis aggredientur;
nicos deſerendi in humanitatem; hila-
ivitati quibus qui belli ſodales vocantur
enuntiandi ſeveritatem & triſtitiam; ſi
is hâc ratione expugnare, uſitatis mundi
adorientur; & periculum facient an te
lendo ab inſtituto abducere.

: difficultatem ſi prævides
um itaque temperantiam
uis, tecum cogites, cum
imis forſan aliis tentati-
igendum eſſe: & ut rectè
dignæ ſint quæ apud te
viſas anteà examina, per-
ſa iſta benevolentia quæ
es bibendo fovetur, digna
feratur veræ iſti & æter-
volentiæ quam hâc ratione amittimus;
iſta & vana hilaritas bonæ conſcientiæ
arum, & majoribus impoſterum cœli gau-
non præponderetur? An denique iniqua
nalorum opprobria, & ignominia mundi,
inùs metuenda, quam conſcientiæ tuæ
reprehenſio, & faciei confuſio quâ omnes
eccato periiſtunt, die noviſſimo afficien-
ondera inquam (diverſa nempe Tempe-
ntemperantiæ motiva) nolo dicam San-
communis Rationis lancibus, & procul-
ntiabis motiva quibus temperantia ſua-
tè propenderare. His maturè penſicula-
immobile temperantiæ propoſitum for-
m te hujuſmodi tentationes adoriuntur
as te olim expendiſſe, earùmque te juſtum
ere, *nec dignas eſſe quibus tam pretioſa*
tentur. *Immotus* itaque in propoſito

His reſiſtendi media.

Ebrietatis damna cum commodis confer.

per-

qui ſtrictæ temperantiæ propoſitum profeſſi, combibonum conſortium adeuntes, multâ p[illegible] pugnati calicem unum bibere non gravantur inde alterum, deinde non minore cum li[illegible] quà n reliqui ordine ſua calices ebibentes, p[illegible] luvio ſobria ſua propoſita extinxerunt. Qui igitur es qui peccatum hoc relinquere ex ani[illegible] tuis, fac præcipuè illius occaſiones & initia v[illegible] quem finem utile erit ſobrietatis propoſita profiteri, ut ſic homines à te aggrediendo de[illegible] ſi enim aut te propoſiti profitendi pudet, [illegible] dere videtur, pudore iſto abuſi in propoſiti [illegible] onem te impellent.

Initiis reſiſtendi ſecuritas.

20. Si ab initiis cautus a[illegible] modum abſtines, in peccat[illegible] nunquam incides; hoc en[illegible] obſeſſæ civitatis valla & ex[illegible] munimenta defendere; quæ ſi ſtrenuè prop[illegible] tur, civitas non periclitatur; ſin autem [illegible]

æc remedio ex animo
ibes, dubitandum non
oc vitium ſuperare po-
licèt ei aſſuetus; ſi ita-
jugum nondum exuiſti,
tatem ne cauſare, ſed
dis tui falſitatem, quòd eâ pecca-
enevolentiâ proſequatur, ut adduci ne-
pugnando operam ſtrenuam & ſinceram

Horum mediorum efficacia niſi amore peccati fruſtrata.

ân te huic peccato eo-
ciliavit publica peccati
, & tua in particulari,
nquam amicum & jam-
eſſarium ſuſpicis, ſic ut
le eo opinionem non niſi
cipias; adduci nequis ut ſuſpicias hoc
itatis aliquid moliri, ideóque pacem
eri pronus es, & ſperare aut hoc non
tum, aut ſaltem infirmitatis peccatum
ibi Cœlum non præcludet; at nè te
i cum ratione poſſis Cœlum non eſſe
e te ab eo non excluſuram eſſe ebrieta-
n enim verbum quod eſſe fœlicitatis lo-
t, ebrios etiam eorum eſſe ex numero
xcludentur aſſerit, 1 *Cor.* 6. 10. atque
Ebrietas inter ea carnis opera recenſe-
qui perpetrant, regni Deo non erunt hære-
e ſanè hoc ratio ipſa dictâſſet ſi Scriptu-
ent, nimirum hunc eſſe locum ſummæ
qualem, carnem & ſanguinem ingredi
a prius & defæcata non licet, quod monet
1 *Cor.* 15. 53. Si autem quà homines, fæ-
s & impuriores ſumus, quam ut illius
e ſimus, quantò magis cum in porcos
immundiſſimas degeneraverimus? ita

Amore peccati ducti periculoſum non niſi invitò credimus.

ſanè

quilibet ebrietatis actus hominem non ta
alios ejuſdem peccati, ſed aliorum etiam
diſponit; libidini, furori & beluinis omni
ditatibus tunc frœna laxantur: Et ad hun
ſe exſecratione quâ magis horrendam *Da*
dicere non potuit, ebrius implicat, *Pſal.*
una iniquitate in aliam incidere. Si hæc o
ſatis valent ad te deterrendum ab ebrietat
licèt in vomitu tuo, beluino & ſtupido hoc
tu jaceas licet, donec te flammæ infernæ
tunc mœſta evincet experientia, quod ja
nolis, *quòd finis rerum iſtarum*, ut iniqui
lus, *Rom.* 6. 21. *mors eſt.* Deus ex immen
cordiâ conſcientias omnium in hoc pecc
tium temporiùs expergefaciat, ut maturâ
relictione *fugiant ab irâ futurâ.* Abſolvi j
dam partem temperantiæ quæ circa potum

Dies Dominicus IX.

ntia in Somno: ejus regula, &c. *Ignaviæ de Recreationibus: Cautiones in his adhi-, de veſtitu,* &c.

TErtia pars Temperantiæ Somnum reſpicit, quam temperantiam ex fine ntibus à Deo conſtituto metiri decet, hic corporum noſtrorum fragilium refectio & itio eſt; cùm enim ea ſit horum conſtitutio ſſiduo labore & induſtriâ fatiſcant & defici- mnus tanquam corpori fatiſcenti requies, & iti nova vis quæritur, ut ſic vegetiores ad ea l religio vel vocatio noſtra poſtulat officia mus; ideo nobis ſomnus datus eſt, ut utili- on ut ignaviores eſſemus, quomodo beſtiis n indulgemus, non quòd volumus eas otiari, ſtrenuè magis laborem perferant.

Temperantia in Somno.

linc facilè licet definias quid mno temperantia, is nimirum ; reficit & ad actionem prom- ; magiſque idoneos reddit, cui deratus ſomnus optimè inſervit; quot horas atus hic ſomnus exigat, definire non poſſu- quoniam ut in cibo ſic etiam in ſomno, diverſa um habitudo diverſitatem parit; hoc propriæ ue experientiæ judicio relinquendum eſt. At c judicet, nec inertiam ſuam in conſilium ad- , hæc enim, *quod apud Solomonem* inerti eve- nit,

Regula Temperantiæ.

pretioſum iſtud talentun
à Deo concreditum eſt, ut fœnori locare
qui dormiendo prodigit, inutilem illum
Evangelio agit, *Mat.* 25. 18. *qui talent*
occultavit, quo eum oportuit negotiar
tiam in hunc latam non ignoratis, *ver.*
illum in tenebras extimas: qui hîc ſe tene
tradit, illîc ſine ſomno tenebras patietu
ſine *fletu & ſtridore dentium.* Secundò c
nocet, hoc enim immoderatus ſomnus
plet, & humorum meram ſentinam eſſ
quotidiana experientia commonſtrat. T
mæ etiam ſuæ nocet, non tantum quòd
poris miniſterio privat, ſed etiam quòd
cultates obtundit & hebetat, inutiles &
ea officia quæ Deus iis præſcripſit redd
malæ adminiſtrationis ratio à miſerâ anim
do exigetur. Imò denique in ipſius Dei co
& contumeliam ſomnolentus vivit; cr

4. At præter ſomnolentia reatum, variis etiam rationibus nobis pernicioſa eſt: hæreditatis tuæ proculdubio tabes eſt, nunquam enim diteſcet ignavus, quod benè obſervavit ſapiens, *Somnolentia hominem panniculis induet. Prov.* 23. 21. *i. e.* inertem amictus honeſtus deficiet; imò vix dici poteſt ſomnolentus vivere, ſomnus enim quoddam mortis genus eſt, cui qui ſe dedidit, quid aliud agit quam mortem ante tempus præſtitutum obire? Si igitur mors immatura inter infortunia numeranda ſit, extremæ eſt dementiæ id propriâ inertiâ aſciſcere, quod infligente Deo adeò perhorreſcimus.

Somnolentia incommoda.

5. Temperantiæ pars quarta Recreationes reſpicit, quibus aliquando non tantùm corpus, ſed etiam animus indiget, qui continuum ſine vacatione ullâ laborem perferre nequit. Eſt igitur recreationum uſus licitus, modò hæ cautiones adhibeantur.

Recreationes.

6. Primò curandum eſt, ut recreationum genus licitum ſit. Non eſt recreatio quærenda in illis rebus quibus aut Dei gloria violatur, aut vicinus læditur; quod faciunt qui ſermonis aut obſcœnitate, aut obtrectatione putidâ recreantur. Secundò recreationibus moderatio adhibenda, in quem finem videndum eſt nè nimium temporis iis impendamus, memores hunc eſſe recreationum finem, ut alacriores ad negotia reddamur, non ut ipſa tanquam negotia nos occupent. Tertiò non licet nimio cum fervore & vehementiâ animi in iis verſari, nec iis eſſe nimis deditos: hoc enim ut iis nimis immoremur oblectari efficiet, animúmque à negotiis neceſſariis avocabit, ut ludi diſcipulis evenit, qui poſtquam otio diutiùs indulſerunt, difficulter & gravatim ſe ad ſtudia componunt. Ultimò

Regulæ temperantiæ in recreationibus.

non

non licet alium finem relaxationibus proponere, quàm licitum illum nos laſſatos reficiendi, modicè refocillandi.

Ludorum mali fines. 7. Veluti primò, non ſunt luſus adhibendi ut tempus fallamus, cujus potiùs parſimoniæ quàm profuſioni ſtudere deceret; & quidem ſi memores ſimus quantum nobis operis incumbat, ſcilicet ut *vocationem noſtram & electionem conficiamus*, & jus noſtrum ad Cœlum confirmemus, & quàm parùm conſtat quid temporis ad has res nobis concedatur, patebit nihil eſſe quo parciùs uti, aut frugaliùs adminiſtrare decet quàm tempus noſtrum. Non eſt itaque cur artes temporis abſumendi excogitemus quod tam velociter ſui ſponte aufugit, quódque revocare adeò impoſſibile eſt. Hoc illos conſiderare oportet, qui totos dies noctéſque chartis & alea aliiſque luſibus otioſis inſumunt, & an quartam temporis illius partem unquam impenderunt magno illi vitæ officio, propter quod totum tempus illis donatum eſt: & ſecum tandem cogitent quàm miſeram pretioſi iſtius theſauri temporis adminiſtrandi rationem reddituri ſunt, cùm Deus hanc exiget. Secundò non eſt permittendum ut avaritia recreationibus noſtris ſe immiſceat; ſi luſu aliquo certemus, ſit certandi finis animum relaxare, non pecuniam obtinere: non eſt igitur magni momenti præmium luſibus proponendum, alioquin periculum eſt nè in duo mala incidamus, nimirum in avaritiam, & avidam vincendi cupiditatem, & in furorem & iracundiam de infortunio accenſam ſi te vinci contigeret; quæ utraque in alia etiam te peccata veriſimile eſt pertrahent. Avaritia ad fraudem in certando adhibendam impellet, & ira linguam in juramenta & exſecrationes reſolvet, ut quotidiana experientia ſæpe nimis evincit. Si igitur ad horum alterum proclivem inter-

cer-

te ſentis, aut aliquâ ratione contra hæc aut à luſu ex toto abſtinere oportet: enim moderatus luſus per ſe non illici- amen peccati occaſio eſt, tibi illicitus fit, eo abſtinendum. Si enim Chriſtus no- t, tam diligenter à tentationibus cave- oculi aut manus noſtræ nos offendant nobis laqueo & tentationi) abſcindi po- t quàm nos ab his pellici in peccatum; gis à luſibus his non neceſſariis tempe- ſt, quàm Dei offendendi periculum in- ? qui ſic ludit, animam ſuam in ſpon- ponit, prœmium ſanè nimis pretioſum, on decet luſu perdi; præterea recreatio- lectationem quarum ſe gratia certare, amittit, & majorem multò laborem quem luſu levare cupit. Cupiditates e- tus avari, impatientia & furor irati, mo- verâ ſunt quàm artes quæcunque labori-

ultima Temperantiæ circa erſatur, quam ex veſtiendi etiri decet. Qui præcipuè : Primò ad tegendum nu- Hæc prima veſtitûs occaſio gi eſt, *Gen.* 3. 21. ut & cati effectus; cùm igitur riginis reminiſcamur, tantum abeſt ut erri, quòd dejici potiùs & pudefieri opor- n amiſſæ innocentiæ quæ veſtitu ſplendi- oneſtius ornamentum erat, memoriam re- Dictat hic veſtiendi finis quòd modeſtus ſit eſtitus noſter, qui huic fini nimirum pu- ndo congruat: modi igitur omnes veſtien- leſti qui aut veſtiti laſciviam arguant, aut is libidinem accendant, fugiendi ſunt.

Veſtitus.

Veſtiendi fines nuditatem tegere.

Frigus depellere.

9. Secundus veſtiendi
gus depellere, ut ſic co
tudinem tutemur: ad c
etiam ſpectare nos opor
tu noſtro. Ii habitus induendi ſunt qui iſt
calorem, qui ad corporis proſperam v
neceſſarius eſt; hunc finem tranſgredimu
cunque vanitate ducti, modum quemque
imitantes, eum nobis veſtitum induimus,
à frigore tueri, vel qui cùm arctior ſit q
ſolet: Ridiculum ſanè hoc eſt, cujus tam
plerique qui de veſtitu ſuperbiunt.

Ut homines diſtinguantur. *Reſpectu ſexus.*

10. Tertius finis veſt
diſtinguantur & diſc
homines, idque vel reſpe
vel fortunæ. Primò veſt
diſtingui oportet; hoc a
gentes ſemper obtinuit, virorum & fœmi
bitus ſemper diverſi fuerunt, quod inter
preſsè ſanxit Deus ipſe, vetando, nè vir f
bitu, aut viri fœmina ind

Fortunæ.

cundo eſt etiam Fortun
diſtinctio in veſtibus ol
Deus aliquos eminentiori fortunæ gradu
collocavit, veſtes igitur cujuſvis conditio
dere debent, *Qui veſtitu magnifico veſtiun*
Salvator noſter inquit, *in Palatiis Regiis*,
Qui veſtiendi finis etiam obſervandus eſt:
tûs genere contentos eſſe homines oportet
& conditioni convenit, ne ultrà progredi
eminentiores fortunæ homines veſtitûs
æquando, aut hominum ſuæ ſortis invidi
conſiando contendentes, uter alterum vel

ntia ſuperet ; ſed modeſtum ſibi quiſque veſtitum
uat, qui ſorte ſuæ & vocationi convenit, nec ſibi
nui exiſtimationem ſuam arbitretur quòd alii
gantiùs veſtiantur.

11. Meminerint omnes, nihil
tæ excellentiæ cuivis ex veſti-
accedere; extremæ igitur va-
ſatis eſt, aut multum tempo-
s, aut pecuniæ, aut curæ huic
npendere ; aut ſe pluris facere, aut pauperes fratres
inoris, propter veſtitum. Si ornatum cupiunt
omines, eum aſſumant quo veſtiri voluit Sanctus
etrus ſui ſæculi fœminas; *Occultum* nimirum *cor-
lis hominem ſitum in incorruptione lenis ac quieti
piritus*, 1 *Pet*. 3.4. Se quantum fieri poteſt ſplendi-
iſſimè omni virtutum Chriſtianarum genere exor-
ent: hic ille ornatus eſt qui nos in conſpectu Dei
enuſtos reddit, imò & hominum, qui niſi ſtulti
idiotæ ſint, te pluris facient quòd probus ſis,
àm quòd lautè veſtitus: & te ſplendidiùs ornabit
nica una, craſſa licèt, quam pauperi indues, quàm
inti elegantiores quas tibi ipſi.

Media temperantiæ aſſequendæ in veſtitu.

12. Expoſui Temperantiæ par-
omnes; concluſionis loco, gene-
em hanc cautionem adjiciam,
òd de his omnibus differens vi-
m iſtud ſolummodò quod inex-
ſu ſitum eſt explicui ; fieri ta-
n poteſt ut aliud detur in defectu poſitum; ſibi de-
gent homines quod ad corporis ſuſtentationem &
nè eſſe neceſſarium eſt. Vitium hoc, ut opinor, non
n frequens eſt quàm alterum ; eſſe tamen aliquot
rdidos *non diffiteor* qui adduci nequeunt, ut tan-
u *ex arcis ſuis* mutuò ſumant, quantum ad vi-

Parſimonia nimia vitium perinde ac exceſſus.

eſſe Chriſtianum hinc inferet, quoniam a v
quæ in exceſſu ſita ſunt; de quibus illic c
ſumus, immunem ſe cenſet; quicunque en
ſordidè parcus eſt, hujus non imputabitur vi
ſtinuiſſe, cùm abſtinentia ſua ab amore pec
temperantiæ naſcatur, quòd non tantùm o
de caret, ſed etiam ingens illud peccatum e
Apoſtolus aſſerit, 1 *Tim.* 6. 10. *Eſſe omnis*
dicem. Corpus ſuum contra hunc noviſſim
ſiſtet in judicio, eò quòd debitâ portione il
davit, nimirum moderatis refocillationibus
Deus indulſit. Idololatriam liberos *Moloch*
landi, *Lev.* 20. 3. hæc ſuperat: illi liberos
ſeipſos Deo ſuo *Mammonæ* immolant; ſa
valetudinem ſuam, vitam, imò animam ipſ
dunt ut ſumptui parcant. Abſolvi ſecund
officiorum, quod ad noſmetipſos refertur,
briè comprehenſorum ab Apoſtolo.

Dies Dominicus X.

ciis erga Vicinos noſtros. De Juſtitiâ Ne-
'â, Poſitivâ. De peccato Homicidii, ejuſ-
trocitate, & ſupplicio, & miris modis quibus
ctum eſt. De Mutilatione, &c.

VEnio ad tertium officiorum caput, quæ proximos noſtros reſpiciunt, quæ omnia Apoſtolus uno verbo [Juſtitiâ nimirum] complexus r quam intelligi par eſt non tantùm ſtrictam m, ſed & omnigenam Charitatem: hæc enim hriſti jam induit naturam debiti, quo vicinum n ſine injuriâ fraudare non poſſumus: ex his ontibus Juſtitiâ nimirum & Charitate reliqua officia quæ proximis debentur promanant, igula ordine perſequar.

Juſtitiâ incipio, cujus duæ par- t, una Negativa, altera Poſitiva: va Juſtitia in hoc ſita eſt, nè cui nus aut injuriam inferamus; Po- n hoc, ut jus colamus erga omnes, *i. e.* ſuum tribuamus. De Juſtitiâ Negativâ, *i. e.* de in- teri non inferendâ primò dicendum eſt; quo- iomo diverſis injuriarum generibus obnoxius ò Juſtitia in varias ſpecies dividitur, quæ hæc rum diverſa genera reſpiciunt. Homo injuriæ ius eſt, vel in animâ ſuâ, vel corpore, vel poſ- ibus, vel exiſtimatione ſuâ; negativæ itaque *æ officium nos ab injuriâ* his inferendâ coer-

Juſtitia Negativa

cet vetátque alicujus animam, corpus, poſſeſſiones, aut exiſtimationem lædere.

Injuſtitia erga animam vicini.

3. Primo Juſtitia hæc vetat animam vicini lædere. Quærendum hic itaque eſt primò, cujuſmodi malis anima obnoxia ſit: anima quidem ſubſtantia inviſibilis eſt, quam nec oculis cernere licet, multò minùs gladiis aut telis vulnerare; hæc nihilominùs injuriis, & vulneribus etiam mortalibus patet.

4. Anima ſenſu vel naturali vel ſpirituali capi poteſt: ſenſu naturali, illud ſignificat quod vulgò mens hominis vocatur, quæ, ut notum eſt, dolore aut triſtitiâ ſauciari poteſt, ut monet *Solomon, Prov.* 15. 13. *Dolore animi ſpiritus frangitur:* Quiſquis igitur vicinum ſuum ſine causâ affligit & contriſtat, hanc officii ſui partem tranſgreditur, animámque ſuam lædit & ſauciat. Ad hoc injuriarum genus proni ſunt maligni & malevoli homines, ea hi perpetrabunt ex quibus nihil ipſi commodi, imò ſæpe plurimum damni percipiunt, tantùm ut aliis moleſtiam exhibeant & dolorem afferant; immanis hoc eſt & inhumanæ indolis, ex aliorum mœſtitiâ & calamitatibus voluptatem capere: hanc peſtem qui corde ſuo fovet, jure dicatur à Dæmone poſſideri: hoc enim execrabilibus iſtis ſolummodò ſpiritibus convenit, oblectationem quærere ex miſeriis humanis, & niſi virus hoc priùs expellatur tanquam dæmoniacus, ad tumulos & ſepulchra relegandus eſt, ubi nulli ſunt qui injuriarum ſenſu tangantur.

Anima quibus injuriis obnoxia.

5. At anima etiam ſenſu ſpirituali capiatur, quo ſenſu immortalem iſtam noſtri partem, quæ in æternum victura, ſemper aut beata aut miſera futura eſt in alio mundo. Anima hoc ſenſu accepta duobus injuriarum generibus ſubjecta

primò enim peccato, deinde pœnæ ob-
poſterior enim prioris certiſſimus effe-
Quanquam igitur Deus ſolus pœnas in-
n tamen pœna ſit peccati effectus, is jure
eſt illi pœnæ author, qui hominem in
pertrahit; non aliter ac qui mortale ho-
us infligit, mortis ſuæ author cenſendus
malo itaque peccàti comprehenduntur &
& pœna, adeò ut de hoc tantùm loqui

ānè atrocior ulla dari poteſt
am tantum animæ malum
ʼeccatum eſt animæ morbus
Gratiæ enim quæ animæ proſpera vale-
nitas eſt, prorſus repugnat: hoc autem
ilibet animæ infligimus, quam ratione
: in peccatum pellicimus.

Peccato.

ines autem variis modis in
npellimus; horum aliquot
rabo, quorum alii magis, alii
ectè, omnes tamen in unum
dunt. Qui in hunc finem
ectè tendunt, ſunt, primò,
n peccare jubens, cùm is qui alteri præſit,
agendum præcipiat per ſe illicitum, cujus
plum exſtat in *Nebuchadnezare* cultum
uæ præcipiente, *Dan.* 3. 4 quod parens
ut herus imitatur, qui filio ſuo aut ſervo
illicitum aliquod facinus. Secundò, con-
eccatum impellens, quum homines alios
o ducunt & hortantur ad ſcelus aliquod;
'obi eum ut Deum exſecraretur hortata eſt,
. Sic *Achitophel Abſchalomo* conſuluit
cum patris Concubinis, 2 *Sam.* 16.
tio, illecebræ ad peccatum pertrahentes,
orum oculos ponimus voluptatem aut

Quot modis homines pelliciuntur in peccata.

utilitatem quas ex peccato percepturi ſunt; hujuſmodi illecebras fugiendas eſſe monet *Solomon*, *Prov.* 1. 10. *Fili mi, ſi pellicere volent te peccatores nè acquieſcito: ſi dixerint veni nobiſcum, inſidiemur ſanguini, abſcondamus nos contra innocentem impunè, &c.* & verſus 13. eſcam reperire eſt, quà homines conantur allicere. *Omnem ſubſtantiam pretioſam conſequemur, implebimus domus noſtras ſpoliis: ſortem tuam conjicies inter nos: marſupium idem eſto nobis omnibus.* Quartò auxilium, quum homines aliis operam ferunt aut ad peccatum perpetrandum, aut ad excogitandam perpetrandi rationem. Sic *Jonadab Amnoni* opitulabitur, cùm ad hoc conſilium ſuum contulit, quomodo ſorori ſuæ ſtuprum poſſet inferre. Omnibus his modis directè fratres in magnum hoc malum, peccatum ſcilicet, impellimus.

Indirectè. 8. Sunt & alii qui quanquam minùs directi videntur, non tamen minùs efficaces ſunt; ut primò exemplum: qui aliis malum exemplum præbet, quantum in ſe eſt efficit ut id imitentur; quem effectum ſæpe nimis exempla producunt; quum nihil in genere homines ad malum efficacius moveat, quàm quòd alios idem facere obſervent, quod in plurimis peccatis oſtendi poteſt, in quibus nihil eſt quod homines alliciat, præter hoc unum quod uſu recepta & comprobata ſunt. Secundò, alios ad peccatum incitamus, quoties vel ſuffragio vel diſſimulatione peccantium animos audaciamq; adaugemus. Tertiò, alios in peccata impellimus ſcelerum ſuorum patrocinium & defenſionem ſuſcipiendo; nec eum tantùm qui ſcelus admiſit, in ſcelere ſuo confirmamus, ſed etiam periculum eſt, nè alios in hoc idem propenſiores, in ſcelus pertrahamus, cum viderint illud poſſe tam pulchrè defendi. Denique in peccatum alios abducimus, efficiendo ut Chriſtus & vita verè Chriſtiana

con-

ptui habeantur, quod faciunt, qui mendata
dent; deterrentur homines à virtute, quùm
opprobrio verti cernunt, & aliorum in ſe
ptum inde contrahi. Hic modus reliquos om-
ietate ſuperat: non tantùm reſpectu homi-
is qui hujus criminis reus eſt, in quo religi-
rum contemptum arguit, ſed etiam reſpectu
, cùm generaliorem quendam eúmque pejo-
ectum hic quàm cæteri modi ſortiatur; quo-
ficit ut homines non tantùm in ſingulos ex
tiæ actus prorumpant, ſed obedientiæ in to-
nuncient; his variis modis reatum animæ
ocendi incurrimus.

Serio conſiderare quos hujuſmodi injuriis effecerunt.

imis prolixum eſſet ea
enumerare ad quæ ho-
lios illiciunt, ut ebrie-
impuritatem, perduel-
& alia plurima: uniuſ-
e autem plurimum refert ut ſeipſum parti-
excutiat, & seriò ſecum repetat quæ mala
eneris aliis intulerit, & gravitatem injuriæ ac-
penſitet. Suam erga vicinos innocentiam
re quaſi neminem injuriâ affeciſſent plerique
quùm plurimi qui hoc jactant, reliquos om-
ſtitiâ ſuâ erga vicinos ſuos ſuperent: corpus
ſan non mutilârunt, nec bona ſurripuerunt;
rpus tantùm theca, & tegumentum homi-
t, & bona, hujus quædam appendiculæ; ani-
no eſt, hanc tamen vulnerant & confodiunt
enitentiâ perciti, ſed cum adultera. *Prov.* 30.

im ſeriò expendas, proditorem illum nefari
vocares, qui amicum per ſimulationem amp
ſecreto vulnere confoderet; at tua hâc perfic
to ſceleſtior, quanto majoris pretii eſt anima
corpus, & quanto atrocior pœna eſt infernum
mors. At præter ſævitiam hujus facti erga
rem fratrem meminiſſe etiam oportet quant
bimetipſi periculum creet, quum hoc peccat
lud ſit cui væ acerbiſſimum Chriſtus denun
Mat. 18. 7. & *ver.* 6. aſſerit, *Quod quiſquis o*
culo fuerit (hoc eſt, in peccatum pertrahit)
parvis iſtis, præſtiterit ei ut ſuſpenderetur m
naria in collo ejus & demergeretur in profundo
Poſſis pauperem tuum fratrem in perdit
demergere, at quod in luctâ evenit ut qui a
rium ſuum dejecit, unà etiam cadat; ho
hîc eveniat neceſſe eſt, tu illum pereuntem c
beris.

Deflere hoc peccatum.

10. Efficiat igitur tuum & p
periculum, ut vero ſenſu atro
hujus peccati, nefariæ nimitur
ſtitiæ adverſus pretioſam a
proximi tui, afficiaris: ſeriò tecum reputa i
tam crudelis fuiſti; quos ad ebrietatem ſoli
ad perduellionem conſilio impuliſti; ad ſco
nem illexiſti; ad iram excitâſti; quos aut
ando aut incitando ad peſſimum vitæ inſt
extimulâſti, aut è contra ab optimo avertiſt
terruiſti profanis tuis ſcommatis, quibus pi
in genere aut alicujus ſpeciatim ſtrictam vi
ctimoniam proſcidiſti; & deinde tibimetip
onem intende, teipſum accuſato tanquam
alterum fratricidam, ex animo, & acerbiſſi
fleto hujuſmodi reatus, & firmiſſimè tecum
nunquam in poſterum futurum eſſe te fratri
diculam, ut verbis utar Apoſtoli, Rom. 14.

hoc ſatis eſt, fructus aliquos
edas oportet; in omnibus *Reſarcire injuriam.*
iſtitiæ peccatis reſtitutio ne-
quidam pœnitentiæ fructus
hîc etiam evenit. Actum unum, aut for-
s nefandæ injuſtitiæ adverſus animam
admiſiſti; hanc tu innocentiâ tuâ, jure
lum ſpoliaſti; conandum eſt, ut hæc om-
tuas, majori diligentiâ, & fervore in hoc
, ut eum ad pœnitentiam commoveas,
iam abhibuiſti ut eum ad peccatum per-
nec minorem artem adhibeto, ut eum de
itii ſui certum facias, quàm olim adhibu-
oluptatibus ejus illi fidem faceres; verbo
ethodos iſtas & media omnia quibus eum
diſti, fac adhibeas ad eum recuperandum,
pſius cuniculos adverſis cuniculis occupa-
oc majori diligentiâ & zelo verſare, quod
a tuiipſius & illius perneceſſarium eſt.
pectu illius, quoniam cùm major propen-
aptitudo ad malum quàm bonum huma-
inſita ſit, ideo majoris diligentiæ & labo-
t hoc illi inſtillare quàm illud; præterea
ſupponimus jam vitiis aſſuetum, quod
em operis non parum augebit. Secundò
uiipſius, ſi revera pœnitens eſſe velis, tui
duces, Sancti *Pauli* ad inſtar, *ampliùs labo-*
udore ſuffunderis, ſi cùm pro Deo nego-
nirum animam ad eum reducere conaris,
i ſtudio non intenderes quàm cùm rem
rocurâſti. Præterea cùm te ſubit te mi-
c animam in laqueum prodidiſſe, æquum
n hoc diligentiam expergefaciat qua eam
: expedire. Hoc ſufficiet dixiſſe de primâ
itiæ Negativæ relatâ ad animas fratrum

Negativa Juſtitia erga corpus.

Reſpectu vitæ.

12. Pars ſecunda ad ec pora refertur, quibus vim aut injuriam inferre juſtit bet. Sunt autem injuria pori allatarum varii gra rum ſupremus eſt illud in vitámque eripere, quod expreſſe ſexto prohibetur, *nè occidito.*

Homicidii varii modi.

13. Cædes inferri pote apertâ, cùm gladio, aut t vita homini alicui eripit diatè & directè; aut ſecur tò & perfidè, ut *David Uriæ* necem intulit, n ſuo, ſed gladio filiorum *Ammonis*, 2 *Sam.* 11.1 *bel Nabotho* fictâ accuſatione, 1 *Reg.* 21.13. Ut alii qui homicidii crimen veneno, falſa ac aut aliâ aliquâ arcanâ ratione admiſerunt. cædes, repentini furoris plerunque effec ſecreta à variis rebus ortum ducit: oritur quando ab odio diu intra pectus recon quando ab avaritiâ aut ambitione: utilita alterius, aut honori obeſt, ideóque tolle aliquando oritur à fugâ dedecoris & oppr infantibus ſuis necem inferunt ſcorta nè dant impuritatem. At præter directos hos modos, ſunt & alii, ut cùm perſuaſionibu aut illecebris hominem ad illud quo mors tur, eamque hoc accelerari, omnibus in co impellimus; qui vicinum ſuum inebriat, brietate in mortalem aliquam noxam inci ſobrius effugiſſet, qui hunc inebriavit n homicidio purgandus; aut ſi ex ſubito aliq malo accidenti, morte non afficiatur, ſi t ebrietate morbum contrahat quem mors ſequitur, non video quâ ratione à crimine h in conſpectu Dei ſe defendere poteſt, qu

i intemperantiam impulit, quanquam le-
ıanis immunis ſit; hoc utinam illi perpen-
ui in hoc toti ſunt, ut quam plurimos in
ıjus communionem pertrahant. Aliâ ad-
ıe noſmetipſos hoc ſcelere polluimus, *i. e.*
oc incitando & irritando, aut ad eum ſal-
c vindictæ gradum qui hoc producat: qui
n ſerit inter duos, aut jam ſatam irriget
, ſi cædes hinc ſequatur, ille ſanè ſceleris
eſt; quæ quidem conſideratio omnes de-
ebet à diſſidiis inter alios ſeminandis aut

Hujus peccati atrocitas.

od ad homicidii reatum
uin graviſſimum hoc ſce-
Deóque maximè inviſum
nemo poteſt; hoc videre
rimo qui unquam hujus generis actu ad-
ır, cæde nimirum *Abelis*, cujus ſanguis ut
o affirmat, *ex humo inclamabat*, *Gen.* 4.
s eſt hujus ſceleris reatus, quòd regionem
ıittitur, maculâ inficit non niſi homicidæ
eluendâ: ut patet *Deut.* 19. 12, 13. Ter-
à ſanguine purgari niſi ſanguine illius qui
; quanquam itaque aliorum criminum
ınè evaſit, ſi ad Aram confugerat, huic
leri voluntario nempe homicidio Aſylum
debatur; ſed ab ipsâ arà ad Tribunal reus
erat; *Exo.* 21. 14. *Etiam ab altari meo*
ad mortem. Hoc etiam ampliùs notatu
ſt, quòd duo iſta præcepta, quæ ſola *No-*
eſſe poſt diluvium S. Scriptura prodit, hoc
eccatum reſpiciunt; legis iſtius quâ eſus
interdicitur, *Gen.* 9. 4. is ſcopus unicus
c ceremoniâ horrorem homicidii incutien-
ibus, eos faciliùs ab hoc ſcelere abſterre-
ltera huic peccato pœnam conſtituit, Gen.
9. 6.

enim Dei imago quam homini impreſſit,
Imò quod tetriùs adhuc audit, jus &
Dei propria hoc ſcelere invaditur: unum
lummodo Deum penes eſt, de vitâ homin
bitu decernere; illi ſoli vitam eripiendi j
tit, qui ſolus vitam largitus eſt: at qui
interfecit, hanc Dei manibus quaſi extorq
ſtatem, qui profana magis & rebellis arrog
datur.

Ejus gravia ſupplicia.

15. Prò gravitate peccati
mum etiam eſt ſupplicium:
am horrendos in ſæculo futur
hujus affectus, atroces & cele
pœnas irrogari etiam in præſenti vitâ patet
non tantùm clamat, ſed etiam Deum vind
clamat, qui cùm vindictæ Deus ſit, (hoc
ſe titulo inſignit) aurem ab hujus clam
quam avertet: cujus rei plurima ſacræ lit
empla proferunt: *Ahab* & *Jezabel* qui
Nabothum occiderunt vineæ cupiditate

qui hujuſmodi exemplis non abundet,adeò ſui ſæculi exempla ſuppetant.

tatu quoque dignum eſt ris & planè ſtupendis me- eo viſum eſt hujus ſceleris etegere ; ad hoc operam e contulerunt etiam bruta animantia : imò conſcientiæ remorſu & horrore agitatus re- eleris indicium fecit.Fruſtra itaque impu- ſibi quærunt homicidiæ in tenebris quibus edem patrant,nequeunt proprias conſcien- re : hæ ſceleris conſciæ erunt invitis ipſis, ndices etiam in hoc mundo, aut ſi non in- tem facinoris vindices agent, & cruciatibus is reos torquebunt, ut mors ipſa magis a ſit : quod plurimis eveniſſe vidimus, qui cæde tam horrendo animi angore torque- ut ſibi mortem conſciſcere maluerint,quàm iter tam dira ſupplicia trahere : hi ſunt hu- cati uſitati etiam in hoc mundo effectus, magis tremendi in alio, ubi non eſt dubi- quin extrema ſupplicia ſummum ſcelus vin- a ſint : ſi enim, ut aſſerit Servator noſter, 5. 22. igni Gehennæ ille obnoxius ſit qui ſuum ſtultum appellaverit, quibus incendii radibus vindicatum iri atrociorem hanc in- cenſebimus ?

Mira ejus indicia facta.

Horum omnium conſide- rm horrorem nobis & de- rnem hujus peccati in- re oportet,noſque valdè s efficere nè unquam in cidamus ; in quem finem omnes occaſiones æ nos in laqueum hunc ſenſim ducunt, fugere bit : res multas ſupra commemoravi quæ ſo- ic peccato initia dare ; contra hæc igitur pri- mò

Vigilandum contra minimos gradus hujus peccati.

ductura ſit,ſi ei frœna laxaveris:fac igitur
huic paſſioni frœna ſtatim injicias. Simi
les à malevolentiâ tui ad homicidium i
nè quam cogitationem malevolam intr
recipias: ſi qua enim hîc ſemel ſedem fix
paulatim colliget, teque ſub poteſtaten
diget,& ad horrendum hoc facinus pro
pellet: perfido igitur huic hoſpiti cùm p
propinquaverit, oſtia obſtruito, nec ani
ingredi permittas. Pari ritu ſi nolles av
bitione,aut libidine, aut vitioſi quâcunq
tate ad hoc peccatum pertrahi, non eſt un
mittendum ut earum alicujus in ditionen
ſtatem redigaris; ſi enim ſemel dominari
quòd citò facient, ſiquando intra pectus
mittantur, dictis tuis non parebunt, ſed
aut aliud facinus præcipitem ferent prou
reſſe viſum erit. Pari ritu, ſi nolles ſi
iſtorum effectuum quæ vicini tui ebriet

nec guttulam olei igni fovendo infundeo te monere decet de aliis hujus peccati in loco prætermiſſis, ab his nobis dili-perare, unicum eſt contra hoc pecca-ıum: ſi velis igitur ab hoc ingenti pec-ıem te præſtare, vias omnes & aditus grediatur obſtruito.

Mutilatio atrox injuria.

ıuàm autem cædes injuria-n quæ corpori vicini infer-rociſſima ſit, ſunt tamen & ım graves: ad hanc proxi-mutilatio, quæ vicinum aut bro corporis, aut illius ſaltem uſu privat, t gravis injuria & noxa; patet ex judicio re, *Exod.* 21,26. ubi à Deo cautum eſt, ut ab hero ſuo mutilaretur, ei totius vitæ quam membri compenſatio concedere-*item dimittito illum*, inquit textus, pro Imò ſi parte minùs neceſſaria corporis , dente nimirum, cujus damnum fa-nur, hoc tamen ei eodem modo com-rit.

Quod quiſque perhorreſcit.

n opus eſt aliâ ratione s gravitatem æſtimare, io cujuſvis de hâc ſibi o: quàm perhorreſcit ıbri alicujus jacturam? adeò ut ſi quo it morbo membrum periclitetur, nihil ræ aut ſumptûs hujus tuendi gratiâ im-ıanta igitur injuſtitia eſt, quàm iſti re-*tibi fieri non vis, alteri ne feceris*, repug-teri inferre quod tam ægrè & gravatim

Atrocior injuria ſi pauperi inferatur.

vir pauper ſit, qui vi-ɔore quærit, eo atrocior *injuria*, quæque ad ho-

mi-

ductura ſit, ſi ei frœna laxaveris: fac igitur con
huic paſſioni frœna ſtatim injicias. Similite
les à malevolentiâ tui ad homicidium impel
nè quam cogitationem malevolam intra an
recipias: ſi qua enim hîc ſemel ſedem fixerit,
paulatim colliget, teque ſub poteſtatem ſua
diget, & ad horrendum hoc facinus pro lubi
pellet: perfido igitur huic hoſpiti cùm primi
propinquaverit, oſtia obſtruito, nec animum
ingredi permittas. Pari ritu ſi nolles avariti
bitione, aut libidine, aut vitioſâ quâcunque c
tate ad hoc peccatum pertrahi, non eſt unqua
mittendum ut earum alicujus in ditionem ac
ſtatem redigaris; ſi enim ſemel dominari cœp
quòd citò facient, ſiquando intra pectus tuu
mittantur, dictis tuis non parebunt, ſed te i
aut aliud facinus præcipitem ferent prout ſuâ
reſſe viſum erit. Pari ritu, ſi nolles funeſt
iſtorum effectuum quæ vicini tui ebrietaten
ſequuntur reatu gravari, fac nè illum in ebrie
allicias, nec ei te compotatorem præbeas; quod

: nec guttulam olei igni fovendo infundeo
te monere decet de aliis hujus peccati
in loco prætermiſſis, ab his nobis dili-
nperare, unicum eſt contra hoc pecca-
lium : ſi velis igitur ab hoc ingenti pec-
inem te præſtare, vias omnes & aditus
ggrediatur obſtruito.

iquàm autem cædes injuria- *Mutilatio atrox injuria.*
im quæ corpori vicini infer-
trociſſima ſit, ſunt tamen &
lum graves : ad hanc proxi-
mutilatio, quæ vicinum aut
nbro corporis, aut illius ſaltem uſu privat,
ſit gravis injuria & noxa; patet ex judicio
: re, *Exod.* 21, 26. ubi à Deo cautum eſt, ut
is ab hero ſuo mutilaretur, ei totius vitæ
nquam membri compenſatio concedere-
tatem dimittito illum, inquit textus, pro
Imò ſi parte minùs neceſſaria corporis
r, dente nimirum, cujus damnum fa-
imur, hoc tamen ei eodem modo com-
. erit.

on opus eſt alià ratione *Quòd quiſque perhorreſcit.*
us gravitatem æſtimare,
orio cujuſvis de hâc ſibi
cio : quàm perhorreſcit
mbri alicujus jacturam? adeò ut ſi quo
aut morbo membrum periclitetur, nihil
eræ aut ſumptûs hujus tuendi gratiâ im-
quanta igitur injuſtitia eſt, quàm iſti re-
l tibi fieri non vis, alteri ne feceris, repug-
alteri inferre quod tam ægrè & gravatim

i vir pauper ſit, qui vi- *Atrocior injuria ſi pauperi inferatur.*
abore quærit, eo atrocior
ſt injuria, quæque ad ho-

N mi-

micidium proximè accedit ; ut enim mon
Ecclus. 24. 21. *Pauperis vita panis eſt,*
eum hoc privat, homicidia eſt. Qui igitur e
parandi potentiâ privat, atque inhabilem
rem reddit, non minoris criminis reus e
veteri permittebatur unicuique qui hujuſm
num à vicino ſuo illatum paſſus erat,
tum adire, & poſtulare ut par vicino
fligeretur, *Oculum pro oculo, dentem p*
Exod. 21. 24.

Neceſſitas damni pro viribus reſtituendi.

20. Et quanquam in
tio Chriſtianis hodiè no
tatur, unumquemque t
injuriam alteri intulit de
tum in ſe eſt damnum
Membrum fateor amiſſum nequit reſtitue
ut obiter moneam cautiores nos reddere op
quos iis damnis afficiamus quæ ſarciri n
compenſare tamen poteſt malos aliquos e
jus effectus ; ſi quem hujuſmodi injuria
tem & penuriam adegit, poſſit, imò de
victum ſuppeditare, ſi aut copia ſibi ſupp
ſuo extraordinario labore hanc illi ſubn
poteſt : Si enim uniuſcujuſque officium ſit
vicem cæco, & pedum claudo, ut *Jobus*
præſtare, quantò magis eorum hoc officiu
illis quos ipſi & cæcos & claudos reddide
nus præſtare? Quicunque igitur fratrum
aliquem hujuſmodi damno affecit, ſciat o
eſſe officii ut hoc ei pro viribus compenſe
ni faciat, nova quælibet afflictio, quæ p
inopiâ ſuâ accidit, novo crimine & reatu
noviſſimo coram juſto judice cumulabit.

ſunt etiam alii inferiores gra-
uriarum quæ corpori inferri
,quarum duos tantùm notabo;
nimirum, & plagas: vulnera
infligere quibus nec vita nec
um aliquod amittitur, non impoſſibile eſt;
tamen utrique periculum creatur, quod &
is affirmetur. Adde quòd præſentem eúmque
liutius duraturum dolorem utraque pariant;
autem temporalium omnium malorum maxi-
ulgò cenſetur; nec enim per ſe tantùm ma-
, ſed ejuſmodi malum quod præſentis cujuſ-
boni fruitionem impedit: homini enim do-
ecto non ſapiunt exquiſitæ deliciæ. Si quis
iquam leves injurias contemnet, ſeipſum in-
t, quo animo ferret conſcindi ſibi, & contun-
ous, & difficiles iſtas curationis methodos qui-
c aliquando opus eſt, pati? Nemo eſt, opi-
ni hæc libenter toleraret, cur igitur alteri
?

Vulnera & plagæ etiam injuriæ.

Inſiitis ire nemo poteſt, quin
iagna adverſus alios ſævitia,
gnæ ſuperbiæ & arrogantiæ
s: adeò alios contemptui ha-
quòd parum referre arbitramur quàm durè
tur; verbera à nobis inflicta tolerare eos
ducimus, quùm interim nobiſmetipſis in-
tiſſimi vel minimum convitium, quo exiſti-
noſtra minuitur, ferre non poſſumus, quin
iu accendamur. Harum injuriarum occaſio-
rumque tam leves ſunt, ut niſi interna ſu-
nos in iracundiam tam proclives redderet
d iram excitandam quævis cauſa ſufficeret,
n poſſet ut hæ nobis bilem moverent. Imò
e petulantur ſævi ſunt aliqui, ut nullâ inju-
eſſiti pauperi fratri deliberato nocere non

Sævitia effectus ſuperbiæ.

tionis ſpectaculo fruantur: priſcorum inſt
norum, qui pro publico ludo habebant mu
pereuntes homines ſpectare; nec ſanè a
Chriſtianorum minùs abhorremus, ſi ejuſi
ctaculis gaudemus.

23. Fera hæc & immanis indoles adeò
hominis dedecet, ut ei in jumenta ſua ſ
permittatur, quantò minus igitur ferend
ejuſdem naturæ participes, & quod ampli
juſdem ſpei æternæ cohæredes ſævitia. Qu
officii ſui erga vicinos partem, in re alic
memoratâ aut aliâ quàcunque corpori no
grediuntur, injuſti ſunt, infirmo juſtitiæ er
ſuos gradu, juſtitiâ nimirum negativâ,
corpora proximorum reſpicit, deſtituti.

24. Nec ad excuſationem ſufficit dicere
tam ab alio injuriam reponendi tantum
dio hoc feciſſe, fac enim gravi te injuria
eſſe, nequis tamen ultionem injuriam inſ

gativam ſibi reſervavit: *Meum eſt ulciſci*
um, dicit Dominus, Rom. 12. 19. Qui i
s ulciſcetur injurias, quid aliud quàm jus
ogativam Deo peculiarem invadit, glad
ejus quaſi eripit, acſi poſſet peritiùs vi
od Deum eſt jure ſuo ſpoliare ſimulac
e.

Dies Domini

ſtitiâ quæ Vicini Poſſeſ *es reſpicit; de in-*
s Uxorem & Bona ejus *s. De Op-*
ſione, Furto, Debitorum *ie,* &c.

TErtia pars Juſtitiæ Negativæ, circa Poſſeſſiones Vicinorum noſtrorum verſatur; nequeo explicare quid ſit per poſſeſſiones intelligenuàm vos ad Præceptum decimum remittendo, s ſcopus eſt, ut appetitus omnes avaros poſım alienarum coerceat. Illic non tantùm douam, ſervos & pecora, quæ omnia uno boaut divitiarum nomine comprehenduntur, ciatim uxorem ejus, tanquam poſſeſſionum rtem principem cenſeri patet. Cùm igiicium hoc Juſtitiæ Negativæ quatenus poſs vicini pro objecto habet explicamus, oporvox non tantùm ad bona ejus ſed ad uxorem atur.

Poſſeſſio vicini.

patientia fert, ſatis omnibus notum eſſe hc
adeò ut neminem injuriam hanc alteri inf
latere poſſit ſceleris atrocitas. Uxorem ali
tiare & ad alienum lectum allicere peſſi
furti genus, illud quod in bonis ejus ſu
verſatur ſuperans, in confeſſo eſt.

Injuriarum maxima Mulieri.

3. Hæc equidem injuria in maximarum multitudinem quæ partim mulieri, partim runtur. Mulieri graviſſimæ riæ inferuntur, primò enin juſtitiam iſtam erga animam ejus cor quà ſuprà diſſerui tanquam omnium atr eam enim innocentiâ ſuâ ſpoliat; & ad v horrendâ impietate fœdatæ, libidinem ſim j irium complexæ, aſſuefacit, à quo metue nè nunquam recedat; quod ſi eveniat, fit e perditionis cauſa. Deinde eam in hoc m ſtimatione ſuâ ſpoliat, eamque omnium od

i ab ullo avelli. Nec hoc tantùm, ſed etiam
lo hoc ei innoteſcat, eum acerbiſſimâ paſſio-
ypiæ exagitat, quæ alios omnes acerbitate
it, homineſque ſæpe in cœpta periculoſiſſi-
cipitat, cùm ſit ut *Solomon* inquit, *Prov.* 6.
or hominis. Præterea eum contumeliis iſtis
mptioni, quibus, ut viſum eſt iniquo mun-
iciuntur illi qui hoc patiuntur, exponit,
juriæ pars minimè toleranda à pleriſque
r : quanquam iniquum ſanè ſit eum in dede-
urrere, ideo tantùm quoniam injuriâ affe-
; nihilominus niſi mundus aliter inſtitui
in hoc incidat neceſſe eſt, ideoque non pa-
nc injuriæ accedit. Adde quòd hoc furtum
dum eſt primo & maximè naturali ſenſu vo-
jus: forſan enim adulteri filius in familiam
iatur, & alimoniam & portionem liberorum
paturus, quod nihil aliud quàm furtum eſt ;
reſpectu mariti cui non propóſitum eſt alte-
ium tollere & nutrire ; deinde reſpectu libe-
, qui in tantum fraudantur quantum filius
um aufert. Oportet igitur ut ille cui incum-
hâc criminis circumſtantiâ pœnitentiam age-
velit revera pœnitere, familiæ reſtituat quan-
ac ratione ei ſurripuit.

Hæc omnia conjuncta efficiunt
m omnium quæ homini ulli
 poſſint atrociſſimam : adde,
o magis acerbam reddit, quòd
tionem non recipiat ; niſi enim in circum-
. ſupra dictâ non eſt reparationi locus ullâ in
ujus peccati. Ideo (quod obſervatu dignum
e Judæorum, quanquam fur reſtituto quadru-
od lege injungebatur abſolutus eſt, adultero
o crimine ſuo pendenda erat : quoniam ut
affecto ſatisfaceret aut damna reſtitueret

Minimèque reparanda.

 im-

ſentient hoc ſcelus vili pretio illis non
multis enim animæ angoribus, multis c
terroribus & anxietatibus conſtabit illis h
& quidem ſi tota vita in exercitationibu
tialibus ageretur, hoc parum ſatis eſſet
hujuſmodi actûs reatus lacrymis eluere
quam amarâ tunc dolorum inundatio
expianda eſt quam in hoc ſcelere tanqua
ducunt multi nimis. Tantum opus
omnes hujus criminis rei ad hoc ſe ſtatir
oporteat, nè eos ad hoc peragendum temp
Nec ſibi aduletur quiſquam, quaſi reatu
hujus peccati contractus ſingulo aliquis
actu expiare poſſit; æquet oportet pœni
men: & ſi habituale diuque conſuetum c
talis ſit pœnitentia oportet: quantæ igi
mentiæ, vitium hoc ſectari, idque quo
venit, non ſine ſummâ moleſtiâ, quum

Heb. 13. 4. *Adulteros Deus judicabit*, omnes qui in tam fœdo crimine vi- tam tempeſtivè tamque ſincerè ſe ɜverum & tremendum Dei judicium

ra ad quam Negativa
juæ ad vicini poſſeſſiones ndi debet, bona ejus ſunt ; varìæ rerum ſpecies, utpote domus, ı, pecunia, & id genus, in quæ jus ei proprietas, comprehenduntur : his ut permittamus, ei nec noxam inferentes, iquod nobis arripientes, juſtitia poſtu- ɔ diſtinguo, quoniam eſſe poſſint duo ; injuſtitiæ motiva aut cauſæ, malitia ni- ıritia. *Bona vicini.*

ılitioſus id agit ut vicino ıferat, quanquam nihil in ɪcquirat ; hoc uſitatum eſt, erius, quocum habeat ſi- ɔna vaſtet & perdat, quanquam nihil ıiri proponat præter voluptatem alte- ficiendi ; hoc eſt ſpirituum infernorum ri, & ad Diaboli ingenium quàm proxi- , qui laborem omnem & operam ad hoc ut aliquid boni ſibi comparet, ſed tan- uinam & exitium afferat : Quàm hoc ɪgnat facilo eſt ex præceptoDei Judæis ; inimici inferre ; ubi tantum abfuit ut & perdenda licentia iis concederetur, ıæc ab illis mala avertere diſertè ju- *od.* 23. 4, 5. *Si offenderis bovem inimici m ejus errantem, omnino reducito cum videris aſinum oſorus tui ſuccumbentem abſtinebis à deponendo onere illius, om- um eo onus.* Unde patet nos hoc ini- *Injuſtitia malitioſa.*

micis

micis debere, mala & damna quæ accide
impendere videntur avertere, idque ſi
borem aliquem in id conferendo: quai
à juſtitia abhorret eum de induſtriâ mal
afficere? Quicunque hujus criminis reu
ducat excuſatum dicendo, ſe ſpoliis vici
ri, nec eorum partem aliquam digitis ſui
injuria enim è malitia profecta, non mi
ſtitiam includit quàm quæ ex avaritiâ,
rem arbitror, ſi principium & fontem
reſpicimus; hoc enim odium vicini peju
quàm immoderatus noſtri ipſorum am
igitur hoc impulſus vicinum ſuum
cerit, ad injuriam reſarciendam & damı
nem faciendam, non minùs obligatur,
cini ſpoliis ſe locupletaſſet.

Injuſtitia avara. 8. Nec tamen qui ex avar
eſt, ſuum crimen leve duca
aliud eſt à quo reſpectu ſaltem
peratur: Suum enim varias a
tiones poſſit nihilominus propendere,
nam afferam; qui propter cupiditaten
quus eſt, videtur plures peccati hujus act
rus, quàm qui propter malitiam; fieri e
ut huic tot ſint malitiæ ſuæ objecta quc
varitiæ. Nemo eſt cui adeò inviſum ſit
nus humanum ut omnes odio habeat:
tem tot ſunt vitii ſui objecta, quot ſunt
res alicujus pretii. Comparationem aute
teriùs protrahere nolo, ambo proculdul
ſunt & atrocia peccata, quod ſatis ſit ad
bis deteſtationem ingenerandam. Pergar
varias avaræ hujus injuſtitiæ ſpecies, qua
teor uno furti aut latrocinii vocabulo
licet; in hoc enim revera eæ omnes c
methodi tamen gratiâ eas in tres claſſes

ſurdum, nimirum oppreſſione, furtum

ɔreſſionem intelligo apertam
n poſſeſſionem alienarum oc- *Oppreſſio.*
ı, & latrocinii hujus propa-
ıdacem aſſertionem. Hujus efficiendi va-
ſtrumenta, primò potentia, quâ Natio-
æ & Principes juribus ſuis,& privati hæ-
ſuis exuti ſunt: aliquando lex; qui vi-
rras aut bona concupiſcit, jus ad illa ſibi
fingit, ſtatimque juſtitia donis & largi-
ɔrruptâ, aut autoritate & potentiâ op-
ıſam obtinet; magna hæc oppreſſio eſt,
ɟeneris, legem quæ ad hoc ferebatur, ut
ıum tueretur & defenderet, in eorum
convertere; & gravi quidem ſe reatu im-
qui ſententiam procuravit & qui tulit;
ſidıcus qui ejuſmodi cauſam agit, hic e-
m ſuam ad oppreſſionem confert. Sunt
iquando neceſſitates oppreſſi oppreſſionis
ta, quod in expilatione evenit & rapaci
c. vir quidam pecuniæ inopiâ laborat,hoc
pauperem miſerè expilandi occaſionem
ɥuod & pauper patiatur neceſſe eſt, quò
bus ſuis ſubveniatur; hoc etiam paupe-
ıtibus ceu uſufructuariis evenit, ut cùm
conſulere nequeunt, ab avaris patronis
nis expilentur; & plus ſolvere cogantur
am rei locatæ pretium; hæc omnia, ut &
lia nihil aliud ſunt, niſi diverſæ methodi
ı peccatum oppreſſionis committendi;
trocior eſt, quo afflictior ille eſt qui op-
ideóque oppreſſio Viduæ & Orphani in
*eris ſceleris hujus faſti*gium cenſetur.

10. Sce-

Supplicium huic à Deo inflictum. 10. Scelus quidem ho[…] bile eſt, eique graviſſim[…] Deus denuntiavit, pro[…] Scripturæ locis legamus. 12. *Qui pauperem & egentem opprimit & rapit, omnino afficietur morte, cædis ipſius ca[…]ſo erit*; quæ eadem ſententia *ver.* 18. denu[…]tur. Deus quidem toties expreſſis verbis e[…] oppreſſi patrocinium in ſe ſuſcepit, ut e[…]dere & tueri obligari videatur, ſi velit ho[…] conſulere. *Pſalmo* itaque 19. Deus palàm &[…] more profitetur ſe eorum vindicem futur[…] *ver.* 6. *A vaſtatione pauperum afflictorum, […]clamatione egentium jam exſurgam dicit […]locabo in ſalute illum.* Præclarè igitur mon[…]mon, *Prov.* 22. 22. *Ne diripias tenuem, eò […]nuis ſit, neque conteras pauperem in portâ: […]hovah agit cauſam eorum & rapiet rapien[…] animam.* Parum ut videtur fructûs, ex iſ[…] quod Dei in illos iram excitat, tandem pe[…] ſunt.

Furtum duplex. 11. Altera injuſtitiæ ſpecies, […] eſt, cujus duo genera ſunt; u[…] debitis detinendis, alterum i[…] alienis ſurripiendis conſiſtit.

Debita non ſolvendo. 12. Prioris generis eſt deb[…] ſolvere, ſive ea mutuando, ſive […]tario aliquo promiſſo contra[…] pari enim jure debentur, ſive h[…] illo nomine contracta; horum igitur alteru[…]tinere ſurtum eſt: cùm ſit à vicino illud de[…] quod ſuum eſt. Debita autem mutando co[…] non ſolvere, major injuria eſt, hîc enim vici[…]fertur quod ſemel actu poſſedit (ſive hoc p[…]ſit, ſive quid aliud) eumque conſequenter […]jorem rerum ſtatum redigo, quàm in quo a[…]

tamen frequens injuria eſt: non mi-
ciâ debita ſua exigentem, quàm ſti-
rejiciunt homines; imò ſæpe alium
ià repetit. Imò dum operam & tem-
ſectandis impendere creditor cogitur,
icitur: Tempus enim perdit & ab-
vocatur, & ſic hâc ratione etiam dam-
Hæc tanta injuſtitia eſt ut neſciam
nines poſſeſſionem ullum ſuam voca-
m aliena detinent; quicunque obæ-
e officii ducat ſe ſuis omnibus potiùs
nque ad divinam providentiam con-
c nidum ſuum vicini ſui plumis orna-
ilius hoc eſſet, non tantùm reſpectu
ctionis, quæ juſtitiam, & maledicti-
itiam comitatur; ſed etiam reſpectu
ndanæ, qui enim debitorum ſolutio-
ea tandem ſolvere lege cogetur, idque
onditionibus quàm ſi ſponte ſolviſſet,
cum ſumptu, & tanto cum nominis
, ut maximis poſteà neceſſitatibus
tuando ſubvenire non poterit. Ut au-
hujus reatum certò quis effugiat
iis unquam mutùo ſumat, quàm quod
ſibi facultas ſuppetat, niſi ab aliquo
i inopiæ ſuæ conſcius, rem creditam
s eſt paratus ſit: peccatum enim hoc
o mutuandi momemento committit:
ino ſuo aufert facto ſolvendi promiſſo
ius ſit, ſe ſolvendo non eſſe, quod ſanè
irtum eſt.

Et ea debita pro quibus ſtipulati ſumus.

jure quo homines ſua
ea pro quibus ſe ſpon-
unt, ſolvere tenentur;
ipalis aut nequit aut
do enim ſuum debi-

tum

di ſe ſponſionibus quis obliget, non au
violationem hoc excuſet.

14. Quod ad aliud debi
Quod promiſimus. quæ quis voluntario pro
traxit, nequeunt hæc ſi
juſtitià detineri: in hæc
promittitur jus habet, nec jam refert,
hoc jus ei accrevit. Videmus igitur *I*
virum juſtum deſcribit, hoc inter alia re
15. 4. quòd promiſſa ſua ſervet & *ju*
num licet ſuum non mutet; nec ſanè
montem, ſive hoc Eccleſia ſignificetu
lum, aſcendere licet, qui hanc juſtitiæ
ctè non colat. Ad hoc genus debito
poteſt ſervi ſtipendium, & operariorum
detinere immane ſcelus eſt, horumque
jurià afficiuntur querelæ aſcendunt uſq
Ecce merces operariorum qui meſſuerun
ſtras, per vos interverſa, clamat: *&*

; quanquam itaque juſtitiâ erga pauperem fratrem vacas, miſericordiâ tamen erga te commotus nè atrahas in teipſum pœnas ei am inferendo.

Dies Dominicus XII.

Furto; de fraude in re Fidei commiſſâ, in Commercio; de Reſtitutione, &c.

t. 1. ALtera ſpecies furti conſiſtit, in ſubripiendo vicino illud quod actu poſſedit; d fieri poteſt vel violentè & apertè, vel clam & tè. Prius eorum eſt qui in viâ latrocinantur aut os diripiunt & vi auferunt bona vicini ſui: poſteſurum eſt qui bona vicini clam eum auferunt. r horum pejor ſit non contendam, ſufficit utramq; ſtitiæ ſpeciem ejuſmodi eſſe quæ homines Deo ſos, humanæ ſocietati infeſtos reddat; & reos imorum malorum etiam in hoc mundo, mors furto ſupplicium conſtituitur, exponat; & pauci his criminibus diu aſſueti, qui non hanc tandem is mercedem referunt; nec ſanè dubitandum in extremæ dementiæ ſit, ſi quis ſperet ſe ſemi punè furtum admiſſurum; oportet enim ut eo mnium quos injuriâ hàc affecit, quorúmque ut eum detegant, damna ſua acuent, in m & *ſolertiam* eludat; imò quòd infinito s *eſt, oportet* ut Dei juſtitiam, quæ hos homines

Bona vicini ſuffurari.

mines uſque ad exitium, etiam in hoc mu
quitur, quod furtorum aſtutiſſimorum d
extraordinariæ teſtantur, eludat. Si tam
one temporali ſe poſſet defendere, nihil
niſi reſipiſcentia & vitæ emendatio eum a
futurâ tutari poteſt. Si hæc pericula perp
apparrebit furem damnoſiſſimam negotiat
ſtituere, ſurripit enim vicino pecuniam a
horùmque mercedem, vitam aut animam
ſan utramque rependit; ſi autem mundus
nimis pretium ſit pro unâ animâ, quod ill
marum valorem optimè tenuit, quoniam
redemit, aſſerit, *Mar*. 8. 36. quantæ dem
has nugis leviſſimis permutare; Quod m
unt, qui eò uſque ſe furto aſſuefecerunt
queant manus à re leviſſima vel viliſſimâ
Sub hoc capite reduci poſſunt bonorum
rum receptores; ſive ii ſint qui ea recipi
quam furti conſcii, ſeu qui ea emunt cùm
ſaltem credant furto eſſe ablata hujus crim
ti qui à furto abhorrere præ ſe ferunt rei ſi
dò poſſint rem viliori pretio quàm quo vul
mereHis etiam accenſeri poſſint, qui bon
quæ caſu inveniunt, celant; hæc enim q
non reſtituit ſi proprietarium aut nover
veſtigare poterit, nihil aliud quàm furtum p
Detinet enim à vicino illud quod jure ſu
nec ſanè charitati repugnat affirmare, quò
facit craſſiorem furti ſpeciem, niſi plus hin
à lege metueret, perpetraret.

Fraus. Tertia ſpecies injuſtitiæ eſt Fr
tot diverſæ ſpecies eſſe poſſint, q
commercii & contractuum inter
occaſiones.

2. Has omnes recenſere impoſſibile eſt, t
men poſſe ad duo fructum genera revocar

fidei commiſſis, quæque in commer-
ıctu conſiſtunt; niſi quòd huc reduci
s quæ in ludo committitur, quam non
ıandam cenſeo quàm reliquas duas.
lem fallit in re ſibi com-
s injuſtitiæ,ejuſque per- *Fraus in re*
næ reus eſt, cùm hoc *fidei commiſſâ.*
ːra maxime nefanda,
nirum, & promiſſionum violationem
quandocunque enim res fidei commit-
iſſum aut implicatur, aut exprimitur;
lei commiſſiam accipere, per ſe includit
delitatis. Fides fallitur aut vivis, aut
anda. Vivis, diverſis modis pro diver-
fidei commiſſarum; aliquando res om-
e fidei alicujus committuntur, ut cùm
quicquid ſuum erat *Joſepho* commiſit,
t cùm curatoribus minorum natu bo-
ıntur; ut & aliquando res omnes diſ-
: aliquando reſtricta magis & limita-
ut cum quis alteri permittit pro ſe ne-
contrahere in re aliquâ particulari; aut
dam alicui committitur pro arbitrio
nda & adminiſtranda; ſic uſu venit, ut
ıorum heri huic, pars alteri illi ſervo
quicunque in his & ſimilibus fidelem
ı commiſſori non præſtat, perinde ac ſi
tur, quin aut negligenter perdit aut
ımit, aut in ſuum uſum convertit res
mmiſſas, immanis hujus peccati nempe
li reus eſt erga vivos.Pari ritu qui cùm
eſtamentum mandetur, ex animo mor-
, ſed ſeipſum rebus aliis legatis locu-
peccati erga mortuos reus eſt,quod ideo
quoniam mortui fraudi huic ocurrere,
adhibere nequeant quod vivi poſſent.

Hoc nihil aliud eſt quàm ſepulc
pere, à quo furti genere adeo abhorrent
ut nemo niſi furum impudentiſſimus h
Utraque autem hæc fraudum genera mag
adhùc audiunt, cùm vel ad Deum imme
ad pauperem ſpectant, hoc eſt cùm res fidei
vel cultui divino, vel charitati conſecra
enim fraudem & perfidiam ſacrilegio c
demque fallentem exſecrationibus iſtis
quos qui præſentis lucri gratiâ ſubire n
contractum non minùs imò magis dam
quàm *Gehazi*, 2 *Reg*. 5. 27. qui *ut veſtes
obtineret, etiam lepram ejus contraxit.*

In Comerciis. 4. Fraudis ſpecies alte
mercio & contractibus v
quibus fraudi locus eſt
ptore & venditore. Fraus venditoris vul
cis vitia celando, aut ei charum nimis p
ponendo, conſiſtit.

Venditoris in celandis vitiis mercis ſuæ. 5. Rei vendendæ vi
modi vulgares hi ſunt;
negando eam hoc vitio lab
forſan propter virtutem
laudando; quod ſanè dire
ri eſt; & nihil aliud, quàm fraudem m
gere; cui etiam perjurii ſcelus accedit,
um illud quod ſæpe nimis fieri ſolet, juram
metur: Heu quantus hic peccatorum
quantus ſanè ſufficit ad deprimendam mi
mam uſque ad perniciem. Hoc tamen om
ſcelesti, tantùm ut paululum pecuniæ
extorqueant, idque aliquando tam parvu
randum ſit quenquam qui ſibi eſſe anima
eam tam miſero, tam vili pretio poſſe æſt
cundò artem adhibendo ut res pulchra vide
vitia tegantur; quod nihil aliud eſt qu

quanquam non diatur, quod eodem redit,
m fraudandi & fallendi, non minùs quàm
ſimum perjurium in ſe continet. Tertiò
imperitum deligendo. Techna iſta ut opi-
egotiatoribus familiaris, qui merces vi-
s nolunt oſtendere, ſed iis tantùm qui
imperitiam vitia non cernuntur; quod
fraudis genus eſt cum priore, eodem e-
emptoribus nimirum imponere; nec
ert, an hoc arte meâ, an imperitia ſuâ
oc certum eſt, quòd qui juſtè agit, em-
d empturus ſit notum facere debet; ſi
mperitiâ diſcernere nequit, imò ſi mer-
ctu non deprehendat, hoc ei monſtrare
um aliter pecunia ſuâ emungit pro eo
abet: ſupponit enim virtutem iſtam rei
e, quam tu probè nôſti abeſſe; poſſis igitur
cuniam ab illo accipere pro bonis alienis,
è nôſti te non poſſe in manus ejus tra-
amen fraudis eſſe nemo ut opinor in-
Ad hoc caput vitia mercis celandi redu-
us iſta quæ in lancibus falſis & menſuris
it: hoc enim vitium in quantitate, ut
in qualitate mercis, emptorem celat;
eſt eum pecuniâ emungere pro eo quod
; hoc fraudis genus ſpeciatim deſignatur
Pro. 11. 1. & hæc ei nota affigitur, quod
abominationi.

da pars fraudis in vendi-
it in nimio æſtimando *Mercem ni-*
quanquam enim mercem *mio taxando.*
duxit, aut vitia ejus non
onſequenter juſtè hoc reſpectu egit, ſi
charo nimis taxat, emptorem fraudat
nimis appello quod rei intrinſecum va-
rat, adjuncto modo lucro, quod nego

tiatoribus omnibus in rerum venditione co
ſupponitur. Quicquid hoc lucrum exceditit, a
ex his modis obtineri probabile eſt; aut prim
ptoris ignorantiâ in rei pretio,in tuum comm
abutendo, quod perinde eſt ac ſi in rei
litate ei impoſuiſſes, hoc tamen ſuprà dem
tum eſt fraudem eſſe: aut ſecundò ex alter
ceſſitate lucrum tuum captando; ſentis a
præſenti & magnâ rei indigentiâ premi; ha
ponendi occaſione oblatâ gaudes, hoc eſt ho
expilare & opprimere; de quo peccato ſupr
rui: certum enim eſt nihil poſſe rei pretium
niſi aut tibi ipſi chariùs conſtitit, aut in ſe
præſtantior ſit; fratris autem tui indigent
trum horum efficit, illius nuditas non efficit
chariùs conſtent veſtes, quas illi vendis; aut
meliores ſint. Eos itaque propterea chariùs a
re, negotiandi rationem commutare eſt, fr
neceſſitates & egeſtates vendere, quæ ſanè
cita eſt. Aut tertiò imprudentiâ emptoris i
commodum abutendo; rem aliquam forſan
affectat, ſic ut affectûs æſtu ratio abripiat
quovis licèt pretio hanc ſibi emendam ſtati
hoc intellecto rei pretium auges, eum ſtu
ſuam emere cogis, quà nihil unquam cariùs
certum eſt nihil intrinſeco rei valori ex affe
accedere, non magis quàm anteà ex nece
nihil itaque hinc debere pretio accedere. Qu
velit juſtè agere in merce vendendâ, non deb
ſiones omnes fraudandi quas emptoris impr
præbeat cæptare, ſed ſeriò conſiderare quanti
leat, & quanti ſit alteri venditurus, qui non eſſ
fraudi opportunus, & conſequenter rem ei
pretio non indicare.

Fraus in Emptore. 7. Ex parte empto
ſunt plerunque tot

opportunitates; fieri tamen poteſt, ut quis mercem vendat cujus valorem non probè tenet; nec tunc magis licebit emptori ignorantiâ venditoris abuti, quàm licebat antea venditori emptoris; quod autem ſæpiſſimè accidit, eſt, neceſſitate aliquando venditorem perinde ac emptorem premi: cogit aliquem interdum neceſſitas ut mercem ſtatim vendat, nec expectet dum pretio majori vendat; ſi hanc occaſionem emptor arripiet quò mercem viliori pretio, quàm quo decet, emat, neceſſitati fratris inſidiatus, ejuſdem vitii reus eſt, cujus ut ſuprà demonſtratum eſt, venditor erat.

Multa ſunt quæ ad fraudem impellent in negotiando.

8. In toto hoc commercii negotio tot ſunt fraudis opportunitates, ut ſe quemque conſtanti propoſito, imò amore juſtitiæ communire oporteat, nè in tentationem incidat. Ut enim verbis utar ſapientis, *Eccl.* 27. 2. *Ut clavis hæret inter commiſſuras lapidum, ſic peccatum inter venditorem & emptorem.* Fraus adeò commerciis omnibus intexitur, ipſiſque principiis, & fundamentis artis cujuſvis immiſcetur, quòd ad fraudem eodem tempore quo ad artem Tirones inſtituuntur, quaſi profeſſionis ſuæ pars hæc eſſet; ita ut hodie in arte ſuâ peregrinus dicitur, qui fraudare neſcit; quique ad fraudes omnes optimè inſtruitur, ſibi gratulatur & applaudit, imò forſan gloriatur apud alios quod vicinum ſuum egregiè deceperit.

Quàm pudendum hoc eſt nos Chriſtianos, quibus perfectiora præcepta charitatis præſcribuntur à Domino noſtro, tam longè ab eorum obſervatione recedere, ut communes juſtitiæ regulas, quas ipſa natura dictat, dediſceremus! nullæ enim ut opinor ſunt injuſtitiæ ſpecies erga poſſeſſiones vicini noſtri hîc notatæ, quas pro injuſtitiâ non haberet ſobrius

gentilis ; quod igitur Sanctus *Paulus* J
nuit, Quòd nomen Dei inter *Gentes* bla
tur propter repugnantiam quæ inter eo
& leges cernebatur ; hoc idem Chriſtia
hodie licet, nomen Chriſti blaſphemari i
& *Paganos* propter flagitioſas & infames
rum qui ſe Chriſtianos appellant ; &
propter hoc injuſtitiæ peccatum : proh
feſſionem noſtram ab his convitiis tan
cemus, hæc ſcelera derelinquendo ; quo
efficere, hæc unica conſideratio valere d

Non eſt fraus ad divitias congerendas accommodata.

9. Nec tamen ali
ter quas una eſt eju
virum quemcunque n
addixiſſimum perſu
at ; nimirum has f
ad eum locupletandum non conduce
quædam maledictio fraude partis adhære
cri inſtar lucrum omne quod à fraude pr
expectabitur exedit ; nec hoc ullus dubit
cris literis fidem habet : in his enim Text
ſenſum ubique occurrunt. *Qui opprimit*
amplificet rem ſuam, tandem ad egeſtatem
Prov. 22. 16. & *Hab.* 2. 6, 7. *Væ multipl*
ſuum (*quouſque tandem*) *&* *numeroſè ag*
nes ſe denſiſſimum lutum : *Annon repentè*
qui mordeant te, & expergiſcentur divexa
eris continenti conculcationi eis ? Hoc ple
ctum eos manet, qui alios expilant & dir
in alios tandem incidunt, à quibus pari
antur. Locus eſt apud Prophetam *Zach*
5. præclariſſimus, ubi per volumen vol
catur exſecratio quæ procedit contra hoc
ver. 4. *Hanc profero, dictum Jehovæ excer*
introducat domum furis & domum juranti
meum falsò, commoranſque in domo

igna ejus, ac lapides ejus. Ubi videtis fur-
rjurium eſſe duo ſcelera contra quæ exſe-
ec dirigitur; quæ duo conjuncta in omni
perias; hujus exſecrationis natura eſt, do-
nſumere, & funditus delere bona omnia il-
alterutrius criminis reus eſt. Ad hunc mo-
u expilare, & diripere vicini bona, & do-
pis, ignem & ligna congeris quibus tuam
s. Minarum harum effectus ſæpiſſimè cer-
n adverſis iſtis caſibus, quæ bona malè pacta
ue inſectantur, quod cùm aliorum res agi-
quiſque obſervare ſolet: quiſquis enim vi-
bona diminui & dilabi cernit, ſtatim re-
ur hoc fraude aut oppreſſione partum ſuiſſe;
tamen adeò ſumus, & lucri cupidine excæ-
t qui hoc in aliis obſervavit, ad ſeipſum
e non ſoleat; ideoque nihilo minus avarus
uus eſt, quanquam tam ſeverè in aliis pu-
crimina videat.

ſeu tamen! ſi tibi præſtare
alè parta bona, ſicut au-
n poſſent; ſi tamen remi-
quantò tibi conſtitura ſint
o futuro, non eſt cur de ſpoliis his glorie-
t te aſtutum ducis quòd fratrem tuum cir-
iſti, cum equidem interim alius eſt qui te
eniat, & eo te fraudet quod iniquum tuum
milles pretio ſuperet, animâ nimirum:
s hîc agit, ut ſolent piſcatores, qui magnum
apere velit, hamo piſciculum minorem in-
uem magnus piſcis ut voret accedens ipſe
: ſic tu dum fratrem pauperem voraturus
immani iſti helluoni nempe Diaboli prædæ
u quàm miſerum hoc tibi calamitatis leva-
d inferos erit, quòd hîc divitias in ter-
iſti, cùm te interim illic deficiet, quod men-

Animam in æternum perdit,

11. Quod ut efficias,

Reſtitutionis neceſſitas. eſt ut ablata, omnibu
affeciſti, reſtituas: quar
cri aliquid injuſti tecun
veluti arra eſt quâ jus plenum in ani
Diabolum transfertur. At forſan obj
cùm aliquando reſtitutioni non dari
ctus jamdudum mortuus eſt: hoc dat
ejus in quos jus ſuum tranſtulit reſt
At forſan ulteriùs objici poteſt, alique
tam egiſſe in hoc peccato, & conſeque
injuriâ affeciſſe qui jam è memoria ej
& alios quos jam invenire non poteſt
habet, huic conſulo, primò ut eos o
moriam ſuam revocare, & invenire,
injuriâ affecit, ſedulò adnitatur. Secu
diligentiâ adhibita hoc impoſſibile ſit,
pauperibus: & quò integra fiat & nc
diligenter inquirat in lucrum injuſti
minimum ſcrupulum: hoc ſi accuratè

ue hic in re cum bonâ fide agere, tanquam in conſpectu Dei, nec ex oblivione ſuâ occaſionem arripiat reſtitutionem ſuam decurtandi, ſed in exceſſu potiùs errans, nimium potiùs reſtituat quam parum: ſi nimium forſan reſtituat, non eſt cur queratur nimio ſibi conſtare expiationis ſacrificium, nec nè queretur ſi ardenter cupiat expiationem. Plurimæ aliæ difficultates de re reſtitutionis poſſint occurrere, quæ quoniam prævideri non poſſint, de his articulatim hîc agere non poſſum; at ideo magis ab hoc vitio injuſtitiæ abhorrere debent homines, quò magis difficile ſi non impoſſibile videatur, reſtitutionem facere: eòque magis ſolicitos eſſe ut vitium illud quod hujus injuſtitiæ radix eſt, nimirum avaritiam, exſtirpent.

Dies Dominicus XIII.

De falſis Rumoribus, Falſo teſtimonio, Calumniis, Suſurris; de Irriſione propter Infirmitates, Calamitates, Peccata, &c. De Juſtitiâ Poſitivâ, de Veritate. De Mendacio. De Invidiâ, & Obtrectatione. De Gratitudine, &c.

Sect. 1. Quarta ſpecies juſtitia Negativæ circa exiſtimationem vicini verſatur, quam violare aut imminuere falſis rumoribus non licèt. Falſorum rumorum duo genera ſunt. Prius, cùm quis aliquid de vicino ſuo affirmat, quod falſum eſſe pro comperto habet: poſterius, cùm levem aliquam rei affirmatæ ſuſpicionem, aut opinionem imbibit, eáſque tam incerto ſubnixas argumento, *Fama Vicini.*

mento, ut non minùs probabiliter falſa quàm vera res eſſe poſſit; in quibus caſibus magno ſe reatu involvit, qui quiddam de vicino affirmat. Quod in priori caſu nemo dubitavit, unuſquiſque enim agnoſcit ſummæ improbitatis eſſe, mendacio conficto alterum defamare; nec ſanè ratio ulla eſt, cur poſterior ſpecies rumorum reatu vacet: qui enim rem incertam pro certâ narrat, mendax eſt; ſin autem non pro certâ, ſed tantùm probabili, quanquam non mendacii, injuſtitiæ tamen reus eſt; vicini enim ſui famam lædit; homines enim tam proclives ſunt ad fidem adhibendam malo de aliquo affirmato, ut leviſſima ſuſpicio ſi ſemel evulgatur, ad hoc ſuffecerit. At horrendæ mehercle injuſtitiæ eſt propter levem quamlibet ſuſpicionem, aut inanem conjecturam vicinum noſtrum tanto malo quantum in nobis eſt exponere; præcipuè ſi conſideretur ſuſpiciones hujuſmodi ab animo malevolo, moroſo, & ad carpendum propenſo potiùs naſci, quàm à vero aliquo vitio in homine de quo ſuſpicio oritur.

Falſum Teſtimonium. 2. Falſos hos rumores diſſeminandi methodus non eadem; aliquando nudâ & apertâ, aliquando aſtutâ & ſecretâ res peragitur: apertam voco, quæ vel in falſo teſtimonio ferendo coram tribunalibus juſtitiæ conſiſtit; hoc autem hominem, non tantùm exiſtimationem ſuam violando, ſed multiplici aliâ ratione lædit; hoc enim eum ſupplicio crimini quod ei intenditur à lege conſtituto tradit; & pro naturâ criminis allegati majori eum aut minori damno afficit: ſi autem crimen ei intendatur atrociſſimæ naturæ, hoc etiam uſque ad vitam pertingat, quod *Nabotho* accidit, 1 *Reg.* 21. Quàm grave & atrox hoc peccatum ſit reſpectu & homicidii, & perjurii, poſſis ex iis diſcere quæ de iſtis peccatis ſuprà diſſerui; hîc de eo agendum eſt tantùm quà exiſtimati-

onem

...ni ſpectat, cui ſanè nequit acerbius vulnus
...iam cùm vir criminis graviſſimi inſimule-
...e publicè & teſtimonio confirmati; vulnus
...medicabile, quamcunque licèt poſtea curam
... accuſator ut eum purget à crimine: qui-
...igitur hujus reus eſt, nefarium ſcelus con-
...um admiſit; hoc eſt quod expreſsè prohi-
...Nono Præcepto, quódque ſanctione divinâ
...pœnâ in delatore puniendum erat, cui falſo
...nio delatum ſubjicere voluit, *Deut.* 19. 16.
...ſt & alia methodus quâ falſi ru-
...eruntur, nempe propatulâ, & fre- *Publica*
...narratione ficti criminis, quan- *calumnia.*
...on coram magiſtratu ut antea,
...amen quibuſcunque obviis, iiſque præcipuè
...mniam diſſipare aptiores videntur. Hujuſ-
...migerationibus acerbæ contumeliæ, & con-
...niſceri ſolent; calumniatorum enim familia-
...ſt, eos quos defamant convitiis proſcindere,
...inationis acerbitate auditorum mentibus pe-
...nitùs imprimantur: gravis hæc injuria eſt, ſive
..., ſive calumniam conſideres; utrumque e-
...o excludit, ſic *Pſal.* 15. in quo vir integer
...ur qui cœlum hæreditabit, hæc inter virtu-
...non minima recenſetur, *ver.* 3. *Quòd non*
... *linguâ ſuâ proximum ſuum.* Et quod atti-
...onvicia, hæc variis in locis inter opera car-
...e homines hîc ab Eccleſiâ, eos excommuni-
...ſubjiciendo, abſcindunt, ut videre eſt, 1 *Cor.*
... & à Regno Dei excludunt in poſterum, 1
...o. Apoſtolus recenſet.
...ethodus altera clandeſtina magis
...imores diſſeminandi ea eſt, quâ *Suſurrus*
...tor inſiſtit; qui paſſim vagatur
...*as in aurem clam* inſuſurrans, non quò mi-
...*uò magis publicæ fiunt*: hæc enim ante quà

ca.

calumniæ tanquam ſecreta aliis committuntur, facilius fidem inveniunt, & latius diſſeminantur: Qui enim fabulam hanc tanquam ſecretum ab uno accepit, alteri impertit ut ejus ſecreti participatione gratiam ineat; & ſic fabula per ora volitat, donec per totum oppidum ſe diffudit. Hæc ſpecies calumniatorum reliquis omnibus periculoſior eſt: hic enim nebulâ ſe obducit, & cunctis autorem tacere injungit: Ideóque cùm in publicis criminationibus delato ſe purgandi, & delatorem detegendi occaſio aliqua detur, hîc nil tale poteſt evenire; inopinanti enim nec dum diſcernente delato ſerpit calumnia, tanquam arcanum virus, & effecta immedicabilia producit. Peccatum hoc ſuſurrandi inter ingentia illa crimina quæ reprobæ mentis effecta ſunt à Sancto *Paulo* recenſetur, *Rom.* 1. 29. Eſt quidem vulnerum omnium, quæ lingua gladius iſte infligit, maximè immedicabile; pernicies & peſtis ſocietatis humanæ, nec tantùm privatos homines famâ ſuâ & exiſtimatione ſpoliat, ſed etiam totas familias, imò ſæpè publicas ſocietates pace ſuà; quot ruinas, quod diſſenſiones peperit hoc unum peccatum? *Solomonis* obſervatio eſt, *Prov.* 16. 28. *Suſurro dividit optimos amicos.* Et quidem de linguis huic vitio operam dantibus affirmare licet cum Sancto *Jacobo*, *cap.* 3. 6. *quòd inflammatæ ſunt à Gehennâ.*

Varii hujus peccati gradus.

5. Tantus hujus peccati reatus eſt, ut ab inferioribus gradibus, qui hunc ducunt, ſedulò abſtinendum ſit: hi multi ſunt, quorum primus eſt aurem admovere iis qui calumnias circumferunt, eóſque fovere: qui enim hujuſmodi viros excipiunt & fovent, ad peccatum hoc eos ſtimulant: ut enim eſt in omnium ore, ſi receptores non eſſent, fur non eſſet; ſic ſi non eſſent qui falſis rumoribus auſcultarent, nec etiam eſſent qui eos ſpargerent,

. Secundus gradus eſt, facilem nimis fidem
erulis præbere: Sic enim finem ſuum hi par-
ſequuntur; cupiunt enim hoc efficere, ut hic,
e malè apud omnes audiat: quod ut efficiant,
tur, ut primò malè audiat apud particulares
am homines. Si igitur te in hanc opinionem
xerunt, hucuſque res illis benè ceſſit, & quod
m attinet magnæ injuſtitiæ reus es erga vici-
dum malè de illo immeritò ſentis, nec enim
fundamento opinio tua nititur, ſi ſolâ accuſa-
calumniatoris. Tertius gradus eſt, aliis imper-
anc calumniam quo efficeris criminis ejuſdem
ceps, poſtquam enim ſine causâ & injuſtè de eo
mare cœpiſti, conaris ut hoc idem alii faci-
hoc proximè accedit ad reatum primi ſuſurro-
nec minùs ad violationem famæ & exiſtimatio-
icini tendit. Hi diverſi gradus tam arcto nexu
ſe cohærent, ut difficile futurum ſit ei qui in
n incidit, ab alio ſe retinere; & quidem qui vi-
m ſuum calumniis defamatum audiens oblecta-
;, tam malevoli ingenii cenſendus eſt, ut proba-
non ſit ut à calumnia diſſeminanda abhorreat:
gitur ſe immunem ab hoc vitio præſtabit, videat
migerulis faveat aut indulgeat; nec hoc tantùm
nocentiam ſuam, ſed ad pacem neceſſarium
his enim ſi ſemel aurem præbeas, diutiùs paca-
ere non licebit, iram enim tuam incitabunt
a eos qui tibi & conjunctiſſimi & chariſſimi
Suſurro igitur & obtrectator pro communi
ni generis hoſte habendus eſt, cùm non minùs
bus calumnias narrat; quàm iis quos calumnia-
imicus ſit.

At præter hanc apertam calum-
i methodum alia eſt, quâ vicini
a famam *violamus & imminui-*
eſt contemptu & vilipendio, cujus

Irriſio & contemptus.

com-

commune hoc effectum eſt eum irri-
nare; hoc alicujus exiſtimationi no
gat: Plerique enim opiniones creduli
non judicio aſſumunt; ſi quem igitu
irrideri viderint, ad eum hoc ritu t
ipſi proni ſunt. At præter hoc contem
in ipſo actu alios contemnendi & aſpe
na injuſtitia includitur: tria enim ſo
ſunt quæ in contemptûs materiam adh
apud eos à quibus virtus & religio co
tiſſimum habentur, qui contemptus n
juriam in vicinum noſtrum ſed ſumn
contumeliam continet, cujus gratiâ vic
nitur,) Tria illa ſunt: primò infirmit
calamitates, tertiò peccata, quorum n
in alios inſultandi cauſa nobis eſſe poteſ

Propter infirmitates.

7. Primò quod ad infi
net, ſive corporis, ſive a
deformitate & vitio uniu
cillitate & ſtultitiâ alteriu
hæc ejuſmodi ſunt quibus mederi non e
minem, nec igitur ei vitio vertenda ſu
modum viſum eſt ſapienti Creatori don
ſare, qui corporis mentiſque excellentia
ſuo largitur; hominem igitur propter
contemnere eſt conſequenter Deo expro
rem diſpenſavit.

Propter calamitates.

8. Quod ad calamitates
attinet, in quas homo incic
ſtatem, ſeu ægritudinem
quamcunque, hæ etiam à
Dei diſpenſantis proveniunt, qui exalt
pro arbitrio ſuo, nec noſtri eſt in provi
cauſas inquirere, quod multi ſolent, qui
mitate aliquem laborare cernunt, han
crimen aliquod extraordinarium tanq

uanquam particnlare aliquod crimen cu-
cuſent non patet: Ob temerarium hu-
licium Servator noſter Judæos corripit,
ɔi ad extraordinarias calamitates *Galilæo-*
ens, eos interrogat, *ver.* 2. 3. *Putatis hos*
æ omnibus Galilæis peccatores fuiſſe quòd
ſint? Nequaquam, dico vobis: imò niſi
omnes itidem peribitis. Qum videmus
gnà aliquà calamitate afflictos, noſtri non
nosmetipſos judicare, & mala iſta quæ
oſtra meruerunt, pœnitentiâ avertere;
tem probris & conviciis inſectari, imma-
humanitas eſt quam *Pſalmiſta* tanquam
is apicem notavit. *Pſal.* 69. 27. *Quia*
rcuſſiſti perſequuntur, & ſecundum dolo-
rum tuorum narrationes contexunt. Cala-
juibuſcunque oppreſſis commiſeratio no-
ebetur; quam iniqui igitur ſunt qui tan-
à debito hoc ſolvendo, ut contemptu &
l afflictos laceſſant?

Propter peccata.

ipſis hominum peccatis, quan-
quiddam in ſe magis volunta-
nere videantur, his tamen prius
ommiſerationis jure debetur;
mo gradu, quoniam hæc homines miſer-
lunt. In his omnibus ſi conſideramus, nos
n eſſe obnoxios, & divinæ tantùm miſeri-
ere, quòd maxima aut peccata aut cala-
quæ alii inciderunt effugimus; magis ſanè
eum cum gratiarum actione ſuſpicere,
ſeros hos cùm contemptu deſpicere.
lem manifeſtæ eſſe injuſtitiæ fratres irri-
ntemnere; cui adde quod tanquam hujus
eceſſariò ſequitur, nimirum quòd hinc
it ab aliis contemptui habeantur; & in-
mo poteſt, quin hoc ſit immanis & ne-

faria

ſaria injuſtitia adverſus famam & exiſt
vicini noſtri.

Exiſtimationem lædere gravis injuria.

10. Quàm imm
ſit vicini exiſtimat
lare ex his duobus a
primò ex rei quâ
liatur pretio; ſecundò ex difficultate d
ſarciendi. Quod ad primum, omnibus
bonam vicini exiſtimationem eſſe rem
magni penditur, & ſæpenumero ipsâ v
habetur, ut patet ex variis periculis qu
ſubeunt homines ad conſervandam exiſt
errore tantùm hominum fundatam: At c
bonam famam ab optimis viris inter ſu
manæ vitæ fœlicitates æſtimari meruiſſe;
etiam, ſpeciatim iis qui negotiando ſe alun
ceſſaria eſt bona exiſtimatio, ut meritò in
vivendi media cenſenda ſit: non eſt i
crimen homini rem iſtam auferre quæ
tam chara & utilis ſit.

Et non reparanda.

11. Secundò difficultas da
ſarciendi atrocitatem injuria
quæ difficultas in hoc caſu tan
potiùs impoſſibilitas quàm
dicatur; mala enim de quopiam opinio
ſemel infixa eſt non facilè evellitur; adeò
niator mago imperito non ſit diſſimilis,
quos nequit ſedare evocat. Imò ſuppon
pleroſque ita animo comparatos ut mala
opinionem non minùs facilè dimittant, qu
ferant; unde tamen conſtat, etiam ſi
tor palàm calumnias ſuas retractaret, retra
etiam in cujuſlibet aures perventuram e
audita calumnia eſt? Quòd ſi verò unus
(ut probabile eſt quamplurimos eſſe) c
tractatio non innoteſcat, compenſatio qu
nuni non exæquat.

rum conſideratio homines uriâ inferendâ abſterrere ectamen adhiberi debet ad andos qui injuriam intu- o minùs pro viribus dam- ciant; quanquam enim

Reo tamen pro viribus nitendum ut injuriam compenſet.

i probabile ſit æqualem reſtitutionem fieri ;, hoc tamen pro viribus conandum eſt; itutio ad veniam obtinendam adeò neceſſa- ut hanc ſperare niſi illâ priùs factâ non uicunque igitur de ſuis peccatis hujus gene- tentiam reverà agere velit, ei omnibus me- dentibus ut vicinum ſuum in eum dignita- ioris gradum reſtituat à quo eum dejecit, m eſt; quod ſi fieri nequit niſi dedecus lo calumniam ſuam publicè agnoſcendi, ſu- m hoc potiùs eſt, quam ut hanc neceſſari- tiæ partem quæ homini injuriâ affecto de- on expleat.

iſſerui jam de quatuor par- titiæ Negativæ erga vici- oc tantùm ampliùs adjici- ſt, ut hæc juſtitia non

Juſtitia in cogitationibus.

erba noſtra & facta, ſed etiam cogitatio- as, & affectus reſpiciat; non tantùm noſce- odiſſe prohibemur: nec tantùm ab his erendis, ſed etiam in precandis vicino co- ; nec etiam ſi vicino hæc mala contingant, m inde capere fas eſt; oblectari non licet to animæ, aut noxâ corporis vicini noſtri: t invidere bonum aliquod quo fruitur, aut eſſionem concupiſcere; nec ſufficit linguas a coercere, ne ei obtrectemus, aut convi- amus, ſi tamen ea animus noſter malitiâ nſitiatur, quæ nos ei infamiam imprecari, ts infamiâ gaudere cogit, quanquam nos

lomonis consilium, *Prov.* 42. 3. *Supra* *vationem custodi cor tuum; nam ex eo pr* *ones vitæ.* Vigili custodiâ cor nostrum nequa cogitatio malitioſa aut iniqua illi atur: idque non tantùm quoniam hujuſ tationes viam faciunt ad actus apertè vi etiam quoniam eâ nos labe hæ iquinat incapaces beatificæ Dei viſionis reddit, c nemini niſi puro corde promittitur, *Beati puri corde, hi enim Deum videbunt.*

Juſtitia Poſitiva. 14. Accedo jam ut de alterâ ſtitiæ nimirum Poſitivâ aga hil aliud eſt quàm ſuum, *i.* nomine aliquo à nobis jure e cuique tribuere: hujuſmodi rerum q generi humano debentur, quædam co certis aſtricta, non niſi virtute harum e debentur.

15. Primo igitur le

adhibeatur: qui autem mentitur, tantum a- debitum hoc ſolvat, ut ſermonem ad fraudem injuriam faciendum adhibiturus ſit.

Multa huc afferri poſſent, ndatur, quot nominibus nibus vera loqui obliga- at ad Chriſtianos cùm ſcri- opus eſt aliis argumen- tum ut expreſſis Sacrarum literarum præceptis incam: jubet Apoſtolus, *Eph.* 4. 25. *ut de- mendacio, veritatem loquamur quiſque proximo* c Col. 3. 9. *Ne mentimini alius adverſus ali-* & *Prov.* 6. 17. Lingua mendax inter ea re- ur quæ ſunt Deo abominationi: imò eò uſque abet Deus mendacium, ut id approbare ad- nequeat, ſanctiſſimus licèt & Religione maxi- bilis mentienti finis proponatur; qui mentitur quam zelo Dei permotus, reus habebitur, *Rom.* heu qualis tunc illam hominum multitudinem atio manet, qui contrario prorſus fine propo- mentiuntur! quidam malevolentiâ impulſi ut damnum inferant: quidam avaritiâ ut vicinum ent: quidam ſuperbiâ ut ſe oſtentent; qui- metu ut periculum effugiant, aut crimen ce- hos tamen omnes rei abſurditate ſuperant vani qui nec apparenti aliquâ tentatione incitati, mi- bilia narrare hiſtoricè geſtiunt, unde nihil ſibi runt præter infamam vanorum & mendacium lationem.

Mendacium in Sacris literis ex- preſsè prohibetur.

Eò uſque obtinuerunt hæc mentiendi genera, ut veritas quædam mira & inſolita videa- adeò ut res inventu difficilis ſit le quem *David* deſcribit, *Pſal.* 15. *qui veritatem ex corde loquitur.* Adeò mendaciis everunt homines, ut levi aut nullâ de cauſa

Peccati hujus ſtultitia & frequentia.

mentiantur, ſe interim & Deum & homines latere arbitrantes: at magnopere falluntur; non eſt enim peccatum (quod celare ullo modo conamur) quod faciliùs patet etiam hominibus: raró evenit, ut qui mentiendi conſuetudine tenentur, ſeipſos (tenaci licèt memoriâ ſint) aliquando non prodant: quod cùm accidit, non eſt aliud peccati genus quod majori omnes contemptu & opprobio inſectantur; mendax enim ſummæ apud omnes infamiæ & dedecoris appellatio cenſetur. Quod autem ad Deum attinet, inſani eſt ſperare, poſſe dolo aut arte quicunque mentem noſtram illum celari; opus non eſt ut accidentali aliquâ ratione prout hominibus, ita illi veritas patefiat, cor ipſum perſpicit, & in ipſo loquendi momento, dicti falſitas ei conſtat: Deinde eò quòd Deus veritatis ſit, mendacium non tantùm odiſſe ſed & punire tenetur: cui conſentaneum eſt, quod mendaces inter illos, numerantur qui Novâ *Hyeroſolymâ* excluduntur, *Rev.* 22. Nec hoc tantùm, ſed etiam locum ſortiuntur in lacu qui ardet flammâ & bitumine. Niſi igitur eodem animo ſis quo judex ille iniquus, de quó Chriſtus loquitur, *Lu.* 18. 2. qui *nec Deum timebat, nec hominem reverebatur*, ſtatuas oportet hanc te injuſtitiæ partem cultурum eſſe, & mendacio valedicturum eſſe, quod & Deus & homo deteſtatur.

Comitas omnibus debetur.

18. Secundò omnibus debetur humanitas & comitas quædam morum, oppoſita feritati iſti & morum difficultati quæ in *Nabale* erat, quem eâ indole eſſe Sacræ literæ prodiderunt, ut *eum alloqui nemo poſſet*, 1 *Sa.* 25. 17. Eâ ſanè reverentia naturæ humanæ debetur, ut nec pecuniæ nec honoris prærogativa quâ unus alteri præſtet, nunquam ab hoc debito erga hominum infimos liberare poſſit; morum igitur immanitas iſta & diffi-

difficultas erga quemquam, hominis tantùm figurâ indutum, injuſtitia quædam eſt contra naturam humanam cujus ille particeps eſt : ſi adhuc conſideremus quantùm hæc Natura nobilitata & honeſtata ſit, ex quo eam Filius Dei aſſumpſit, eò major reverentiæ neceſſitas, majorque contemptionis reatus eſt.

19. In hoc crimen incidunt plerunque homines ſuperbi & elato animo, qui adeò admiratione ſui occupantur, ut quicquid in aliis eximium ſit conſiderare non vacent, ideóque nec quæ vulgaris humanitatis officia ſunt erga alios præſtare ſe teneri arbitrentur ; ſeipſos interim, ut olim *Nebuchadnezzar* ſtatuam, adorandos omnibus obtrudentes : hoc ſanè monitis Apoſtolicis prorſus repugnat, *Rom.* 12. 13. *Honore alii alios præferentes*, & *Phil.* 2. 4. *Ne ſua quiſque ſpectato, ſed unuſquiſque etiam quæ ſunt aliorum.* Meminerint hi ſententiam Servatoris noſtri, *Lu.* 14. 11. *Nam quiſquis ſe extolit deprimetur, & qui ſe depreſſerit extolletur* : Quod etiam eventu comprobatum, triſti nimirum ſuperborum & inopinato caſu, ſæpiùs cernimus : nec mirum, & Dei enim & hominis inimicitias hoc peccato contrahimus : ſuperbiam enim omnéſque ſuperbos, quod Scriptura ubique teſtatur Deus odit ; nec eſt quod hominum in nos iram & odium certiùs concitet: quoniam hæc eſt quæ efficit ut inhumanè & contemptim tractentur : quis autem eum tutari & defendere poſſit, cui & Deus & homo tam infeſti ſunt ?

Hoc debitum elati non ſolvunt.

20. Tertiò debetur omnibus manſuetudo ; *i. e.* ea in omnes lenitas & patientia, quæ iram compeſcat : dementium iſtum affectum, qui non tantùm nobis ipſis moleſtus (ut ſuprà oſtenſum eſt) ſed vicinis pernicioſus eſt, quod

Manſuetudo omnibus debetur.

atroces illæ injuriæ, quas ſæpe irati inferunt, abundè evincunt: Manſuetudinem hanc officium eſſe quod omnibus debetur, dubitari non poteſt; Apoſtolus enim diſertis verbis præcipit, 1 *Theſſ.* 5. 14. *iram cohibere erga omnes*, hocque ut videtur injuriâ laceſſitis præcipit, immediatè enim ſequitur, *videte nequis malum pro malo cuiquam reddat, &c.* hanc etiam lenitatem *Timotheus* præcipit, etiam erga eos qui ſe doctrinæ Evangelii opponunt, exercere, 2 *Tim.* 2. 25. quâ in re ſi uſpiam fervori locus erat.

Altercationes non tolerabiles.

21. Illud eſt virtutis hujus ad pacem conſervandam momentum, quòd mirum non eſt, ſi Chriſtus qui ideo venit ut mundum pace donaret, manſuetudinem omnibus præſcriberet. Effectus ſanè furoris & iræ paci planè inimici paſſim occurrunt: hinc eſt quòd Regna, Viciniæ, Domus, contentione & inimicitiis ferveant, imò quòd propinquitatis vinculis arctiſſimè conjuncti diſſideant: ea eſt iracundorum indoles, ut *Solomon* vetet amicitiam cum iis jungere, *Prov.* 22. 24. *Nè colas amicitiam cum iracundo, & cum furibundo nè congrediaris*: Nec ſanè idonei ſunt quibuſcum aut amicitiam, aut ſocietatem ineas iracundi, nec quidem in convictu tolerandi, quod *Solomon* iterum docuit *Prov.* 21. 19. ubi aſſerit *melius eſſe habitare in terrâ deſerti, quàm cum muliere contentioſâ & indignabundâ*, cùm tamen unicum ſolummodo ſit fœminæ quo noceat telum, lingua nimirum: major equidem ulli, niſi eâdem indolis feritate prædito, moleſtia contingere nequit, quàm cum rixoſis & iracundis conſueſcere, quanquam ira ultra verba non progrediatur. Hujus peccati atrocitas facilè æſtimari poteſt ex verbis Servatoris noſtri, *Mat.* 5. ubi diverſis hujus peccati gradibus, ſuppliciorum gradus diverſi conſtituuntur; nos tamen, proh dolor!

lor!

lor! ultra illud, quod illo ibi ſceleris hujus extremum habuit, quotidie progredimur, *Stultum* enim aliquem appellare modeſta quædam exprobrandi ſpecies eſt, ſi cum acerbiſſimorum conviciorum multitudine, quibus irati alios concidimus, confeRatur.

Ad peccatum exſecrandi ſæpe ducit.

22. Imò ulteriùs ſæpè progredimur, nec conviciari contenti etiam exſecrationes adjungimus; quid enim uſitatius, quàm ut imprecationes diriſſimas homines, quàvis de causâ commoti, effunderent? Imò forſan nullâ de causâ: præcepti Apoſtoli jubentis, *Rom.* 12. 14. *Benedicite & nè imprecamini*; imò præcepti beati noſtri Servatoris jubentis, *Mat.* 5. 44. *Precamini pro iis qui vobis infeſti ſunt, & perſequuntur vos*, prorſus immemores: Chriſtus jubet precari pro nos laceſſentibus, nos ab omni injuriâ abſtinentes diris inſectamur. Preces hoc eſt equidem invertere, quam ceremoniam Diabolus, veneficam initiaturus, adhibere inter alias dicitur. Nos quoque exſecrationes tanquam amicitiam & fœdus cum damnato iſto ſpiritu contrahendi inſtrumenta, quæque nobis æternam cum eo commorandi neceſſitatem afferant, horrere & averſari oportet: infernorum hæc lingua eſt, nec idoneos nos igitur reddit ad Novam *Hieroſolymam* incolendam, ſed Regionem iſtam tenebrarum. Concludam cum conſilio Apoſtoli, *Eph.* 4. 31, *Omnis amaritudo, & excandeſcentia, & ira, & clamor, & maledicentia tollatur ex vobis, cum omni malitiâ.*

Debita particularia.

23. His de debitis generalibus quæ ut ſolvantur omnium intereſt, cùm jus in ea omnibus in genere competat, diſputatis: ad aliud debitorum genus, quæ quoniam certis conditionibus aſtricta ſint, ideo

ad particulares homines ſpectant, progrediar: Hæ conditiones ſeu mavis qualitates trium generum ſunt, Præſtantia, Egeſtas, & Relationes quædam.

Honos habendus dotibus extraordinariis.

24. Per Præſtantiam Dona ſeu dotes aliquas extraordinarias intelligo: Veluti Sapientiam, Doctrinam, & id genus, at præcipuè Gratiam. His omnibus utpote eximiis Dei donis, ubicunque collatis, honos quidam & reverentia debetur; quæ lubentes præſtare decet, grato & alacri animo dona Dei in aliquem collata agnoſcentes, hominique his donato honorem & reverentiam quæ his congruat, exhibentes; nec nimia propriarum excellentiarum opinione inflati, eas quæ aliorum ſunt contemnentes & elevantes; quod faciunt, qui nihil pro ratione habent niſi quod ipſi loquuntur, nec pro pietate niſi quod factis ſuis conſonet.

Aliis non invidendum.

25. Nec multò minùs iis propter dona iſta invidendum eſt, hoc enim præter injuſtitiam adverſùs illos, non vacat contumelia contra Deum hæc illis largientem, prout in parabolâ operariorum fusè oſtenditur, *Mat.* 20. ubi pater familias munificentiæ ſuæ obmurmurantes interrogat, *Annon licet mihi quod volo facere in meis rebus? an oculus tuus malus eſt quia ego bonus ſum?* Dei erga alios munificentiæ invidere, Deo conſequenter obmurmurare eſt; nec ſanè Deo apertiùs magiſq; oppugnare poſſumus, quàm hominem aliquem odio & malevolentiâ proſequendo nullâ aliâ de cauſâ quàm quòd Deus hunc benevolentia complexus eſt & beneficiis affecit: & quod ad hominem ipſum dotibus his ornatum attinet, quid quæſo rationi magis repugnat, quàm hunc ideo tanto minùs amare, quoniam donis

iſtis

ellentiis excultus eſt quæ eum reddunt nabilem?

equidem aliorum excellen- ere oportet: eas aut obſcu- evare conantes, negando aut n genera aut gradus alicui : tamen inſunt, tantùm ut exiſtimatio- bitam minuamus: hæc obtrectatio prioris idiæ plerunque effectum eſt; qui alienæ idet, aliorum de hac opinionem minuendi ilè abripitur; in quem finem contemp- rum excellentiis loquetur; aut ſi hæ tam anifeſtæ ſint, ut nec negari nec obſcura- conabitur tamen aut veram aut fictam s infirmitatem impingendo, de vero ex- m iſtarum pretio detrahere, & injectis (ut r Sapientis, *Eccl.* 10. 1.) *Muſcis mortuis uenti vitiare*: Magna hæc injuſtitia eſt, oſtro, quo dona Dei in fratribus noſtris agnoſcere & revereri tenemur, prorſus ;.

Nec iis detrahendum.

erumque etiam evenit duo peccata, invidia & o, non minori ratione ſtul- n impietatis arguantur: nvidum ſemper torquet & punit, cùm è poſſet contento & læto animo bona aliena pſe etiam aliquam ex iis voluptatem non non poſſet, cùm illa intueri non minima ptas: at præterea dona iſta fratris ſui ei i uſui forent; ſapientia & doctrina ejus ei & inſtitutionem, pietas & virtus exem- peditarent, *&c.* Hæc autem omnia invido & eorum loco morſus quidam & ægritudo i intermiſſa ſuccedunt.

Utriuſque peccati ſtultitia.

28. Quod

28. Quod autem ad obtrectationem att
eri poteſt ut huic aſſueti diu lateant: ſi
aliquid in promptu ſit quod alienæ ex
objiciat, facilè patebit hoc ab invida
mente proficiſci, & conſequenter ſui ip
rum quibus invidet exiſtimationem in
et; alienis enim excellentiis apertiùs
nequit, quàm eas invidià ſuà dignas cenſ

Ratio etiam habenda honoris & dignitatis quâ aliqui aliis præſtent.

29. Quod auten
matione & Rever
dotibus debita di
liquo ſaltem grad
res etiam & dign
bus alii præ aliis e
commodari poteſt; hæc enim quanqua
pari loco cum prioribus habenda (& e
ſint propter quas neminem animo eff
quoniam tamen his gradibus homines
quo meliùs mundus adminiſtraretur, ſa
Numinis providentiæ viſum eſt; ea ide
rentia debetur, quæ ad ordinem iſtum
hi gradus conſtituti ſunt, conſervandur
conducat: oportet igitur ut inferiores
dimiſſe ſe gerant erga ſuperiores, prout C
noſter monet, nec ordinem quem De
in mundo conſtituere, agreſti audaciâ
Hic etiam ut ſuprà, opportunè monendi
nes ut invidiam fugiant; cùm enim b
terna hominum animos faciliùs & forti
quàm interna, procliviores igitur erunt a
qui alios majori horum copiâ cumulatos
hîc igitur argumenta omnia ſuprà allata
vidiam non ſine ratione adhibenda ſunt,
ligentiùs, quò fortior ex his rebus tent
que ſe ingerat.

itas ſecunda (unde jus alicui
ſt egeſtas: quicunque egeſtate *Debita*
ubvenire me penès eſt, premi- *egenis.*
eſtate efficitur ut officii mei ſit
, idque in omni egeſtatum genere: cu-
y hæc eſt; Deus hominibus facultates
n tantùm in uſum & commodum ſuum,
m; ideóque quod in eorum uſum con-
jure debetur, quandocunque res eorum
; ſic ignarum & rudem inſtituere eruditi
hunc finem enim præter alios eis ſcientia
ingua eruditi data eſt ut ſciat tempeſtivè
ſo verbum, Eſ. 50. 4. Mœſtum & affli-
e & ſolari lætus & hilaris debet; quod
ulus fecit cùm ſolatium ideo ſibi à Deo
tum cenſuit, *ut poſſet in quâvis affliƈti-*
onſolari, 2 *Cor.* 1. 4. Vitam in alicujus
ſuetudine degentem, & conſequenter re-
e & conſilio indigentem, ii reprehendere
enentur qui ad id ſatis inſtruƈti ſunt, &
id opportuno, unde fœlix monitorum
tur, fruuntur; quòd hoc juſtitiæ offici-
oſtro debemus, patet ex *Lev.* 19. 17.
eto fratrem tuum in corde tuo: liberè cor-
mum tuum, neque ferto in eo peccatum:
eſſe obligationem ad eum corripiendum
n habendum conſtat. Calumniâ aliquâ
criminatione defamatum defendere &
enetur cui illius innocentia perſpeƈta eſt;
ligit ſe peccati participem reddit, calum-
quam poſſit non diluit: quanta autem in-
icinum calumniari, ſupra oſtenſum eſt.
ique, Pauperem & inopem
ives & opulentus debet: & *Pauperibus.*
igatur *non tantùm* ex cha-
etiam juſtitiâ. Solomon hoc appellavit de-
bitum,

ſtras, perinde ſit ac debitum detiner
Deum inter *Judæos* partem quandam
reditûs à quolibet ſeponi voluiſſe in uſ
nempe decimam partem tertio quoviſ
te, (quod triceſimam partem quoviſ
Deut. 14. 28, 29. quod ſolvendum era
moſyna aut donum, ſed debitum; &
eſt cur arbitremur juſtitiam Chriſtia
Judæi erat tantùm deficere, ut aut nil
pars hodie à nobis exigeretur. Utinam
ab obligatione aut lege cui hâc in re
mus, non recederet, fieri non poſſet,
ad fores noſtras concidentes, ope no
jacerent, cùm ad ea quæ nobis ex re
dundant, jus melius illi quàm nos ipſi, l
aliud hoc eſt quàm apertum furtum, ill
riam & libidinem effundere & conſ
pauperum egeſtatibus ſublevandis deb

32. Oblatà ullâ

ſua, *i. e.* bona iſta quæ tam malâ fide adminiſtravit, ei adimantur. Quod ut in reliquorum bonorum omnium, ſic divitiarum præcipuè mala adminiſtratione cernere licet; has illis qui pauperum parte ſuâ fraudant auferri, paſſim exempla docent. Quàm miris modis & ratione prorſus incognitâ ad paupertatem ſæpe redigitur rapax & avarus? nec mirum, quoniam ut acervum iſtum, quem Deo non conſecravit, partem aliquam in uſum pauperum ſuorum membrorum erogando, benedictio divina conſervaret aut augeret, nullo jure ſperari poteſt; ideóque *Iſraelitæ*, priuſquam benedictionem divinam ex promiſſo, *Deut*. 26. 15. expreſſam, *Proſpice ex habitaculo ſanctitatis tuæ è cœlis, & benedic populo tuo Iſraeli, &c.* ſibi jure vendicare poſſent, decimas pauperi debitas ſolvere jubebantur, *ver*. 12. nec aliter ad benedictionem iſtam jus ullum habuerunt: *Plus quàm æquum eſt detinere*, ut ait *Solomon*, *Prov.* 11. 24. *ad paupertatem tendit*: ſi vis igitur tibi ipſi conſulere, & frugi eſſe in re tuâ adminiſtrandâ, fac hoc juſtitiæ munus erga pauperes & egenos pro virili exſequaris.

Officia ex relationibus quibuſdam orta.

33. Tertius fons officiorum eſt mutua quædam inter homines aliquos Relatio: (detur voci venia) harum Relationum varia genera ſunt diverſis fundamentis innixa, quibus varia officia reſpondent. Primò datur quædam inter debitorem & creditorem relatio; hîc debitoris eſt, ſi ſit ſolvendo, debitum ſolvere, ſive pacto, mutuò accepto, ſeu promiſſo contractum; & vice verſâ creditoris eſt, ſi debitor non ſit ſolvendo, benignè & Christianè cum illo agere, nec ultra quòd poſſit exigere: Sed his diutiùs immorari nolo, cùm de hujus officii natura ſatis ſuprà, ubi peccati in debitorum detentione ſiti atrocitas oſtenſa eſt, diſſerui.

34. Da-

eundẽ, Preces Deo pro benefactore c
Deus beneficium hoc compenſare dign
ſincerum conamen beneficium ſi qu
occaſio ſuppetant, mutuis beneficiis c
Officium hoc gratitudinis benefacto
apud omnes non tantùm moratiores h
barbaros & planè incultos in confeſſo
humanam pene naturam exuiſſe videat
officium præſtare recuſat; *Publicani &*
Servator noſter obſervavit, *mutuis ben*
ficientes ſibi cedunt.

35. At quotuſquiſ
hoc officio non rete
uſitatum eſt, non ta
ficia non compenſar
eorum loco injurias

Ab hoc officio ple-rumque nihilominus receditur.

Quod in beneficiorum omni genere vid
in actione magis quàm in conſilio & corre
tamen beneficiorum omnium pretioſi

[illegible]r eorum emendationem monenti nullus
ſit : mira quidem hæc dementia eſt, pe-
æger in ora medici iratus involaret,quaſi
brio afficeret quod ægrum cenſeret : me-
: cum Sapiente pronuntiemus,*Prov.* 12. 1.
eprehenſionem, *brutus eſt*. Infelicior indo-
quit, hominem enim in peccatis ſuis ob-
t circum peccata ejus ageres & valla ex-
nemini aditus ullus pateat, quo ea ex-
ujus conſequens eſt ſi *Solomoni* fidem ha-
uòd vir talis certò tandem periturus ſit :
æpius correptus obdurat cervicem, *repente*
ur, *ita ut non ſit curatio*, *Prov.* 29. 1. Si
terâ parte admonentem reſpicis,major in
ſſem dicere ſævitia, dari nequit : hic e-
niſeratione & benevolentiâ commotus ac-
te periculo eripiat, & hujus gratiâ difficile
enim correptionem, impatientia quæ eam
nt homines,reddidit) aggreditur ; quanta
pei ſuæ fruſtratio eſt? quàm vera doloris
uòd te tantùm abeſſe cernat à peccato pri-
ndando, ut in novum præceps feraris,
i ſine causâ iraſcaris. Peſſima hæc eſt & ut
ſitatiſſima ingratitudinis erga benefactores
& per conſequens in hâc procul ab officio
lationibus hujuſmodi debetur, receditur.
ſan Relationes remotiores eſſe cenſeantur,
m & his officia iſta omnia quæ explicui de-
Pergam igitur ad eas Relationes quas om-
ias & conjunctiſſimas eſſe agnoſcunt.

Dies Dominicus XIV.

De Officio debito Magiſtratibus, Paſtoribus, 8 *Officio Parentum erga Liberos,* &c. *Et Lib erga Parentes,* &c.

Sect. 1. *Officia debita Parentibus.* RElationum pro orum proxima ſenda eſt quæ tum eſt: quor ria genera, quoniam ex his officiorum nat tenda eſt, conſiderare neceſſe erit; Parent tem tria genera ſunt, ſunt enim Parentes au les, aut Spirituales, aut Naturales.

2. *Supremo Magiſtratui.* Civilis parens is eſt que ſupremum Magiſtratum con qui jure optimo ſummâ ren Gente aliquâ potitur. Hic o ſub ditione ſuâ degentium communis Pa Primum huic officium debitum Honos eſt *Honos.* verentia; eum ſuſpicere debemus ta cui Deus multum ex propriâ pote jurisdictione impertivit; quapropt mo eum honore & reverentiâ colentes, nè a ſub quocunque prætextu, *principi populi noſt dicere, Act.* 23. 5.

3. *Tributum.* Secundò Tributum pend hoc diſertis verbis ab Apoſtol tur, *Ro.* 13. 6. *Propter hoc eni tributa ſolvito, ſiquidem miniſtri ſunt Dei in ho incumbentes.* Hos Deus tanquam communis tis Miniſtros conſtituit; ideóque ab iis quib

ure alendi & tuendi ſunt, revera ſi perpen-
s quot curis & moleſtiis munus iſtud ſupre-
crucietur, quot ſpinis quævis corona intexa-
non eſt quòd iis hæc debita invideamus; verè
affirmare licet non eſſe inter pauperes ſuos
tos operarium, qui tantâ cum moleſtiâ victum
tur.

Pro illis intercedendum eſt: Hoc eti-
liſertè ab Apoſtolo jubetur, 1 *Tim.* 2. 2. *Preces,*
es fiant pro Regibus & quibuſvis in e-
ntiâ conſtitutis: tam gravia ſunt muneris hujus
tia, tantis hi periculis & tot caſibus obnoxii
, ut iis imprimis opus ſit precibus noſtris
conſilio, auxilio, & benedictione divinâ adju-
tur; & quidem preces pro iis effuſæ in ſinus
tros benedictionibus onuſtæ revertenter, quæ
m bona à Deo impetrant ad commune populi
nmodum conducunt, ut *vitam agant tranquillam*
pacatam, quod verſûs ſuprà citati ultima verba
nunt.

Obedientia etiam iis præſtanda;
ſtrictè jubetur ab Apoſtolo, 1 *Pet.* *Obedientia.*
13. *Subjecti eſtote cuivis humanæ or-*
dinationi propter Dominum, ſive Regi ut ſuperemi-
ti: ſive præſidibus, ut qui ab eo mittuntur. Ea
m eſt obedientia quæ ſupremo Magiſtratui de-
tur, quod quibuſvis autoritate ſuâ munitis etiam
re debemus: quod etiam Sanctus *Paulus* per-
tuè ſatis docuit; *Rom.* 13. 1. *Omnis anima poteſta-*
ts ſupereminentibus ſubjecta eſto: & *ver.* 2. *Quiſ-*
s obſiſtit poteſtati, Dei ordinationi obſiſtit. Notatu
que dignum eſt hæc præcepta tunc temporis da-
uiſſe, cùm ſupremæ poteſtates Ethnicæ fuere, &
ſtiſſimi Religionis Chriſtianæ hoſtes: quo aper-
evincitur obedientiæ obligationem non to-
nticunque impietate Magiſtratûs: Obedien-

aut Activa aut ſaltem Paſſiva ſine tergiverſatione præſtanda eſt; Activa in mundatis omnibus licitis, *i. e.* ſi quid Magiſtratus jubet præcepto ulli Divino non repugnans, mandatis ejus parere, & quæ jubet agere debemus; ſiquid autem præcepto alicui Divino contrarium præcipit, Activam hanc obedientiam præceptis ejus præſtare non licet; licet imò decet obſequium detractare, *Deo potius quam homini parendum eſt*: At hîc etiam repugnantiam præcepti Dei & Magiſtratûs apertam & perſpicuam eſſe oportet, nec enim contumaciæ noſtræ Conſcientiam aut Religionem obtendere licet; hîc Paſſivæ obedientiæ locus eſt, æquo animo ferendum eſt ſupplicium quicquid imperium ejus detrectantibus ſuprema poteſtas infligat, nec impunitas nobis perduellione quærenda: *Quis enim immiſſâ manu ſuâ in unctum Jehovæ inſons erit?* ut *David* dixit *Abiſhaio*, 1 *Sam.* 26. 9. idque eo tempore quo eum *Saül* infeſto animo inſequeretur, imò quo ſe Regno ſucceſſurum eſſe ei optimì cum ratione perſuaſum erat: ſevera quidem eſt Sancti *Pauli* in perduellionem lata ſententia, *Rom.* 13. 2. *Qui autem obſiſtunt, ipſi ſibi condemnationem auferent*: hæc ſanè verba animos non addunt arma contra principem ſuum legitimum moventibus: quanquam enim is eſſet amorum ſucceſſus ut impunitatem hîc aſſequerentur, eſt tamen Rex regum contra quem nullis ſe poſſunt viribus defendere; damnationem itaque (heu triſtum rerum exitum!) victoriarum omnium prœmium ferent. Ex alterâ parte de officio Magiſtratûs erga populum diſſerere hîc ſupervacaneum foret, cùm hoc tractatu indigere iſtius ordinis homines non videntur, nec populi ſanè intereſt in officium Magiſtratûs diligentiùs inquirere, (quod tamen pleríque meliùs quàm ſuum callent) hoc unum ut ſciant ſufficit, ſcilicet, Magiſtratum officii

ſui

lecunque demum id ſit,& quomodocunque
tus ſit, uni Deo rationem reddere teneri,
ditorum inobedientiam poſſe officii viola-
parte Magiſtratûs excuſari aut defendi.
cundum genus parentum,
ſpirituales vocantur; *i. e.* *Officia noſtrum*
ivini Miniſtri,ſivePræſules *erga Paſtores.*
ſii, ſive inferiores ſint; qui
nimabus noſtris officia præſtant,quæ paren-
rales corporibus noſtris: Sic Sanctus *Paulus*
. 11. ait *ſe in Chriſto Jeſu per Evangelium*
orinthos alloquens) *genuiſſe*: & Galatas al-
ait, *ſe illos iterum parturire, uſquequo for-*
briſtus in iis, Gal. 4. 19. & 1 *Cor* 3. 2. *Lactis*
potu vos alui, ejuſmodi præcepta innuens
ui iſti infantili optimè conveniebant: Nec
li *cibus ſolidus quo paſcerentur adulti, Heb.*
Hæc omnia ſunt parentum officia, quæ qui
æſtant,parentum loco meritò habendi ſunt.
fficium noſtrum erga hos comple-
primò, amorem: eo illos amore *Amor.*
ti decet, quem qui in nos maxima
a conferunt merentur: quod Sanctus *Pau-*
eſſ. 5. 13. monet, *Rogamus autem vos fra-*
agnoſcatis eos qui laborant inter vos, & præ-
is in Domino, & admonent vos, & eos ſupra
charos ducatis propter opus ipſorum. Ea eſt
eorum natura quæ merito amorem noſtrum
t, utpote qui ad commodum noſtrum maxi-
ducat.
cundò Honorem & Reverentiam,
oco ſuprà citato patet: quod ſanè *Honos.*
pſa dictabit, ſi vel ad operis natu-
el functionis autorem animum attendimus:
pſum, rerum circa quas verſatur naturâ, o-
nia ſuperat; ſolemus autem artium omni-

um & profeſſionum ;dignitatem & præſtantiam ex rebus in quibus verſantur metiri : At equidem merx nulla eſt, quæ animas pretio æquat ; hæ tamen eorum merces ſunt, in hoc uno verſantur, nempe pretioſas animas perditioni eripiendo : porrò ſi conſideremus quis eſt qui huic eos operi præfecit, hoc majorem eis reverentiam conciliabit:*hi enim in nomine Chriſti legatione funguntur*, 2 *Cor.* 5. 2. Legatis autem is honos debetur, qui eos delegantium dignitati reſpondeat ; unde eſt quod Chriſtus diſcipulis ſuis dixit, cùm eos ad Evangelium prædicandum miſit, *Qui vos aſpernatur me aſpernatur, qui verò me aſpernatur, aſpernatur eum qui miſit me*, *Lu.* 10.16. Videtur Miniſtrorum contemptione gravius includi ſcelus quàm quod vulgò cenſetur, nimirum Dei Chriſtique contumeliam : hoc animadvertunt oportet, qui pro ludo jocóque habent Miniſtros irridere & contumeliis laceſſere : Hoc etiam animadvertant, qui nullà legitimà vocatione muniti, audent tamen Officii hujus munera obire, quæ eadem arrogantia eſt, ac ſi quis ex ſuopte ingenio Legati perſonam aſſumeret ; Apoſtolus de Sacerdotibus Legalibus qui tamen Evangelicis inferiores ſunt loquens, *Neque ſibi ipſi quiſquam* (inquit) *ſumit hunc honorem ſed qui vocatur à Deo ſicut Aaron*, *Heb.* 5. 4. Quis itaque non vocatus hunc ſibi honorem aſſumere audebit? Nec ſufficit huic arrogantiæ internam ſpiritûs vocationem prætendere ;cùm enim Deus ordinem virorum in Eccleſiâ ſuà inſtituit,qui alios ſacris initiare debent, quiſquis munus Sacerdotale hàc Autoritate non vocatus invadit, inſtitutioni divinæ obſiſtit, & *furibus & latronibus* (ut verbis utar Servatoris) adnumerandus eſt, *qui per oſtium non ingrediuntur*, *Jo.* 10. Adde quòd qui internam hanc vocationem inſolentiùs ſibi arrogant, alio plerumque ſpiritu quàm divino vocantur, quod

nujus experientia evincit; doctrinas enim effutiunt, cum Verbo Divino veræ doctriamento & regulâ, rectâ fronte pugnant: r ſeductores iſtos & Pſeudoprophetas, à quiere toties in Epiſtolis Apoſtolicis admoneenſere debemus; horum fautores & ſectacatum participant. *Jeroboamo* tanquam acatum in hiſtoriâ ſacrâ imputatur, quod tes ex infimâ plebe conſecravit, *i. e.* ex iis tione divinâ nullum ad Sacerdotium jus ha-; quiſquis autem concionatoribus hiſce non uſcultat, in hoc ipſum crimen incidit; niſi ditores animos his darent, in inſtituto non nt; qui igitur eos hoc modo animant & int, magno ſe reatu implicant, nimirum s Paſtores aſpernandi & falſos iſtos Apoſtopponendi: huic peccato hæc ætas heu! dita eſt; utinam Deus ex immensâ miſerios tempeſtivè expergefaciat, amentiæ con-& obicem ponat inundanti hinc indies im-confuſioni.

rtiò, Victum, ſeu vitæ neceſſalia, de quo quoniam in priore jus libri dictum eſt, nihil hîc re- *Victum.*

uartò, obedientiam: *Obedi-*it Apoſtolus, *ductoribus ve-obſecundate, excubant enim nimabus veſtris*, *Heb.* 13. 17. Hæc obedi- *Obedientiam.* in rebus ſpiritualibus præſtanda eſt: *i. e.* s omnibus, quæ illi ex verbo divino petita, præcepta oſtendent, nos diligenter parere moresnon hoc eos exigere ſed Deum; ſeillud Chriſti, *Qui vos audit, me audit*, *Lu. Nec refert ſive hoc* publicis in concionibus, *tis monitis* nos doceant, in utriſque enim

 modo

modò à regulâ, *i. e.* verbo divino non recedant, *Angeli Jehovæ exercituum ſunt*, *Mal.* 2. 7. Nos ad hanc obedientiam hortatur Apoſtolus duobus argumentis, uno ex natura Miniſterii, altero ex utilitate noſtra deſumpto; *Excubant*, inquit, *pro animabus veſtris, tanquam rationem reddituri; ut cum gaudio hoc faciant & non ſuſpirantes*: Populi eſt obedientiâ ſuâ efficere, ut Paſtores ſui reddant rationem animarum ſuarum cum gaudio: curarum ſuarum & vigiliarum ingratam mercedem rependitis ſi infælici eos ſucceſſu contriſtatis. At ſecundo populi etiam hoc plurimum intereſt: illi fateor Paſtoribus moleſtiam exhibeant, irritos reddendo eorum labores ſuâ inobedientiâ, at parum hinc ipſi fructus percipient; *Hoc* (inquit Apoſtolus, *Heb.* 13. 17.) *eſt vobis inutile.* Vos tandem peccatum hoc luetis; amittitis enim præclara iſta munera quæ tanquam obedientiæ præmia proponuntur: nihil autem lucri facitis, niſi pro lucro habetis & ſcelus & ſupplicium augere: hoc eſt quod *Phariſæis* dixit Servator noſter, *ſi non veniſſem & locutus eſſem eis, peccatum non haberent*, *Jo.* 15. 23. *i. e.* præ eo in quod poſtea incurrebant: pari ritu & illi innocentiores habendi qui Evangelium non audiverunt, quàm qui auditum oppugnârunt. Quòd autem ad pœnas attinet, quod Chriſtus iis quibus Evangelium prædicaverat, denuntiavit, nempe *Tyro & Sidoni* (civitatibus Ethnicis) *tolerabiliorem fore conditionem in die judicii quam ſuam*, hoc idem proculdubiò de nobiſmetipſis affirmare poſſumus.

Preces. 11. Denique, Preces ſeu Interceſſiones pro iis; quod Sanctus *Paulus* à ſpiritualibus ſuis filiis ubique exigit: Sic *Eph.* 6. 18, 19. poſtquam pro ſanctis omnibus juſſerat intercedere, addit, *& pro me, ut mihi detur ſermo ad apertionem oris mei cum libertate, ut notum faciam myſte-*

vangelii: & ſic etiam *Col.* 4. 3. Quod hodie officium ſpiritualibus noſtris patribus debe-ea iis divini ſpiritûs auxilia impetremus, qui-juti tam ſacrâ vocatione optimè fungantur. am hoc in loco paſtorum erga populum offi idem ratione quâ ſuprà ductus Magiſtratûs officium omiſi.

Tertium genus parentum turales, *patres carnis no-* t eos Apoſtolus appellat, 2. 9. quibus varia officia de-ut primò Honorem & Re-am; nos erga eos ſummâ imi demiſſione & omni obſervantiâ geramus t, nec licet ſub quovis prætextu erroris aut tatis in iis, eos irridere aut contemnere, ſive terno aliquo indicio notum faciamus, ſive celemus: ſi quâ revera labe aut defectu de-itur, noſtri eſt hæc tegere & celare; ut *Shem* *et* qui nuditatem patris quam evulgavit & meruit exſecrationibus devotus *Cham*, texe-*Gen.* 9. 13. idque eo modo quod nec ipſi eam antur; quantum in nobis eſt, oculos à nudi-arentum quæ nos de iis contemptim ſentire avertere oportet: quantum huic adverſantur plurium liberorum qui non tantùm irrident palant parentum defectus, ſed eos etiam iis unt quorum reverâ expertes ſunt? ea eſt ple-ne juvenum arrogantia & temeritas quòd con-monitis ſeniorum ſe ſubjicere gravantur, ide-eos proteſent, monita iſta deſipientum ſenum menta haberi volunt, quæ reverà ſobrietatis & ientiæ fructus ſunt: hos oportet *Solomonis* hortari, *Prov.* 23. 22. *Auſculta patri tuo qui te, nec contemnas, quum ſenuerit, matrem tuam*: ui alii textus ſunt in iſto libro huc facien-

Officia Parentibus naturalibus debita.

Reverentia.

res qui oſtendunt hominum Sapientiſſimum neceſſarium duxiſſe, ut liberi parentum conſiliis auſcultarent; at noſtri ſæculi juvenes ſapientiæ nomen contrariâ prorſus ratione affectant, ſeque ingenioſos & acres haberi volunt, quoniam eò uſque promoverunt, ut conſilia contemnant, ipſáſque parentum perſonas irrideant; tales ſi monitis parere nolunt, ſaltem minarum Sapientis reminiſcantur, *Prov.* 30. 17. *Oculum qui ſubſannat patrem aut ſpernit obedientiam matris, hunc effodient corvi vallis, aut comedent eum juvenes aquilæ.*

Amor. 13. Secundum officium quod eis debemus, amor eſt: eos verò amore complecti decet, qui efficiet, ut iis fauſta omnia precemur, & ab iis inquietandis aut contriſtandis abhorreamus. Hoc communis gratitudo poſtulat, ſi recordemur eos nos non tantùm generâſſe, ſed etiam poſtea ſuſtentâſſe & aluiſſe: & quidem qui curas & metus quibus parentes in liberis educandis agitantur perpendet, hæc omnia liberorum amore non niſi modicè compenſari arbitrabitur. Amorem hunc variis modis exprimere decet, primò moribus & conversatione benevolentiam teſtando, nos gerentes non tantùm cum reverentiâ & honore, ſed etiam cum animi propenſione & affectu, ea prompto & alacri animo egentes quæ eis pergrata & jucunda novimus, eáque omnia vitantes quæ eos contriſtatura & afflictura ſunt. Secundò amor hic ſignificandus intercedendo pro illis: tot tantiſque parentes cumulârunt liberos ſuos beneficiis, ut hi ex ſe ipſis ſolvendo non ſint, implorare igitur divinum Auxilium oportet, Deúmque orare ut beneficia parentum ſuorum compenſare dignetur benedictionum ſuarum cumulo. Qui digitur de iſtis liberis ſtatuendum eſt qui tantum abeſt ut Cœlorum benedictiones implorent in parentes, ut inferant

rimentur ut exſecrationes inveniant, diriſque atrociſſimis parentes ſuos inſectantur: quæ res adeò nefanda eſt, ut ab hâc aliquem argumentis dehortari ſupervacaneum videatur; facilè enim adduci poſſem ut crederem neminem tam profligatis eſſe moribus ut tantum ſcelus auderet, niſi me moveret Dei qui corda ſcrutatur autoritas; hic tales dari poſſe cenſuit, ideóque iis ſuppliciorum graviſſimum conſtituit, *Qui maledicit patri ſuo, aut matri ſuæ, omnino morte plectitor*, *Exo.* 21. 17. Et proh dolor! experientia non tantùm poſſibile, ſed etiam frequens eſſe ſcelus hoc, exſecrationes palam eloquendi teſtatur; quàm vereor tamen nè ſcelus aliud hoc frequentius ſit, nempe imprecationes intra animum concipiendi, quanquam aut metus aut pudor linguam coerceat ne foras erumpant: quot ſunt liberi qui vel præ impatientiâ regiminis paterni, vel præ cupiditate patrimonii, mortem parentibus ſuis exoptant? Quod qui facit reminiſci oportet, quòd qualemcunque licèt publici obſequii præ ſe ſpeciem ferat, eſſe tamen Deum qui arcanos animi motus animadvertit, à quo pro ſcelerato iſto qui parentibus ſuis maledicit habetur: poſtea etiam reminiſci oportet Deo competere non tantùm videndi ſed etiam puniendi poteſtatem, ideóque non eſſe improbabile, quin ſententiam quam in hoc ſcelus tulit ipſe exſequatur, & ſceleratum morte plectat; & qui parentibus ſuis mortem optârunt, ipſi immaturam mortem obeant: Quintum præceptum *dierum prolongationem parentes honorantibus* præmium pollicetur, cui optimè conſonat ut vitium huic oppoſitum morte immaturâ plectatur; nec res ulla eſt officio iſti directè magis oppoſita, quàm hoc de quo jam loquimur ſcelus liberorum maledicere parentibus.

14. Tertium officium parentibus no- *Obedientia*
s *debitum eſt Obedientia*, quæ non

tan

cepta eorum præceptis Dei repugnan
officium quod Deo, ei quod parentibus
ponendum eſt: ſi quis itaque paren
pietatis devenerit, ut filio ſuo præc
mentiri, aut nefas aliquod perpetrare
officio non recedit parentis imperium
imo detrectet neceſſe eſt niſi velit ſa
officium & ſuperius, nimirum quod I
leſti debet, violare. Cùm autem res e
data patris conficere filius recuſet, eâ
deſtia & reverentia utatur, quæ facil
ſcientiâ non contumaciâ ductum ob
gâſſe. In rebus autem omnibus licitis,
quid præcipitur aut bonum, aut ſalten
nihil in ſe continens officio noſtro e
pugnans, hîc filius parentis præcepto p
ſive præceptum ſit de re gravi aut levi
faciant ubique hoc officium liberi, ſa
rentes enim plerique filios ſuos in o

os ſuos hodie uterentur parentes, ſe ſta-
ficerent.

ter omnes inobedientiæ us eſt qui pejus audit s parentibus matrimoni- ere. Liberi ſunt eò uſque ſſeſſio parentum, ut ne- que furti cujuſdam reatu, ſe aliis donare, os jus habent non conſentientibus: ideó- e, votum quo ſe virga aliqua obligavit habebatur, ſi id parens infringi voluit, . Jus parentum (ut videtur) ſatis erat ad & irritam faciendam obligationem voti, votis iſtis nuncupandis, quibus jus hoc etrahere nos hæc conſideratio debet.

Præcipuè in nuptiis contrahendis.

rtum erga Parentes offi- in egeſtate qualicunque ſive & ægritudine corporis, ſive te intellectûs, ſive in pauper- nilitate conditionis laboran- m ferre & miniſtrare: horum aliquo af- entibus ſubvenire filios pro facultatibus Quod ad duo priora attinet, ſcilicet infir- orporis & ingenii deficientiam; nemo du- his laborantibus parentibus ſubvenire li- officii ſit, qui conſiderabit parentes olim munus liberis ſuis præſtitiſſe; deerant vi- ſe ſuffulcirent liberi; deerat qui ſe re- dentia; harum vicem ſupplebant paren- ue gratitudo poſtulat, ut liberi parentibus morbo, aut alio aliquo accidente fatiſcen- eadem officia invicem præſtent. Quod ad em ſublevandam attinet, ratio eadem cc- tiam parentibus ſuccurramus; æquum e- *eos alamus, qui nos olim aluerunt:* præ- *tus ipſe docet,* hoc etiam ſub Præcepto,

Egeſtatibus ſuis miniſtrando.

pe-

textu citato oſtenditur ; imò ejuſmodi
à cujus vinculo, nullo prætextu poſſ
aut liberari: quânam igitur ſe ration
defendent, qui exceſſu & luxu ſuo, *i. e*
catis ſuis carere nolunt, ut eorum qui
debent neceſſitatibus ſubveniant?
(quod pejus audit) aliqui, quos ſuperbiâ
det parentes ſi pauperes, pro ſuis agnoſc
accidit, quòd dignitate & opibus aucti fi
ſuos humili ſtatu poſitos reſpicere dedi
probrium ſibi fieri ducentes ſi nataliu
hâc parentum agnitione palam fieret: ad
ri parenti officiat proſperitas filii: ſup
& indolem ab humanitate prorſus alien
bitandum eſt quin Deus acerrimâ vind
Si enim *Solomon* de ſuperbiâ ſolâ obſ
ante confractionem ſuperbia, & ante la
ſpiritus, Prov. 16. 18. majori ſanè cum
pronuntiemus de ſuperbiâ cum inhum

enim gratitudo fortiùs excitet animos
it parentis amantiſſimi affectus mutuis
enſent; non tamen hoc ſolo, imò nec
iùm fundamento nititur officium no-
mandato Dei nititur, qui præcepit
arentes coleremus. Quanquam igitur
am humanam eò uſq; exueret, ut ni-
faceret, quo ſibi filii animam devinciret,
ı vix fingi poteſt) præcepti tamen Di-
ligatio irrita non ſit, cujus conſcientiâ,
non gratitudine devinctos officium hoc
os æquum eſt.

à Liberis Parenti-
, ſic etiam officia
iæ Parentes Liberis
per totum ætatis
, & in quovis vitæ ſtatu.

Officium Parentum erga Liberos ſuos.

Liberos nutriendi &
cura Parentibus in-
d ab ipſo ortu incipit

Eos nutrire.

è officium parentis, donec liberi ſibi pro-
ant: officium hoc ipſa natura docet, feræ
n curæ & benevolentiæ teſtantur in prole
là, quod non minima parentum exprobra-
huic officio naturæ tam conſono deſunt.
iæſtionem iſtam diſcutere, An Mater
imum infanti nutrimentum præbere
lo, quoniam aliquid univerſaliter verum
e impoſſibile eſt, cùm plurimæ dari poſ-
ſtantiæ, quæ rei naturam mutent, nec
iceat matri, ſed etiam ut ipſa debeat in-
lactare, efficiant. Hòc tantùm affirmare
d niſi ægritudo, infirmitas aut tale quid
imum fuerit, ut mater ipſa hoc officium
lurima enim hinc infanti commoda ob-
æ eò uſque conſiderare probam matrem
de-

decebit, ut præ deſidiâ ſuâ, aut f
aliquâ ratione hæc non contemn
tionem defendere hæc nequeunt,
illicita.

Ad Baptiſmum afferre. At præter prima
corpus ſpectantem
mam ſpectans, qu
ſuſcipi debet, *i. e.*
tum Baptiſmi afferantur, quò ju
pretioſa iſta beneficia, quæ in Sac
feruntur: officium hoc procraſtina
licet; rationi enim conſentaneum
labem in miſerum infantem tradu
eluendam omnem operam & in
conferant. Præterea vita tam te
aliud quàm flatus eſt, qui mome
quanquam de miſericordiâ divinâ
ſeratione dignos deſperandum non
non vacant parentes, quorum. n
Baptiſmo deſtituuntur.

Educare. 19. Secundò Parentun
educandorum curam ſu
eſt ut *Solomon* loquitur.
re in viâ quâ incedere oportet, Pro
primùm igitur Liberi rationis pa
ſtruendi ſunt, primò iis in rebus q
ternam ſalutem ſpectant paulatim
di ſunt quæ Deus eis præcepit ag
quàm præclara prœmia officio ſuo
os præparavit, & acerba æternáque
officii neglectum aut tranſgreſſione
teneris mentibus quàm primum fier
debent, quæ (tanquam teſtæ recent
ſervabunt, quo primùm imbuuntur.
tur refert, ut parentes curent, eo
primùm Virtute & Religione imbu

eſt præſto adeſſe Diabolum, ut eos princi-
ſitis imbuat; in hoc ille totis viribus in-
ut vitia & impietatem illis inſtillet ab ip-
abulis; cûmque major ad malum quàm bo-
openſio naturâ nobis inſita ſit, induſtria &
ia opus eſt, ut conatus animarum hoſtis fru-
, quod aliâ ratione effici nequit, niſi eorum
is bona principia inſerendo, nempe amorem
& odium vitii; ut tentatione impetum in
ntes paratos & armatos inveniant: hoc ſanè
s imprimis à parentibus curandum, hujuſq;
manis ſævitia cenſendæ eſt. Parentes iſtos
inhumanos habemus, qui necem propriis fi-
runt: heu! tamen mera hoc eſt clementia &
eratio, ſi conferatur cum neglectu educati-
berorum, hic enim animas eorum perdit,
ue eos in æternum miſeros. Et eſt quidam
pene multitudo ſævorum iſtiuſmodi paren-
ui Liberos ſuos Dæmoni poſſidendos relin-
eò quod in viis Dei eos inſtitui non curant:
mma juvenum ubique inſcitia, morumque
s audacia, ſatis teſtantur pauciſſimos eſſe pa-
qui hoc officio diligenter funguntur; libera
eorum qui ſe Chriſtianos appellant, non mi-
i Chriſtique ignari ſunt, quàm *Paganorum*;
autem qui hoc officium deſerunt, ſe non tan-
iberos ſuos graviſſimâ calamitate, ſed etiam
horrendo reatu onerare. Quod enim dixit
ſpeculatori dormitanti, *Eze.* 3. 18. *Si qua*
negligentiâ *ejus pereat, animam hanc Deus*
turus eſt à manu ſua; eadem ſanè ſententia
entes omnes negligentes pronuntiabitur, his
à Deo mandatum eſt munus ſpeculatoris in
s ſuos. Pars altera educationis in hoc conſiſtit
artem aliquam inſtituantur, quò honeſtâ ali-
ocatione occupati, laqueum iſtum Diaboli

Sci-

ſcilicet ignaviam evitent; & cùm adoleverint Reipublicæ prodeſſe, & victum ſibi honeſtè parare poſſint.

Media Liberos educandi.

20. Plurima ſunt media quæ gravi huic officio, educationi liberorum, inſerviant; veluti primò Incitamenta, ſeu prœmia: Secundò Supplicia. Primò, res prœmiis & illecebris tentanda eſt; conandum eſt ut Liberorum animos officio ſuo conciliemus, prœmiis & invitamentis propoſitis; & benè agentibus laudis & remunerationis ſtimulos ſubdere oportet, ut perſeverent: peſſimâ methodo inſiſtunt parentes, qui non niſi torvo & auſtero vultu Liberos ſuos intueri ſe debere arbitrantur; hoc id eſt de quo Parentes præmonuiſſe Sanctus *Paulus* videtur, cùm vetat *Patres irritare filios ſuos*, *Col.* 3. 21. At non irritari nequeunt, ſi benè agentes perinde ac malè, duriùs ac immitiùs tractes: cujus hoc fore effectum Sanctus *Paulus* eodem verſu prædixit, ſcilicet ut animo deſpondeant & langueant, nec in virtute perſtent, cùm parentis Laude & Remuneratione careant. Medium alterum eſt caſtigatio, quæ tempeſtivè adhibetur cum prius medium fruſtra tentatum eſt, cùm mitiora media, perſuaſiones, & prœmia, nil valent, acerbioribus mediis opus eſt: Verbis primò rem aggredere, nolo conviciis & opprobriis, ſed ſobriâ at acri objurgatione: qua ſi nihil proficias, ad verbera progrediendum eſt: in hoc caſu enim ut *Solomon* obſervavit, *Prov.* 13. 24 *Qui cohibet virgam ſuam, odit filium ſuum*: Sæva hæc indulgentia eſt, quæ dum plagis abſtinet, filium calamitatibus iſtis, quibus plerunque opprimitur filius ſibi relictus, exponit. At Caſtigatio hæc eà methodo adhibenda eſt, quâ probabiliter effectum optatum ſortiatur: veluti primò, tempeſtivè adhibenda eſt, permittendum non eſt ut vitio tamdiu

ſcant, donec habitum & contumaciam etiam raxerint: ingens hic eſt parentum aliquorum r quod liberos ſuos arbitrio ſuo relinquunt ad tiriendum, furandum, nullâ adhibitâ correpe;imò forſan liberorum ſuorum aſtutiam & dex:atem intuentes oblectantur,parùm referre arbiites quid parvuli faciant: heu!tamen vitium inte radicem agit, eámque aliquando tam profun1,ut nec verbis nec verberibus extirpari queat.Sedò caſtigationi moderatio adhibenda eſt ; nec pæ naturam excedat, nec infantis vires. Tertiò tigandus non eſt à parente irato filius, periculum m eſt nè & moderatione & ſucceſſu careat irati tigatio: puer enim arbitrabitur ideo ſe caſtigari, n quoniam crimen ipſe admiſit, ſed quoniam pa iraſcitur ; parentem itaque potiùs quàm ſeipſum lpabit ; cùm è contra curandum ſit, ut caſtigati eri non tantùm plagarum dolorem ſentiant,ſed & orem ſuum agnoſcant, ſine quo emendari reverà queunt.

Parentum eſt liberorum etiam adultorum animabus invigilare.

1. Tertiò cùm liberi adoleint, & ætatem cui educatio pria eſt exceſſerint, reſtant uc alia officia à parentibus genda: veluti reſpectu aniium iis invigilare ; & obſer: an vitam ad iſta præcepta quibus imbuebantur a, conforment ; & conſequenter eos prout res git hortari, animare, corripere.

Eorum ſuſtentationi proſpicere.

2. Sic etiam reſpectu ſtatûs erni, parentum eſt curare ut liquod vitæ inſtitutum, quo eſſaria parentur, ſe applicent. arentem Deus divitiis auxit, illius eſt liberis dibuere pro divitiarum ſuarum menſura : ſemper *noris, quòd cùm illius* opera in mundum producti

rentibus hàc in re uſitatiſſimus: bonorur
tionem aliquam uſque ad mortem ſuam
divitiarum forſan magnos acervos in id te
gerunt, eis interim non ſuppeditantes, ur
vivant. Varia ſunt quæ hunc errorem coı
mala: primò filii erga parentem ſuum aı
minuit, imò eò uſque aliquando extingui
tem illi filius optet: quod quanquam ta
ſcelus in filio ſit; ut nullâ tentatione eı
defendi poſſit; magnum tamen in pare
eſt, quod hujuſmodi liberis tentatione
Secundò cogit aliquando liberos, verſu
bus, iiſque aliquando minùs honeſtis, ı
bus ſuis ſubſidia quærere: hoc ut vereor
hujus effectum eſt; parentis tenacitas ne
affert aliquando liberis malis artibus u
bus poſtea, ceſſante licèt occaſione,
nunquam poſſunt; cavendum eſt igitur
nè his periculis liberos ſuos exponant. P

hoc adeò omnibus in promptu eſt obſer-
t opus non ſit hujus rei veritatem argu-
confirmare: utinam non minus generalis
ujus rei ſeria conſideratio, quàm obſervatio;
nim non eſſet cur fraude & malis artibus ute-
parentes, ut liberis proſpicerent; non eſt hoc
ſpicere, ſed eos iis bonis ſpoliare quæ iis juſtè
relinquunt, nummulo quovis malè parto ma-
ionem in id quod jure poſſidetur attrahente;
nti ad inſtar de quo paululum totam maſſam
itat: ſatis igitur habeant parentes, ea liberis
æ Deo favente, juſtè parare poſſunt, bona re-
re; perſuaſi quantulacunque hæc ſint, liberis
profutura eſſe, quàm divitiarum acervos malè
; ſecundùm illud *Solomonis*, *Prov.* 16.8. *Me-
parum cum juſtitiâ, quàm ampliſſimus proven-
n injuriâ.*

Quartum Officium quod filio debet eſt bonum exemplum: ... fficit ei virtutis & pietatis regu- ... ſcribere, niſi ipſe etiam praxi mplum optimum præbeat. Patet exempla movere quàm præcepta; præcipuè ſi eorum os reverentià colimus, aut quibuſcum aſſiduò ur; quæ duo plerunque in parente concur- hoc igitur diligenter agant parentes, ut ſic ſe ſpectu liberorum gerant, quò exemplo ſuo eorum virtuti concilient: heu tamen! quàm orſus abjecit hoc ſæculum hanc curam? adeò orum operâ ſæpius quàm parentum corrum- hodie liberi: nec aliter evenire poteſt; cùm itiis ſuis adeo indulgeant homines, ſperandum ,quin hoc filii dum obſervant, etiam imiten- ui patrem inebriatum intueatur filius, jure *hoc non minus ſibi* quàm patri licere; idem- *ntiet qui jurantem* animadvertet, aut vitia

Exemplum præbere.

quibus ille ipſe indulget caſtigante: n
igitur eſt eum ſic emendari poſſe. Hinc c
ſima parentibus vitam Chriſtianè inſti
gatio, cùm aliter non tantùm ſuas, ſed
etiam animas exponant, & in Gehenna
reditario jure poſſidendam eos præcipit

Iis benedieere.

24. Quintum parent
eſt filiis benedicere: q
ratione facere poſſunt: I
bus, quibus quotidianis quidem & arden
vinæ protectioni & benedictioni, & reſp
temporalium & ſpiritualium, commenda
Secundo ſanctitate ſuà; ii eſſe debent,
benedictio in poſteros derivetur: hoc ſ
ſacris literis promittitur, fore ut *bened*
eorum: ſic in Præcepto decimo Deus p
præſtiturum miſericordiam milleſimis à
diligunt eum & obſervant mandata ſua: (
vatu dignum eſt in *Judæis*, quos quan

n amore,ſi verà proſperitatis eorum cupidine itur, ſic vivant oportet, ut pietate ſuâ beneem in poſteros ſuos tranſmittant.

Sextò, videant parentes ne iniquis tis liberos ſuos opprimant, tant juriſdictionem ſuam oſtentent; teſtatem ſuam in liberos æquitate leratione attemperent, in re quâlibet moliberorum veram utilitatem conſiderantes, quid huic adverſum præcipientes: hujus requanquam frequens uſus ſit, nullibi tamen quàm in liberis ſuis matrimonio locandis: re ſæpe evenit ut probi aliàs parentes culint; cùm ut divitibus eos conjungant, maium etiam invito & reluctanti animo conſæpe cogunt; immanis hæc tyrannis eſt, linalorum ingenti multitudini exponens, quæ pibus reſarciri, vel compenſari poſſunt. Duo quæ potiſſimùm reſpicere parentes decet, in nonio filiarum: Primò quomodo vitam Chria agant, in quem finem, conjux pius & proligendus eſt: ſecundo, quomodo hîc vitam jucundam & tranquillam; in quem finem iam modicas, immenſas ſane opes iis conquious non eſt; nec igitur nimiâ harum cupidine parentes decet: ad felicitatem ſtatûs conjugal magis confert, quàm reciproca conjugum ia, & mutua ſui invicem approbatio, ſine quâ eſt ſtatus vitæ infœlicior; non licet igitur inberos in matrimonium cogere. Diſſerui jam nâ ſpecie Relationum, nempe parentum.

Dura non præcipere.

Sect. 1. SEcunda ſp
Officia erga Fratres. Fratrum
autem du
Naturali
poſterior, ſenſu largo, totum genus
prehendit, omnes ejuſdem naturæ pa
ternitatem hoc ſenſu acceptam co
cùm de officiis generalibus, ad omne
dem naturæ participatione conjunct
jamdudum diſſeruerim: hîc tantùm
fraternitate agam quâ ad ſe invic
ejuſdem parentis filii: horum offici
dum & affectuum unione conjung
natura, innuit, ſubſtantiam enim
quâdam peculiari participant, ideoc
nevolentiâ & amicitiâ ſe invicem co
hinc *Abrahamus concluſit, non debe*

es facilè miniſtrabit; præterea originis
s ad lites, & (ſi quis alteri in re aliquâ præ-
) ad invidiam proniores efficiet; ſic fratres
pho invidebant, quoniam plùs cæteris erat
a apud patrem: ſic *Rachel Lea* quoniam
a erat: Ut igitur præcludantur ejuſmodi
nes, ingenti & vero amore fratrum & ſoro-
iſque imbuatur, eos tanquam partes ſui æſti-
ec ad contentionem, nec ad invidiam prop-
minentiam aliquam proclivis erit; nec enim
qua corporis alteri adverſatur, ſed ſui invi-
modum promovere conantur ejuſdem cor-
embra.

Fraternitas ſpiritualis.

nda ſpecies fraternitatis, ſpi-
eſt, & eos omnes qui fidei com-
conjunguntur, complectitur:
in Baptiſmo fit cuilibet Bap-
ater; qui itaque filiorum relationem erga
matrem induunt, fratrum etiam erga ſeip-
nt neceſſe eſt. Hujuſmodi fratres magnâ
ntiâ & amicitiâ complecti decet, Religionis
rituale vinculum arctiùs corda noſtra con-
& unire debet: hæc illa fraternitas eſt *quam*
tus *Petrus diligere hortatur*, 1 *Pet.* 2. 17. &
cia omnia bona præſtare jubemur, *Gal.* 6.
*efici eſte erga omnes, maximè verò erga do-
fidei*: hos præ omnibus teneriori affectu
debemus. Chriſtus nobis dicit, quod *Qui-
otum dederit alicui poculum frigidæ, nomine
, non perdiderit mercedem ſuam, Matt.* 10. 42.
rto ſtatuamus peculiarem hunc amorem
norum quà Chriſtianorum, Chriſto ac-
num eſſe.

Communionem ſervare cum hujuſmodi fratribus.

ia ſunt officia his etiam
s *præſtanda*; quorum u-
ue potiſſimum eſt, ut

communionem cum iis ſervemus, idque primò in Doctrinâ: conſtanter perſeverandum eſt in fide & profeſſione veritatum iſtarum neceſſariarum, quibus dignoſcamur eſſe ſectatores & Diſcipuli Chriſti; hæc fides iſta eſt de qua loquitur Sanctus *Judas*, *Quæ ſemel tradita eſt Sanctis*, *Jud.* 3. qua retenta perſeveramus in communione fraternitatis hujus, reſpectu profeſſionis, quod conſtanter faciendum, quibuſcunque procellis & perſecutionibus propter profeſſionem hanc motis; juxta hortationem Apoſtoli, *Heb.* 10. 23. *Retineamus profeſſionem ſpei non vacillantem.* Secundò, Communio etiam cum illis (prout opportunum erit) ſervanda eſt in omnibus officiis Sanctis: cœtus Sanctorum diligenter frequentare debemus, hoc enim profeſſionis noſtræ inſigne eſt; qui itaq; voluntario ſe ab his ſubducunt ſuſpicioni locum dant, quòd fidei etiam communioni renuntiaturi ſunt: has partes Communioni ſtrictè obſervabant primi Chriſtiani, ut patet *Act.* 2. 42. *Perdurabant autem in doctrina Apoſtolorum & communicatione, & fractione panis, & precib*[illegible] Perdurabant idque immoti, à communione nu[illegible] perſecutionibus deterriti; quanquam id temp[illegible] graſſante perſecutione ſæviſſimâ quævis hujus [illegible] tiâ patiebantur, quo docemur nos ab hoc off[illegible] periculo id concomitante, non abſolvi.

Eorum infirmitates tolerare.

5. Secundò fratrum Chriſtiano[illegible] infirmitates tolerare oportet, [illegible] conſilium Sancti *Pauli*, *Rom.* 15. 1. [illegible]*bemus autem nos qui firmi ſumus*, [illegible] *mitates imbecillorum portare*: [illegible] veritates omnes Chriſtianas neceſſarias retiner[illegible] errore tamen aliquo verſetur, hujus propterea [illegible] munionem derelinquere, aut perſonam conten[illegible] non licet; quod docet Sanctus Paulus Rom. 1[illegible] fratrem quendam infirmum, ſcrupulum ſin[illegible]

bis moventem, jubet à firmioribus, *i. e.* meliùs uctis, eumque ideo in errore verſari diſcernen-, recipi nihilominùs & non contemni, & ex al- parte vetat infirmum judicare firmiores. Feren- unt opinionum in rebus levioribus diſſidia, nec pterea charitas fraterna minuenda.

Tertiò, Fratrem lapſum erigere viribus nitendum eſt, *i. e.* in catum prolapſum ad pœniten- n revocare: ſic jubet Sanctus *Paulus Galatas*, *præoccupatum in aliquâ offenſâ reconcinnarent, ſiderans unuſquiſque ſemetipſum nè & ipſe ten- etur. Gal.* 6. 1. Lapſum tanquam perditum ha- re, aut curam ejus tanquam deſperati abjicere, aut eum innocentiæ noſtræ opinione elati inſultare, t ſuperbus *Pharisæus* in peccatorum *Publicanum*, *u.* 18. 12. non licet; ſed ei recuperando, ad pœ- tentiam revocando, cum manſuetudine ſtudere cet, memores noſtræ fragilitatis, quòd à lapſu non nus ſecuri. *Lapſos erigere.*

7. Quartò, Cum his fratribus compati, calamitatibus eorum tangi & affici de- mus, ſive illos ut communione conjun- os, ſive ſolos & ſejunctos hæ calamita- s invadant. Primò, ſi Communione conjunctos; hoc ſenſu conſiderati Eccleſiam conſtituunt, eam- e vel Univerſalem quæ ex omnibus ubique fide- us, vel particularem aliquam, quæ ex fidelibus nibus in gente iſta particulari conflatur: cala- tate igitur aliquâ quâ vel Eccleſia, univerſalis, aut rticularis, præcipuè ea cujus nos ipſi membra ſu- us, laborat, multùm commoveri nos & affici o- rtet: ejuſque proſperitate gaudere; ſchiſmata ejus deſolationes lugere & deflere, & quotidie, & ar- nter cum *Davide* precari, *Pſal.* 51. 18. Benefac *bonâ voluntate tuâ Sioni, ædifica muros* Hiero- ſolymæ; *Cum his compati.*

ſolymæ: idque præcipuè graſſante per
quiſquis autem hoc modo afflictione Ec
tangitur, non eſt pro vivo ejus membro
Ut enim in corpore naturali evenit,quòd
ctare totius valetudinem & indolentia
membrum cenſet, hoc idem & hîc eve
jampridem *Pſalmiſta* obſervavit, *ſervi*
affectu lapidum Sionis ducuntur, & co
ne in pulvere jacentis, Pſa. 102. 14. Quo
ſervi ejus affecti ſunt, nequeunt ruinas &
Eccleſiæ ſine ingenti dolore & luctu intu
dò, cum fratribus tanquam ſolitariis & à
ſejunctis acceptis, compati etiam decet
nos & quemlibet particularem Chriſtian
intercedit, ut utramque ejus fortunam
aut proſperam cum eo participare debe
Apoſtolus hortatur, *Ro.* 12. 14. *Gaudete*
dentibus, & flete cum flentibus, iterumqu
ſub ſimilitudine corporis naturalis ad off
hortatur, *ſive patitur unum membrum, co*
omnia membra: ſive honore afficitur unum
congratulantur omnia membra. Hos vari
effectibus ſpiritualibus his fratribus deben
amor eſt quem Chriſtus Diſcipulorum ſi
dicium & inſigne haberi voluit, *Joh.* 1
hoc omnes cognoſcent vos eſſe Diſcipulos me
ritatem habueritis alii in alios, ſi qui igitur
ritate hâc fraternâ deſtituti, videntur vell
renuntiare.

Uxoris Officia. 8. Tertia relationum ſpecies e
inter Conjuges intercedit: quæ
multò propinquior eſt, ut pate
31. *Derelinquet homo patrem ſuu*
trem, & agglutinabitur uxori ſuæ, & hi
caro una. Varia ſunt horum & recipro
Primò quod ad uxorem, illa Obedienti

Hoc jubet Apoſtolus, *Col.* 3.
xores ſubjicite vos propriis viris, venit in Domino. Subjici viris *Obedientia.*
t, at in Domino, *i. e.* in omnibus præceptis
, alioquin nil amplius his, quàm ſuperioribus
lebetur. Deo potius quàm homini obedien-
eſt. Nec uxori licet, ut morem gerat viro ſuo,
id Præcepto Divino repugnans committere:
autem viri Præceptum in rebus omnibus quæ
Præcepto Divino adverſantur. Damnanda ita-
xorum proterva contumacia, virorum præ-
a etiam licita cotemnentium, tantùm præ im-
ntià officii hujus Obedientiæ, quod tamen De-
illis exigit. Objici autem hic poteſt, an etiam
ceptis à prudentia prorſus aberrantibus, multiſ-
incommodis conjunctis, parendum ſit ab Uxo-
Reſpondeo, non eſſe inobedientiæ, ſed officii
ſi pacatè & manſuetè incommoda hæc exponat,
oque perſuadere conetur, mandatum revocare;
hoc prece & blanditiis impetrare nequit, nec in
ba mordacia erumpat, nec tandem imperium de-
ſtet, nihil enim inobedientiam præter præcepti
catum excuſare poteſt.

. Secundò Uxor Fidem marito ſervare
et: hæc autem duplex eſt, vel enim tho- *Fides.*
i ſpectat; ab alienis amplexibus ſe pu-
caſtámq; e ſervet uxor oportet, nec aurem
beat ulli, caſtitati ſuæ inſidianti; ſermones om-
huc tendentes non ſine horrore averſari decet:
quis fidem illius ſolicitaverit, hoc ei denuò faci-
i opportunitatem non præbere. Vel Secundò rem
iliarem: fidem etiam hic ſervet marito; hoc eſt
ei commiſſas eo modo adminiſtret, qui ad utili-
m mariti maximè conducat; nec fraude & dolo
in eós bona ſua uſus abſumat, quos ille neuti-
n probat,

10. Ter-

Amor. 10. Tertiò ei amorem debet, facilitatem, & amicitiam quanda converſatione ſuâ relucentem: e bus adjumento ſit & ſolatio oportet, quò r creationis ſuæ reſpondeat, qui erat *ut e auxilium commodum, Gen.* 2. 20. idque in ſtatu poſito, ſive proſperâ ſive adverſâ v ſive afflicta ſive læta fortunâ; quocunque (prout providentiæ viſum erit) poſito, ei ſubſidio eſſe uxor in quantum poteſt, d prorſus opponitur morum difficultas & contentiones omnes & jurgia; hæc enim ut oneri ſit, & peſti merito, non auxilio au ni: quòd ſi hoc modo erga quemcunque crimine non vacat, ut ſuprà demonſtratum tò minùs erga eum cui ſumma benevolenti ardentiſſimus debetur?

Mariti crimina uxorem ab hoc officio non obſolvunt. 11. Nec eſt quòd ſua proterviam, mariti erro injuriis excuſatam uxori nim hoc religio patitur dentia. Non Religio, pe nim indignitas non ab officio quod ei Deus præſtari abſolute p nec prudentia, quò enim pejor maritus ſi gis comitate & ſuavitate uxoris, quibus co nectatur animus ejus, opus eſt: hoc eſt ſæculi uxoribus conſuluit Sanctus *Petrus*, 1. *Uxores ſeſe ſubjiciant ſuis viris, ut eti non aſſentiuntur ſermoni, per uxorum co nem ſine ſermone lucrifiant*: Uxoris comm verſatio, plurimùm ut videtur potuit ad ab homines à Gentiliſmo ad Chriſtianiſmum: ſucceſſu hodie careret, ſi periculum facer fœminæ: ſaltem aliqualem in familiis pac ſervaret, cùm jam è contra mali impati

us adeò ubique pateant, ut vix locus
quo hujus exempla aliquot non reperias.
qui, ut jurgia & clamores protervæ fœ-
ent, compotationi ſe addixerunt, unde
upertas,& malorum ingens caterva? Ab
viro tentatione objicienda caveant uxo-
d autem incidat, cujus ut uxor virum ad-
mor conjugalis poſtulat, ei temperetur
monitio, ut ab amore non ira proficiſci

a ſunt etiam viri erga ux-
officia: quorum primùm
t erga uxorem ardens &
e plenus ſit vult S. *Pau-*
et ex duabus ſimilitudinibus quibus hunc
epingit, *Eph.* 5. unâ ab amore quo quis
m naturale, *Nemo*, inquit, *ſuam ipſius*
io habet, imò nutrit ac fovet eam: altera
ore quo Chriſtus Eccleſiam ſuam com-
qui priorem longè ſuperat, ductà; quos
anquam amoris quo vir fœminam ſuam
bet, normam & regulam proponit. Hoc
tatem omnem & morum difficultatem in
uxores excludit; eo ritu cum iis agendum
m ſui ipſorum partibus, eas tanquam cor-
nare decet; nec magis iis noxium aliquid
m facere,quàm carnem ſuam concidere &
: conſiderent viri iſti qui tyrannicè in ux-
antur, qui eas tanquam humanæ naturæ
vix tractant,an hoc ſit eas amare tanquam
a.

Vir uxori debet amorem.

ndum viri officium eſt, ut tho-
fide ſervet.HocDeus à viro non ſe-
b uxore exigit:& quanquam mun-
r *minùs damnare* violationem hujus offi-
uàm in uxore, juſto tamen coram judice

Fides.

Deo

cem ex una parte degravare videatur,
conſiderationibus civilibus & ſæcula
quàm peccati naturà oritur.

14. Tertium mariti

Alimentum uxorem alat, eique con
ſpiciat : in participatio
iſtorum quibus eum Deus donavit adm
nec res illi neceſſarias ex avaritià dene
men ſic bona ſua prodigè effundere, u
petat unde uxorem ſuſtentet : hoc
mariti officium eſt ; cùm enim ut dic
corporis ſui partem cenſere debet, æqu
minori curà ei quàm ſibi proſpiciat. N
ſic intelligi velim, ac ſi uxori hoc mo
opere omni, cùm res aliud exigat, in
raretur ; nec enim equum eſt, ut mari
& labore uxori otium & deſidia paren

15. Quartò, Maritum

Inſtitutio. rem ſi ignaram in rebus

Conjugum eſt orare, benedicti-igenas ſpirituales mplorare; & pro it ſibi invicem bo-irant; præcipuè ut ſuis invicem ani-iant, ad officium ſe invicem hortando ıb omni peccato dehortando, retra-vicem, benefacientibus ſive familiæ uibuſcunque, ad verorum conjugum erendo: hic unicè verus maximéque mor eſt: imò vix illi amare dicendi ıquam ſe vitæ genere implicari æter-puniendæ, cernunt, non tamen com-c ſuæ invicem ſaluti ſtudent. Si mari-rum amor ad hunc modum virtute & ıdaretur, vitam agerent in terris pla-hoc enim diſſidia & jurgia, familiæ & inferni præludia, prorſus tolleret. nè in ſtatu conjugali voluptatis eſt, niſi ſe, Religionis & virtutis officia præ-it & exprimit.

Oratione & auxilio ſibi invicem opitulare.

ıque igitur hunc vi-ɟredi ſtatuit, maturè :et, & ſibi talem in ligat cum qua ami-ſpiritualem colat ni-n reverà timentem: lſi fines quos matrimonium contrahen-nunt, aliqua enim divitiis, aliqui for-unt, nec alii in genere fines quàm fæ-undani pleroſque movent: qui autem ı decet finem in conjugio velit attendere, curare debet, ut conjugium melioribus *imirum Dei* gloriæ, animæque ſuæ ſa-*ndæ inſerviat*; ſaltem curare debet

Vertus in perſonâ connubio jungendâ potiſſimum ſpectanda.

ne.

illicitæ. lectu malæ, ſed etiam in
peccata actualia ſunt; cujuſ
ptiæ in quibus iſtæ ducuntur quæ priu
debantur: quo caſu certum eſt has
priùs promiſſo obligârunt jure deb
harum igitur aliquam ducere illo v
ſponſa eſt, nihil aliud eſt quàm uxore
cere, quod manifeſtum adulterium
Illicitæ etiam ſunt nuptiæ eorum, qui
propinquitatis, quibus conjugium à I
tur, ſe invicem contingunt: quos de
mus *cap.* 18. & 20. *Lev.* quiſquis aliq
gradus propinquitatis poſitam, ſive a
uxorem ſuam mortuam, quod perinde
hæc propinquitas, ducit, inceſtûs reus e
diu cum illicitâ iſtâ uxore cohabitat,
atu iſto horrendo manet. Hæc caut
fœminæ ducendæ varios malos effectus,
ſulta & illicita connubia ſequuntur,
Matrimonium igitur ut monet Eccleſ
quam ſanctum vitæ ſtatum intueri de
non licet inconſultè, temerè, aut laſciv

Proxima ordine ſequitur Relatio orum: quæ ſi rectè fundetur, intimæ *Amici.* unctionis, magnæque utilitatis eſt: at hilo ſæpiùs erratur quàm amicitiâ; eos vulgò cos cenſent homines, quorum familiaritate & uetudine utuntur: quanquam conjunctio iſta l aliud quàm conjuratio quædam ſit & conſceratio in peccato: hunc ebrius amicum vocat, quo npotatore gaudet; illum impoſtor & veterator, us ope fraudes peragit; illum ſuperbus, qui ei ulatur: & ſic in genere, vitiis quibuſcunque de i, eos amicos appellant, qui ad hoc operam ſuam fferunt. At mehercle procul hoc ab amicitiâ ab-, hoc modo amiciſſimus nobis Diabolus, qui ad juſmodi officia nunquam tardus aut averſus eſt. ic prorſus opponitur vera amicitia, quæ conctio quædam & confœderatio eſt, virtute non o fundata: verbo dicam, eo verus amicus amore cum complectitur, ut bono & utilitati ſuæ genter ſtudeat; fieri nequit ut qui ita erga ami- ſuum animetur, ei maximi mali autor ſit. erale igitur amici officium eſſe ſtatuendum eſt, nempe a- *Officia amicitiæ.* veræ utilitati non ſine fervo- odam operam dare oporteat: quod varia partiia complectitur.

. Ut primò Fidem, in omnibus ſibi ab o commiſſis, ſive hæc bona, ſive arcana *Fides.* qui fidem fallit amici, ab omnibus o- ibetur: cùm falſitatum & perfidiarum omnimma hæc ſit: & *propter perfida hæc vulnera s quilibet diſcedet*, inquit Sapiens, *Eccl.* 22.

Secundo, amico externa quâdam ltate *laboranti opitulari amiium eſt: conſilii inopi* conſilium *Auxilium.*

patris iram convertat, ut eam a *Dav*
fusè legendum eſt 1 *Sam.* 20.

22. Tertium idem
Admonitio. mum amicitiæ munus
inæ prodeſſe & opem
quibus poſſumus mediis, illius in vir
profectui couſulentes, amicum hort
do ad virtutem ; ardenter & vehem
vitio dehortando ; nec tantùm in ge
cularibus ejus egeſtatibus nos accor
cipuè apertâ & amicâ, quando aut
certo novimus, aut ſaltem non ſine
camur, etiam correptione. Peculiare
munus eſt, nemini niſi amico compete
quiſque ſuos adeò gravatim audit, u
corripientem æquo animo ferat niſi
priùs animum occupavit : imò hoc ta
amici proprium eſſe agnoſcitur, ut
hoc deſerat, peccantem ſecuritate pro

ni eos acutiùs, perſpiciunt,indicentur : quod ſi
faciat amicus,errorum multiplicationem præ-
: ; error autem quem amicus principio non
bit, tandem conſuetudine iuvaleſcens,remedio
e neſcit,admonitioni nulli expugnabilis : quam
e ſui defenſionem, coram Deo aut ſeipſo para-
e, qui ſilentio ſuo amicum malorum maximo
dit? De amico loquens Deus ipſe his verbis
:, *Amicus tuus qui tanquam anima tua eſt*,
. 13. 6. & ſanè amicos decet tanquam animas
as habere, nec minora eorum animabus affectu
igilantiâ proſpicere quàm noſtris ; omnes ita-
lecebet qui arctam amicitiam ineunt, in hunc
ris ſui articulum conſentire, nempe ut ſe in-
n corripiant & admoneant : unde hoc efficie-
tam ſolenne amicitiæ ejus munus, ut nemo
re abductus admonitionem ab animo aut à ſe a
o,aut ad reprehenſionem procliviori, profic iſc
tretur.

3. Quartò, variis hiſce amoris officiis
ces adjungendæ ; nec enim ſatis eſt o-
i iis ferre nos ipſos ; divinum auxilium
ocemus oportet, benedictiones Dei & tempora-
& ſpirituales in eos ſedulò implorantes.

Preces

4. Ultimò, Conſtantes ſimus opor-
n amicitiis colendis, nec animi in-
tantiâ & levitate abrepti, amicum
iiam jam diu ei conſuevimus faſtidire. Magna
eſt erga amicum injuſtitia, qui quò diutius ſe
geſſerit, eò cariùs æſtimandus eſt : nec minor
noſmetipſos inſania ; abjicimus enim vitæ hu-
e pretioſiſſimum theſaurum, contra quod viro-
ſapientiſſimus monuit, *Prov.* 27. 16. *Amicum*
, *& patris tui amicum nè deſeras.* Imò nec
itiæ diſſuendæ culpa quæque leviſſima ſufficiat:
a eſt humanis infirmitatibus venia ; nec dubi-

Conſtantia.

tandum eſt quin veniâ quam hodie ei concedis, cras tibi opus ſit, quà bonitatem tuam compenſet par eſt: nihil igitur ad Amicitiæ vinculum dirumpendum ſatis ſit, præter perfidiam & inſanabile vitium.

Servorum officia. *Obedientia.* 25. Relationum ultima Herorum & Servorum eſt, qui ſibi invicem officia debent: ſervi eſt primò juſſis omnibus licitis heri parere; hoc ab Apoſtolo diſertè jubetur *Eph.* 6. 6. *ſervi auſcultate Dominis, &c.* Nec invitos hanc & obmurmurantes, ſed promptos & alacres obedientiam præſtare decet; ut ibidem hortatur, *ver.* 7. *cum benevolentiâ ſervientes.* Ad quam quò ſint paratiores conſiderent, *Domino non hominibus ſe ſervire.* Deus ſervis præcepit, ut Dominis ſuis ſic ſervirent; Obedientia igitur iſta quæ Dominis ſuis, etiam Deo præſtatur; quod unum eos in ſervitio ſuo alacres efficere debet, moroſo licèt & indigno Domino ſerviant, præſertim ſi quod Apoſtolus addit, perpendant, *ſe operis ſui præmium à Domino reportaturos eſſe.*

Fidelitas. 26. Secundò, Fidelitatem etiam erga Dominum ſuum colat ſervus, quæ duplicis generis eſt; prior opponitur miniſterio hypocritico, quò diligentiæ præſente Domino ſpeciem præ ſe fert, abſente feriatur ſervus: poſterior furto & fraudi. Prior hujus officii pars in hoc conſiſtit ut ſervus fidelem operam hero ſuo præſtet, abſenti licèt, pœnaſque negligentiæ non intentanti, ſed omni tempore etiam cum deſidiam ſuam & errores hos latere poſſe putant: qua officii ſui conſcientiâ qui non ducitur, fidelis ſervus cenſendus non eſt; hypocriticum enim hoc miniſterium *ſimplicitati cordi* ab Apoſtolo opponitur, quam tamen a ſervis exigit, *Eph.* 6. 5. Secunda fidelitatis pars in juſtâ rerum à Domino fidei ſuæ commiſſarum

rum adminiſtratione conſiſtit, nec bona ſua negligenti profuſione(cujus rei iniquus diſpenſator, *Lu.* 16. accuſatur) diſſipando, nec ea in uſum ſuum inſcio Domino convertendo: hoc eſt *bona intervertere*, quod vetat Apoſtolus, *Tit.* 2. 10. nec aliud eſt quàm merum furtum. Hujus generis ſunt omnes iſtæ methodi, quibus ſibi lucrum ſervus, ex damno & detrimento Domini quærit: veluti cùm largitione corruptus, contractus Domino ſuo damnoſos agit: Imò perfidia hæc furto vulgari longè deterior eſt, quò enim major in aliquem fiducia reponitur, eò perfidiæ atrocius crimen eſt. Quod ad alteram perfidiæ ſpeciem attinet, nempe bonorum Domini diſſipationem, quanquam nihil inde ſibi lucrifaciant ſervi, non longe abit effectum ſi conſideres ab hâc; non minora enim Domino damna iſta quàm hæc afferre poſſit, quod ſi ita ſit, parùm refert an ſervi avaritiâ an negligentià Dominus expiletur. Nec minor ineſt diſſipationi huic violatio fidei, ſupponendum enim eſt Dominum res ſuas non minùs curæ, quàm fidelitati ſervi committere: parùm enim Domini intereſſet, ſi à fraude ſervi ſui ſecurum, aliorum eum fraudibus negligentiâ ſuâ ſervus exponeret. Qui itaquè utilitati & commodo heri diligenter non conſulit, non minùs fidem fallit, quàm qui ſuis commodis injuſtè ſtudet.

Patientia in correptione.

27. Tertium ſervi officium eſt, ut correptionem heri æquo animo ferat, *reſponſum non reddens*, prout hortatur Apoſtolus, *Tit.* 2. 9. *i. e.* audacia & proterva reſponſa, quibus ira heri magis accendatur (quod ſervis etiam meritò correptis uſu venit, quanquam Sanctus *Petrus* moneat ut æquè patiantur etiam immeritam objurgationem, etiam cùm *benefaciant & propterea patiuntur*, 1 *Pet.* 2. 20.) non reddens: nec tantùm correptionem æquè pati, ſed

etiam errorem propter quem corripiuntur en
re, ſervorum officii eſt, nec enim ſatis habere c
Dominis ſuis(obſervantiæ licèt ſummæ cum ſ
aurem præbuiſſe.

Diligentia. 28. Quartum ſervi officium ſi
gentia: Officii ſui muneribus c
ter invigilare debet, nec ſe oti
naviæ, nec compotationi, nec aleæ, nec vi
cunque addicat, quo à negotiis Domini av
hæc ſunt ſervorum neceſſaria prorſus officia,
ſedulò & Religiosè præſtare debent, non tar
dominorum ſuorum iram ſed & Dei effugia
ab eorum unoquoque rationem aliquando
quomodo ſe geſſerit erga dominos ſuos terre

Dominorum officia Juſtitia. 29. Sunt etiam ex alte
Dominorum quædam qu
ſuis officia debentur: ve
mò, Dominorum eſt ſ
præbere erga ſervos, & conditionibus iſtis ſ
bus eos conduxerunt; eis nimirum victun
ditantes & ſtipendium ſolventes, quæ qui ſ
negat, oppreſſor cenſendus eſt.

Admonitio. 30. Domini etiam eſt, ſervu
tem monere, corripere, idque
tùm adverſus ſeipſum (ad qu
hortandi ſunt) ſed multò magis adverſu
peccantem; hoc enim plus commoveri D
quempiam par eſt, quàm erroribus quibuſc
damnum tantùm ſuum & incommodum
Cùm Dei honorem violari, & animam hom
infimorum in diſcrimen adduci, majori cur
Dominis bilem moveat, quàm crimina q
prioris generis. Qui igitur facilè incandeſ
negligentiâ aut errore ſervi adverſus ſeipſo
ti, crimina adverſus Deum commiſſa, eáque
tranquilli interim & patientes intuentur,

res ſuas ſibi nimis curæ eſſe, Dei autem gloriam ſervique ſalutem parùm nimis: eo tamen ſunt Domini plerique ingenio, ut parùm ſoliciti ſint quo ſe modo erga Deum gerant ſervi ſui, nec ἀταξία & impietate familiæ ſuæ moveantur, & proinde ſuos nec hortentur nec admoneant, quò eos ad virtutem ſtimulent, aut à vitio deterreant; obliviſci ſanè videntur hi Domini, ſe debere aliquando familiæ ſuæ gubernationis rationem Deo reddere. Dominorum equidem omnium eſt, ſibi ſubjectorum, ſive in minoris ambitûs familiâ, ſive majore in Gente, pietatem promovere: quod *Davidi* adeo cordi erat, ut apertè profiteatur, *Pſal.* 101. 7. *non habitabit intra domum meam faciens dolum, loquens mendacia non ſtabilietur coram oculis meis*: Sui (ut videtur) officii eſſe duxit, curare, ut familia ſua quædam quaſi Eccleſia eſſet, cœtus nempe hominum piorum & juſtorum, quod ſi omnes Domini conarentur efficere, præter æternum pietatis ſuæ prœmium in poſterum, præſentem etiam hujus rei fructum ferrent, *i. e.* ſœcularia ſua negotia meliùs adminiſtrarentur: nec enim auderent ſervi vel negligentiâ vel perfidiâ peccare, ſi officii ſui Religione bene inſtituti tenerentur.

31. Ut autem ſervos ſuos monere & corripere debent Domini, ſic etiam ad hoc prudentiam adhibere, ut optatum effectum ſortiatur, nec hoc ira accenſos facere; hoc enim nihil aliud in ſervis effecturum eſt, quàm contemptum & odium Dominorum ſuorum: ſobriis & gravibus verbis increpet herus ſervum, ut ſimul erroris ſui redarguatur, & increpationem ab animo emendationem ejus, non ultionem meditante, proficiſci ſentiat.

Bona exempla. 32. Tertium Dominorum officium eſt, ſervis ſuis probitatis & pietatis exemplum exhibere, nec enim aliter hortatu ſuo aut correptione aliquid proficiet: plus exemplo ſuo diruet, quàm poſſit monitis & correptione ædificare; dementia eſt, ebrium & profanum Dominum ſperare familiam ſobriam & piam.

Inſtructionis media. 33. Quartò Dominorum eſt curare, ut ſervi ſui inſtitutionis mediis non deſtituantur; ut quotidie cultui divino, precibus in familiâ prælegendis, ſtata tempora conſecrentur: de quò priùs mihi dictum eſt de precibus agenti, nec pluribus ideo opus eſt.

Moderatio in juſſis ſuis. 34. Quinto, Domini eſt, in ſuis negotiis æqua & moderata ſervis imperare, nec onera iis imponere, quibus portandis vires eorum non ſuffecerint; ſpeciatim tantum ab iis operis non licet exigere, ut nihil iis temporis ſuperſit, quod animabus ſuis impendant: nec tamen tantum illis otii indulgere, quo aut illi officio inutiles, aut vitio expoſiti & obnoxii fiant.

Bene agentes confirmare. 35. Sextò, Servos benè agentes fovere, & confirmare in virtute Domini eſt, diligentiam, fidem & pietatem eorum meritâ munificentiâ & benevolentiâ remunerando; denique per omnia quæ ſibi cum ſervo ſuo ſunt meminerit Dominus, etiam eſſe ſibi *Dominum in Cœlis*, *Eph.* 6. 9. cui ratio reddenda eſt, quomodo viliſſimum ſervum hìc in terris tractaverit.

Diſſerui jam, quâ potui brevitate, de variis iſtis relationibus, à quibus particularia officia debentur; & ſic egi de primo genere officiorum erga proximum, ſub Juſtitiâ comprehenſorum.

Dies

Dies Dominicus XVI.

es Officiorum erga proximos. D
ga Animas, Corpora, Bona, Fama

SEcunda ſpecies n
erga Proxim s, *itas.*
Charitate
comprehendi
cum officium eſt,to
vum illud Præcept.
ipſe appellat, *Joh.* 13. 34. *ut nos invicem*
quod bis uno capite repetitur, *Jo.* 15. 12,
pene ſcopus unicus eſt totius prioris Sancti
Epiſtolæ, ut nos ad hoc officium hortetur;
et hoc non haberi pro re indifferenti, ſed
omnibus exigi qui Chriſtum profitentur,
dem Symbolo ſuos Chriſtus ipſe dignoſci
Jo. 13. 35. *Ex hoc omnes cognoſcent vos eſſe*
meos, ſi charitatem habueritis alii in alios.

ritatem hanc duplici ſub ratione
ire licet: primò ratione affectu- *In Affectibus.*
cundò ratione actionum. Charitas
n, nihil aliud quam veram ſince-
benevolentiam, qui læta omnia aliis pre-
ucimur, ſignificat; ut enim infauſtum quid-
t malum alicui optare, ſeu animam ſuam,
bona, exiſtimationem ſpectemus, Juſtitia
c aliquibus bona & proſpera omnia, quoad
ja, *optare charitas* jubet.

3. Primò

Erga animas. 3. Primò quoad animam: ſi bis gliſcit charitatis ſcintillula, nia animabus hominum non poſſumus; res iſtæ pretioſæ, qu dignas cenſuit, quæ ſanguine ſuo redim morem ſanè noſtrum & vota benevola ju dicent: niſi nos igitur ſic invicem amen tum illud quo *amare ſicut ipſe amavit*, ju olaturi ſumus: animas enim hominum i denti amore complexus eſt, pro his tant & paſſus eſt. Amoris ejus quo animas co duo ſunt præclariſſima & præcipua effe purgat eas & mundat gratiâ ſuâ: Secu reddit in gloriâ ſuâ; hoc eò uſque amor n ri debet, ut nos etiam omnium purifica dentiſſimè optare debeamus, quò æterna capaces reddantur. Sperare poſſem ne animâ præditum, qui tantâ eſſet in alteri ſævitiâ, quin hoc ſincerè optaret; niſi evinceret, dari aliquos malitiâ tam planè ut in contrarium prorſus vota ejus te non tantùm in peccata ſed & damnati dere alios vellent: quot ſunt quibus i oppreſſione aliquâ afflictis hoc ſolatio eſt, micos in æternam perditionem præcipitat è contra graviùs hàc cogitatione affligi Cl par eſſet, quàm injuriâ quacunque ab ini tâ: qui hâc indole eſt, Diaboli non Chri lus eſt; nihil enim magis directè repugnat ejus, quo *proximos ſicut nos ipſos amare* Nullus enim eſt, ſi dari infernum credit, quam viis huc ducentibus delectetur, r cogitare hoc ſibi futurum eſſe itineris ideóque non minùs horrere debet proxin nationem.

ndò corporibus homi- a omnia, *i. e.* valetu- ncolumitatem precari de corporibus noſtris ti ſumus: dolorem aut malum leviſſi- l illis poſſit contingere, perhorreſcimus; em hanc vi prioris præcepti ad alios ex- ritas; & quicquid nobis grave eſt, hoc ali- nolle jubet: hoc idem de bonis & exi- alienâ dicatur; nobis & divitiarum & ementum optamus, hoc ipſum aliis opta- us; alioquin enim proximum tanquam os amare cenſendi non ſumus.

Corporibus, bonis & exiſtimationi.

ctuum Charitatem ſi veram m hi certo ſequentur effe- ab eâ quidem abeſſe poſ- ut officii hujus partes paſ- acris Literis cenſeantur, & rigidè à nobis exigantur. icatos nos & manſuetos er- eddet, à contentionum oc- s captandis tam averſos, ut nec laceſſiti mus: à contentione averſus eſt animus ior occupavit, hoc enim inter alia charitatis a eſt, ut *non facilè exercebatur*, 1 *Cor.* 13. nque igitur ad contentionem proclivis eſt, arguit Charitate deſtitutum. Secundò, um alienarum commiſerationem in nobis calamitas quævis iis quibus bona omnia ir contingens, infortunium quoddam nobis œlicitas: Si igitur benè omnibus precamur, calamitatibus tangemur, & vero dolore eorum miſerias afficiemur, idque pro men- ctionum ſuarum. Tertiò, ut aliorum proſ- ous gaudeamus, efficiet: *Solomon*, *Prov.* 13. rvat, *Deſiderium perfectum ſuave eſſe animæ:*

Effecta charitatis hujus.

Pacem conſervat.

qui

ubi maximè volumus conferre valem
reverâ aliorum bonum & commodum
volumus, id ab eo à quo, docente *Jac*
17. *omnis donatio bona & omne integru*
precibus contendendum eſt. Neceſſ
hæc pars charitatis, ut abſque hac bene
ſtra nihil valeat, inanis & inutilis cer
nec enim ille nobis bene velle revera ce
qui votis ſuis nihil alioquin profuturis,
caciam precum non adjungat. Non igitu
Apoſtolus, ut homines aliis bene vel
ſupplicationes, preces, gratiarum actio
nibus offerrentur, præcepit, 1 *Tim* 2.
cepto omnes, qui verâ hâc affectuum ch
diti ſunt, alacres parebunt. Hæc ſunt ch
jus effecta tam neceſſaria, ut falli eum
quicunque hac charitate ſe præditum
tamen hos fructus, charitatis unica in
dere valet.

6. At ulteriùs adhuc ſe
Expelliṫ & efficacia hujus gratiæ: an

idia: quàm immerito igitur ha
rogant,qui interim aliorum rebu
rmurant & intabeſcunt?
dò Superbiam & faſtum
hoc etiam ab Apoſtolo do- *Superbiam.*
ſupra citato, *Charitas non*
m, non inflatur; cui conſentaneum eſt
nque charitas, ibi conjunctim humilitas
: ſic *Col.* 3. 12. *induimini igitur ut electi*
& dilecti, viſceribus miſerationum, be-
animi ſubmiſſione, & Ro. 12. 10. *Frater-*
te alii ad alios amandos propenſi, honore
euntes: quibus ex locis patet, charitatis
divulſam eſſe humilitatem; hæc equi-
neceſſariò fluit,amor enim in pretio ſem-
& magni æſtimat rem amatam; quod in
rum amore clarè cernitur: efficit enim ut
e nobiſmetipſis entiamus,& nos aliis om-
ellere arbitremur. Si igitur amor qui in
s fluit, ſuperbiam parit; hic ſi mutato
atres noſtros derivetur, animi demiſſio-
t neceſſe eſt: tunc enim dona iſta & vir-
ut ſuperbiâ aut odio excæcati neglex imus
pſimus, perſpiciemus & magni eſtima-
c æquum cenſebimus aut eos, compara-
tutà, contemnere, aut noſmetipſos præ-
audibus efferre; videbimus ſanè,cur Apo-
ſilio morem gerentes, *alios nobis præcelle-*
debeamus, *Phil.* 2. 3. Quicunque igitur
eſt animo ut alios parvi faciat & aſper-
c ſe charitate deſtitui concludat.
animum à cenſurâ & temera-
o averſum reddit: Charitas *Cenſuram.*
Apoſtolus, 1 *Cor.* 13. 5. *non*
dum, non faciiè adducitur ut malè de aliis
dè contra ut ver. 7. ſequitur, credit om-
nia,

(quibus nihil inter omnes uſitatius eſ
ſatis inopiæ.

Quartò diſſimulation

Diſſimulationem. minimeque ſinceram
tollit: verus hic & ſi
fictum illum & ſimulatum amorem fug
tem illa charitas eſt quæ nobis præcip
quæ minimè ſimulata eſt, *Ro.* 12. 9. Nec
diſſimulatione opus eſt ubi vera hæc cl
cem egit, hæc enim reverà id omne e
vellet videri tantò igitur hæc illam ſu
tò artem natura; imò quanto virtus al
turpe aliquod vitium, hoc enim eſt hy
tantùm perſonata amicitia; metuendu
nè hæc ſinceræ charitatis locum ſæpe ni
hujus enim effectus paſſim videre eſt
uſitatius eſt, quàm magnificà coràm an
aliquos profeſſione factâ, hos ipſos abſ
& injuriis inſectari.

11. Malitiam denique & ultionis cupidinem,ſibi adeo contrariam, ut uno in pectore cohibitare nequeant, charitas hæc corde expellet: Charitatis enim proprium eſt *Omnia tolerare*, 1*Cor.* 13. 7. atrociſſimas tolerare injurias, nec aliam interim ultionem reponere niſi preces & benedictiones. Malevoli igitur animi & vindictæ ſtudentes longiſſimè omnium ab hoc officio diſcedunt. *Ultionem*

12. Fateor equidem ſi ad certum quoddam hominum genus charitas hæc deberet extendi, poſſet optimè cum malevolentiâ in aliis conſiſtere; fieri enim facilè poteſt, ut qui unum infeſto odio perſequitur, alium nihilominus amore complectatur; monere autem oportet, charitatem hanc non debere anguſtis terminis includi, ſed ad omnes ubique & ſpeciatim inimicos extendi,cùm aliter procul abeat à naturâ divinæ hujus charitatis toties à Chriſto inculcatæ: Amicos & Beneficos amare tam procul abeſt à perfectione Chriſtianâ, ut publicani & peccatores, & peſſimi hominum hoc uſque pervenire potuerint; nec hoc igitur remuneratione dignum in diſcipulo Chriſti cenſetur,quòd nos vellet altiùs aſpirare, ideóque præceptum nobis ſpirituale magis & præſtantius, nempe amorem inimicorum tradidit:*Mat*.4.44. *Ego vero dico vobis diligite inimicos veſtros, benedicite iis qui devovent vos, benefacite iis qui oderunt vos, & precamini pro iis qui vobis infeſti ſunt, & perſequuntur vos:* quod qui non facit inter Diſcipulos à Chriſto non habebitur. Concludere itaque licet, quòd quicquid de hâc charitate affectuum dictum eſt, non minùs ad infeſtiſſimos inimicos quàm amicos optimè merentes ſpectare: quoniam autem ab hoc officio paululum averſior eſt tetrica hominum natura,

Charitas etiam inimicos complectitur.

cepto Chriſti. cis ; nec enim præcept
quod toties repetitur,
de inimicorum noſtrorum condonatio
ſic *Eph.* 4. 32. *Eſtote alii in alios benig*
des, condonantes vobis mutuò offenſas.
Sufferentes alii alios, & condonantes vo
quis adverſus aliquem habuerit querel
Chriſtus condonavit & vobis, ita & vo
1 Pet. 3. 9. *non reddentes malum pro m*
vicium pro convicio, ſed contra, benedice
ad hanc veritatem confirmandam in
textuum multitudinem afferre ; ſed hi
tis evincunt, hoc officium à Chriſto
paucos equidem eſſe arbitror quibus
auditum eſt, qui hoc inficiantur : tanto
ſtri ſimile eſt, tot poſſe inveniri ſe Ch
pellantes, qui obedientiam adjicientes p
nè minimùm pareant ; imò nec hoc tan
trarium palam aſſerere & profiteri au

ubi reverentia mei? ait Jehovah, *Mal.* 1. 6.
quium & reverentia tam manifeſta ſervorum
a ſunt ut hunc ille Dominum ſuum ducere,
æc non præſtat, cenſendus non ſit. *Quid au-
ne vocatus Domine, Domine*, inquit Chriſtus, *&
acitis quæ dico?* *Lu.* 6. 40. In duas ampliſſi-
quidem familias, Chriſti nimirum unam & Dia-
alteram, totus mundus dividitur; & ea quam
utri unuſquiſque præſtat obedientia, cujus ſit
ıs aperte indicat; qui enim Chriſto paret Chri-
qui autem Diabolo ſervus Diaboli eſt. Ultio e-
em & malevolentia dictatis mali iſtius ſpiritûs
conſonant, ut in nihilo apertiùs ejus impe-
pareatur. Hoc equidem ſervorum ſuorum pan-
ndui eſt, & ſervitutis indicia tantùm non oſten-
: quàm ridiculæ hoc eſt impudentiæ, in famili-
Diaboli ſic conſcriptos, ſe Chriſti ſervos interim
iteri! Sciant hujuſmodi, Chriſtum hos in die
tii pro ſuis non agniturum eſſe: ſed eos proprio
mo traditurum, ut ab eo mercedem ſuam in
& bitumine accipiant.

Secundò intueri oportet exem-
Dei: quo argumento Chriſtus
uſus eſt, ut nos ad hoc officium
taret, *Luc.* 6. 35, 36. ubi poſtquam
rem inimicorum præceperat, ad hunc hoc nos
mento hortatur, quòd hic nos reddat *filios al-
i* (*i. e.* imaginem quandam & ſimilitudinem
nobis imprimat, quali ſuos referre ſolent filii
ntes) *nam ipſe benignus eſt erga ingratos & ma-
* cui conſonum eſt quod legitur *Mat.* 5. 45.
*enim ut Sol ſuus exoriatur ſuper malos ac bonos,
uit ſuper juſtos & injuſtos*: quâ equidem con-
atione efficaciſſimè ad hoc officium impelli nos
ſt: Deus, ut ſcimus, perfectionis fons eſt, hunc
r referre votorum ſumma eſt; & quanquam

Ab Exemplo Dei.

tùm collatione miſericordiarum tempor
promiſcuè & ſine diſcrimine largitur, *ve*
pluviam injuſtis, ut ex textu ſupra allatc
præſertim miſericordiarum ſpiritualium
operibus noſtris malis facti ſumus Dei inim
14. cujus inimicitiæ mala nos tantùm
erat; nihil erat quod Deum ad recor
optandam impellere poſſet, præter mera
rationem: tantum tamen abeſt ab hoſt
ut cùm inimicitiam hanc æterno n
ulciſci potuerit, reconciliationi tamen ſt
que in gratiam ſuam reductionem med
equidem ineffabilis miſerecordiæ & ben
at hæc omnia ratio quâ hoc efficere cor
perat: miſit de cœlis filium ſuum ut h
idque non tantùm monitis aut perſua
etiam paſſionibus ſuis; tanti nos fec
nec filii ſui ſanguinem charum nimis
demptionis noſtræ pretium? non diſſimi
diæ & patientiæ exemplum in Chriſto
tam ſuam pro inimicis doponente idque t

A peccatorum noſtrorum erga Deum & hominum erga nos inæqualitate.

15. Hoc nobis tertium argumentum ſuggerit, ſcil. ut comparationem inter peccata noſtra contra Deum, & peccata hominum contra nos inſtituamus; quâ inſtitutâ facilè ingens diſparitas appareat, idque multiplici reſpectu. Primò enim Majeſtas contra quam peccatur peccati reatum adaugit, tanta autem inter homines diſtantia eſſe nequit: quanquam enim aliqui alios (hòc volente Deo) tantò dignitate antecedunt, ut injuriam aliquam his illatam hæc præeminentia majorem reddat, ejuſdem tamen cum nobis naturæ participes ſunt, cùm ille Deus ſit beatus in æternum. Secundò, Dominio ſuo & poteſtate præcellit Deus, hæc in eo ſunt tanquam in fonte & origine, nos ab illo conditi. Eſſe noſtrum ab illo accepimus, ideoque arctiſſimo obedientiæ integræ vinculo tenemur; cùm è contra poteſtas omnis quæ uni homini in alium competit, ab illo derivetur, nec plerunque hujus aliqua in hoc caſu diſparitas eſt, contentiones enim inter æquales ut plurimùm oriuntur. Tertiò, conſiderare decet immenſam Dei erga nos bonitatem & munificentiam, bono omnia quibuſcunque fruimur, ſive ad hanc vitam, ſive ad meliorum ſpectantia, illius largitatus debentur: fœdiſſimi itaque ingratitudine crimina noſtra augentur; nec hoc etiam reſpectu tanta eſſe poſſunt unius hominis contra alterum peccata; quanquam enim hominum alii in alios ingrati eſſe poſſint, (quòd ſæpe nimis evenit) quoniam tamen tantula ſunt maxima quæ ab hominibus conferuntur beneficia, quod à magnitudine beneficiorum divinorum longiſſimè abſint, ideo ingratitudo noſtra in homines, eam quæ in Deum eſt, æquare non poteſt. Denique peccata noſtra in Deum, hominis cujuſcunque nobis infeſtiſſimi

mi injurias magnitudine ſuâ & multitudine ſuperant: ſæpiùs enim contra Deum & atrociùs peccamus, quam hominum maximè malignus occaſiones contra alios peccandi invenire poterit. Hanc inequalitatem & diſparitatem ſubinuit Servator noſter in parobolà, *Mat.* 18. in quà peccata noſtra contra Deum decies mille talentis, fratrum autem contra nos centum denariis, ſignificantur: quantò igitur talento denarium præponderatur, aut decies mille centum numero excedunt; tantò, multòque ampliùs peccata noſtra contra Deum, peccata aliorum contra nos numero ſuo & gravitate excedunt. Pluribus poſſem, inæqualitatem peccatorum quæ nobis Deus, & eorum quæ nos aliis remittimus, evincere; hoc autem, ut opinor, ſatis ſit ad deluendas hominum crudelium & vindictâ gaudentium objectiones, contra hanc erga inimicos benignitatem motas: abſurdam hanc illi & rationi diſſonam credi volunt, at cùm Deus ipſe hoc idem eminentiùs & modo præſtantiori agat, quis hoc niſi blaſphemus rationi repugnans affirmare audebit; Si hoc aut ſpirituale quodpiam aliud officium nobis videatur rationi repugnare, hujus rei rationem ab Apoſtolo diſcamus, 1 *Cor.* 2. 14. *Animalis homo non eſt capax eorum quæ ſunt ſpiritûs Dei, ſunt enim ei ſtultitia:* quod rationi repugnare videtur, carnalitati cordum noſtrorum imputandum eſt, nec ideo contra officium hoc diſputemus, ſed mentes noſtras à carnalitate iſtâ purgemus, & ſentiemus verum eſſe quod de ſuis ſermonibus ſpiritualis ſapientia affirmat, *Pro.* 8. 9. *illi omnes ſunt obvii prudenti, & recti iis qui conſequuntur ſcientiam.*

A Jucunditate hujus officii.

16. Nec tantùm rationi conſonum, ſed etiam jucundum eſt officium inimicorum amor: quod quartum argumentum eſſe poteſt;

mag-

magnà hic dulcidine & voluptate animum perfundit. Cujus rei arbitros idoneos nullos cenſeo niſi hoc expertos; hujus enim eadem quæ voluptatum terreſtrium natura eſt, quæ nullis niſi fruentibus penitùs innoteſcunt: delicati alicujus cibi guſtum nemo tam accuratè poteſt depingere, ut ejus probè teneat alius ſolà deſcriptione ſaporem; guſtet priùs oportet quàm de hoc poſſit rectè judicare: hoc idem voluptatibus ſpiritualibus contingit; qui igitur ſcire vellet hujus officii voluptatem & dulcedinem, officio exſequando incumbat oportet, & facilè experientia inſtructus rectè pronuntiabit; quàm interim à juſtitiâ & ratione alienum ſit, officium hoc priuſquàm experiamur, damnare; moleſtum & intolerabile pronuntiare priuſquam vel minimè in eo verſati ſumus. Hinc tamen eſt quòd male andit apud pleroſque hoc officium, malâ de eo opinione hoc modo propagatâ & confirmatâ, cùm juſtitia ipſa dictet, quod judicium de hac re nemo niſi expertus ferre debet, qui quidem longè aliter ab his ſentit.

17. Quanquam autem hujus voluptatis plena ſcientia non niſi ex frequenti praxi officii petenda ſit, videtur tamen officii hujus pulchritudinem poſſe etiam ab iis diſcerni, qui hoc non niſi eminùs intuentur, ſi nulli alia ratione, ſaltem comparatione inſtituenda inter hoc officium & vitii oppoſiti moleſtiam: non ſunt, omnium quæ hominum animos invadunt paſſiones, ullæ malevolentia & ultione inquietiores, & infeſtiores: ſomnum ipſum interrumpunt, & continuâ ſcelerata ſua conſilia exſequendi cupidine animos cruciant, agitant, quod *Solomon* obſervavit, *Prov.* 4. 16. *Non dormiunt illi niſi malè fecerint, & eripitur ſomnus illorum niſi fecerint ut impingat quiſpiam*: bonorum omnium ſaporem vitiat, *jejuna & inſipida* reddens; cujus notabile eſt *Haman exemplum*, qui quanquam potentiâ & fœlici-

decatum *iſtum Judæum conſidentem in p*
è contra qui æquo animo injurias ferr
melias poteſt, in tranquillo degit, invid
rum non nocendus; nequeunt eum ma
injuriis à quieto animi ſtatu dejicere, ſt
ſtar procellis ventiſque immotus; cùm v
iracundus fluctûs inſtar quovis vento agi
co moveatur. At præter mentis ultrici
inquietudinem, externas etiam calamit
accerſunt invidi & iracundi, inimicos ſu
bant, eoſque ad mala maxima ſibi infe
gant, imò ſæpè in graviſſimas calamitates
pitant ultionem meditantes: huic enim
famam, otium, vitam, imò animam ipſa
vovent, homines, parum ſoliciti quid pat
modò inimicos noceant: adeò mirum
dementat homines hæc paſſio & excæca
contra manſuetus ſæpe inimicum pat
flectat, & inimicitias diluat; *Reſponſio m*

mentum lucratur; ſin autem abjiciatur hoc præſenti voluptati accenſeri non debere; Reſpondeo ſpem fidemque mercedis æternæ, præſenti voluptate, eáque ſenſuali quàcunque infinito majori afficere.

18. Quartum argumentum à periculo officii hujus negligendi deſumitur: pericula multa numerare poſſem, at id tantùm quo cætera omnia comprehenduntur obſervare ſufficiet; nempe quod ſpe veniæ peccatorum excidemus, & peccata noſtra nunquam delenda manebunt: hæc conſideratio nos terrore ſuo benignos & faciles efficere debet: cùm malitia noſtra nobis alioquin nocentior quàm aliis futura ſit; quid enim mali eſt quo tu alium afficere poſſis, quod cum illo quo teipſum afficis, dum peccatorum veniâ excidis, conferri mereatur? tam ineffabile malum hoc eſt, ut majus Diabolus ipſe malitiâ inenarrabili actus, tibi optare nequiat: hoc eſt quod vellet, primo ut peccemus, deinde ut non condonentur nobis peccata: tunc enim ſit nos illi prædæ certo futuros eſſe; infernum enim & damnationem, ut & alia plurima iræ Divinæ in hoc mundo effecta, peccator, cui peccata non remittuntur, effugere non poteſt: hoc perpende & dic quid ex ultione ſæviſſimâ quam de alio ſumpſiſti, lucrifeciſti? Phraſis Diabolica eſt quæ in omnium ore eſt, *ultio ſuavis eſt*: an fieri poteſt ut tantâ ſit ultioni dulcedo (palato maximè vitiato judice) quæ æternam ei adjunctam amaritudinem compenſet? Nemo mentis compos hoc, ſi ſobriè rem perpendat, affirmabit: Nos autem, proh dolor! conſiderationi tempus non concedimus, iracundiæ æſtu abrepti quanto nobis ultio conſtitura ſit non attendimus; ſtolidæ ad inſtar apis quæ ſtimulum ſimul ac vitam in vulnere relinquit; infixus carnem aculeus dolore aliquamdiu affi-

A periculo.

collata proportionem habent hæc mala
nobiſmetipſis ultione malâ accercimus
quibus nihil finitum comparari poteſ
igitur, quòd ultionem cùm moliris,tot
inimicum enim tuum petis, at tibimet
vulnus infers. Nec ſibi quiſquam adul
nos hos eſſe terrores credat, quaſi venia
tinere poſſit qui eam aliis non concedat
veritas ipſa eſt affirmat, *Mat.* 6. 15.
remiſeritis hominibus ipſorum lapſus, nec
remittet vobis offenſas veſtras: & ne
hujus officii obliviſceremur, quotidian
bus inſeruit, in quibus eâ tantùm con
am à Deo petimus: *dimitte nobis debi*
& nos dimittimus debitoribus noſtris:
igitur malum ſibi imprecatur vindi
quoties hanc orationem recitat? Deun
c ita ſua non remittat: quæ pars oratic
to certiùs exaudietur; condonabitur en
condonat, *i. e.* non omnino condonabit
ſiùs in parabola Domini & ſervi, *Mat.*

ſuo quiſque fratri ex cordibus veſtris lapſus eorum. Unus hujuſmodi immanitatis actus nos remiſſionis Divinæ beneficio privat, & redeunt peccata noſtra, noſque in æternum exitium degravant. Plura hujus veritatis teſtimonia congerere neceſſe non eſt; hi textus tam perſpicui ſunt, ut neminem eſſe arbitrer qui ſcripturam agnoſcit, cui inhumanitatis hujus periculum non ſatis ex his textibus pateat; Deus ex ſumma miſericordiâ eo nos periculi ſenſu afficiat, qui nos ab eâ deterreat.

19. Ultimò, hoc ut officio fungamur, gratitudo erga Deum poſtulat: Deus in nos mira beneficia contulit; Chriſtus dira paſſus eſt ut nos miſericordiæ & veniæ Dei capaces redderet: an non igitur ratio ipſa dictat, oportere nos obedientiâ præceptis ſuis præſtita gratitudinem noſtram exprimere? Si Apoſtoli judicium ſequamur, ille ſtatuit, 2 Cor. 5. 15. *Si unus pro omnibus mortuus fuit, oportere eos qui vivunt, non ſibi poſthac vivere, ſed ei qui pro ipſis mortuus eſt.* Si equidem quodvis vitæ noſtræ momentum immediatè cultui illius conſecraretur, nihil ampliùs hoc eſſet quàm quod communis gratitudo poſtulat, & multò minus quam immenſa ejus beneficia merentur: quàm pudendæ eſſet igitur ingratitudinis tam parva à nobis petentem, nempe fratrum noſtrorum condonationem, rejicere? Fac aliquem munificentia aut paſſione alterius cujuſdam à morte aut ſervitute redemptum, annon ingratiſſimum diceres ſi tantum beneficiarium, ut gratitudinis ergô leve aliquod debitum tertio cuidam condonaret, rogantem repelleret, nec petitioni redemptus annueret? Hic ille tamen ingratiſſimus, multóque ingratior eſt quivis vindictæ deditus: Chriſtus enim nos ab æternâ ſervitute, idque *non corruptibilibus rebus, ſed pretioſiſſimo ſuo ſanguine redemit.*

Agratitudine erga Deum.

demit, 1 *Pet.* 1. 10. Nobiſque fratrum amorem efficaciſſimis argumentis, ab amoris ejus erga nos immanſitate petitis, commendavit; ſi autem tam juſtæ, & æquæ petitioni non annuîmus, quàm horrendo hæc ingratitudo! hujus tamen rei ſumus quotieſcunque ſimultates cum aliquo exercemus; nec tantùm ingratitudo hæc eſt, ſed & contemptum maximum & contumeliam Chriſti includit: tanti fecit Chriſtus hanc fratrum pacem & unionem, ut terras relicturus cùm nihil pretioſius haberet, hanc diſcipulis ſuis legaverit, *Joh.* 14. 27. *Pacem relinquo vobis.* Morientium amicorum leviſſima munera pretio habere eáque ſolicitè ſervare ſolemus; ſi igitur tam parvi facimus tam pretioſum Chriſti legatum, eo nos amore & reverentiâ hunc non colere, quo amicos noſtros terreſtres ſolemus, liquidò patet, illum ſimul ac legatum ſuum contemnimus. Obtinuit adeò in mundo hoc peccatum ingratitudinis, ut ei expugnandæ pluribus argumentis opus fuiſſe duxerim, ideóque hîc prolixior fui; faxit Deus ut eò hæc lectorem modo afficiant, ut ſucceſſu non careant.

Primi motus iræ coercendi.

20. Hoc unum adjiciam, Monendi ſunt omnes, hæc aut alia vitii hujus remedia tempeſtivè adhibere. In medicinis corporalibus ſæpe evenit ut ſerâ nimis applicatione inutiles reddantur, ſæpius autem in ſpiritualibus; ſi igitur fieri poteſt, fac anima tua horum & ſimilium argumentorum ſeria & frequenti meditatione, ad ejuſmodi manſuetudinem componatur, quæ primos iræ & vindictæ motus præveniat; tua enim magis intereſt ut hæc argumenta adhibeantur tanquam arma ad propulſandum injuriam, quàm tanquam balſamum ad vulnus curandum; ſin nondum adeo ſubacta ſit hæc paſſio, quin ejus ſubinde motus aliquos experiaris,

prin-

principio iis fac obſtes, nec tibi permittas injurias ruminare, animo eas ſæpiùs volvendo; ſed præcedentium argumentorum ſtatim memento, ut & tempus jam adeſſe probationis, jam te oportere oſtendere quantos in Scholâ Chriſti progreſſus feceris, oblatâ jam opportunitate aut Deo fratris injuriam condonando, aut eum odio proſequendo Satanæ, diſcordiæ fautori, obtemperandi & rem gratam faciendi; hoc inquam tempeſtivè perpende, priuſquam accendaris, ſi enim hic ignis ſemel exarſeſcit, mentem fumo objecto obtenebrabit, & in re tam clara judicandi facultatem tibi eripiet; nempe an præſtet Deo obſequendo æternam vitam, an Satanæ obſequendo æternam damnationem, mereri? cùm è contra ſi tibi ipſi nondum paſſione conturbato quæſtionem hanc proponas, fieri nequit quin Deo parendum eſſe ſtatuas: & conſequenter niſi tam perverſo animo es, ut mortem deliberatò eligas, ex ſententiâ intellectûs tui neceſſariò ages. Hoc ſufficiat dixiſſe de primâ parte Charitatis quæ in Affectibus conſiſtit.

21. Pergo jam ad Charitatem quæ in Actionibus cernitur: quâ quidem priorem comprobare opus eſt; ſi quis enim Charitatem internam jactans, eam actionibus non oſtendat, de hac charitate idem quod de fide (de qua locutus eſt Sanctus *Jacobus*,) pronuntiemus; *ſcil. mortua eſt*, Jac. 2. 20. *Opere & veritate diligere*, illud eſt, quo *coram ipſo ſecura reddimus corda noſtra*. Amor autem hic in Actionibus elucens, ut prior in Affectu conſiſtens, pro diverſitate objectorum ſuorum in quatuor ſpecies commodè diſtribuatur; quæ ad animas, corpora, bona, famam fratrum referantur.

Charitas Actionum.

22. Ani-

iis quantum poſſumus gaudii & tra
are: præſertim mœrentibus & affl
nem adhibere, *i. e.* mediis omnibu
idoneis afflictæ fratris menti erigen
ſtudere, & ut verbis utar Apoſtoli, *a*
poſitos conſolari, 2 *Cor.* 1. 4.

Erga Animam. 23. Anima autem
accepta majoris pretii e
tutam præſtare res tan
menti eſt quàm mer
quantò inferni æterni dolores &
diſſimos hujus vitæ dolores excedu
igitur prius officium omittendum n
men majori cum fervore charita
portet; nec hic fratrum animabus
tùm ſufficit, ignavum hoc benevole
nec quod eos deceat, qui magnum
demptorem, qui tanta pro earum
paſſus eſt, imitari debent. Votis noſt
cera conamina adjungenda ſunt, ut
tales revera efficiamus quales eſſe opt

tualis quævis fratris tui egeſtas chari-
nunus aliquod præſtandi opportunita-
; aut ſi tales tuæ ſint circumſtantiæ,
liberatà, ſtatuas operam te eſſe per-
m ipſe aggredereris, veluti ſi in fortunà
quem monere decet ignotus ſis, aut
m obſtaculum adſit, quod ex hortata-
itas & inutiles reddet; ſi tamen cha-
ida ſit & diligens, poſſis forſan alium
is idoneum, qui hoc officium cum ſuc-
Præclariori in ſtudio verſari non poſ-
noc animabus nempe hominum bene-
ſque cùm hoc faciendi media directa
ſint, in aliis inveſtigandis diligentes
: puderet ſanè ſpirituali huic & infi-
commodo languidiùs ſtudere quàm le-
temporali ſolemus; in hoc enim pro-
quam defatigatur induſtria noſtra, la-
n movemus donec finem propoſitum
Si tandem ſtrenuâ in hac re operà na-
m contumacia nos aut potiùs illos la-
fructu privet; ſi precibus & monitis
rum animarum miſereantur homines
il efficimus; pergere tamen nihilomi-
eos exemplo noſtro hortari: propriâ
nimabus curâ & ſolicitudine, ſuarum
oſtendamus; eóſque commiſeratione
uamur, *in latebris fleat anima noſtra*
à, *Jer.* 13. 17. cum Pſalmiſtà, *deſcen-*
uarum ex oculis noſtris, propter eos qui
legem, *Pſ.* 119. 136. cum Chriſto ipſo,
eos qui ſcire nolunt quæ ad pacem ſu-
, *Luc.* 19. 42. Et cùm nihil preces
iant, nè tu tamen Deum orare deſinas
s ad ſeipſum reducere dignetur. Sic
cùm populum à malo ſuo propoſito
ab-

abducere non poſſet, profitetur tamen ſe pro iis orare perſeveraturum, quod etiam ſui eouſque officii eſſe duxit, ut hujus omiſſionem peccatum fore cenſuerit; *abſit*, inquit, *mihi ut peccem Jehova, ut deſinam ſupplicare pro vobis*, 1 *Sam.* 12. 25. Nec ſucceſſu carituras eſſe preces noſtras cenſendum eſt, quanquam enim pro iis pro quibus funduntur non valeant, revertentur tamen in ſinum noſtrum, *Pſal.* 35. 13. charitas noſtra prœmio ſuo non deſtituetur.

Erga corpora vicinorum.

24. Secundò, Charitatem hanc Activam erga corpora vicinorum exercere debemus: Nec tantùm eorum dolorum & miſeriarum commiſeri, ſed pro viribus lenire & tollere decet; in exemplum Charitatis bonus *Samaritanus* nunquam fuiſſet propoſitus, niſi non tantùm commiſeratione ſed etiam auxilio ſaucium dignatus eſſet; non ſatis eſt aut bona verba dare, aut bene velle alicui afflicto, ut monet Sanctus *Jacobus*, *Jac.* 2. 15, 16. *Si frater aut ſoror nudi fuerint, aut deſtituti quotidiano victu: dicat autem eis aliquis veſtrûm, Abite in pace, caleſcite & ſaturamini. non tamen dederit eis quæ ſunt apta corpori, quæ erit utilitas?* Nulla ſanè, nihil prodeſt reſpectu corporis ejus, & tibi parùm proderit reſpectu animæ tuæ, nunquam enim tanquam Charitas remunerabitur. Corporales has fratrum egeſtates levare officium eſt tam rigidè à nobis exactum, quod ex hoc, ut patet ex *Mat.* 25. die ultimo judicandi ſumus, & propter hujus omiſſionem feretur tremenda iſta ſententia, *ver.* 41. *Exſecrati, abite à me in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo & Angelis ejus.* Si autem quæratur quænam ſint hujus officii particularia munera; non poſſumus ea quæ uſitatiora ſunt, clariùs quàm ex hoc capite edi-cere, ubi hæc deſcripta veniunt legenda: *Eſurienti dare*

dare quo veſcantur, ſitientibus potum, hoſpitem excipe re, nudum amicire, ægrotum aut incarceratum inviſcere; per inviſere intelligitur non venire tantùm ut aliquem ſpectemus, ſed ut ei opem feramus & conſolationem: alioquin *Levitam* agimus in Evangelio, qui venit quidem & vulneratum videbat, ſed nihil ampliùs fecit, quod quidem Deo minime acceptum erat. Hæc ſunt uſitatiſſima charitatis hujus munera; quibus exercendis opportunitates deeſſe nequeunt. At præter hæc, (Deo res ita diſpenſante) extraordinariæ quædam corporibus hominum benefaciendi occaſiones incidere poſſunt; in vulneratum forte incidemus, quo caſu *Samaritanum* imitari; aut in inſontem capite damnatum, quod *Suſannæ* accidit, quem cum *Daniele* morti eripere decet; ad quod *Solomon* videtur ſpectare, *Pro.* 24. 11. *Eripe raptos ad mortem; nam à declinantibus ad necem an cohiberes te? ſi dicas en ignoramus hoc, nonne expendens animos ipſe intelligit, & qui cuſtodit animam tuam ipſe cognoſcet, & reddet cuique ſecundum opus ipſius?* Peccatum futili excuſatione defendere non licebit, meminiſſe enim oportet, Deum cui arcana cordis patent, diligenter inquiſiturum eſſe, an hoc charitatis munus ultro omiſerimus? Incidere poſſis aliquando (imò quidem ſæpe nimis) in aliquem qui per luxum & intemperantiam valetudinem perdiderit, & vitam immaturiùs abrumperit, quo caſu hunc à peſſimo vitæ inſtituto retrahere, charitatis non tantùm erga animam ejus, ſed etiam corpus, munus ſit. Omnia charitatis hujus quæ circa corpus verſatur, munera quæ poſſint incidere, deſcribere impoſſibile eſt, accidere enim poſſint ea quæ prævideri nequeant; ſtatuamus igitur seriò opertet bona eſt omnia nos facturos eſſe, quæ faciendi occaſio ſe obtulerit, quâ oblatâ hortari nos cœlitùs Deum ad propoſitum exſequendum cenſendum eſt; hæc pars

cha-

charitatis adeò nobis quà hominibus
detur, ut hac deſtitutos non tantùm à C
ſed & humanitate alienos arbitremur;
ribus ad ea nos hortari ad quæ natura n
ſionem ingeneravit, opus non eſt; at ſan
reatum vitii huic oppoſiti augebit: cùm
ceptum hoc carni & ſanguini tam gratum
tumaciâ & reluctantiâ contra Deum ne
proveniat, quòd præceptum hoc violamu

Dies Dominicus XVII.

De Charitate: Eleemoſynis: De Charitat tenus Vicini famam reſpicit: De Pace endâ: De Lite intendendâ: De Charitat inimicos, &c.

Sect. I. TErtia ſpecies Charitatis circ & opes Vicini noſtri verſatı hoc operam noſtram conf portet, ut diteſcat & exten nis cumuletur; & in hunc fin rei familiari licitis quibuſcunq diis augendæ aut conſervand denti, adeſſe & opitulari, ea c cinos & amicos decent officia ſtando: hujus Charitatis exercendæ occaſio piſſimè occurrunt. Bona vicini è manu fu oppreſſoris poteſtate aut poſſeſſione eripien caſio aliquando cuipiam datur: conſilio aliq

Charitas reſpectu bonorum vicini.

in vitæ inſtitutum quæſtuoſiſſimum inducen-
nt à damnoſiſſimo avertendi. Plurimæ præte
icinis bene faciendi opportunitates eſſe poſſint,
interim nobis inde damni patientibus: quo
tiam proximos non minùs divites (imò for-
tiores) quàm nos ipſos adjuvare
noſtri eſt: quanquam enim chari- *Erga Di-*
m poſtulet ut iis qui nobiſmet *vites.*
itiores ſunt eleemoſynam præſte-
hæc tamen ut vicino opitulemur, ſi nihil in-
rimenti patimur, exigit. Imò ſi levius futu-
t noſtrum damnum quàm quod cum ingenti
mmodo, quod operâ noſtrâ vicino contingat,
rari debeat, damnum leve noſtrum præ ingenti
mmodo contemnere decebit.

t Pauperi fratri majus aliquid
debetur; hîc Charitas poſtulat, *Erga*
geſtatem ejus unicè intenti, bo- *Pauperes.*
ra in illius ſubſidium conferamus,
pro facultatibus liberaliter ea quæ ad egeſta-
vandam neceſſaria ſunt ſuppeditemus. Tam
rium eſt hoc eleemoſynas præſtandi officium,
r noſter aut Dei aut hominum comprobetur,
ſanctus *Joannes* aſſerit, 1 *Jo.* 3. 17. *Qui verò*
it mundanum victum, & viderit fratrem ſuum
quo ſit opus, & clauſerit viſcera ſua coram eo
do charitas Dei manet in eo? Fruſtra aut De-
t hominem amantis præ ſe ſpeciem fert, qui
ardentiùs nummos ſuos amat, ut paupe-
ratrem (hominem ſanè & Dei imagine im-
m) extrema pati mallet, quam ut diminu-
cervi ſui reperiret levationem mali: è con-
icium hoc præſtare res Deo perinde ac homi-
tiſſima eſt.

U 3. Heb.

3. *Heb.* 13. 16. *Victima quâ Deus delectatur, appellatur*, & Phil. 4. 18. Sanctus *Paulus* eleemoſynas ei miſſas *hoſtiam Deo acceptam, & placentem vocat*: quod idem Eccleſia de eleemoſynis ſemper cenſuit, & proinde cultûs Divini parte maximè ſolenni, nempe Euchariſtiæ, hoc officium adjungi voluit: quoniam autem etiam ſacrificia legalia ſi qua inſigni deformitate, aut mutilatione vitiata, ingrata Deo eſſent, ideo operæ pretium erit, quænam ſint hujus ſacrificii qualitates requiſitæ paucis edocere.

Argumenta quibus ad eleemoſynas præſtandas hortatur.

4. Harum aliæ, cauſas ſeu motiva quibus ad eleemoſynas præſtandas impellimur; aliæ modum præſtandi reſpiciunt: Charitatis hujus incitamentum triplex eſſe poteſt vel à Deo, vicino, vel nobiſmetipſis ductum. Primò obedientia & gratitudo quas Deo debemus, nos ad hanc charitatem colendam incitant: Ille nobis ut eleemoſynas præſtaremus præcepit, ideoque unus præſtandi finis eſt, ut ei præcepto morem geramus: illius etiam munificentiæ copiam noſtram debemus, & gratitudinem noſtram non poſſumus aptiùs exprimere; ut enim inquit Pſalmiſta, *Pſ.* 16. 2. *bonitas noſtra ad Deum non extendit*; quod tributi vice ex bonis noſtris ei debemus perſonæ ejus perſolvere non poſſumus; pauperes igitur in illius locum ſubſtitutos & ſuppoſitos, eo omni donare quod ei gratitudinis ergô reddituri eramus, par eſt. Secundò amore & commiſeratione vicini, calamitatum ſuarum ſenſu, & conſolationem & ſubſidium ei afferendi cupidine, ad hoc officium impelli debemus. Tertiò incitamentum à nobiſmetipſis ductum, ſpes eſt æterni, quod officium hoc præſtantibus promittitur, præmii: Hoc illud eſt quod Chriſtus innuit, *cum theſauros*

ſauros noſtros jubeat *in cœlis recondere*, Mat. 6. 20. *& facere nobis amicos ex Mammona injuſto, ut cùm defecerimus recipiant nos in æterna tabernacula*, i. e. pia temporalium bonorum in pauperes erogatione, theſaurum nobis in Cœlis reponere, & ad felicitates iſtas æternas quas Deus eleemoſynas præſtantibus promiſit jus acquirere; illîc uberrimam operum noſtrorum miſericordiæ meſſem expectamus, quæ nos abundè compenſatura eſt, *bona* licet *omnia noſtra*, ut loquitur Apoſtolus, 1 *Cor*. 13. 3. *in egenis alendis inſumeremus*, at in hunc unum finem intentos eſſe oportet, nec nobiſmetipſis hominum laudem tanquam charitatis motivum proponere, hoc enim nos prœmio noſtro æterno privabit, *Mat*. 6. qui laudem hominum eleemoſynis ſuis aucupantur, hanc charitatis ſuæ unicam mercedem ferent, *Amen dico vobis retulerunt mercedem ſuam*, *ver*. 3. ab hominibus ut videtur maluerunt quàm Deo prœmium expectare, ad hos igitur remittuntur inanem hominum applauſum tanquam unicam operis mercedem relaturi, *Mercedem enim non habebunt apud patrem meum qui eſt in Cœlis*, inquit *Chriſtus*, *ver*. 1. Cuſtodienda igitur diligenter ſunt corda noſtra, nè vanæ gloriæ cupido ſe inſinuet, & ſic ſolida & æterna Cœli gaudia aurâ populari commutemus.

Modus eleemoſynas præſtandi. Alacriter.

5. Secundò, Sunt etiam quædam circa modum pauperibus donandi obſervanda. Primò alacri animo donandum eſt; parvum quod alacri & prompto animo donatur, pluris æſtimant homines quàm magnum aliquod munus invito & triſti alicui extortum; quod idem Deus æſtimat, *diligit* enim *hilarem datorem*, 2 *Cor*. 9. 7. Quod Apoſtolus præcedenti exhortationi, *nè darent ex triſtitia aut ex neceſſitate*,

ver. 6. tanquam ejus rationem ſubjungit: & ſanè quod Apoſtolus à nobis exigit, rationi conſentaneum eſt, non eſt enim officium aliud humanæ naturæ congruentius aut gratius; niſi ſiquem avaritia & ſævitia ex homine in rapacem beſtiam tranſmutaverint: an non voluptate maximâ nos afficit, ſiquid nobis humanitatis ſuperſit, videre, ut eleemoſynæ tempeſtivæ datæ gaudio miſerum aliquem perfundant: ut jacentem erigant, & ſpiritus languentes recreent? Senſuali ſanè voluptati deditus, nummos ſuos nequit in aliquid impendere, unde plus voluptatis metat; ideoque videtur non eſſe difficile, non tantùm ſine triſtitiâ & reluctantiâ, ſed etiam magn cum animi alacritate & promptitudine, eleemoſynas præſtare, cùm tantum inde nobis voluptatis naſcatur.

Metus paupertatis in hoc caſu inanis & impius.

6. Una tantùm objectio contra hoc officium moveri, poſſit nempe quòd metus paupertatis hâc liberalitate contrahendæ, voluptatem extinguât, & efficia, ut aut nihil omnino, aut ſaltem non alacriter largiamur: huic reſpondeo, primò manifeſta licet metus hujus cauſa eſſet, Deo tamen donare præcipienti alacri animo parendum eſt, nec magis gravatè hic bonis noſtris cedere, quàm cùm aliâ aliquà de cauſâ hoc poſtulet Deus: in quibus caſibus Chriſtus aſſerit, quòd *qui non deſerit ſua omnia, nequit eſſe Diſcipulus ſuus.*

7. At equidem vanus hic metus eſt, cùm Deus contrarium prorſus in pauperes beneficis ſpeciatim promiſerit: nimirum quòd etiam rerum externarum copiam eis eleemoſynæ impetrabunt. *Animus beneficus pinguis efficietur, & qui ubertim communicat, idem amplius profundet, Pro.* 11. 25. *& qui dat pauperi, non erit ei egeſtas, Pro.* 28. 27. & plurimi alii ejuſ-

ejuſmodi textus ſunt; adeò ut à manifeſtà infidelitate oriri hunc metum pateat, ut enim rem verbo complectar, Deo hâc in re credere non audemus; in pauperes nummos noſtros erogare, nihil aliud eſt, quàm eos Deo mutuò dare, *mutuat Jehova qui gratioſè largitur tenui*, *Prov.* 19. 17. idque promiſſo ſolenni eos rependendi facto, ut ſequitur eodem verſu, *& beneficium illius rependet ipſe*: Dedecore affici ſe credunt homines ſi quos mutuum petentes argentum rejicimus, arguit enim aut nos eos arbitrari non eſſe ſolvendo, aut ſinceros & probos non eſſe; quanta igitur hæc eſt Dei contumelia, ei ad hunc modum diffidere? Imò equidem quàm horrida blaſphemia, de eâ re metuere, ad quam ſecuram & tutam nobis præſtandam, ille nobis fidem obligaverit Deus, cui cùm omnium Dominus ſit ſolvendo non eſſe nequit, & cùm Deus veritatis ſit, fidem datam non fallet? Nè igitur infidelis iſte metus futuræ paupertatis, viſcera tua erga pauperem tuum fratrem obduret, quanquam enim ille ſolvendo non ſit, Deus tamen pro eo ſe ſponſione obligavit, qui mutuò acceptum cum fœnore rependet; pauperibus igitur largiri, non tantùm non damnoſum, ſed & admodum utile tibi eſt; nemo eſt qui non mallet nummos ſuos viro alicui diviti & bonæ fidei concredere, quò & fœnus, & ſi quando opus fuerit, ſortem tutò accipiat, quàm in arcâ reconditos nihil inde commodi percepto, ſervare; præcipuè ſi furto aliiſve caſibus quibus amittantur expoſiti ſint. Quicquid autem nos poſſidemus, quovis momento amitti poteſt. Innumerabilia pene ſunt quæ divitem in paupertatem poſſint redigere, quod qui dubitat, *Jobi* exemplum legat, in quo veritatis hujus præclarum exemplum reperiet. Nec ſanè nummos ſuos aliquis prudentius elocare poteſt, quàm apud Deum, ubi nullis caſibus

expoſitos repetere cùm opus eſt poteſt ; idque cùm fœnore & incremento. Hinc eſt quod eleemoſynas Apoſtolus ſemini comparet, 2 *Cor.* 9. 10. Seminis ſati ea natura eſt ut ſerendo multiplicetur, quod idem miſericordiæ operum proprium eſt, nec enim ea tantùm ſingula & ſterila ſed uberrimam eorum meſſem manipulatim colligimus: Deus eleemoſynas non recondit in mappâ, ut nos gratias ſuas ſolemus, ita ut nihil ex iis commodi capiamus, ſed eas cum fœcundo proventu nobis reddit ; non tantùm igitur alacri ſed etiam læto animo in id officium incumbere debemus, ad quod hortantur & utilitates noſtræ & egeſtates vicinorum.

Tempeſtivè. 8. Sunt equidem aliqui quibus nunquam non opportune ſtipem donamus, quoniam rerum neceſſariarum inopiâ ſemper premuntur : ſunt tamen aliquæ opportunitates largiendi, quæ etiam ad horum utilitatem plus conferant ; nec enim præſentem tantùm neceſſitatem ſublevent eleemoſynæ, ſed & aliquando futuram, ſi opportunè præſtentur ; efficere enim poſſunt ut poſſit pauper honeſta aliqua ratione ſibi victum parare : in genere hanc eſſe regulam optimam charitatis exercendæ arbitror, ut *quicquid dare decernimus, cito demus* : moræ enim & pauperibus noxiæ ſunt & nobiſmet ipſis: pauperibus, quia quo diutius eleemoſynas noſtras differimus, eo diutius illi anguſtiis ſuis preſſi gemunt ; & poſtquam iis opem ferre decrevimus, crudelitatis eſt eam ulterius differre ; tamdiu enim miſerias eorum quas levare poſſumus, producimus. Sævum crederes medicum qui alicui morbo acutiſſimo laboranti, medelam quâ certò ſcit leniri poſſe dolorem adhibere differret, & vanas moras nectendo homini dolorem protraheret : hoc idem hic evenit, commiſeratione debita deſtituimur, ſi fratri, cui ſubvenire

nire no; penes eſt, protrahi calamitates ſuas volu-
mus: Sin autem in extrema penuriâ aut calami-
tate non verſetur, ei tantum perit, quantum dila-
tionis tuæ tempore amittit. Secundò, dilatio etiam
nobis noxia eſt, dilationem enim tentationibus nos
obnoxios reddimus, quibus nos aut Diabolus, aut
avaritia noſtra à propoſito abducere poſſit, quod in
plurimis Chriſtianis officiis frequenter cernitur; ſic
propoſita noſtra, niſi ea ſtatim exſequamur, languent,
& in actum nunquam reducuntur; ſic aliqui pœni-
tentiam ſe acturos eſſe decernunt, quoniam autem
ſtatim ei operam dare nolunt, mora diutiùs in dies
protracta, prorſus tandem evaneſcit propoſitum:
quod etiam hîc accidere ſolet, præſertim ſi qui ſint
avariores, hos igitur præ omnibus dilationi locum
dare non convenit.

9. Tertiò, Prudenter, & eo modo quo recipienti maximè proſimus, largiri decet; cura hæc niſi adhibeatur, pereunt ſæpiſſimè charitatis officia; ſi enim nullo delectu habito omnibus qui egere videntur, donaverimus, plus in illos qui per ignaviam & improbitatem egeſtatem contraxerunt, quàm in eos qui charitatis noſtræ ſubſidium melius merentur, conferremus; & per conſequens iſtorum inertiæ patrocinaretur, & nobis non ſuppeteret quod horum egeſtatibus ſuppediteramus; nec tamen dubito, quin ea eſſe poſſit flagitioſiſſimorum neceſſitas, ut illis ſubvenire officii noſtri ſit; at niſi urgeat hujuſmodi neceſſitas, delectus habendus eſt, & ii præponendi, quibus vel vires non ſuppetunt ad laborem, vel numeroſior familia eſt quàm quæ eorum labore ſuſtentari poſſit; his quoque eo modo eleemoſynas præſtare debemus, quo iis ſint utiliores: qui modus pro diverſis perſonæ circumſtantiis diverſus eſſe poteſt; his forſan eleemoſynas noſtras *Prudenter.*

mentem manipulatim congimus. E
nas non recondit in mappâ, ut nos g
mus, ita ut nihil ex iis commodi ca
cum fœcundo proventu nobis reddit
igitur alacri ſed etiam læto animo in
cumbere debemus, ad quod hortant
noſtræ & egeſtates vicinorum.

8. Sunt equidem ali
Tempeſtivè. quam non opportun
mus, quoniam rerum
inopiâ ſemper premuntur : ſunt tan
portunitates largiendi, quæ etiam a
tatem plus conferant ; nec enim
tùm neceſſitatem ſublevent eleemoſ
quando futuram, ſi opportunè præſt
enim poſſunt ut poſſit pauper honeſt
ſibi victum parare : in genere hanc e
timam charitatis exercendæ arbitr
dare decernimus, cito demus : moræ

nim poſſeſſionum ſuarum partem tantùm aliquam *credentes*, ſed totum in uſum & ſubſidium pauperum conferebant, *Act.* 4. & quanquam urgente tunc temporis neceſſitate extraordinariâ, non ſit hodiernæ charitatis norma inde petenda; oſtendit tamen quàm præcipua & fundamentalis pars Religionis Chriſtianæ charitas ſit, quæ in ipſis Eccleſiæ initiis tam impensè colebatur. Si animum ulterius ad præclara charitatis in Evangelio præcepta advertamus, *vitas noſtras pro fratribus deponere* jubentia, 1 *Jo.* 3. 10. credere non poſſumus bona noſtra tantò majori pretio haberi à Deo quàm vitas noſtras, quòd dum has prodigi, illis parci velit.

Argumenta pro liberalitate.

11. Liberalitatem hanc plurimis argumentis ſuadere poſſem omnibus in Chriſtum credentibus: duo tamen tantùm afferam, quibus Sanctus *Paulus* ad *Corinthios* ſcribens uſus eſt: prius ab exemplo Chriſti ſumitur, 2 *Cor.* 8. 9. *Nôſtis enim beneficentiam Domini noſtri Jeſu Chriſti, eum videlicet propter vos pauperem factum eſſe, quum eſſet dives, ut vos illius paupertate diteſceretis.* Gloriam ſuam Chriſtus & majeſtatem, quâ apud patrem ſuum in cœlis gaudebat, ut nos locupletaret, exuit; annon igitur arcas noſtras vacuare, acervos noſtros minuere, ut pauperibus ejus membris ſubveniamus, decet? Poſterius à ſpe prœmii, quod pro menſura eleemoſynarum noſtrarum, aut majus aut minus erit, ſumitur: 2 *Cor.* 9. 6. *Qui ſerit parcè, parcè etiam metet, & qui ſerit benignè, benigne etiam metet.* Agricolam quem parca nimis manu ſemina ſpargentem, meſſis ideo deficit, improvidum ducimus; in quam ſanè dementiam incurrimus ſi nimia eleemoſynarum parſimonia, aut prœmio quod Deus beneficis & liberalibus repoſuit, in totum

aut

uſurâ credere debemus; eo etiam
vendo non ſit, ei tantum etiam ſor
quantum aut neceſſitas ejus exiga
noſtra permittat. Charitate hâc
pauperes debitores in carcerem c
eos ſolvendo non eſſe ſatis ſciant;
tia non datur quàm alium miſeru
nihil inde nobis obveniat commodi

10. Quartò, Lib
Liberaliter. manu donandum eſ
erogare, in quibus
pertatem præſidii ſit, non eſt paupe
ludere; perinde eſt ac ſi fame peri
câ panis paſcere præ te ferres; rid
juſmodi ſtipes: metuo tamen nè p
moſynæ ad hanc proportionem pro
quantum abſunt hujuſmodi homin
diſcipulorum iſtorum, qui nihil pr
Johannis noverunt? Notatu enim c

n poſſeſſionum ſuarum partem tantùm aliquam
edentes, ſed totum in uſum & ſubſidium paupe-
um conferebant, *Act.* 4. & quanquam urgente
unc temporis neceſſitate extraordinariâ, non ſit ho-
iernæ charitatis norma inde petenda; oſtendit ta-
men quàm præcipua & fundamentalis pars Religi-
nis Chriſtianæ charitas ſit, quæ in ipſis Eccleſiæ
itiis tam impensè colebatur. Si animum ulterius
præclara charitatis in Evangelio præcepta ad-
tamus, *vitas noſtras pro fratribus deponere* juben-
1 *Jo.* 3. 10. credere non poſſumus bona noſtra
o majori pretio haberi à Deo quàm vitas noſtras,
dum has prodigi, illis parci velit.

Liberalitatem hanc plurimis
entis ſuadere poſſem omni-
Chriſtum credentibus: duo
tantùm afferam, quibus San-
s ad *Corinthios* ſcribens uſus eſt: prius ab
o Chriſti ſumitur, 2 *Cor.* 8. 9. *noſtis enim*
am Domini noſtri Jeſu Chriſti, eum vi-
opter vos pauperem factum eſſe, quum eſſet
vos illius paupertate diteſceretis. Gloriam
riſtus & majeſtatem, quâ apud patrem ſu-
lis gaudebat, ut nos locupletaret, exuit;
ur arcas noſtras vacuare, acervos noſtros
ut pauperibus ejus membris ſubveniamus,
oſterius à ſpe præmii, quod pro menſurâ
narum noſtrarum, aut majus aut minus
itur: 2 *Cor.* 9. 6. *Qui ſerit parcè, parcè*
tet, & qui ſerit benignè, benigne etiam me-
ricolam quem parca nimis manu ſemina
em, meſſis ideò deficit, improvidum duci-
quam ſanè dementiam incurrimus ſi ni-
moſynarum parſimonia, aut præmio quod
neficis & liberalibus repoſuit, in totum,

Argumenta pro liberalitate.

aut

turo ſi conſultò & deliberatò . perp
mili modo in reliquis circumſtant
eſt : at charitas hæc erga illos fre
cenda eſt, quorum aut innocenti
compertum non habemus, quorumq
tantum ſuſpicione violatur ; in ho
decet, charitatis proprium eſſe, *non*
ſed quæque in ſenſum mitiorem t
nec nos ipſi de iis ſententias à chari
nuntiare debemus, imò impedire a
ant, & ita exiſtimationem vicini,
minùs incertis ſuſpicionibus, quàm
ne læditur, tueri : huc ſpectat, ut
tum Chriſti, *Mat.* 7. 1. *ne judica,*
mento ſuadet ſi conſideremus, *i.e. nè*
eſt cur credamus, hoc tam leve crim
cenſetur : vindicabit enim ſeveras
Dei in nos rigida & ſevera ſententia.

12. De Charit

: & charitatis munera vulgò diſtinguere
o ſub hoc capite de his agere viſum eſt:
ımen obiter juvat, quòd nos ad id omne
ɔitur, eo modo obligamur, ut non
:itatem ſed etiam juſtitiam hoc omiſſo
ɥuod ideo notari meretur, ut at hujuſ-
eò magis incitentur homines, & præci-
:rrore verſari hâc in re pleriqu: viden-
cordiæ opera ut merè libera & volun-
æ minimè tenentur, homines æſtimant;
nis effectus hic eſt, quòd ſi qua mini-
eſtiterint efferantur, at ſeipſos, hæc ſi
:tant, non culpent: exitiabilis hic eſt, at
idem prioris erroris fructus: Siqua ſunt
ɔera, quæ ad juſtitiam reduci non poſſint,
propter eorum gradus & perfectionem
ctè loquendo ſic exacta, ut officium ille
atur, qui ea non præſtet, quia Deus hæc
non præſcripſit; ad hos autem charitatis
'are decebit, ad quos tamen pervenire
ıus, niſi per medios humiliores & ne-
ıdus prius tranſeuntes, quod igitur priùs
:t.

oc nihil efficaciùs
ɥuàm ut infixam pe-
o habeamus cele-
charitatis regulam,
mum tuum ſicut teipſum In hoc totum
i erga vicinum contineri cenſet Apoſto-
9. ad hanc igitur normam actiones no-
, quæ ad alios referuntur, exigantur:
n in anguſtias adductum videris, inter-
m, an non iiſdem preſſus exitum ſoli-
es, & ſtatuas hunc eundem effectum ha-
amorem tuum erga vicinum: hæc *Re-*
a eſt, ut verbis utar Sancti *Jacobi*, 2. 8.

Charitatis medium efficaciſſimum.

ad

ægritudinem corpoream curari vel
fateor aliquos de ſalute ſuà tam pa
ſpiritualibus ſuis egeſtatibus ſubve
cupiant, conſilia, monita irati re
igitur hujuſmodi homines, ad hæ
cia, vi hujus regulæ non teneri. F
noſtri ipſorum cùm hic tanquam n
ſtri erga vicinum proponitur, intel
rem iſtum rationi congruum, quo
plecti decet: quanquam igitur eo
quo debet non proſequatur, vicin
tim jure ſuo excidit, hic nihilomi
gradum qui iſti reſpondeat, quem
erga ſeipſum exigit, jure optimo ſi
eum à nobis amorem erga nos ipſo
gere, quo animarum noſtrarum c
pellamur, certum eſt. Quanquam
animam negligat & contemnat, n
ciis quæ animæ alterius debentur,
nolo hujuſmodi homines ad hoc o
verbis hortari, cùm nec probabile

enim officio Animabus, Corporibus, Bonis
vicini prodeſſe poſſumus; cum hæc omnia in
men adducant diſſidia & contentio. Beatiſſi-
opus eſt inimicos inter ſe conciliare, autorum
beatitudine remuneratur, aſſerente Chriſto,
5. 9. *Beati pacifici*: hujus igitur officii præ-
li occaſiones omnes captare debemus, operam
& ſolertiam noſtram diligentiſſimè in hoc con-
ut inimicitias & ſimultates omnes diluamus,
guamus; nec tantùm pacem amiſſam reſtitu-
ſed & vigentem tueri debemus; quod variis
is efficitur. Primò, conando ut pretioſiſſima
gemma Pax, omnibus quibuſcum verſaris
in pretio ſit: Secundò, lites & diſſidia quæ
ra conjicimus, tempeſtivè ſupprimendo, aut
nem illis præripiendo: Sæpe prudentem a-
aut vicinum penes eſt, errores iſtos & ſu-
iones tollere, quæ diſſidii & contentionis initia
facilius autem erit & utilius lites præverte-
uàm componere: facilius quidem, contentionem
exardeſcentem, perinde ac flammam, difficiliùs
n gliſcentem ſolummodò extinguimus; utilius
m eſſe hinc patet, quoniam peccata plurima
apertam contentionem per totum ſuum pro-
ſum comitari ſolent, præcludet. *Solomon* aſſe-
in multitudine verborum non deeſſe peccatum,
. 13. 19. Quod de nullo verborum genere tam
quàm de iis quæ fundunt irati, affirmari poſſit:
autem lite jam dudum compoſitâ, manebunt, tan-
n peccata nondum expiata, imputanda; his igi-
nalis temporiùs occurrere charitatis eſt.

Pacis ſtudioſus ſit oportet qui hoc officium in ſe recipit.

16. At ut huic offic diſſidentium conciliatio quis ſit, oportet ut ipſe mis pacis ſtudioſus: quâ te audebit quiſquam a hortari, à quo ipſe abho quomodo ſperare poteſt talis, ſe poſſe a ullis alios inflectere, cùm facile fuerit mo rere, *Hypocrita ejice primò trabem ex* *Mat.* 7. 5. Fac igitur ut idoneus ad ho accedas. Eſt quædam litium ſpecies legal rum, à quibus quaſi huic officio parùm ob nùs cavent homines; leve ducunt de quib litem intendere, & ſi modo cauſa vincan vacare putant: at ſanè ſi eo pacis vero debemus, teneremur viciiis noſtris mol re leviſſimâ exhibere non auderemus: no Chriſtianitate prorſus abhorreat, litem cu generis alicui intendere, ſed eam quæ vel pertinaciâ, vel contentionis ſtudio proc quæ ejuſmodi jus defendit, quo nullâ aut injuriâ noſtrâ cedere poſſumus, aut quæ (huc pejus eſt) injuriam leviſſimam ulciſci v in rebus graviſſimis, qui pacis ſtudio duct de jure ſuo remittit, ad officium Chriſtia ad mentem Apoſtoli propiùs accedit: hic bet, *injuriam potiùs pati & damnum accipe rem judicio experiri*, 1 *Cor.* 6. 7. At ſi ta damnum ut ferri nequeat, adeo ut rem le nere prorſus neceſſe habeamus, paci tamen tuendæ ſtudendum eſt. Primò itaque anim mus non alienos & averſos ab iis quibuſcu mus, ſed amicos & pacatos. Secundò ita ani parati ſimus oportet, ut litis componenda ones ſi ullatenus æquas promptiſſimè ample nec equidem lites has legales cum pacis ſt

hriſtianis præcipitur conſiſtere poſſe
ita afficiantur litigantes. Hoc velim
t ii, quibus voluptati eſt vicinos litibus
uibus hæc occupatio eſt, alios inter ſe
hoc pacis ſtudio neceſſe eſt ut imbuan-
imi, qui ſe ſervos illius haberi volunt,
um pacis appellari gaudet, *Iſa.* 9. 6.
aliquid de ambitu ſeu
jus *Actionum Charita-*
hanc igitur perinde
affectuum non tantùm
os nullà relatione con-
etiam inimicos infeſtiſ-
cti debere certum eſt: de neceſſitate
ſcendi ſuprà egi, nec hic aliquid repe-
tem ſuppoſito, non videbitur ab igno-
iefaciendum difficilis progreſſus: con-
in inimicorum numero diutiùs non
igitur benefacere, non erit carni &
itum; nec alio equidem argumento
s noſtræ ſinceritatem evincere poſſu-
acile eſt, ego huic condono, at ſi obla-
aciendi occaſionem declinas, veterem
dhuc in corde tuo latere patet: ſi con-
ra eſt, non ſegnior erit tua ad benefa-
iico quàm amico propenſio, imò ali-
lior; qui enim verà charitate præditus
habebit opportunitatem, reconciliati-
atem teſtandi, & præcepto Servato-
ciendo eum odio habentibus, parendi,
tatuamus igitur omnia charitatis offi-
nicis præſtanda eſſe, ad quod non tan-
im, ſed & exemplum Chriſti hortatur,
n internâ quidam noſtri contumacium
rum ſuorum inimicorum commiſeratio
ſed etiam eam factis ſuis gravibus quæ-

Hæc actionum charitas uſq; ad inimicos extendenda eſt.

dem & difficilibus vitâ nimirum ſuâ illi conſtantibus teſtatus eſt: nec igitur aut præcepto ſuo parete, aut exemplum ſuum imitari dici poſſumus, ſi noſtrum erga inimicos noſtros amorem, facilioribus iſtis methodis quas nobis commendat Apoſtolus, *Ro.* 12. 20. *ſcil. eſurientes paſcendo*, & id genus, teſtatum facere nolumus: at ſi eo modo benignitatis officia præſtare poſſemus, ut hæc & inimicitias diluendi, & amicitiam conciliandi media fierent, præclara hæc charitatis acceſſio foret: & huc equidem officia noſtra dirigere debemus, hoc enim eſt quod Apoſtolus ſupra memoratis officiis *paſcendi*, &c. tanquam finem proponit, *ut carbones ignis coacervimus in caput ejus*: non quibus abſumatur, ſed quibus amore noſtrî & benevolentiâ accendatur, quibus in benevolentiam eliquetur: nec ſanè aliâ ullâ ratione exemplum Chriſti poſſumus meliùs imitari, qui per omnia quæ vel egit pro nobis vel paſſus eſt, huc ſpectabat, ut nos ſibi conciliaret.

φιλαυτία Charitati huic obeſt.

18. Varias officii noſtri erga vicinum partes jam expoſui: quas ut adimplere poſſimus, nihil magis neceſſarium eſt, quàm ut amorem proprium corde noſtro ejiciamus, qui ſæpiſſimè nos adeo totos occupat, ut nec charitati nec juſtitiæ erga vicinum locum relinquat: per *Amorem proprium* ſeu noſtrî ipſorum, nolo Amorem iſtum ſapientem, qui in curâ & ſolicitudine de animabus noſtris conſiſtit, (hic enim officio huic exſequendo inſerviret, non obeſſet,) ſed immodicum iſtum mundanæ utilitatis & commodi amorem, qui injuſtitiæ omnis & inhumanitatis radix eſt: hunc Amorem Apoſtolus, 2 *Tim.* 3. 2. à fronte numeroſæ peccatorum catervæ collocavit, quaſi ei primas in Satanæ caſtris deferret: nec quidem immerito, nunquam enim ſola ſed ingenti peccatorum multitudi-

ergo ſequente comitata incedit, quæ tanquam
Draconi, *Apoc.* 12. 4. curam omnem officio-
noſtrorum erga alios *ſecum trahunt*; hic ille
eſt qui vehemens nobiſmetipſis, contemptis
placendi ſtudium in nobis accendit, contra
monet Apoſtolus, *Ro.* 15. 2. *Itaque unuſquiſ-
ſtrûm proximo placeat in bonum*, i. e. *ad ejus
ationem*; quam exhortationem exemplo Chri-
mmunit & confirmat, *etenim Chriſtus ſibi ipſi
lacuit*, *ver.* 3. Si igitur charitatem hanc ani-
is noſtris inſeri ſincere cupimus, evellendus eſt
ò hic Amor noſtri, vigere enim eodem in loco
unt.

Sublato autem hoc obſta-
reminiſci decet quòd hæc
a perinde ac reliquæ omnes,
metipſis non debetur, *Dei
m eſt*, enixè itaque rogandus
eſt, ut hanc in cordibus noſtris operari digne-
ut immiſſo ſpiritu ſuo, qui ſemel columbæ ſub
e creaturæ mitis & innocuæ (utpote cui fel non
pparuit, cor tuum ad hanc virtutem conforma-
gnetur, quo viribus ſuis adjutus poſſis officium
ptimè præſtare.

Preces hanc impetrandi medium ſunt.

DE variis iſtis officiorum
generibus, quæ ab initio
oſui, jam diſſerui: & quid ſit
um noſtrum erga Deum, noſ-
pſos, & vicinos noſtros; de
um Servatore noſtro dicam, *hoc fac & vives*,
10. 28. oſtendi: & ſanè impoſſibile non eſt,
um noſtrum eo quem Deus ex miſericordia
pturus eſt gradu, præſtare: hoc eſt *ſincerè*,
quam non *perfectè*: Deus enim non eſt auſte-
lle Dominus, *qui metit, ubi non ſevit*; nihil à
exigit ad quod peragendum vires nobis non

Officia Chriſtiana & poſſibilia & jucunda.

ſuppeditat, niſi nos nobis deſumus, & vel auxilium ſuum prece ardenti non petimus, vel impetratum negligimus: Et ut impoſſibile non eſt officium noſtrum adimplere, ita nec tam grave & triſte onus hoc eſt, quàm vulgo cenſetur: hæc Satanæ non minima aſtutia eſt *inducere*, ut ſpeculatores illi, *Num.* 13. *Famam malam de terra bonâ*, (de optimo ſtatu vitæ Chriſtianæ,) ut nos ab ingreſſu in eam deterreat, neſcio quos gigantes obvios illic nos habituros denuntians: nè nobis autem ſic illudi patiamur, periculum faciamus & veram *Canaon*, terram *ſcil. melle & lacte fluentem* ſentiemus: *Deus non eſt Iſraeli ut deſertum, ut terra fructum perdens, Jer.* 2. 31. Nihil unquam veri & ſolidi gaudii Deo obtemperando amittitur, plurimum percipitur; *Chriſti jugum facile, imo jucundum eſt, & onus ejus leve* imò *commodum.* Eſt equidem in vita verè Chriſtianâ non minima voluptas, quam ſi non percipimus, reluctantiæ & oppoſitione vitioſorum habituum, ex quâ difficultas & moleſtia naſcantur, debetur: quo in caſu primò nobiſmetipſis, eò quòd vitioſos iſtos habitus contrahendo id moleſtum & difficile reddidimus quod per ſe facile & jucundum eſt, non officiis Chriſtiainis imputandum hoc eſt. Secundò quæ ex malis habitibus exſtirpandis & vitioſis conſuetudinibus ſubigendis voluptas naſcitur certaminis moleſtiam longè ſuperat.

Etiam cùm perſecutionibus exponat.

21. At dicat forſan aliquis, eſſe aliqua officia Chriſtianæ Religionis, quæ nos perſecutionibus & calamitatibus in hoc mundo obnoxios reddant; hæ autem gratæ & jucundæ non ſunt ſed moleſtæ. Reſpondeo, in his etiam invenire de quo gaudeamus; hinc Apoſtoli *gaudebant quod digni cenſebantur qui propter nomen Chriſti paterentur*, & Sanctus *Petrus*, *Si quis ut*

Chri-

Chriſtianus malo afficiatur, hortatur ut is *non pudefiat, imò glorificet Deum hoc reſpectu*, 1 *Pet.* 4. 16. Ea eſt teſtimonii bonæ conſcientiæ vis & efficacia, quòd maximam afflictionem in maximi triumphi materiam immutare valet: quod teſtimonium nunquam clarius & vivacius eſt, quàm cùm propter juſtitiam patimur: Chriſtianitatem igitur etiam pullatis veſtibus indutam, amabilem eſſe patet; interna ejus gaudia externas tribulationes longè ſuperant, idque in ipſo afflictionum momento, etiam dum in terris militamus : at ſi oculos noſtros in victoriæ noſtræ coronam, æterna cœli gaudia, intendimus, nihil grave, nihil moleſtum, nullâ licet voluptate in præſentiarum temperatum, quod tanta in poſterum prœmia expectant, cenſebimus; quamcunque graves eſſent labores noſtri, non eſſet cur oneri languentes ſuccumberimus; ſi quando igitur nobis difficultates occurrant, infixos diviti prœmio oculos tenentes, *per tolerantiam propoſitum nobis ſtadium decurramus*, ducem ſalutis noſtræ per acerbiſſimas afflictiones, imò per rubrum mare ſanguinis nos præeuntem ſequamur, ſi quando hoc obedientia poſtulat; jacturam enim nullam facimus, fidelitatem noſtram etiam morte noſtrâ teſtantes, ſic enim patientibus *Coronam vitæ* promiſit Chriſtus, cujus expectatio Chriſtianum etiam compedimus vinctum & in carcerem ſubterraneum detruſum majori gaudio perfunderet, quàm aliquem mundo deditum maximæ ſuæ proſperitates.

Periculum differendi converſionem noſtrum ad Deum.

22. Reſtat tantùm, ut Lectorem orem obteſtérque, ut nullâ morâ interpoſitâ ad jucundum hoc & quæſtuoſum vitæ inſtitutum ſe conferat, ut operam ſincerè det iis omnibus quæ vel ex hoc libro, aut aliunde ſui eſſe officii didicerit, adimplendis.

dis : Et quò longiùs antea à viâ ſuâ aberraver
citiùs ad eam redeat oportet, & in ea prope
ambulet ; ſi cui longum reſtet iter conficie
multumque diei errore viæ abſumitur, hun
viam redeat, aut ut acceleret, pluribus verb
tari opus non eſt. Hic tamen uniuſcujuſque
tam in peccato aliquo degit, ſtatus eſt ; vi
incedit,quæ nunquam ad locum optatum, a
certiùs ad locum quem maximè perhorreſcit
multum diei elapſum eſt, quantum ad iter
endum ſuperſit, incertum eſt ; horâ forſan i
mento proximo nox eos mortis opprimere
quantæ igitur dementiæ eſt hîc cunctante
quæ ad certam perniciem ducit,ad eam non
quæ ducit ad beatitudinem & gloriam? Eo u
men ſeductione peccati excæcantur & deme
homines, ut nullis precibus, nullis argum
mutationem hanc tam ſapientem, tam nece
adduci poſſint; neceſſariam eſſe fatentur, &
procraſtinari vellent, voluptatibus peccati
pene vitam vellent indulgere, & totum ani
negotium aut inſtante jam morte, aut ſalte
antea, conficere : at celſius eſt Cœlum quàr
tu conſcenderetur, via per longum ducit &
tim ſurgentem clivum, non niſi longo tem
perandum. De procraſtinationis hujus peri
ſiùs diſſerui de pœnitentia agens : Nihil igi
repetam. Lectorem obſecro ut ea ſeriò per
& ſentiet Sapientem optimè conſulere, *E*
Ne differas te ad Dominum convertere, nequ
as de die in diem.

F I N I S.

PRECES

PRIVATÆ

Variis Occaſionibus

ORDINARIIS

&

EXTRAORDINARIIS

Accommodatæ.

Anno MDCCIV.

›r Chriſtiane,
.ATIONEM PRIVATARUM FORMU-
LAS *aliquot hic conſcripſi in Devotionis tuæ ſub-*
n: Si quis hic alias in uſus Familiarum deſiderari
ıtur, ſciat velim non hoc ideo à me omitti, quaſi
n in Familiâ non ſecus ac in conclavi non ſenſerim
dum; ſed quoniam Familiarum neceſſitatibus
identiâ Dei & Eccleſiæ melius LITURGIA
LIBRO PRECUM COMMUNIUM *con-*
ıto, conſultum eſſe arbitror, quàm ullâ operâ
poſſet: hic enim ſi petitiones publicas (quales ſunt
iliæ) ſpectemus, Formulas tam præſtantes, tam
es continet, ut de hoc libro pronuntiare licet, ut
rid de gladio Goliæ, 1 *Sam.* 21.9. Non eſt al-
ei ſimilis.

MONITA MATUTINA.

'ane experrectus, hâc aut ſimili Oratiunculâ cor tuum ad Deum ſurſum tollito.

)OMINE qui corpus meum è ſomno ex-
pergefeciſti, animam oro meam è peccato ex-
ɪrgefacias; & fac quæſo ut hunc diem & totum
ıod ſupereſt vitæ, ita coram te ambulem, ut tubâ
›viſſimâ è ſepulchro expergefactus, ſurgam ad
.tam immortalem per Jeſum Chriſtum.

SIC exorſus, mentem tuam (niſi urgente neceſſitate) terrenis cogitationibus occupari, priuſquam ſolemniores Deo omnipotenti Preces obtuliſti, ne permittito: dum itaque veſtes induis (in quo plus temporis, quàm communis Decori ratio poſtulat, abſumere non licet) cogitationibus aliquot ſpiritualibus mentem tuam occupatam teneto: v. c. quibus te Tentationibus aut hujus diei negotium, aut comites tui objecturi ſint perpende, & te firmis contra has propoſitis munito: aut, quænam ſe oblaturæ ſint, aut Dei gloriæ aut charitati inſerviendi occaſiones, eaſque te amplexurum eſſe ſtatuas; & ut ſtudio & induſtriâ tuâ eas his finibus utiliores reddas, fac ſeriò deliberes: At præcipuè examinare decet, an in errorem aliquem inſcius incideris qui te heri veſperi diſcutientem teipſum latuit, ſeu in novum aliquem ab eo tempore prolapſus ſis. Si quid ab his temporis ſuperſit, poſſit commodè in Reſurrectione generali (cujus noſtra è lectis reſurrectio imago quædam eſt) ut & tremendo hanc Judicio ſubſequuturo meditando; & tecum quàm ſis huic paratus conſidera; & in hoc quodlibet momentum impendendum eſſe ſtatuas, ut poſſis vitæ anteactæ rationem pulcherrimam tunc temporis reddere. Veſtitus in locum aliquem ſecretum te recipias, ibique Sacrificium tuum Matutinum Laudis & Orationis Deo offerto.

PRECES

PRECES MATUTINÆ.

Genibus flexis ſic exordire,

SAncta, beata, & glorioſa Trinitas, tres Perſonæ, unus Deus, miſerere mei miſeri peccatoris.

DOmine neſcio quid petam prout decet, ſuccurrat Spiritus tuus infirmitatibus meis, & afflatu ſuo efficiat, ut Sacrificium Spirituale tibi per Jeſum Chriſtum acceptum offeram.

Gratiarum actio.

BEnigniſſime Domine, *benignitas tua in ſæculum perdurat*, ego Servus tuus indignus, bonis tuis cumulatus, tibi tributi vice humillimas meas laudes offerre cupio: in te, Domine, *vivo*, *moveo*, & *ſum*; Tu me primùm condidiſti, & ut fœlix non miſer eſſem, filium tuum de ſinu tuo miſiſti, ut me à peccatorum poteſtate gratiâ ſuâ, à ſupplicio ſanguine ſuo redimeret, & ad gloriam & ſanguine & gratiâ ſuâ viam mihi aperiet: ex ſummâ miſericordiâ, me intra Chriſtianæ Eccleſiæ gremium naſci voluiſti, in quo tibi infans adhuc per Baptiſmum conſecratus, ſpiritualia omnia auxilia, quibus adjutus poſſem votum tunc temporis factum tibi præſtare, aſſecutus ſum; & quanquam præ contumaciâ aut negligentiâ ego ab officio meo defecerim, tu tamen ex immenſâ miſericordiâ, me non dereliquiſti, *ſed ad pœnitentiam* benigniſſimè hortatus es, &

media

media omnia ei promovendæ inſervientia, ſive externa, ſive interna, ſubminiſtrâſti ; & incredibili patientiâ uſus me in ipſis peccatorum mortalium actibus è medio prout merui non ſuſtuliſti: Tuæ ô Domine gratiæ retrahenti tribuendum eſt, quòd in maxima peccata non prolapſus ſim, Tuæque gratiæ aſſiſtenti & incitanti, quòd quid boni etiam minimi fecerem; non igitur mihi, non mihi, Domine, ſed Nomini tuo in ſolidum laus ſit. Propter has & cæteras omnes ſpirituales tuas Benedictiones, magnificat te Domine anima mea; & quicquid intra me eſt, laudat Sanctum Nomen tuum. Te etiam propter plurima bona externa, veluti proſperam valetudinem, amicos, victum & amictum, neceſſaria ſubſidia ut & ſolatia vitæ hujus, diurnam tuam protectionem, quâ pericula à me & meis propulſantur, & propter miſericordiam iſtam quæ me periculis in quæ incidi extraxit, quæque afflictiones iſtas quas prorſus tollere tibi non viſum eſt, lenivit & mitigavit, ſpeciatim propter tuam mei nocte proximè elapſa protectionem ; propter hæc omnia & alia multa beneficia tua in me collata, laudibus celebro nomen tuum Domine! Fac quæſo Domine ut te non tantùm fructu labiorum meorum, ſed obedientià vitæ meæ colam, ut bona hæc præſentia majorum futurorum quæ te amantibus præparaſti arrha ſint! Hoc illius, quem æternæ ſalutis omnibus ei obtemperantibus autorem feciſti, nempe Jeſu Chriſti nomine ſupplex peto.

Cor-

Confeſſio.

O Juſte Domine, qui iniquitatem odio habes, me miſerum peccatorem ad pedes tuos proſterno, agnoſcens me juſtiſſimè meruiſſe à te derelinqui & odio haberi: iniquitatem enim tanquam aquam potavi, vitamque in peccato & perduellione contra te egi, ea quotidie quæ prohibuiſti perpetrans, & quæ juſſiſti omittens; cor meum quod Spiritûs tui habitaculum eſſe debet, factum eſt avium obſcœnarum, *i. e.* fœdorum & rebellium affectuum, cavea: & ex abundantiâ cordis mei, os meum loquitur, manus meæ agunt, adeo ut cogitatione, verbo, & facto contra te quotidie peccem: (*hic peccatorum atrociſſima recitato*) Imò Domine bonitate tuâ, quâ me ad pœnitentiam duci oportuit, contemptâ, cor meum contra media omnia quibus emendationem meam aggreſſus es, obduravi: quid tandem igitur à te Domine expectem, niſi judicium & indignationem igneam, meritum peccatorum meorum prœmium? At tecum miſericordia eſt, ut metuaris; me quæſo ingeneratâ mihi profundâ & ſincerâ pœnitentiâ, miſericordiæ tuæ reddas capacem, & pro bonitate tuâ avertas à me iram & indignationem tuam; me in filio tuo, meo beatiſſimo ſervatore intuere, & ad merita & paſſiones ejus reſpiciens, peccata mihi omnia condonato. Et cor meum obſecro te Domine, vi gratiæ tuæ purga & renovato, ut nova factus creatura, omni malo penitus renuntiem, & quod ſupereſt vitæ, in conſtanti, ſincerâ, & univerſali præceptorum tuorum obedientiâ agam, ut bonum & fidelem ſervum hîc me præſtans, tandem in gaudia Domini mei ex ſummâ tuâ clementiâ ingrediar! hoc concedas oro *per Jeſum Chriſtum,*

Oratio

Oratio pro Gratiâ.

BEnigniſſime Deus, à quo bonum omne & perfectum donum provenit, efficias quæſo ut ego miſer, qui ex meipſo nec bonam cogitationem cogitare poſſum, gratià tuâ adjutus, ea & velim, & agam quæ tibi grata ſunt: mentem meam illumina, ut te cognoſcam, nec ſterilis ſim & rudis in iſta ſcientia, Efficias quæſo in corde meo veram fidem, purificantem ſpem,& ſincerum amorem tui; largire mihi immotam in te Fidem, Zelum pro te, & Reverentiam erga omnia quæ tibi conſecrantur, aut ad te referuntur;fac ut à te offendendo tremulus abhorream, ut miſericordias tuas gratus agnoſcam, ut caſtigationes tuas humilis patiar, ut in ſervitio tuo ferventiori animo ſim, ut peccata mea contritus defleam; & concenas ut in omnibus ita me geram prout creaturam erga Creatorem ſuum, ſervum erga Dominum ſuum decet! Fac etiam ut illud officium quod mihi ipſi debeo,exſequar: manſuetudinem, animi remiſſionem,continentiam,mihi largire, ut animam meam patientiâ & gratitudine poſſideam: me in officiis omnibus ſedulum, contra tentationes omnes vigilem, perfectè purum & abſtemium, & in voluptatibus licitas tam moderatum efficias, ut hæ me ne unquam illaqueent: me etiam ita erga vicinum meum animatum reddas ut Regiam legem tuam, quâ *proximum ſicut meipſum diligere* jubeor, ne unquam tranſgrediar. Fac omnes Juſtitiæ partes adimpleam, ea omnia quæ jure quocunque proximo meo debentur, tribuendo: & ea mihi miſericordiæ & compaſſionis viſcera concedas, ut nulla charitatis officia deſeram, ſive erga ami-

cos, ſive inimicos, ſecundum tuum præceptum & exemplum. Obſecro te denique, Domine, ut me totum ſanctifices, ut *integer ſpiritus meus*, *anima & corpus inculpatè uſque in adventum Domini noſtri Jeſu Chriſti conſerventur*, cui unà tecum & ſpiritu ſancto ſit honos & gloria in æternum. *Amen.*

Interceſſio.

BEate Domine, cujus miſericordia eſt ſuper omnia opera tua, omnium hominum miſerere obſecro, & concedas, ut ingens illud redemptionis pretium quod filius tuus perſolvit, efficax ſit ad omnes redimendos. Gratiam tuam illuminantem in tenebris ſedentibus, gratiam convertentem in peccatis degentibus concedas. Commiſeratione teNerrimà Eccleſiam Univerſalem intuere, propitius eſto & benignus *Sioni*; ædificato muros *Hieroſolymæ*; omnes nomen tuum profitentes puritate & ſanctitate unito, & ſibi invicem fraterno amore conjungito. Miſerere *Hujus* Eccleſiæ deſolatæ, & Gentis hujus peccatricis: commoviſti terram & diffregiſti eam, cura fragmenta ejus, nam vacillat; fac nos peccatorum noſtrorum quæ tuam in nos iram tuam concitârunt, tam ſincerè pœniteat, ut te etiam reverſum pœniteat, & reliquam facias poſt te benedictionem. Benedicas eis quos nobis præfeciſti, ſive in Eccleſia, ſive Republicâ; ita animos eorum regas manuſque corrobores, ut nec potentia eos nec animus deficiat, quibus impietatem & vitium puniant, & veram Dei Religionem & virtutem tueantur: miſerere afflictorum, ſis pater Orphanis, cauſam agas Viduæ, conſoleris eos qui puſillo animo ſunt, infirmos ſuffulcias, ægris

me-

cas omnibus de me male meritis, aut mi
optantibus: & in illis & me bonum il
efficias quo acceptus ſim in conſpectu tu
ſum Chriſtum, *Amen.*

Pro Tutelâ.

O Deus Miſericors, cujus bonitati del
hic dies vitæ meæ adjicitur; ita n
hoc die gratià tuà regas, ut nihil agam
gloria tua minuatur, vel anima mea vulne
ad ea omnia bona opera, quæ nobis agenc
piſti, ſedulo exſequenda me conferam: &
Domine præcipias Angelis tuis de me, u
vent me in omnibus viis meis, ut nihil n
contingat, nec peſtis ulla domum meam a
quet, ſed ut ego ut mei in tuto degant ſul
tuo per Jeſum Chriſtum.

℣ Cognoſcas quæſo Domine cogitationum

Monita Nocturna.

NOcte priuſquam cubitum eas, tecum cogita quomodo diem elapſum egeris : cor tuum ſcrutare, interroga teipſum quid aut cogitatione, verbo, aut facto peccaveris ; quam opportunitatem bonum aliquod faciendi omiſeris ; & quicquid invenieris in te culpandum, hoc coram Deo cum humilitate & pœnitentiâ fatere ; propoſita de vitâ emendandâ de novo inito, & veniam poſce Deum in Chriſto, idque non obiter & perfunctoriè, ſed ardenti cum animi devotione, & ſinceritate, quale faceres ſi mors tua tam prope adeſſet quàm ſomnus, quod an ita revera ſit in incerto eſt, ideoque ut non mori, ita nec dormire nondum Deo reconciliatus audere debes. Secundo, conſidera quas ſpeciales & extraordinarias miſericordias die elapſo acceperis, veluti ſi periculo aliquo ingenti ereptus, ſive hoc internum hominem ut tentatio, ſive externum ut malum aliquod externum adoriebatur ; & Deum qui te tutatus eſt ſincerâ & devotâ laude collito : At ſi nihil extraordinarium acciderit, ſi nec pericula te appropinquârunt, eò magis laudandus Deus eſt, qui ſic te cuſtodiâ ſuâ munivit, ut nec metu mali alicujus perculſus fueris : nè itaque ei humillimarum gratiarum tributum pendere obliviſcaris, ſi non propter liberationem aliquam extraordinariam, at ſaltem propter quotidianam ejus. At imprimis conari, ut cor tuum miſericordiarum ejus frequenti meditatione affectum ei arctiùs adhæreat, & memor eſto te quovis illius novo beneficio ad amorem & obſequium ejus ſtrictiùs obligari.

PRECES NOCTURN

O Sancta, beata & glorioſa Trinitas, tre
næ, unus Deus, miſerere mei miſeri pe
Neſciò Domine quid petendum, prout de
currat ſpiritus tuus infirmitatibus meis, &
ut ſacrificium ſpirituale tibi offeram accep
per Jeſum Chriſtum.

Confeſſio.

SAnctiſſime Domine Deus, qui puriorem oc
es quàm ut iniquitatem intuearis, qu
audere potuero ipſe miſer immundiſſimus ir
ctum tuum prodire, qui nihil aliud quàm ſ
inquinamentum ſum? In ipſa naturâ meâ
tus ſum, à bono omni averſus, & ad omne
proclivis: at me corruptiorem adhuc reddi
libus meis peccatis & vitioſis habitibus: C
meum erga te, vicinum meum & meipſa
cogitatione, verbo, & opere trangreſſus ſum,
ciens quæ diſertè prohibuiſti, ea autem quæ
omittens. Nec hoc tantùm per ignorantian
firmitatem, ſed ſcienter & voluntariò, contr
ſpiritûs tui, & monita Conſcientiæ meæ co
um ſuadentis; & quod hoc omne reddi
modum nefarium & nefandum, has quotidie
cationes contra te de novo committere perſt
obſtantibus vocationibus tuis, meiſque & pr
& votis de vitâ emendandâ conceptis: imò hoc i
nova prioribus ſceleribus addere non ſum verit
diei peccata commemoranda) Et jam Domi

dicam, aut quomodo os meum aperiam, quoniam hæc feci? Scio mercedem horum peccatorum eſſe mortem: at tu qui non vis mortem peccatoris, miſerere mei; effice, oro te, in me ſinceram Contritionem, & perfectum peccatorum meorum odium, nec patiaris ut ea tibi quotidiè confitear & tamen quotidiè committam; ſed concedas quæſo ut hoc ipſo momento repudiatis in æternum cupiditatibus meis, etiam quas chariſſimas habui, deſponſer tibi in veritate juſtitiâ & ſanctitate, & pro omnibus peccatis meis preteritis reconciliationem, expiationem accipias; Redemptionis pretium à Filio tuo ſolutum accipias, & propter illum quem propitiationem præſtituiſti, condonato mihi offenſas meas, & in gratiam me recipito: & quum pacem animæ meæ locutus fueris, me quæſo Domine cohibeas & conſerves, nè iterum in ſtultitiam redeam; ſed ſic me in poſterum gratiâ tuâ confirmes, ut nulla tentatio Diaboli, mundi aut carnis meæ, me valeat allicere in peccatum contra te, ut à peccato liberatus & factus ſervus Dei, fructum meum in ſanctimoniam habeam, & finem meum vitam æternam per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Gratiarum Actio.

O Pater Miſericordiarum, qui etiam in ingratos te benignum exhibes, me fateor gratioſiſſimi hujus Attributi effectus abundè expertum eſſe; non obſtantibus enim quotidianis quibus te irritavi peccatis, tu me pergis miſericordiis tuis & beneficiis cumulare. Beneficia tua ſpiritualia rejecta licèt à me & contempta non ſubduxiſti, ſed ex divitiis bonitatis & longanimitatis tuæ mihi gratiam & vitam offerre in filio tuo pergis: nec meum benedi-

S

aud

ctum

in pu

tas fu

preci

libus m

meum

cogitatio

ciens quæ

mittens.

firmitaten

ſpiritûs tu

um ſuaden

modum neli

cationes cont

obſtanti

M veſtes exuis, tecum cogita, inſtare tempus uo etiam corpus exuendum eſt, & anima nuda t eſt coram Tribunali Dei: eam igit ur conar ndam & nitidam pœnitentiâ & ſanctitate redt qui iniquitatem intueri nequit, eam benignè ur & accipiat.

te Sepulchri admoneat, & decumbens dicas:

te Servator, qui pretioſì tuâ morte & ſechro, mortem ſtimulo ſuo & ſepulchrum exarmâſti, concedas ut lætos victoriæ tuæ percipiam, & tu mihi ſis in vitâ & morte

e ſimul cubabo & dormiam, cùm te Jeho facias ut ſecurè habitem.

us tuas commendo Spiritum meum, Tu eredemiſti, O Domine, Deus veritatis.

---

itivâ Eccleſiâ, *erant præter mane & veſpe atuor alia ſtata precum tempora* Horæ pre*ata, quæ ſanctè obſervabant iſtius ævi Chriius erat tunc temporis Chriſtianorum ferreor nè in tepido hoc ſæculo nimiam auſteere videatur, hoc omnibus exemplum prood tamen reticere non potui, monendi enim unt qui per negotia neceſſaria non impedianimitari decere, & præter* Officia *hic con*tuor *etiam* illa tempora *precibus publicis atis impendere: Et ut nemini deſit quo ſuam his temporibus exerceat, varias s pro variis Gratiis, quibus tot tionis quiſque utatur, quot aut*

Y 3 zelus

ctionum tuarum ſpiritualium abuſum, earum ademptione puniviſti, ſed earum mihi copiam ſuppeditare pergis; hujus diei peccata prout jure potuiſti, non vindicâſti, me inopio excidio opprimens, ſed mihi peperciſti, méque conſervâſti pro magnitudine miſericordiæ tuæ (*hic commemorato miſericordias diei elapſæ.*) Quid reddam tibi Domine pro omnibus hiſce beneficiis quibus me affeciſti? hæc tua me Domine bonitas ad pœnitentiam ducat, & fac non tantùm gratias tibi meas & laudes offeram, ſed etiam vitam meam rectè inſtituam, ut tandem videam ſalutem Dei per Jeſum Chriſtum.

Hic adhibenda eſt Oratio pro Gratiâ, & Interceſſio Matutina.

Pro Tutelâ.

O Beate Domine, Cuſtos *Iſraelis*, qui nec dormitas, nec dormis, excubias age ſummâ ex miſericordiâ circa me hanc noctem, me gratiâ tua ab operibus tenebrarum cohibeto, & potentiâ tuâ à periculis omnibus defendito; ſomnum mihi moderatum & refrigerantem concedas, quò ad munia diei ſequentis paratior efficiar; fac etiam, Domine, ut illius temporis quo in pulvere decumbendum erit, ſemper memor ſim; & quoniam nec horam ſcio nec diem adventûs Domini mei, concedas mihi gratiam tuam, ut ſemper paratus ſim, ut ſemper in tali ſtatu vivam, in quo non metuam mori, ſed ut ſive vivam, Domino vivam, ſive moriar, Domino moriar, ita ut vivens & moriens tuus ſim per Jeſum Chriſtum.

Eâdem cum Oratione concludas quâ manè.

DUM

DUM veſtes exuis, tecum cogita, inſtare tempus quo etiam corpus exuendum eſt, & anima nuda ſiſtenda eſt coram Tribunali Dei: eam igitur conare tam mundam & nitidam pœnitentiâ & ſanctitate reddere, ut qui iniquitatem intueri nequit, eam benignè intueatur & accipiat.

Lectus te Sepulchri admoneat, & decumbens dicas:

O Beate Servator, qui pretioſì tuà morte & ſepulchro, mortem ſtimulo ſuo & ſepulchrum potentià exarmâſti, concedas ut lætos victoriæ tuæ fructus percipiam, & tu mihi ſis in vitâ & morte præſidio.

In pace ſimul cubabo & dormiam, cùm te Jehovah ſolus facias ut ſecurè habitem.

In manus tuas commendo Spiritum meum, Tu enim eum redemiſti, O Domine, Deus veritatis.

IN Primitivâ Eccleſiâ, *erant præter mane & veſperam quatuor alia ſtata precum tempora* Horæ precum *appellata, quæ ſanctè obſervabant iſtius ævi Chriſtiani, tantus erat tunc temporis Chriſtianorum fervor; at vereor nè in tepido hoc ſæculo nimiam auſteritatem ſapere videatur, hoc omnibus exemplum proponere; quod tamen reticere non potui, monendi enim ſunt, ſi qui ſunt qui per negotia neceſſaria non impediantur, hoc illos imitari decere, & præter* Officia *hic conſcripta,* Quatuor *etiam* illa tempora *precibus publicis ſimul & privatis impendere: Et ut nemini deſit quo Devotionem ſuam his temporibus exerceat, varias hic adjeci* Collectas *pro variis Gratiis, quibus tot quovis tempore precationis quiſque utatur, quot aut*

zelus ſuus aut tempus patitur; adjectâ ſi libet confeſſione aut matutinâ aut nocturnâ nunquam omiſſâ Oratione Dominica.

Si quis autem eo vitæ genere implicetur ut per negotia tam frequenti & ſolenni Devotioni non vacet; nemo tamen ſanè eſt, qui tanta negotiorum multitudine diſtinetur, quin Orationem Dominicam *aliquoties per diem repetat, quod faciat ſi plures Orationes recitare non vacat: quoniam autem Chriſtiani proprium eſt* ſe ut municipem Cœlorum gerere, Phil. 3. 20. *ideo præter ſtata precationis tempora, cum decet ſæpiùs in die, animam ſuam brevibus & ſubitis* Ejaculationibus *ſurſum dirigere; ad quod genus devotionis nullus eſſe poteſt, cui tempus non ſuppetat: hoc enim quiſque etiam occupatus poſſit; hoc opifex poſſit, etiam dum operi inſtat; hoc Agricola dum ſtivam tenet. Nè autem illi materia deſit, cui tempus ad hoc opus deeſſe nequit non inutile fore duxi, ſi ex locupleti penu,* Libro Pſalmorum, *Textus aliquot idoneos ſeligam, qui ſi memoriter teneantur, paratum ſemper futuri ſunt Devotioni ejus ſubſidium; & cum eorum varia ſint argumenta, aliquorum remiſſio peccatorum, aliorum gratia; aliquorum lumen vultûs Divini; aliorum Eccleſia; aliorum Gratiarum actiones, &c. unuſquiſque delectum faciat pro præſenti Animæ ſuæ neceſſitate & ſtatu: Hos denique Textus non tanquam Collectionem perfectam & abſolutam congeſſi, ſed ut his prælibatis excitetur Lectori ſitis, & ipſe alios in eo Libro & reliquis Sacræ Scripturæ partibus inveſtiget.*

COLLECTÆ pro variis GRATIIS.

Pro Fide impetrandâ.

O Beate Domine, cui ſine fide placere impoſſibile eſt, eam in me fidem operetur quæſo Spiritus tuus, quæ tibi accepta ſit, nempe per amorem efficacem: nè ſinas quæſo ut fide mortuâ & inefficaci contentus acquieſcam, ſed talem mihi largire quæ ſe fructu ſuo oſtendat; victricem nimirum fidem, qui mundum ſuperare poſſim, & imagini Chriſti in quem credo conformis fiam, ut tandem finem fidei meæ accipiam, ſalutem ſcil. animæ meæ per Jeſum Chriſtum.

Pro Spe.

O Domine, fiducia omnium extremitatum terræ, nè me ſinas unquam ſpe bene fundatâ deſtitui, nec vanâ præſidentia inflari: nè me ſinas cogitare, Te aut peccatis meis poſſe conciliari, aut pœnitentiam rejicere; ſed talem quæſo mihi ſpem ingenerato, quæ vero ſpei fundamento nitatur, promiſſis nempe tuis, quæ mihi & ſtimulum & vires addant purificanti meipſum ab omni inquinamento ſpiritûs & carnis, ut ita quidem fiat mihi ancora animæ tuta & firma, & ingrediens uſque in ea quæ ſunt intra velum, quò præcurſor pro me ingreſſus eſt Jeſus Chriſtus, pontifex meus & beatus Redemptor.

Pro Amore Dei.

O Sanćte & Benigne Domine, qui in teipſo infinitè excellens es, & erga me infinitè beneficus & miſericors, nè ſinas obſecro, cor meum eo uſque indurari illecebris peccati, ut tot amoris argumentis inexpugnabile maneat, ſed efficias ut hæc omnia animam meam vivo & diuturno excellentiæ & bonitatis tuæ ſenſu afficiant. Domine tibi viſum eſt cor meum exigere, in quod tu ſolus jus habes: nè ſim ſacrilegè injuſtus, ejus partem aliquam alienando, ſed efficias ut tibi totam & integram reddam. Vides autem Deus hoc jamdudum ab aliis occupari, mundus cum vanitatibus ejus illud invaſit, qui tanquam validus quidam armatus poſſeſſionem ſuam cuſtodit; at tu validior ſuperveniens, eripe ei cor hoc te indignum, & tanquam ſpolium tuum retineto; & purificanti amoris tui igne purgato,ut fiat habitaculum ſpiritu tuo dignum: Domine ſi tibi videtur, concedas ut gaudia iſta & ecſtaſes Amoris ſentiam, quibus adeo ſupra ſe rapti ſunt ſanćti tui: ſi ipſe neſcio quid petam, ſi non licet mihi locum meum in Regno tuo delegere, concedas tamen Domine ut de poculo tuo bibam; largire mihi eam ſinceritatem & eos gradus Amoris, quibus confirmatus quævis mala tui gratiâ perferre poſſim: tam perfećtum mihi amorem concedas,ut & metum & ignaviam ejiciat,ut nihil tam moleſtum videatur quod tolerare, nihil tam difficile quod exſequi recuſem, ut tibi morem geram; ut ita Amorem meum præceptorum tuorum obſervatione comprobans, poſſim tandem miſericordiâ tuâ coronam iſtam vitæ obtinere, quam omnibus te amantibus pollicitus es, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Pro Sinceritate.

ιnčte Domine, qui Veritate delectaris in præ-
ordiis, me quæſo ab omni hypocriſi & diſ-
ıtione purgato: Cor Domine ſupra omnia
ax eſt, & cor meum ſupra omnia corda men-
O qui corda & renes ſcrutaris, proba me,
ı cordis mei explorato, nec exſecrabile
ıiam in me latere ſinas; purificato me etiam
ιnodo ſcoriam meam conſumas; ô Domine,
mponere nequeo, at mihi ipſi facilè; ne patia-
ıæſo ut in ejuſmodi deceptione acquieſcam: ſed
ıs ut & videam & odio habeam corruptiones
abditiſſimas; ut nullam cupiditatem adama-
foveam; ſed *Amalekitas* internecione de-
; nè me ſinas pacem mihi ipſi loqui, cùm pax
ſit; ſed fac ut eam de me ſententiam feram,
ı tu fers, ut nunquam ſim mihi ipſi, donec eti-
tibi reconciliatus; & puritate cordis idoneus
ır, qui te videam in Regno tuo per Jeſum
ſtum.

Pro Fervore in Oratione.

ıigne Domine Deus, qui non tantùm permit-
is, ſed hortaris nos miſeros & indigos mortales
ıones noſtras tibi offerre; concedas quæſo ut
ui quovis momento miſericordiarum tuarum
lio indigeo, aſſiduus ſim in precibus: agnoſco
ine hoc mihi & ſummo honori & utilitati
mæ eſſe, quod in conſpectum tuum admittor;
brutum tamen & ſtupidum eſt cor hoc profa-
ut occaſiones hujuſmodi aut vitet, aut

cedendo delecter; & ut te eâ cum re
quæ tam tremendam Majeſtaten
ceat: eo cum animi fervore qui nec
rum magnitudinem deceat: eâ cum
one, quam cogitationum evagatio
pat, nè unquam iterum incurram
propinquandi labiis meis, abſente
nec preces meæ in peccatum vertan
tam ut accipiam, ſic quæram ut in
ſem ut mihi aperiatur; ut preces n
laudes æternas in gloriâ tuâ com
Merita & Mediationem Jeſu Chriſt

Pro Humilitate.

O ſublimis & excelſe Deus, qui
colis, & etiam cum eo qui att
ſuſque ſpiritu habitare dignaris; inſ
cor meum excellentem iſtam gratia
quæ faſtum omnem & elationem
Me Domine miſeriæ me potenter re

objurgationibus tuis ſubjiciam, ſed ut æquè feram me à Chriſtianis conſervis meis reprehendi, & cum manſuetudine monitis ſuis paream: Da quæſo ut ita me erga omnes geram, ut nihil agam per contentionem aut inanem gloriam. In quem finem da quæſo ut ex demiſſione animi unumquemque mihi ipſi præferam, atque etiam ab aliis mihi præferri facilis patiar; ut altam de me ipſo opinionem non foveam, nec cupiam unus omnibus præeminere; ſed ut contemptâ inani hominum laude, laudem iſtam ſolummodo quæ à te provenit quæram; ut abdicatis jam humilibus iſtis & planè ſervilibus Artibus quibus opinionem hominum aucupatus fuerim, omnem operam & induſtriam meam ad hoc conferam, ut gratiam tuam ineam, qui reſiſtis ſuperbis & das gratiam humilibus: hæc quæſo concedas Domine propter illius merita, qui ſe uſque ad mortem crucis demiſit, Jeſu Chriſti.

Pro Timore Dei.

O Glorioſa Majeſtas, Tu qui ſolus ſublimis es & metuendus, Animam meam ſanctâ tui reverentiâ & timore imbue, ut Nomen tuum quo decet honore colam, & eam rebus omnibus ad te relatis reverentiam exhibeam, ut nunquam ſacrum aliquid profanem aut ſacrilegè aliquid invadam tibi conſecratum: & quoniam tu Domine, Deus es, qui eos abſolvere nonvis, da quæſo ut juſtitiæ tuæ metu coercitus te non audeam ad iram proritare: nec me ſinas adeo in objecto metûs mei errare, ut nullâ Domini conditoris mei ratione habitâ, hominem moriturum metuam, aut filium hominis qui fiet ut gramen: ſed animam meam timore Domini, qui ſapientiæ initium eſt, quo brutos meos appetitus

re-

O Domine omnipotens, qui nunquam
in te credentes, largire mihi quæſo gı
in omnibus difficultatibus & anguſtiis n
confugiam, in te acquieſcam, & à te p
conſervabis illum Domine in pace perfe
animus in te ſtabilitur ; fac huic firmæ
innixus, hanc fractis mundanorum aı
arundinibus nunquam permutem ; ne
animum meum curis mundanis divelli,
de craſtino quid edam, quid bibam, aut q
am, ſed da te quæſo ut officio meo probè
functus, me alacriter providentiæ tuæ con
conjiciens in te omnem curam meam, &
ſolicitus niſi ut eorum ex numero ſim quo
tuis agniturus es, & quorum curam ſuſcipi
nimirum qui tua teſtimonia cuſtodiunt,&
ſunt mandatorum tuorum ut ea faciant;
ram primò regnum Dei & Juſtitiam ejus,
nia externa adjiciantur mihi pro menſur

Pro Gratitudine.

igniſſime & munificentiſſime Domine, qui nnia viventia bonitate tuâ ſtaturas, nec aliam enſationem expectas quàm laudem & gratia-ctionem; da te quæſo Domine,ut te nunquam evi tributo fraudem, ſed impleatur ſemper eum ſenſu,& os meum agnitione miſericordi-tuarum. Læta & jucunda res eſt gratias age-è me quæſo ſinas parte meâ voluptatis iſtius i, ſed ut quotidie benedictiones à te accipio, te quæſo ut ab animo tui ſtudioſiſſimo & tibi ſſimo, tibi gratias offeram, & da te quæſo ut ntùm labiis ſed etiam vitâ meâ laudem tuam am, memet ſervitio tuo addicendo, & ambu-coram te in ſanctitate & juſtitiâ omnes dies ieæ, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum um Redemptorem.

Pro Contritione.

ncteDomine,qui verè pœnitentes miſericordiâ à complecteris, at adverſus obſtinatos pecca-te ignem conſumentem exhibes: quomodo am miſer, tot atrocium peccatorum reus, ira tua accendatur,& ſincerâ pœnitentiâ quâ ſericordiam commovearis adeo deſtitutus? uæſo placeat cor hoc obduratum emollire & e, ut vitæ meæ iniquitates ſincerè defleam: ias quæſo petram hanc, Domine, ut aquæ nent, lachrymarum nempe flumina, quibus mea Conſcientia eluatur; ſomnolenta hæc diu nimis Domine ſecurè dormivit, eam

quæſo

nitentiæ faciam in emendatione vitæ, ac
gloriam gratiæ tuæ in Jeſu Chriſto b
Redemptore.

Pro Manſuetudine.

O Beate Jeſu qui ductus es tanquam (
ctationem, da quæſo, ut præclarum
ſuetudinis tuæ exemplum, omnes in me ir
ſcintillas extinguat, & eam in me patient
tatem ſpiritûs pariat, quam nullæ injuriæ
valeant: Da quæſo te Domine, ut tam p
à minimà injurià inferendâ, ut nec max
precibus & beneficiis rependam: ut ego,
talenta remittas opus habeo, à fratre mec
non exigam, ſed ut indutis viſceribus mi
manſuetudinis, & longanimitatis, pax tua i
meum regat, ut fiat gratum habitacul
Princeps pacis es, cui cum Patre & Spir
ſit honos & gloria in æternum.

uæſo immiſſo Spiritu tuo puritatis me ab
ſiquinamento carnis & ſpiritûs purgare:
meum Domine eſt Templum Sancti Spiri-
ſinas ut templum illud immunditie aliquâ
: Et quoniam ex corde procedunt quæ
m inquinant, da quæſo Domine ut cor me-
i cum diligentiâ cuſtodiam, ut nullæ inibi
aut fœdæ cogitationes commorentur: ſed
quæſo ut corpus & animam pura & imma-
onſervem, ut te hîc cum corpore tum ſpiritu
ans, cum te poſt hac in utroque glorificer.

Pro Temperantiâ.

niſſime Domine, qui ex ſummâ in genus
nanum munificentia, creaturarum tuarum
d corpora noſtra reficienda & refocillanda
ſti; da quæſo te ut conceſſione hâc cum
line & moderatione gaudeam: nec permittas
am gulæ ſerviens, cujus bruta quidem vo-
ſt, menſa mea mihi laqueo ſit: ſed da quæ-
el à minimo gradu exceſſûs prorſus abhor-
& in bibendo & edendo eos fines & menſu-
rvem quas tu mihi præſcripſiſti, proſperæ
ini non luxuriæ inſervientes: & fac quæſo
ine, ut avidè inſecter non cibum periturum,
vitam æternam permanſurum; ut eſuriens
s juſtitiam, hîc gratiâ tuâ, & in poſterum
uâ adimplear, per Jeſum Chriſtum.

ſo te ut plene & integre [illegible]
ciam, nec ulla deſideria à tuis diverſa in m
ſed in optionibus iſtis quas pro me tu f
acquieſcam; ita ut in quàcunque vitæ co
ſitus ſim ſorte meâ contentus, nec n
ſorti obmurmurem, aut alienæ invidea
finem, cor meum munda quæſo ab om
cupiditatibus; nè me ſinas unquam a
quem cordis mei Mammonæ dedere,
me avaneſcentium divitiarum contemp
ut ſive abundent ſive minuantur opes, no
commovear: ſed ut in hoc totus ſim,
erga Deum & theſauros meos in Cœli
ut ita ſuperna curem, ut cùm Chriſtus
eſt apparuerit, ego etiam cum eo in gl
am. Hoc quæſo te Domine concedas prop
ejuſdem Jeſu Chriſti.

Pro Diligentiâ.

DOmine qui ex Sapientià tuà conſtitu

, ſaltem nè ſim quæſo mihimet ipſi inutilis,
ii diligentiâ adhibitâ vocationem & electio-
:am certam reddam. Animam meam pluri-
ıe vigiles inimici obſident; nè ſinas quæſo
plicatis manibus me ſomno dedam tanto-
ɾiculorum agmine circumſeptus, ſed vigilem
ı nè in tentationem incidam: ſed afflictio-
ıguſtias & laborem tolerem ut bonus miles
ıriſti, donec tandem ab hoc militiæ ſtatu, tu
ſtatum Triumphi & fœlicitatis transferas in
n tuum per Jeſum Chriſtum.

Pro Juſtitiâ.

:x Juſtitiæ, qui nobis præcepiſti ut judicium
bſervaremus & juſtitiam coleremus; cor
quæſo & manus meas ab omni fraude & in-
purgare digneris, meque ut juſtum & fide-
omnibus præſtem efficias: da quæſo ut à
meo potentiâ opprimendo, aut aſtutià deci-
abhorream: & ut ſacram iſtam Regulam
ı alteri fac præcipit, quæ mihi fieri velim
ctiſſimè obſervem: ut Chriſtianam meam
ionem dedecore non afficiam, vitâ fraudibus
ſtitià inquinatâ; ſed vitam hanc agam in ſim-
te & pia ſinceritate; nec theſauris hîc
:endis ſed paululum cum juſtitià magnis redi-
njuſtè partis præferam. Fac quæſo incumbam
ıe ut ea unicuiq; tribuere, quæ illi quocunque
ebentur, ſedulo curem: da quæſo ut ita me
erga omnes mihi quâcunq; relatione con-
s, ut nihil habeat quiſquam de quo me jurè
re poſſet; ut pace cum omnibus gaudeam, aut
ı innocentiam & juſtitiam colendo, pace
ni fruar, *nempe* pace tecum per Jeſum Chri-

contrà aliquem ejuſdem naturæ, &
participem, ſed omnes univerſali cha
ctar: largire mihi ô pater miſericor
cordis teneritatem & mollitiem, ut
trum meorum calamitatibus & miſeri
nis ſive externis, intimè commovear:
viribus ſuccurram & ſubveniam: ne
meum amore proprio à Chriſtianâ R
no, ſed ejecto damnato iſto ſpiritu, i
cor meum ſpiritus tuus Amoris & il
efficias ut ſtudeam non mihi ipſi plac
cino in bonum ad ædificationem ſuam.
ſtus ſibi ipſi non placuit: da quæſo te
talentorum iſtorum omnium quæ mi
beneficium credidiſti, diſpenſator;
nem diſpenſationis meæ exacturus es,
dio reddam, non cum dolore. Hæc m
aris oro te miſericors Deus propter
ſtum.

juſdam participem facere. Intellectus meus Domine errori obnoxius eſt, eum quæſo in veritate tuâ ſtabilito; eumque ab inſidiis Spirituum ſeducentium cuſtodias, nè errore malorum abducar, aut à firmitate meâ cadam: voluntas etiam mea Domine mobilis & inconſtans eſt, nec Deo firmè adhæret; bonitas mea tanquam nubes matutina, & tanquam ros manè ſtillans abit; me quæſo confirma & corrobora, & bonúm opus quod in me inchoâſti, ut perficias rogo uſque in diem Chriſti. Tu Domine infirmitatem meam vides, tu numerum & robur tentationum quibuſcum contendo tenes, nè me quæſo mihi ipſi derelinquas, ſed caput meum in die prœlii tegas, & efficias ut in ſpirituali quovis certamine pluſquam victor evadam, per eum qui me amavit: nec terroribus quæſo te nec blanditiis mundi aut carnis meæ, me ab obedientiâ quam tibi debeo abduci ſinas, ſed da oro te ut firmus et immotus permaneam, & in opere Domini ſemper abundem: & patienti perſeverantiâ in bonis operibus, quæram & tandem obtineam gloriam & honorem & immortalitatem & vitam æternam per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Brevis Paraphraſis *in*

ORATIONEM DOMINICAM

Orationis loco uſurpanda.

[*Pater noſter qui es in Cœlis,*]

DOmine, qui Cœlos ſupremos incolis, tu no eſſe dediſti, tu etiam nos regenerâſti ad ſp vivam, tu paterno in nos animo es, & tenerri charitatis affectu erga nos animatus: efficias qu ut nos tibi filiorum amorem & obſequium præ mus: & ut te *Patrem noſtrum in cœlis* (veri g dii & puritatis loco) referamus, ſanctum in n fallacium voluptatum, & fœdarum hujus mu pollutionem, faſtidium crea; & ita animos ſtros in ſuperna erige, ut ſemper converſation noſtram in Cælis habeamus, unde ſervatorem ſtrum Dominum Jeſum Chriſtum expectamus.

[1. *Sanctificetur Nomen tuum,*]

EAM cordibus noſtris reverentiam imprimito *Nomen tuum* quod magnum, mirabile, & ctum eſt, humiles veneremur; & omnia ad te cultum tuum ſpectantia eo ſacro honore proſeq mur, qui reverentiam noſtram ſublimis Majeſt tuæ indicet; Laudet te omnis populus ô Deus, l det te omnis populus.

[2. *Adveniat Regnum tuum,*]

THronum tuum & Dominium in cordibus noſtris ſtabilito, & vi gratiæ tuæ rebelles omnes appetitus, qui contra te inſurgunt, ſubigas; hi ſunt inimici tui, qui nolunt te regnare in eos, adducantur quæſo & jugulentur coram te: & nos efficias tam fideles ſervos hujus *Regni tui gratiæ*, ut idonei fiamus *Regno Gloriæ*, & tunc veni cito Domine Jeſu.

[3. *Fiat voluntas tua ſicut in Cœlo, & in Terrâ,*]

GRatiam nobis ſuppedita, ut *Voluntatem tuam* in afflictionibus placidè patiamur, & in mandatis tuis promptè exſequamur: eo nos zelo anima, quo beati Angeli præſentiæ tuæ inſpirantur, ut eodem cum fervore & alacritate tibi pareamus; & ut eorum obedientiam imitantes, cum iis tandem conjuncti æternas laudes in Regno tuo, Deo & Agno in æternum canamus.

[4. *Panem noſtrum quotidianum*, &c.]

GRatiam nobis tuam quotidiè ſuppedita, quâ animæ noſtræ ſuſtententur & alantur in vitam æternam; & corporibus noſtris ea digneris ſubminiſtrare, quæ iis ſuſtentandis neceſſaria ducis in hàc peregrinatione noſtrâ terreſtri: & da quæſo te ut hæc cum alacri fiduciâ à te pendentes expectemus, quærentes primò Regnum tuum & juſtitiam ejus, minimè poſtea ſoliciti nè hæc nobis non adjiciantur.

miſſione: Et da quæſumus te Domine ut nunquam excidamus, noſtram fratribus n am denegando; ſed fac ut nos eâ ſimus in miſeratione affecti (quâ multò magis à te mus) ut tam perfectè & finaliter remitt Chriſti præcepto morem gerentes, quà mitti cupimus, propter merita ejus & inter

[6. *Et nè nos inducas in tentatione*

NObis Domine vires non ſufficiunt co tionum quotidiè impetum in nos multitudinem, in te tantùm oculi noſtri digneris quæſo te aut eas coercere, aut nobi ferre: nec patiatur fidelitas tua ut *tent* quod valemus ſed unà cum tentatione e ſtet, ut ab iis non vincamur, ſed poſſimu cas, uſque ad ſanguinem reſiſtere contra contendentes, ut nobis uſque ad morten tu des vitæ coronam.

inet boni omnis, quod vel in nobis vel pro nobis
peraris, *Gloria*: Benedictio itaque, & Honor, &
Gloria ſit ei qui ſedet ſuper Throno, Deo noſtro in
ſæcula ſæculorum, *Amen.*

Piæ EJACULATIONES *è Libro* PSALMORUM *deſumptæ.*

Pro Remiſſione peccati.

GRatiam fac mihi ô Deus ſecundùm benignitatem tuam: ſecundùm amplitudinem miſerationum tuarum, dele defectiones meas.

Mundum ablue me ab iniquitate meà, & à peccato meo munda me.

Faciem tuam à peccatis meis averte; & dele iniquitates meas.

Iniquitates meæ prævalent contra me; miſericors eſto peccatis meis.

Ne intres, in judicium cum ſervo tuo: quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.

Propter nomen tuum Jehovah condonabis iniquitatem meam, nam magna eſt.

Revertere Jehovah, expedi animam meam: ſalvum fac me propter benignitatem tuam.

Pro Gratiâ.

DOce me facere placitum tuum, quia tu Deus meus es.

Doce me Jehovah viam tuam, pergam in veritate tuâ, *aduna animum meum ad timendum nomen tuum.*

Avertas oculos meos nè ſpectent
vivifica me in viâ tuâ.
Peregrinus ſum ſuper terrâ, nè al
præcepta tua.
Numerare dies meos ita doce me.
animum ſapientem.

Pro Lumine vultus Di

QUare ô Jehovah abjicis me? & a
em tuam à me?
Benignitas tua melior eſt quàm vit
Tolle Domine lumen vultûs tui ſuj
Conſolare animam ſervi tui, nam
tollo animam meam.

Gratiarum Actio.

Et benedicatur Nomen Majeſtatis ejus in æternum: & terra omnis Majeſtate ejus implebitur *Amen*, *Amen*.

Pro Liberatione à Malis.

GRatiam fac mihi Deus, Gratiam fac mihi, nam ad te ſe recepit anima mea: & ad umbram alarum tuarum me recepturus ſum, donec tranſiverint ærumnæ.

Libera me Domine ab inimicis meis; ad te enim, ut abſcondar, confugio.

Animam meam tuere,& me liberato; nè me patiaris confundi, in te enim repoſui fiduciam meam.

Oculi mei jugitèr ad Jehovam reſpiciunt, quia ipſe educet è reti pedes meos.

Revertere ad me Domine & miſerere mei: quoniam ſolitarius ſum & afflictus.

Oppreſſiones animi mei dilatant ſe: ab anguſtiis meis deduc me.

Pro Eccleſiâ.

BEnefac pro bona voluntate tua Sioni, ædifica muros Hieruſalem.

Utquid Dēus repuliſti nos in æternum? fumare pergit ira tua in gregem paſtûs tui?

Memor eſto Congregationis tuæ, quam poſſediſti ab initio.

Redemiſti virgam hæreditatis tuæ; mons Sion in quo habitâſti in eo.

Tempus faciendi Domine, nam diſſipaverunt legem tuam.

Exſurge Deus, judica cauſam tuam: Libera Iſraelem ô *Deus* ex omnibus anguſtiis ſuis.

Brevia

Brevia quædam Capita ad quæ ſui ipſius quiſque Examinationem exigat, præcipuè Sacram Cænam participaturus, è tractatu præcedenti excerpta, quæ reſpiciunt violationes officii noſtri.

Erga DEUM.

FIDES.

NON credere Deum eſſe.
Non credere verbo ejus.
Non credere ei practicè, i. e. *vitam ei non conformare.*

SPES.

DE *Miſericordiâ Divinâ deſperare, ita ut officium deſeramus.*
De eâ præſumere, in voluntario peccato perſiſtendo.

AMOR.

DEum *propter Excellentias ejus non amare.*
Nec propter bonitatem erga nos.
Ei placendo non ſtudere.
Sacra quæ instituit non frequentare ut eo fruamur.
Nec illius in Cœlis fruitionem ſitire.

TIMOR.

DEum non ita timere ut ab eo offendendo abſtineamus.
Hominem præ eo metuere, peccatum committendo, ut externam aliquam calamitatem evitemus.

FIDUCIA.

DEO non fidere in periculis & anguſtiis.
Illicitis mediis exitum è periculis quærere.
A Deo non pendere pro egeſtatum ſubſidio.
Nimia de externis rebus ſolicitudo.
Ignaviæ nos dedendo, expectare ut Deus nobis otioſus ſubveniat.
Benedictionem in labores noſtros à Deo non expectare.

HUMILITAS.

DE Deo alta non ſentire.
Voluntatem ejus non exſequi.
Non pati, ſed correptionibus ejus obmurmurare.
Non emendare vitam caſtigatos.
In eum ingratos eſſe.
Sapientiam ejus in eligendo pro nobis non agnoſcere, ſed propriis iiſque ferventioribus & impatientibus deſideriis agi.

HONOR.

DEum, rebus ad eum ſpectantibus honore exhibito, non colere.
Nos in templo ejus reverenter non gerere.
Deum ſpoliare, res ei conſecratas auferendo.
Tempora Sacra profanare, Diem Dominicum, dies feſtos & jejunii Eccleſiaſtici.

Sacras

Erga VICINOS.

NEGATIVA JUSTIT

INjurias Vicino inferre.
Gaudere moleſtiam menti ſuæ ſine causâ cre.
Animam ſuam ad peccatum impellere, juſſu, illecebris aut exemplo.
Pietatem irridendo, eum ab illâ deterrere.
Eos ad pœnitentiam reducere, quos ad peccat duximus, non conari.

HOMICIDIUM.

HOmicidium apertum aut ſecretum.
Homines ad intemperantiam aut alia vitia, de morbi & aliquando mors, pellicere.
Alios ad lites & pugnas concitare.
Corpus Vicini mutilare, aut lædere.
Servitia & furor contra vicinum.

ADULTERIUM.

COncupiſcere Uxorem vicini.
Eam actu vitiare.

MALITIA.

ALiorum bona vaſtare ex animi malevolentiâ & invidiâ.

POENITENTIA.

POEnitentiam negligere.
Rationem à nobiſmet ipſis de peccatis noſtris quotidie non exigere.
Humiliationi & Confeſſioni aut nulla ſtata tempora aſſignare; aut rara nimis.
Peccata noſtra ſeriò non cogitare, ut contritionem pariamus.
Ultionem de nobiſmet ipſis non ſumere jejunio & aliis mortificationis actibus.

IDOLOLATRIA.

EXterna, creaturas colendo.
Interna, creaturas vehementiori amore & aliis affectibus proſequendo, quàm Creatorem.

Erga Noſmetipſos.

HUMILITAS.

ALta de nobiſmetipſis ſentientes efferri.
Reſpectu donorum naturalium, formæ, ingenii, &c.
Divitiarum mundanarum & honorum.
Gratiæ.
Laudem hominum aucupari.
Huc Actiones Chriſtianas, Preces, Eleemoſynas, &c. *dirigere.*
Peccata perpetrare ut malorum opprobria vitemus.

MANSUETUDO.

A*Nimos noſtros iracundiâ commoveri.*

CONSIDERATIO.

N*ON explorare ſeriò ſtatum noſtrum erga Deum.*
Nos ipſos ex verâ Regulâ, i. e. *obedientiâ præceptorum Dei non probare.*
De actionibus ante non deliberare, an licitæ ſint, priuſquam agamus.
Actiones præteritas non examinare, ut malarum nos pœniteat, bonarum Deo laus tribuatur.

'ΑΥΤΑ'ΡΚΕΙΑ.

A*Nimus ſorte ſuâ non contentus.*
Avida honoris & divitiarum deſideria.
Ea illicitis mediis quærere.
Aliorum ſorti invidere.

DILIGENTIA, VIGILANTIA.

N*Egligentes eſſe in obſervandis & reſiſtendis tentationibus.*
Donis Dei externis ſeu internis ad illius honorem promovendum non uti.
Dotibus Naturæ ut Ingenio, Memoriâ, &c. *ad peccatum abuti.*
Motus Spiritûs Divini aut oppugnare aut negligere.

CASTITAS.

IMpuritas, adulterium, fornicatio, libidines contra naturam.
Impuritas Oculi & Manûs.
Fœda & obſcœna colloquia.
Impuræ imaginationes, & cupiditates.
Libidinem corpori indulgendo accendere.
Libidini extinguendæ jejunio & aliis auſteritatibus non ſtudere.

TEMPERANTIA.

NImium edere.
Voluptatem non ſanitatem edendo quærere.
Nimium ſtudium aut ſumptum in cibis impendere.
Ebrietas.
Plus bibere quàm corpori prodeſt, quanquam non ad ebrietatem.
Aut tempus aut bona noſtra in compotatione prodigere.
Cerebri firmitate ad alios inebriandos abuti. Immodicus ſomnus.
Ignavia & negligentia in vocationibus noſtris.
Recreationibus illicitis aſſueſcere.
Licitis ardentiùs quàm par eſt indulgere.
Iis nimium temporis impendere.
Irritari ab iis ad Iram aut Avaritiam.
De Amictu ſuperbire.
Lautiùs veſtiri quàm deceat homines ſortis noſtræ.
Nimium veſtibus temporis, curæ, aut ſumptûs impendere.
Ab ejuſmodi exceſſu abſtinere, non Conſcientiâ ſed Avaritiâ ductos.
Corporibus neceſſaria denegare, ut nummos congeramus.

Erga

Omnia ad mortem uſque retinere, Liberoſque egeſtatibus conflictare interim permittere.
Benedictionem in eos tranſmittere non conari vitam vere Chriſtianam agendo.
Pro iis ardenter non orare.

OFFICIUM NOSTRUM ERGA FRATRES.

N*Aturali affectu erga germanos fratres deſtitui.*
Invidia & ſecreta ſimultas contra eos.
Spirituales fratres, i. e. *Chriſtianos non amare.*
Eorum calamitatibus non compati.
Ab eorum Communione nos ſine causâ ſubducere.
Ob deſolationes Eccleſiæ animo non affligi.

MATRIMONIUM.

C*Ontrahere intra gradus prohibitos.*
Propter fines illicitos, ut avaritiam, libidinem, &c.
Difficiles, averſos, moroſos nos exhibere erga conjugem.
Fidem conjugalem violare.
Infirmitates mutuas non tolerare.
Suo invicem bono temporali aut ſpirituali non ſtudere.
Si Uxor licitis præceptis Mariti non pareat.
Ei ut imperet conari.
Pro ſe invicem non orare.

AMICITIA.

P*Erfidia erga amicum.*
Arcana prodere.
Ei in anguſtias redacto non ſubvenire.
Eum amicè non admonere.
Ei peccanti adulatoriè aſſentiri.

Ami-

:itiam ejus levi aut nullâ de causâ deſerere.
ederationem in peccatis inire non ſanctam amicitum.

·S E R V I.

citis præceptis dominorum non parere.
Bona ejus ſubripere.
per negligentiam profundere.
reptioni obmurmurare.
avia.
onſpectu tantum diligenter agere, aliàs negligentes.

D O M I N I.

:rvos tyrannicè & ſævè tractare.
Remiſſiùs illos tractare & pati ut officio ſuo non ungantur.
imarum ſuarum curam non agere.
icurare ut in Religione bene inſtituantur.
cantes non corripere.
ipus eis Precibus & Cultui Dei non concedere.

C H A R I T A S.

Haritate erga Vicinum deſtitui.
Ejus bonum ſpirituale & temporale ſincerè non ptare.
nicos non diligere, nec eis condonare.
iis vindictam ſumere.
ionem meditari.
ıicitiam verbis ſimulare, revera non colere.
ima vicini pro viribus non prodeſſe.
poreas ejus calamitates pro viribus non ſublevare.
ſtimationem ejus non defendere cùm calumniis oſcindi norimus,

*Aliorum eum contemptui objicere ſcommatis & irri-
ſione noſtrâ.*
Secretam ſimultatem contra aliquem fovere.
Mortem aut noxam vicino precari.
De malis ejus gaudere.
Reſtitutionem negligere & compenſationem.

JUSTITIA POSITIVA, HUMILITAS, MENDACIUM.

NOS *erga alios inhumanos & ſuperbos gerere.*
Protervos & iracundos.
Sermo mordax & amarulentus.
Exſecratio.
Reverentiam donis aliorum debitam non exhibere.
Aliorum bona præ ſuperbiâ non cernere.
Eaque apud alios elevare.
*Aliorum neceſſitatibus non ſubvenire, quanquam ani-
mi motibus, & opibus ſatis ad id inſtructiſſimus.*

GRATITUDO.

[illegible]ratitudo erga Beneficiarios.
[illegible] è nos admonentes.
[illegible] vitam non emendare.
[illegible]us iraſci.
[illegible] civilem, legitimum Magiſtratum non [illegible]

Eum [illegible]re & malum de eo loqui.
[illegible] gravatim pendere.
[illegible]nem ſerere inter populum.
[illegible] licitis Magiſtratus præceptis detrectare.
*[illegible] eum movere, aut moventibus nos [illegible]
[illegible]*

P

Eos propter opus ſuum non amare.
Dei præceptis ab iis nobis traditis non parere.
Decimas detinere.
Legitimis Paſtoribus deſertis, ſeditioſos ſequi.

PARENTES.

NOS contumaces & irreverentes gerere erga parentes noſtros naturales.
Eos contemnere propter infirmitates.
Eorumque infirmitates evulgare.
Eos non amare, nec iis ſolatio eſſe conari.
Eorum conſilia contemnere.
Eorum regimini obluctari.
Eorum bona concupiſcere, etiam mortem eis optando.
Eorum variis neceſſitatibus non ſubvenire.
Divinam Benedictionem in varia Parentum genera non implorare.
Naturali amore erga liberos deſtitui.
Quod Matres infantes non lactent juſta cauſa non impeditæ.
Liberorum Baptiſmum per negligentiam differre.
Eos ab infantiâ in viis Dei non inſtituere.
Correptione non adhibitâ eos peccatis aſſueſcere permittere.
Eis mala exempla præbere.
Eos duriùs & inhumaniùs tractando frangere & dejicere.
Eorum ſuſtentationi pro facultatibus noſtris non ſtudere.
Quæ illis ex bonis noſtris debentur luxu conſumere,

hi propitius eſto qui nihil boni feci; peccatorum meorum reatum ſanguine ejus elue, & eorum vim gratiâ ejus ſubige: & da quæſo Domine ut ab hâc horâ vale æternum dicam impietati & cupiditatibus mundanis, ut nunquam iterum vel ſemel ad *Sodomam* reſpiciam, nec ollas *Ægyptiacas* eſuriam; ſed me integrum tibi voveam, ut tibi ſerviam in juſtitia & verâ ſanctitate, me ipſum verè mortuum peccato æſtimans, ſed vivum Deo, per Jeſum Chriſtum Dominum meum & beatum ſervatorem.

Hic locus eſt PSALMO *Pœnitentiali idoneus.*

PSAL. 51.

MIſerere mei Deus, ſecundum magnam miſericordiam tuam, & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum, dele iniquitatem meam.

Ampliùs lava me ab iniquitate meâ: & à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco, & peccatum meum contra me eſt ſemper.

Tibi ſolùm peccavi, & malum coram te feci: ut juſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cum judicâris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtâſti mihi.

Aſper-

Aſperges me Hyſſopo & mundabor: lavabis me & ſuper nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium & lætitiam: & exſultabunt oſſa humiliata.

Averte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis.

Ne projicias me à facie tuâ: & ſpiritum ſanctum tuum nè auferas à me.

Redde mihi lætitiam ſalutaris tui; & ſpiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: & impii ad te convertentur.

Libera me de ſanguinibus Deus, Deus ſalutis meæ: & exaltabat lingua mea juſtitiam tuam.

Domine, labia mea aperies: & os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam ſi voluiſſes Sacrificium dediſſem: utique holocauſtis non delectaberis.

Sacrificium Dei ſpiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies.

Benignè fac Domine in bonâ voluntate tuâ Sion: *ut ædificentur muri* Jeruſalem.

Tunc acceptabis ſacrificium juſtitiæ, oblationes & holocauſta: tunc imponent ſuper Altare tuum vitulos.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, *Amen.*

PRE-

PRECES *Ante Participationem*

BEATI SACRAMENTI.

CLementiſſime Deus, qui ex immenſa tuâ charitate ſpirituale hoc convivium ægris & famelicis animabus apparaſti, fac ut aviditas & ſitis mea neceſſitates meas æquent: Ego cum prodigo, portionem iſtam gratiæ tuæ, quam mihi largitus es, conſumpſi: opus igitur habeo ut mihi ex hoc theſaurario ſuppeditetur: At Domine quomodo miſer ego & abjectus homuncio ſacram hanc menſam accedam? Canis ſum, quomodo panem liberorum ſumere auſus fuero? aut quomodo ſpirituale hoc manna, cibus hic Angelorum dabitur mihi qui ſiliquis paſci cum porcis volui: Imo mihi qui toties Sacra hæc pedibus protrivi, ſacra hæc myſteria aut per incuriam negligens, aut indignè participans? Horrendus Domine reatus meus ademtem tremore detinet, & tamen efficit ut abeſſe non audeam: ubi enim lavabitur anima hæc polluta, niſi hoc fonte quem aperuiſti peccato & ſordibus eluendis? Huc igitur accedo, pollicitus es accedentem ad te, non ejiciendum eſſe: hic eſt Domine ſanguis Novi Teſtamenti, da quæſo ut hunc ita accipiam ut mihi proſit in remiſſionem peccatorum meorum: & quanquam toties partem meam fœderis iſtius, quod hoc Sacramento obſignatur, miſerè violaverim, tuam tamen quæſo ſerves & præſtes: propitius nempe eſto iniquitatibus meis, & peccatorum meorum & tranſgreſſionum mearum nè recorderis ampliùs: nec hoc tantùm à te rogo, ſed ut leges tuas menti meæ

in-

indas & cordi meo inſcribas; & vi gratiæ tuæ animam meam ad tam ſinceram & conſtantem obedientiam efformes, ut te nunquam iterum exacerbem: Da quæſo Domine ut in ſacris his myſteriis non tantùm commemorem, ſed actu recipiam beatum meum ſervatorem, & omnia paſſionis ejus beneficia: in quem finem fac ita animo inſtitutus ſim, ut tantæ benedictionis capax fiam: profundum mihi peccatorum meorum & indignitatis meæ ſenſum imprimas, ut fatigatum & oneretum dignum cenſeat Chriſtus quem requieſcere faciat; & lacrymis meis maceratus, magis idoneus fiam qui ſanguine ejus laver: torpentem quæſo & terrenam animam erigito, & inferioribus hiſce nimis affixam ſurſum evocato, eique ſanctum zelum inſpirato, ut ad ſpirituale hoc convivium ſpirituali animi ardore accedam: Et da quæſo Domine, ut infinitus iſte amor Chriſti, quem ſe morti pro me miſero peccatore tradendo, teſtatus eſt, torpentem & congelatam accendant animam, quò ſacro igne amoris Chriſti exardeſcat, eoque tam vehementi, ut nec aquis multis extingui, nec quidem fluminibus inundari poſſit: tam vehementi ut ſcoriam omnem meam abſumat nec cupiditatem aliquam non mortificatam in animâ meâ relinquat: Imò eo quæſo fac amore ferveat mihi animus, qui ſe ad omnes extendat, quos vel præcepto vel exemplo tuo docuiſti, velle te à me diligi *i. e.* inimicos perinde ac amicos; induas me tandem oro te Domine veſte nuptiali, ut quanquam ex meipſo indignus, gratiâ tamen tuì dignus fiam convivia, qui huic Sacræ menſæ accumbam; ut ſic non edam aut bibam meam damnationem, ſed peccatorum mihi *venia obſignetur*: infirmitas mea reficiatur, cor*ruptiones meæ* ſubigantur, & anima mea tam in*divulſo vinculo* Deo adjungatur, ut nullæ tentationes

vale-

valeant hanc conjunctionem dirumpere ſed hic in gratiâ inchoatâ tandem in gloriâ perficiatur; concedas hoc oro te Domine propter dilectum tuum filium Jeſum Chriſtum.

Alia.

O Beate Jeſu qui teipſum ſemel pro me in Cruce obtuliſti, & nunc te mihi offers in Sacramento, nè quæſo me per impœnitentiam & indignitatem meam, tam ineſtimabilibus miſericordiis privari ſinas, ſed me per gratiam tuam idoneum reddas qui uberrimum horum beneficiorum fructum percipiam: Te Domine quàm maximè indigeo, at reatûs mei pondere degravatus, & peccatorum funibus conſtrictus, nequeo ad te accedere; me quæſo ab his vinculis quibus me Diabolus & cupiditates meæ conſtrinxerunt ſolvas, & me attrahas ut te curſu ſequar. Vides Domine quàm properè indies iis ſemitis incedo quæ ad mortem ducant; cum autem ad vitam me revocas & gloriam, tergum obverto, & miſericordiam oblatam reſpuo, & deſero: Quoties apparato hoc convivio, ego frivolas ob cauſas obfui? aut acceſſi ad te potiùs laceſſiturus quàm adoraturus? Tot mecum turmias hoſtium tuorum peccatorum de quibus pœnitentiam non egi adduxi, quaſi accederem non ut paſſionem tuam commemorarem, ſed renovarem; te rurſum crucifigens & ignominiæ exponens: Quo me jam ſupplicio dignum cenſebis Domine, qui filium Dei conculcavi, & ſanguinem fœderis profanum duxi? Ad hunc tamen Sanguinem Clementiſſime Jeſu tanquam unicum meum Aſylum confugio: niſi hic ſit mea propitiatio, in æternum peream neceſſe eſt;

quem finem hunc fudiſti niſi ut peccatores redimeres? Nec equidem ſanguinis hujus meritum aut magnitudine aut multitudine peccatorum obrui poteſt: Peccator ego ſum, imò peccatorum maximus, fac ut ſentiam quæſo ſanguinis tui vim ſalvificam! Miſerere mei Domine, miſerere mei, nam in te confidit anima mea, & in hiatu vulnerum tuorum tutus latebo, donec tranſiverit indignatio patris tui: O tu qui tanquam ſummus Pontifex pro me teipſum immolâſti, intercedas etiam pro me, & merita paſſionis tuæ in defenſionem meam allegato; nec patiaris Redemptor meus ut pretium ſanguinis tui mihi pereat: & da quæſo te, ut quoniam multa ſunt quæ condonanda ſunt mihi peccata, ego multùm amem: Vides quàm languidis, quàm pene frigidis te affectibus proſequar, eos quæſo vivifices & accendas; & ut in hoc Sacramento tranſcendentalis ille amor tuus quem pro me mortem oppetendo teſtatus es, diffundatur, ita eam quæſo in me gratiam traducat quæ efficiat ut mutuo te amore colam; deſcendat divinus hic ignis cœlitus in animam meam, & peccata mea tanquam holocauſtum conſumat, ut nullus affectus vitioſus, nulla res devota in corde meo tanquam hoſpitio excipiatur; ut nunquam iterum locum iſtum polluam quem tu tibi delegiſti in Templum; Mortuus es chariſſime Jeſu ut me ab omni iniquitate redimeres, nè quæſo patiaris ut veudam meipſum ad faciendum malum, ſed da quæſo ut ad te jam accedam cum ſinceris & firmis emendandi penitus vitam propoſitis, & tua quæſo gratia & robore confirmer ut hæc poſſim re præſtare: ſunt fateor Domine multi inveterati & habituales morbi, quibus laborat anima mea [*hic quibus addictior es recenſendo peccata*] qui quantumcunque temporis ad piſcinam Betheſdæ jaceam, quotieſcunque ad hanc menſam accedam, niſi

tu

amore & devotione accedam, ut tu ac
digneris & mecum commorari, tui ip
paſſionis tuæ meritorum omnium part
ens: Et tunc Domine nè ſinas ut vel a
Satanæ, vel Conſcientiæ meæ me terre
turbent; ſed da quæſo ut pacem tecum
am pace apud ipſum fruar, ut vinum l
ret, panis hic corroboret cor meum, &
trumque ut alacer percurram vias manda
rum; concedas hoc Servator benigniſſi
cera & miſerationes tuas.

EJACULATIONES inter MUNICANDUM adhibe

DOmine, dignus non ſum cujus ſub

Intuere Domine dilectum filium tuum in quo acquieſcis.

Exaudi vocem ſanguinis ejus, qui meliora loquitur quàm ille Abelis.

Per Agonem & ſanguineum ejus ſudorem, per Crucem & Paſſionem ejus libera me Domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, pacem tuam concede mihi.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, miſerere mei.

Immediatè ante Communicationem.

DIxiſti, quòd qui edit carnem tuam, & bibit ſanguinem tuum, vitam habet æternam.

Ecce ſervum Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.

Panem accipiens dicas,

PER Crucifixum corpus tuum, libera me ab hoc corpore mortis.

Poculum accipiens dicas,

DA quæſo, Domine, ut hic ſanguis purgit conſcientiam meam ab operibus mortuis, ut ſerviam Deo viventi.

Domine, ſi vis, me poſſis mundum facere, me *tangas & dicas,* volo mundus eſto.

Poſtquam Communicaſti.

QUid retribuam Domino: pro omnibus quæ reſtituit mihi?

Calicem ſalutaris accipiam: & nomen Domini invocabo.

Dignus eſt Agnus ille mactatus, qui accipiat poteſtatem, & divitias, & ſapientiam, & vires, & honorem, & gloriam, & benedictionem.

Ergo benedictio & honor & gloria & robur ſit ei qui inſidet Throno & Agno in ſæcula ſæculorum, *Amen.*

Juravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: ut non moveantur veſtigia mea.

Gratiarum Actio poſt Communicationem Sacramenti.

O Fons omnis bonitatis, à quo donum omne bonum & perfectum procedit, & cui reddi debet honos omnis & gloria, cupio ex ardentiſſimo animi gratiſſimi affectu, te laude & benedictione celebrare, propter immenſa iſta beneficia quibus me dignatus es. Domine, quid homo eſt, quod eum tanti feceris, ut filium dilectum tuum mitteres, ut tam amara illius gratia pateretur? At Domine quid ego hominum deterrimus, ut me dignum cenſeres qui partem acciperem in hac propitiatione, qui toties eum & paſſiones ejus contempſi? [illegible]

&

& profunditas miſericordiæ tuæ, quòd me ad fœderis iſtius quod toties & perversè violavi, renovationem admittere dignaris! Me, indignum cui panis quotidianus, quo corpus ſuſtentatur, ſuppeditaretur, ad participationem panis vitæ, quo anima nutritur, admitti, Deumque puritatis ſe mihi miſero & polluto adjungere! O Deus meus nè patiaris, quæſo te, ut gratiam tuam iterum convertam in laſciviam, aut miſericordiam tuam in occaſionem ſecuritatis; ſed da quæſo ut ineffabilis hic amor tuus me in obſequium tui compellat, ut quoniam pro me mortem obiit benedictus meus Dominus, mihi diutiùs non vivam ſed ei: Scio Domine pacem intercedere non poſſe inter Chriſtum & *Belial*, quandoquidem igitur cor meum jam ingredi dignatus eſt Chriſtus, fac nè permittam ut libidine ullâ hinc fugetur, ſed poſſeſſionem ſuam retineat ille qui me tam caro emit, nec me unquam è manu ſuâ eripiat quidquam. In quem finem excubias age quæſo circa me Domine, & ab inſultu hoſtium ſpiritualium me defendito: ſed potiſſimùm me à meipſo liberato, à perfidiâ cordis mei, qui heu! nimiùm velit ſe prædam dedere; & ſicubi me aut naturâ aut conſuetudine infirmiorem deprehenderis, illic potentiam tuam in conſervatione mei magnificato oro te; (*hic periculoſiſſimas tentationes recitato*) & Domine da quæſo ut paſſiones Domini mei pro peccatis meis, & vota quæ jam feci nunquam ex animo meo labantur; ſed fac ut earum recordatione ad hæc præſtanda promptior reddar, ut nunquam inducias paciſcar cum cupiditatibus iſtis quæ manus ejus clavis transfixerunt, latus ejus confoderunt, & animam ejus uſque ad mortem triſtem reddiderunt: ſed jam de novo militibus ſuis adſcriptus, animoſe pugnem, & ducem ſalutis meæ ſequar, etiam per mare ſanguinis: ſurrigas Domine manus

remiſſas & genua ſoluta, nè in militiâ tuâ deficiat animus meus: Sis tu mihi robur, qui ex meipſo nequeo cum tentatione infirmiſſimâ contendere. Quoties tergum dedi in die prœlii! Quoties vota hæc Sacramentalia violavi! idem mihi nunc Domine cor eſt leve & inconſtans, ideóque ad hujus violationem non minus proclivis ſum: Tu qui es *Etiam* & *Amen*, in quo non eſt umbra mutationis, mihi quæſo eam mentis conſtantiam largire, ut non amplius convertar tanquam arcus fallax; ſed ut cor meum ſit integrum tecum, & immotus fœdus hoc colam, ut nec bonum aliquod propoſitum quod in me hodie ſpiritus tuus excitavit irritum fiat, ut toties antea; ſed fructum edant ad vitam æternam. Hoc concedas Pater miſericors propter merita & mediationem ſervatoris mei crucifixi.

Interceſſio, vel ante, vel poſt Communicationem, uſurpanda.

CLementiſſime Domine, qui tam tenero affectu genus humanum proſecutus es, ut filium tuum dilectum è ſinu tuo dederis, ut eſſet propitiatio pro peccatis totius mundi, concedas ut hujus redemptionis effectus non pauciores complectatur quàm finis propoſitus, ut in omnium ſalutem cedat; nec excidat quiſquam ex ſuâ parte hujus ſalutis per impœnitentiam & peccatum voluntarium: ſed vi gratiæ tuæ omnes etiam peccatores maximè obſtinatos ad pœnitentiam ducas: Omnes in tenebris ſedentes illuminato, Judæos, Turcas, Infideles, & Hæreticos, auferas ab iis omnem cæcitatem, duritiem cordis, & contemptum verbi tui, & ita eos om-

omnes ad ovile tuum reducas, benedicte Domine, ut ſalvi fiant inter veros Iſraelitas, & concedas quæſo ut eorum omnium, qui à filio tuo nomen ducunt, converſatio talis ſit quæ Evangelium Chriſti deceat; ne nomen ejus diutiùs inter gentes blaſphemetur propter nos: Quouſque Domine erunt gentes Chriſtianæ pars mundi iniquinatiſſima, pollutionum iſtarum abominandarum, à quibus barbari abhorrent, ſentina? Nè quæſo fides & vita noſtra tam procul ſemper diſſideant! nè quæſo ſint ſancti & immaculati Jeſu diſcipuli cæterorum omnium profaniſſimi & impuriſſimi! nec reliquos omnes ſanguinolentiâ & litigiis ſuperent ſubditi Principis pacis; ſed nos efficias quæſo non tantum nomine ſed re ipsâ Chriſtianos, ut digni ambulemus ſanctâ iſtâ vocatione quâ vocamur, & omnes uno animo & uno ore te patrem Domini noſtri Jeſu Chriſti glorificemus. Miſerere Eccleſiæ hujus languentis, intuere è cœlis & vide ex habitaculo ſanctitatis tuæ, & decoris tui: ubi eſt zelus tuus, & maxima potentia tua? Fremituſne viſcerum tuorum, & miſericordiæ tuæ erga nos continent ſeſe? Nè efferveſcas Jehova quam plurimùm, neque in æternum recorderis iniquitatis; ſed quanquam multæ ſint averſiones noſtræ, & nos atrocius contra te rebellaverimus, tamen ſecundum omnem tuam bonitatem avertatur à nobis ira & indignatio tua; & luceat vultus tuus ſuper ſanctuarium quod deſolatio eſt, propter nomen tuum Domine; & ſic ſepara inter nos & peccata noſtra, ut hæc diutiùs non ſeparant inter nos & Deum noſtrum! Omnes Reges, Principes, & Dynaſtas ſerves ac tuearis; præcipuè eos quibus obedientiam debemus: cauſam eorum agas, Domine, contra eos qui cum illis contendunt, & pugna tu cum iis qui pugnant contra illos: iis te ducem præſtes & adjutorem munere

ſuo fungentibus, ut vitam agamus ſub iis pacatam & tranquillam in omni pietate & probitate. Benedicito illis qui ad altare tuum miniſtrant, labia illorum aperi, ut ora eorum laudem tuam proferant: Ne ponatur lumen Mundi ſubter modium, ſed in candelabro ſuo, ut ſplendeat omnibus qui ſunt in Domo: Cultum tuum ne profanent Sacerdotes *Jeroboami*, ſed coram te ſemper miniſtrent ſemen *Aaronis*: Et O tu pater miſerationum, & Deus omnis conſolationis afflictis opem feras; libera extorres & pauperes: jura eorum aſſeras qui injuria afficiuntur: perveniat ante faciem tuam gemitus vinctorum; & pro magnitudine brachii tui fac ut reliqui ſint qui jam traduntur morti: Dolore cruciatis lenimen, egenis copiam, peccatoribus præfidentibus peccatorum ſuorum ſenſum, & deſperantibus miſericordiæ tuæ ſenſum largire; & pro unoquoque Domine facias ſupra quam quod vel rogare vel cogitare poſſint. Inimicis meis iiſque qui me perſequuntur & calumniantur ignoſce, & corda eorum convertere digneris: Benedictiones tuas effunde in Beneficos meos omnes & amicos, & in eos omnes qui ſe precibus noſtris commendari voluerunt: (*hic poſſis ſingulos commemorare*) & concedas, benigne Pater, ut per ſanguinem hunc crucis ſiſtamur omnes puri, intaminati, & inculpati in conſpectu tuo; ut in locum iſtum puritatis admittamur, in quem nihil immundum ingreditur, ut ibi cantemus laudes æternas Patri, Filio, & Spiritui Sancto in æternum.

Oratio

Oratio graſſante publicâ perſecutione uſurpanda.

O Beate Servator qui Crucem voluiſti Diſcipulorum tuorum inſigne eſſe, da quæſo ut eam lubens & alacris amplectar. Vides Domine me in ea tempora incidiſſe in quibus qui à malo recedit ſeipſum prædam reddit; da quæſo ut externa omnia tam alacri animo exponam ſi quando obedientia quam tibi debeo hoc exigat, ut quod hominibus prædæ fit, Deo fiat ſacrificio accepto: Ita me gratiâ tuâ conſerves, ut nunquam patiar tanquam maleficus; ſi autem contingat ut tanquam Chriſtianus patiar, nè erubeſcam, ſed gaudeam quòd dignus habear qui talia paterer propter nomen tuum. O qui mei gratiâ crucem ſuſtinuiſti contemptâ ignominia, me quæſo confirmet exemplum iſtud amoris & patientiæ tuæ, contra tremores cordis corrupti, ut nulli terrores me valeant à conſtantia meâ dejicere, ſed diu licèt virga malorum affligar, ego ad malum non apponam manum meam: nôſti Domine ex quâ materiâ factus ſum, recordaris me eſſe carnem; caro autem Domine malo appropinquante ſe contrahit & contremiſcit: Tuus Domine Spiritus, tuus tantùm ſpiritus me valet confirmare; me libero tuo ſpiritu corrobora nè fatiſcam aut animo deficiam: & quò me infirmiorem noveris, eò magis tuam in me potentiam exſeras: Da quæſo ut tentationibus quibuſcunque obſeſſus, in te fixis oculis intuear ducem & conſummatorem fidei meæ, & ſtadium mihi propoſitum decurram, & ad ſanguinem *uſque reſiſtam* contra peccatum decertando: Exaudi

me, chare Jeſu, & quanquam Satanis me appetit, ut ventilet tanquam triticum, tu tamen deprecare pro me nè deficiat fides mea, ſed ut igne explorata inveniatur mihi eſſe laudi, gloriæ, & honori, quum revelabitur Jeſus Chriſtus. Et da quæſo te Domine ut non tantum conſtantiam erga Deum, ſed & charitatem erga homines, etiam quos calamitatum mearum autores eſſe permiſiſti, conſervem; nè quæſo ab exemplo ineffabilis tuæ manſuetudinis vel minimum recedam, ſed perſecutorum meorum infeſtiſſimos diligam & pro iis orem: & tu Domine eorum malitiam immensâ tuâ bonitate ſuperato, corda eorum convertas, & eos ad teipſum efficaciſſimè attrahas, & tandem me & inimicos meos in ſedes pacis & quietis recipias; ubi tu regnas cum Patre & Spiritu ſancto Deus unus in æternnm.

Oratio in Adverſis.

O Sancte & Juſte Domine, qui homines propter peccata arguis & caſtigas, vellem ex animo & ſincere me humiliare ſub manu tuà potenti, quæ mihi jam gravis incumbit: ex animo agnoſco facinora mea jure meruiſſe quicquid jam patior, aut in poſterum pati potueris: ideoque acerbiſſima licet mihi infligas, fatendum eſt mihi, quod juſtus es Domine & juſta judicia tua: Sed in judicio miſericordiæ memento oro te Domine, & quanquam ad plagas mihi inferendas te impulerint peccata mea, fragilitatem meam tamen conſidera, nec ſint verbera tua aut graviora aut diuturniora quàm animæ meæ utilitas poſtulat: me corrigas, at caſti-

gatione

gatione paternâ, non vulneribus inimici: & quanquam virgam tuam non retracturus ſis iram tamen tuam deponas: nè abhorreto Domine animam meam, nec ſervum tuum iracundus abjicito, ſed remitte mihi peccata mea oro te: Et ſi viſum fuerit ſapientiæ tuæ paternæ caſtigationes meas produci, fiat benedicta voluntas tua: ad pedes tuos me proſterno, de me pro lubitu tuo ſtatuas; me tanquam argentum igne probato, modo purgatum tandem extrahe: Et fac Domine ut tibi etiam caro mea ſubjiciatur, ut nihil in me inveniatur quod voluntati tuæ ſe opponat; ſed murmure omni & reluctantia ſuppreſſa, de poculo hoc libens bibam: & quantumcunque amarum hoc redditurus es, flat tamen medicinale, omnes animæ morbos curet, & fructum tranquillum juſtitiæ proferat, ut levis hæc & momentanea afflictio mea, excellenter excellentis gloriæ pondus æternum conficiat mihi per Jeſum Chriſtum.

Gratiarum actio pro Liberatione à periculis.

BEnedicte Domine, qui Deus condonationum es, gratioſus & miſericors, longanimis & multa benignitate, grato animo in conſpectu tuo agnoſco, quod mecum ſecundum peccata mea non egeris, nec ſecundum iniquitates meas mihi retribueris meruerunt fateor ſcelera mea flagellis aculeatis caſtigari, tu autem ea ſcuticâ miti & paternâ caſtigâſti, nec me diu caſtigari voluiſti, ſed maturum & fœlicem exitum nuperis meis calamitatibus dediſti; gaudebo Domine & lætabor in miſericordiâ tuâ, tu enim *moleſtias* meas conſideraſti & animam meam nôſti

in adverſis. Effectu quæſo ſuo ut non careant hæ methodi tuæ, ſed da ut qui caſtigationum tuarum dolorem ſenſi, reverentiâ coercear ut non peccem; & qui miſericordiæ tuæ ſuavem refrigerationem ſenſi, amore exardeſcens indiſſolubili vinculo tibi adjungar: Ita ut cum timore tum amore occupatus, firmus permaneam in conſtanti & integra obedientia tui, per totam vitam meam, per Jeſum Chriſtum.

Monita ab Ægris obſervanda.

M*Orbo laborantem meminiſſe decet, Deum eſſe qui hominem* arguit & caſtigat propter peccatum: *primò igitur ſedulò diſpiciendum eſt, quid illud ſit, quod Dei in te iram concitaverit: in quem finem cor tuum diligenter explorato, ſiquid latet peccati ſcrutare, & peccatum deprehenſum ſuppliciter & pœnitenter coram Deo confitere. Et ut ſecurior fias & tutior pœnitentiam propter peccata vitæ prioris renovare convenit, & miſericordiam ejus in Jeſu Chriſto enixiſſimè & importuniſſimè implorare; & cum ſincera tum fervEntia propoſita initio, de malo omni renunciando, per reliquam vitam, quam viſum erit Deo tibi protrahere; & ne cor tuum tibi imponat in re tanti momenti, conſultò facies ſi prudentem & pium aliquem Theologum accerſas, cujus non tantum precibus ſed & conſilio adjuveris: In hunc autem finem cor tuum ei, nihil prorſus diſſimulans aperito, ut judicare poſſit, an ejuſmodi ſit pœnitentia tua*

qua

quæ tibi fiduciam coram tremendo Dei tribunali conciliet; aut ſi talem non ſenſerit, opem ſuam conferat quò talem efficiat. Poſtquam ad hunc modum meliori parti tuæ ſcil. *animæ proſpexeris, corpus tuum deinde curato, & ut Sapiens monet,* Eccl. 38. 12. Medico da locum, etenim ipſum creavit Dominus. *Ea media adhibeto quæ ad ſanitatem recuperandum conducere videbuntur, at ſemper memor eſto, ſucceſſum Deo deberi; &* Aſæ *peccatum fugie, qui* Dominum non requiſivit, ſed Medicis adhæſit, 2Chro. 16. 12. *Denique de rebus Temporalibus teſtamento tempeſtivè facto diſponito, & in eum omnia ordinem digerito, quo ea mories relinqui velles; nec hoc uſque dum morbus invaluerit differas, te enim tunc forſan Ratio quæ ad hoc requiritur, deficiat: aut ſi ſuppetat, res ipſa velit te tunc temporis altiora cogitare, mundum nempe quem auditurus es, potiùs quàm quem relicturus; res ipſas has mundanas nobiſcum diſcedentes portare non poſſumus, nec igitur decet curas de iis, in alium mundum tranſportare: hoc igitur negotium maturè conficias, nè te majora meditantem interrumpat.*

Oratio

co hanc, meum roboris & proſper
buſum, viſitationem jure meruiſ
Domine cum magnâ animi demiſſ
tatis meæ pœnas ſubire, & patiente
tionem Domini, quoniam contr
Tu autem benigniſſime Pater, qui
emendatione eorum quos caſtigas
quæſo gratiâ tuâ hanc caſtigation
ut corporis morbus fiat animæ m
ut diligens ſim in corde meo explor
omnem exſecrabilem retegam,
lateat, & hanc amovendo viam ſte
etiam amovendo: animæ quæſo
meæ quæ peccavit contra te, & dei
corpori etiam meo: Reſtituas ga
vocem habitaculo meo, ut vivens
fructus edam pœnitentiæ: ſin alit
videbitur, me quæſo paratum &
præſta: ſinceram mihi iſtam & n

bernaculum diſſolutum fuerit, ædificium ex
ıbeam, domicilium non manu factum æter-
ı Cœlis, idque propter illum, qui hoc mihi
o ſuo ſanguine acquiſivit, nempe Jeſum Chri-

ratiarum actio poſtquam convalueris.

ericors Domine, Deus ſpirituum omnis car-
ıis quem penes tempus meum eſt, te laudo
gnifico, quòd ex amore animæ meæ me à
corruptionis liberaſti,& mihi ſanitatem red-
; tu ſolus Domine, tu ſolus vitam meam à
ctione conſervaſti, tu me caſtigaſti & cor-
, nec tamen morti dediſti: Da ut vita hæc
ımà ex miſericordià pepercisti, tibi integra
ur: En Domine miſericordia tua ſanus fa-
um, fac me ſolicitum ut non ampliùs pec-
ıè mihi quid pejus accidat. Ne quæſo per-
; Domine, ut hac procraſtinatione mortis
s factus, differre Dominum adventum ſuum
m, ſed da quæſo Domine ut debitum in me
ım ſortiatur longanimitas tua, ut ita quod-
od mihi conceſſeris momentum impendam,
ciam habeam & non pudefiam coram te in
tu tuo; hac Domine mortis appropinqua-
doctus ſentio, quàm tremenda res eſt impa-
à morte opprimi, da quæſo ut hoc memori
r animo infixo, vigilans expectem adventum
ıi mei: cúmque ſe mihi ingerent voluptates
i ut me alliciant,da quæſo ut cogitem quam a-
futuræ ſint in die noviſſimo: Exaudi me Domine
agnâ cum miſericordia,mihi tempus protrahi
vo-

ÆTerne & Immortalis Deus, q
minem ſpiritum vitæ inſpiraſt
tum iſtum aufers, moritur & in pe
tur: me miſeram creaturam charit
intuere, qui jam mortis porta
quodque infinitè magis tremenda
tuum: Cor meum Domine me co
tem infinitò potentior corde meo &
horrorem mihi quæ ſcio & memori
incutiunt, ſunt præterea multitud
mittens non adverti, aut quorum p
oblitus ſum, quæ omnia tibi ſunt p
ponis iniquitates meas coram te,
peccata in lumine vultûs tui; in qua
excreverunt peccata per tot annoru
menta commiſſa? Quamdiu ſtabit
in judicio tuo, & tantus peccator

morque invadunt, & horrore ingenti concutior: caro mea propter te contremiſcit, & cor meum intra me deficit: At Domine abyſſus abyſſum inclamat, abyſſus miſeræ meæ abyſſum miſericordiæ tuæ; me ſalvum fac nunc Domine, aut in æternum pereo. O tu qui neminem vis perire, ſed omnes reſipiſcere & ſalvari; in me quæſo quanquam tam ſerò, eam pœnitentiam producas, quam tu qui corda exploras accepturus es. Crea in me Deus cor mundum, & renova intra me ſpiritum rectum: Unus Dies Domine tecum eſt tanquam mille anni, operetur in me quæſo ſpiritus tuus fortis in hoc die meo noviſſimo quicquid deeſſe mihi ſenſeris, ut fiam miſericordiæ tuæ & acceptationi idoneus: largire mihi perfectam & integram peccatorum meorum deteſtationem, & da quæſo ut offeram tibi ſacrificium fracti & contriti cordis, quod pollicitus es te non eſſe contempturum; ut capax fiam propitiationis iſtius, quam dilectus tuus filius præſtantiora ſuiipſius oblatione pro omnibus peccatoribus pœnitentibus præſtitit: ille pro noſtris peccatis propitiatio eſt, ille vulneratus eſt propter tranſgreſſiones noſtras, & contritus propter iniquitates noſtras, caſtigatio pacis noſtræ ei imponebatur: fiat tumice ejus curatio mea, & obruat ſanguinis ejus vox vocem peccatorum meorum: ſum equidem filius iræ, at ille filius amoris tui: parce mihi Domine, propter illum parce mihi creaturæ tuæ, quem redemit pretioſo ſuo ſanguine, & nè in perpetuum iraſcaris mihi: ad vulnera ejus Domine tanquam aſylum confugio, ne me perſequatur vindicta tua uſque in hanc urbem aſyli: in illum ſperat anima mea, ne peream quæſo cum Jeſu Servatore meo inter brachia mea: ſed per Agonem ejus & ſanguineum ſudorem, per Crucem & Paſſionem, per quicquid fecit aut paſſus eſt pro nobis

pec-

peccatoribus, libera me Domine: Libera me
pendio peccatorum meorum, irâ ſcilicet t
morte æternâ, in hoc tempore tribulationis,
mortis & in die judicii: exaudi me Domine,
di, nec priorem meam vocationum tuarum
ctionem, ſurditate tuâ & petitionis meæ reje
in hoc extremo meo diſcrimine punito: p
unum tantùm a morte abſum; nè deſcendat
ſol ſuper iram tuam; ſed veniam meam obſign
uſquam hinc migrem nec ampliùs cernar:
nitas tua ipſâ vita præſtantior eſt, hanc ipſam
mutem, lætus deponam hanc mortalem v
Cognoſcis Homine omne deſiderium meum,
latet gemitus meus: mecum agas ſecundun
men tuum, nam dulcis eſt miſericordia tua,
armes ſpiculo mortem, ſublato peccatorum
& tunc quanquam per vallem umbræ mortis
dam, malem non timebo: decumbam Domi
pace da quæſo ut experrectus tuâ præſentiâ
in gloriâ tuâ: Hoc concedas Domine miſer
propter illius merita, qui & Redemptor & M
tor peccatorum eſt, nempe Jeſu Chriſti.

PSALMI.

DOmine ne in furore tuo arguas me: neque
tuâ corripias me.

Non eſt ſanitas in carne meâ à facie iræ tuæ
eſt pax oſſibus meis: à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt
meum: & ſicut onus gravatæ ſunt ſuper me.

Putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices meæ: à facie inſipientiæ meæ.

Ergo anxietas eſt ſpiritus meus ſuper me: & in me turbatum eſt cor meum.

Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ſuſpicere: multiplicatæ ſunt ſuper capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me.

Et tu Domine Deus meus, miſerator & miſericors; patiens & multæ miſericordiæ & verax.

Revertere ad me Domine & miſereri mei, ego enim deſolatus ſum & afflictus.

Si iniquitates obſervaveris Domine, quis poſſit conſiſtere?

Ne recorderis peccatorum & tranſgreſſionum juventutis meæ: ſed pro miſericordiâ tuâ memor eſto mei ſecundum bonitatem tuam.

Intuere adverſitatem & calamitatem meam: & mihi peccata mea condonato.

Et nè avertas faciem tuam à ſervo tuo: quoniam tribulor velociter exaudi me.

Ex profundo invocavi te Domine, exaudi vocem meam.

Convertere ad me Domine, & libera animam meam; ſalvum me fac propter miſericordiam tuam.

Nè recedas à me Domine, calamitas enim inſtat, & nemo eſt qui opituletur.

Expandi manus meas ad te: anima mea ſicut terra ſine aquâ tibi.

Apropinqua ad animam meam & eripe me: libera me propter inimicos meos.

Anima mea plena ærumnis, & vita mea ad infernum appropinquat.

Serva me ab ore Leonis: & à cornibus unicornium exaudiens me.

In rupem quæ ſit editior me, deducito me: nam fuiſti receptui mihi, turris robuſta adverſus inimicum.

Quid

Quid dejicis te anima mea, & perſtrepis in me?
Spera in Deo: nam adhuc celebraturus ſum eum & ſalutem omnimodam faciei ejus.
Præſtabit mihi benignitatem ſuam Dominus; in miſericordia tua Domine manet in æternum: ne co temnas igitur opus manuum tuarum.

O *Deus, Deus fortis meus es, tempeſtivè requirat*
Sitiens eſt tui anima mea, areſcit ad te ſpecta caro mea, in terra ſiccâ & feſsâ ſine aquis.
Quemadmodum deſiderat Cervus ad fontes aqu rum: ita deſiderat anima mea ad te Deus.
Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum: qua do veniam & apparebo ante faciem Dei?
Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum
Concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini.
Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo e requieſcam?
Emitte lucem tuam & veritatem tuam, ipſæ me de ducent, & adducent in montem ſanctum tuum, & i tabernacula tua.
Quia melior eſt dies una in atriis tuis, ſuper milli
Elegi abjectus eſſe in domo Dei mei: magis qua habitare in tabernaculis peccatorum.
Defeciſſem niſi crediddiſſem me fruiturum bonitat Jehovæ in terra viventium.
Tu auxilium & redemptor meus, ne differas diu ô Deus meus.

EJACULATIONES.

QUem quæram adjutorem niſi te, Domine, qui ob peccata mea juſtè iraſceris? Aſt Domine Deus ſanctiſſime, Domine fortiſſime, ſancte & ſummè miſericors Salvator, amaris doloribus æternæ mortis nè tradas me.

Tu Domine cognoſcis occulta cordis mei; precibus meis miſericordiæ tuœ aures ne occludas: ſed parce mihi Domine ſanctiſſime, Deus fortiſſime, ſancte & miſericors Salvator, tu æquiſſime, judex æterne, nè patiaris me in extremâ horâ ullis mortis doloribus à te abſcidere.

Pater peccavi in Cœlum & coram te, jam non ſum dignus vocari filius tuus; Tu tamen Domine nè exuas viſcera & affectus patris; ſed ut miſeretur, pater liberorum ſuorum, ita miſerere tu mei,

Venit, Domine, Princeps mundi hujus fac ut nihil in me quæſo inveniat; ſed ut ille accuſat, abſolvas tu: me multorum & quidem gravium peccatorum accuſat, quorum etiam manifeſtè me poteſt convincere, nihil afferre poſſum in excuſationem mei reſpondeas pro me Domine Deus meus.

Domine veſtibus immundis induor, & à dextrâ ſtat Satanas, ut mihi reſiſtat: eum quæſo corripere digneris, meque tanquam torrem ex igne eripe: fac tollantur iniquitates meæ, & me induas juſtitiâ Filii tui.

En Domine ad me accedit Diabolus, excandeſcentiæ magnæ plenus, ut qui ſciat ſe exiguum tempus habere; ſerva & tuere me, nè animam meam voret tanquam Leo, eamque diripiat cùm nemo adjutor adſit,

Circumdederunt me dolores mortis, nè me quæſo inveniant pericula inferni; ſed quanquam tribuationem & dolorem inveniam, libera tamen ô Domine animam meam.

Scio Domine nihil immundum poſſe regnum tuum ingredi: ego autem Domine nihil aliud ſum quam pollutio; etiam juſtitiæ meæ ſunt paniculi abjectiſſimi; me quæſo laves & dealbes in ſanguine agni, ut poſſim coram Throno tuo ſtare.

Chare Jeſu qui me caro pretio, tuo nempe ſanguine emiſti; me tibi emptum aſſere, nec eripiat me malitia inferni è manu tuâ.

Beate & ſumme Pontifex, qui ſervare potes perfectè, eos qui per te accedunt ad Deum, me ſerva te obſecro, qui in nihilo ſpem meam colloco, niſi in meritis & interceſſione tua.

Delevi fateor Deus imaginem iſtam quam animæ meæ impreſſiſti: tu tamen fidelis creator miſerere creaturæ tuæ.

O Jeſu, ego meis multis & atrocibus peccatis te iterum crucifixi, tu tamen qui pro perſecutoribus tuis orâſti, intercedas etiam pro me, nec ſinas, Redemptor meus, animam meam (pretium ſanguinis tui) perire.

O Spiritus Gratiæ, ego te meis horrendis impietatibus contumeliâ affeci: Tu tamen beate paraclete, quanquam te ſæpiùs contriſtavi, mihi ſubvenire & opem ferre digneris, & dicas animæ meæ, Ego ſum ſalus tua.

Ad te Domine ſuſpiciunt oculi mei, in te ſpes mea: nè quæſo abjicias animam meam.

In te Domine ſperavi, non confundar in æternum.

O Beate Domine, qui flagellas quemcunque filium agnoſcis; nè permittas quæſo ut ægrè feram caſtigationem tuam; ſed da ut integrè ſub-

jectus

jectus tibi patri ſpirituum, caſtigationis hujus fructum percipiam, particeps factus ſanctitatis tuæ.

O Tu princeps ſalutis meæ, qui per perpeſſiones conſummatus fuiſti, mihi ſanctificato hos corporis dolores, & animi terrores, quibus me exerceri voluiſti.

Mea Domine peccata ſupplicia æterna meruerunt; da quæſo ut alacris & gratus feram hos dolores: me prout viſum erit tibi, hîc caſtiges, modò cum mundo non condemner.

Intrârunt Domine aquæ uſque ad animam meam moveat ſuper has aquas ſpiritus tuus, eaſque tanquam aquas *Betheſdæ* reddat ſalutares, ut animam meam quocunque morbo laborantem ſanent.

O Chriſte qui multa eaque acerba priùs paſſus, in gloriam tuam ingreſſus es da qnæſo ut ita tecum patiar, ut tecum etiam glorificer.

Chare Jeſu qui te mei gratiâ uſque ad mortem Crucis humiliaſti, tollat mors tua acerbitatem meæ.

Tu devicto mortis aculeo, aperuiſti credentibus regna Cœlorum.

Te judicem credo venturum eſſe.

Te ergo quæſo famulo tuo ut ſubvenias, quem pretioſo tuo ſanguine redemiſti.

Eternà me fac cum ſanctis tuis in gloriâ numerari.

Tu es Reſurrectio & vita, qui credit in te etiamſi mortuus fuerit, vivet: Credo Domine, ſuccurre incredulitati meæ.

Caro & cor meum deficit, at Deus robur cordis mei, & portio mea in æternum.

Cupio Domine diſolvi & eſſe cum Chriſto, quod multò melius eſt: In hoc etenim ſuſpiro, expetens domicilio meo, quod è cœlo eſt, ſuperindui.

Cupio exuere hoc meum tabernaculum, digneris me recipere in æterna domicilia.

E carcere educas animam meam, ut gratias agam nomini tuo.

Hic contendo Domine non tantùm cum carne & ſanguine, ſed cum principatibus & poteſtatibus & ſpirituali impietate: me quæſo tranferas ex his tentioriis *Kedar* in cœleſtem *Hyerôſolymam*, ubi Satanas ſub pedibus meis conculcabitur.

Nequeo hîc cultui tuo vel momentum unicum ſine diſtractione vacare; me ad te aſſumas, ut ſtans coram Throno tuo, tibi ſerviam dies noctesque.

Hîc triſtitiâ afficior per varias tentationes, me quæſo in requiem tuam recipias; ubi omnes ab oculis meis lachrymas Deus abſterget; & mors & luctus & ejulatus & dolor non ampliùs exſtabunt.

Hîc exul ago & abſens à Domino, illic me recipias ubi in æternum intuebor faciem tuam, & ſequar agnum quocunque iturus eſt.

Certamen præclarum decertavi, curſum peregi, fidem ſervavi, quod reliquum eſt repoſita eſt mihi juſtitiæ corona.

O Beate Jeſu, qui me dilexiſti, & à peccatis meis ſanguine tuo abluiſti, recipias animam meam.

In manus tuas commendo ſpiritum meum, tu enim me Redemiſti ô Domine Deus veritatis.

Verti Domine Jeſu, veni citò.

PRE-

P R E C E S eorum uſui accommodatæ, qui in ſecreto deflent. PUBLICAS CALAMITATES, *&c.*

PSAL. 74.

Ut quid Deus repuliſti in finem: iratus eſt furor tuus ſuper oves paſcuæ tuæ? &c.

Pſal. 79. *Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt* Jeruſalem *in cumulum lapidum*, &c.

Pſal. 80. *Qui regis* Iſrael, *intende: qui deducis velut ovem* Joſeph: *qui ſedes ſuper Cherubim, manifeſtare*, &c.

Oratio Tempore publicæ Calamitatis uſurpanda.

DOmine Deus, cujus eſt ultio & retributio, cupio humillimè coram te fateri & nomine meo & totius gentis hujus, quòd calamitates hæ quibus nos per aliquot annos exercuiſti, juſtæ ſunt & mites provocationum iſtarum quibus te plures annos laceſſivimus retributiones, & quòd miſericordiarum tuarum abuſum præſentibus ſuppliciis jure caſtigas. Nos olim Domine præ cæteris terrarum gentibus benedictionibus tuis commulaſti: ſplendebat lucerna tua ſuper capita noſtra. Pax erat intra muros noſtros, & copia intra palatia noſtra, nulla irruptio, nullaque eruptio; denique nulla erat que-

rela in plateis noſtris: Nos autem gratiam tuam in laſciviam convertimus; Pax ſecuritati, copia Intemperantiæ & Luxuriæ miniſtravit, quæq; corda noſtra tibi arctius devinxiſſe debuiſſent, ea à te alienàrunt bona tua. Imo pretioſiores adhuc nobis miſericordias Domine largitus es, tabernaculum tuum apud nos figere, Eccleſiam puram & celeberrimam conſtituere dignatus; verbumque tuum nobis dediſti, ut eſſet lampas pedibus noſtris, & lucerna ſemitis noſtris; nos autem in alium uſum lucem iſtam non adhibuimus, niſi ut nobis ad cubicula mortis euntibus præluceret? præfractè & ſuperbe egimus, & præceptis tuis immorrigeri, & contra lucem rebelles mœſtiorem nobis partem in tenebris extimis acquiſivimus: & jam tandem Domine ſi pro menſura peccatorum noſtrorum inundâſſet indignatio tua, repentino perditionis diluvio abſorpti jamdudum periiſſemus, nec ſuperfuerat hodie qui tuam implorarent miſericordiam. Tu autem Deus miſericors & tardus ad iram, multâ in nos patientiâ & longanimitate uſus es; judicia tua quæ nos ad pœnitentiam expergefacerent præmiſiſti, nobiſq; ſpatium ad pœnitentiam conceſſiſti: hanc autem pluſquàm cæteras omnes miſericordiam pervertimus, ad percutientem nos non converſi ſumus, nec Dominum quæſivimus, ſed averſi ſumus averſione pervicaciſſimà, nemo eſt qui pœnitentiam agit de ſcelere ſuo, aut dicit quid feci: non diffiteor nos virgam timere, (perpeſſionem quamlibet ita perhorreſcimus, ut turpiſſimo hanc peccato effugere conemur) at non eum qui eum accerſat, ſed miſerâ contumaciâ cervices noſtras contra te obduramus, & reverti nolumus. Quodnam igitur in *Gileade* opobalſamum eſt quod nobis mederi poteſt, nobis qui te mederi volente, à ſanitate averſi ſumus? Scimus, te pronuntiaſſe nullam eſſe pacem

malis,

malis, quid igitur pacem petimus mala noſtra retinentes? Hic, hic Domine morbus periculoſiſſimus, medicinas nobis præbeas quibus curentur animæ noſtræ, & facile terram noſtram curabis: diu Domine aures noſtras verbò tuo, ſenſus omnes noſtros judiciis tuis allocutus es; at niſi etiam corda noſtra ſpiritu tuo alloquaris, inefficaces erunt reliquæ vocationes: Emittas vocem hanc eámque potentem vocem, quæ nos è Lethargii noſtrâ excitet: Tu qui *Lazarum* ex ſepulchro evocâſti, nos mortuos, & tranſgreſſionibus & iniquitatibus ſepultos, putrefactos vocare digneris, & efficias ut ad juſtitiam expergiſcamur: & quanquam crebris hujuſmodi etiam internis vocationibus reſiſtendo meruerimus ut nos traderes in mentem omnis judicii expertem, ut libidines cordum noſtrorum ſectaremur; Tu tamen immenſe miſericordiarum Oceane qui non tantùm ultra quod mereri ſed etiam optare poſſimus, benignus es, influxum gratiæ tuæ ne cohibeas, nec ſpiritum tuum nobis ſubducas. Inventus es ab iis qui te non quæſiverunt; repetatur hic actus miſericordiæ in nos tam letali morbo & tamen tam ſtupido laborantes, ut nec medicum quærere valeamus:& quo periculoſius ægroti ſumus, eò nobis efficaciora remedia adhibeto; in quem finem ea nobis temporalia diſpenſato quæ ſpirituali profectui noſtro inſervire cenſebis; ſi nequit interna miſeria noſtra Domine niſi intenſiori gradu externæ curari, virgam ne quæſo abſtineto, ſed acerbiùs adhuc nos affligas; ejicias dæmonem hunc, multa licet cum ſpuma & nos diſcerpens exeat; at ſi factâ nobis miſericordiâ aliquâ faciliùs inflecti poſſe ducis, fragilitati noſtræ conſulens, hanc nobis largire, nos ad teipſum ſive acutioribus ſive mitioribus remediis reducas. Quo effecto, ſcimus Domine, non eſſe breviorem manum tuam,

quàm ut redimat; nos poſtquam à peccatis liberâſti, à miſeriis noſtris liberare vales & certò liberabis: Oſtendas quæſumus te miſericordiam tuam, & concedas nobis ſalutem tuam, ut cùm corpore tum ſpiritu redempti, te utroque glorificemus alacri obedientiâ, & laudemus Nomen Dei, qui miraculoſè nobiſcum egit, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.

Oratio pro hâc Eccleſiâ.

O magne Retributionum Deus, qui terram fœcundam in ſterilitatem propter peccata incolarum convertis, fatalem hanc ſententiam in Eccleſiam hanc juſtiſſimè exſecutus es: quæ fuit olim perfectio pulchritudinis & gaudium totius terræ, facta eſt omnibus circumcirca irriſioni & contemptui: Quid potuit fieri Domine Vineæ tuæ quod non feciſti? quandoquidem igitur labruſcas edidit, meritò ſepem ejus amoves, ut ſit depaſtioni. Quanquam autem contra nos teſtentur iniquitates noſtræ, tu tamen hoc ne facias propter Nomen tuum, quanquam averſiones noſtræ multæ ſint & contra te peccaverimus: O ſpes *Iſraelis*, ſervator ejus tempore anguſtiæ, quare tu es ut peregrinus in hâc terrà, & tanquam viator qui divertit ad pernoctandum? Quare tu es ut vir fatiſcens, tanquam robuſtus non valens ſervare? Atqui tu in medio noſtri Jehovah, & de nomine tuo vocamur, nè relinquas nos: Temporale quodcunque bonum prout videbitur auferas, ſubtrahendo ... miniſtrant, miſericordiam nobis præſta;

at emendationis noſtræ media ne auferas, nec enim ſe atrociùs exſerere poteſt indignatio tua: Et quanquam lucem odio habuimus, eò quòd opera noſtra mala ſint, nè tamen hâc ſublata fatalem nobis neceſſitatem inducas in tenebris ambulandi, ſed fac ut nobis præluceat, donec pedes noſtros in ſemitas pacis dirigat. Surge Domine, excita robur tuum, & adſis adjutor, nec tradas vitam turturis tui (*Eccleſiæ hujus deſolatæ*) catervæ inimicorum, ſed eam adjuva Domine, idque ab appetente matutino: ſin autem eò uſque te exacerbârunt Rebelliones noſtræ, *ut Arcam errare velis in deſerto, donec generatio hæc obmurmurans abſumatur*, ne pereat iſta nobiſcum, ſed eam tandem ad *Canaan* adducas, *& videant innocentiores poſteri quod nobis denegas*; nec interim deflere deſinamus deſolationem quam peccata noſtra effecerunt, aut in animo *Sionis* habere, & pulvere obſitam deflere: nec nos aut pudor aut metus impediat, quò minùs eam etiam afflictione & ſæviſſimâ perſecutione agitatam agnoſcamus; ſed opprobrium Chriſti majores divitias quàm Theſauros *Ægypti* ducamus: & tantà cum conſtantiâ matri noſtræ afflictæ adhæreamus, ut illius beatus Dominus & caput nos cum miſericordiâ agnoſcat, cum veniet in gloriâ tuâ, Patris ſui, cum ſanctis Angelis. Hoc concedas miſericors Domine, propter eun-

Oratio pro pace Eccleſiæ.

DOmine Jeſu Chriſte, qui omnipotentiâ tuâ omnes creaturas viſibiles & inviſibiles condidiſti, qui divinâ tuâ providentia omnia regis & pulcherrimo ordine diſponis, qui ineffabili bonitate tuâ omnia conſervas, tueris, & adjuvas, qui ex immensâ miſericordiâ tuâ fatiſcentes & deficientes animos refocillas, collapſos erigis, & mortuos excitas: digneris quæſo in ſponſam tuam dilectam, Eccleſiam diſpicere, at eo cum vultu quo omnia pacata reddis in Cœlo & terrâ, quæque ſupra Cœlum aut infra terram ſunt: iis nos oculis intuere, teneris ſcil. & benignis, quibus olim intuebaris *Petrum*, cùm pœnitentiam egit ab iis admonitus; quibus olim multitudinem diſperſam, commiſeratione motus quòd paſſim tanquam oves ſine paſtore palarent & vagarentur. Vides quibus ventis, quibus fluctibus, quibus procellis navicula hæc tua agitetur, in qua grex tuus parvus periclitatur; & quid ſupereſt niſi ut ad imum demersâ pereamus? Imputanda eſt fatemur hæc procella ſceleribus noſtris & vitæ impiæ: videmus hoc & fatemur; agnoſcimus & juſtitiam tuam, & deflemus injuſtitiam noſtram: at ad miſericordiam tuam quæ ſuper omnia opera tua eſt, provocamus; ſat pœnarum dedimus tot bellis exhauſti, tot direptionibus depilati, tot æſtibus concuſſi; nec tamen miſeris, & tot malis exhauſtis & deficientibus portus ullibi cernitur, quò confugiamus, ſed atrocior indies videntur nobis ſupplicia imminere: Nos autem Domine ſeveritatem tuam non querimur, ſed miſericordiam agnoſcimus, quoniam graviora adhuc judicia commeriti ſumus: Tu au-

tem benigniſſime Jeſu, nè conſideres te quæſumus, quid meritis noſtris debetur, ſed potiùs quid miſericordiam tuam deceat, ſine quo nec Angeli in Cœlis ſtare poſſint ſecuri, quanto minus nos vaſa ex luto contemptiſſima? Miſerere noſtrî Redemptor, qui facilè placabilis es, non quòd miſericordiâ tuâ digni ſimus, ſed Nomini tuo hoc dato gloriam: nè patiaris ut qui te vel neſciant, vel gloriæ tuæ invideant, de nobis continuò triumphent & dicant, ubi nunc Deus eorum, ubi Redemptor, ubi Salvator, ubi Sponſus eorum, de quo toties gloriati ſunt? in te Domine redundant hæc opprobria, dum bonitatem tuam ex malis noſtris æſtimant homines: Nos derelictos ſentiunt, quos non vident emendatos: Te olim, in navigio dormientem, cùm exorta tempeſtas mortem navigantibus intentavit, paucorum diſcipulorum clamor expergefacit; & verbo tuo omnipotenti increpiti fluctus ſubſiderunt, venti conticuerunt, & repente in tranquillum converſa eſt procella, & aquæ ſurdæ licèt conditoris vocem noverunt: Sævior Domine incruduit jam tempeſtas, quâ non paucorum corpora, ſed innumeræ animæ periclitantur, quæſumus te ut clamore Eccleſiæ tuæ pene demerſæ expergiſcaris: tot millia hominum inclamant, *Domine ſerva nos, perimus*, nec cedit poteſtati aut arte humanæ tempeſtas tuo ſolùm verbò pacanda, Domine Jeſu dicas tantùm tempeſtati, *Sile, obmuteſce, & ſtatim fiet optata tranquillitas*: Tu Domine peperciſſes tot millibus impiorum ſi in *Sodomis* inventi fuiſſint vel decem boni, in Domine multa hominum millia quæ gloriæ nominis tui ſtudent, quæ cum gemitu & ſuſpirio orant ut nitor ſuus tuo Templò reddatur, & adhuc horum precibus flecti nequis, nec veterum & conſuetarum miſericordiarum recordaris. An non *cœleſti tua prudentia* ſtultitiam noſtram in gloriam

tuam convertes? an non mala improborum hominum in bonum Eccleſiæ tuæ convertes? tunc enim ſolet miſericordia tua nobis ſubvenire, cùm res pene ad deſperationem pervenit, cùm nihil humana potentia poteſt, aut ſapientia: Tu confuſa componis, pacis unicus Autor & conſervator; tu vetus Chaos in quo confuſa & informia jacuere diſcordantia rerum ſemina, miro ordine efformâſti; & pugnantes invicem rerum naturas confœderâſti, & indiſſolubili vinculo conjunxiſti: At quanto major hæc confuſio, ubi nulla charitas, nulla fides, nulla amoris vincula, nulla legum aut magiſtratuum reverentia, nullus opinionum conſenſus, ſed veluti in diſcordi choro, diſſonâ quivis voce cantat: Nulla inter cœleſtes Planetas diſcordia, ſuum ſervant locum Elementa, conſtituta quæque ſibi munia obeunt: Patieris autem ſponſam tuam propter quam omnia condita ſunt, perpetuis diſſidiis laniatam perire? Patieris malos ſpiritus diſſidiorum autores impunè dominari? Patieris robuſtum iniquitatis ducem, quem ſemel in fugam vertiſti, in tentoria tua iterum irrumpere, & milites tuos diripere? Tui inter homines verſantis voce perterritus fugit Dæmon: Emitte quæſumus te Domine ſpiritum tuum, qui è pectoribus omnium nomen tuum profitentium expellat malos ſpiritus luxûs, avaritiæ, inanis gloriæ, carnalis libidinis, mali & deſidiæ artifices: *Crea in nobis, O Deus & Rex noſter, cor mundum, ſpiritum rectum in pectoribus noſtris renova: ne ſubducas nobis ſpiritum ſanctum tuum: reſtitue nobis gaudium ſalutis tuæ, & corrobora Sponſam tuam & Paſtores ejus principali tuo Spiritu.* Hoc ſpiritu terreſtria Cœleſtibus conciliaſti; hoc ſpiritu tot gentes, tot linguas, tam diverſos homines in unum corpus Eccleſiæ compegiſti, & corpus

ſi ſpiritum renovare in nobis dignaberis, evaneſcent protinus hæc mala, aut in bonum & commodum cedent te amantium. Tumultum hunc compeſcas, Chaos hoc horrendum in ordinem diſponas Domine Jeſu, extendat ſe ſuper aquas malarum fluxuantium opinionum ſpiritus tuus. Et quoniam ſpiritus tuus, qui ſecundum Prophetam tuum *continet omnia*, loquendi etiam artem inſpirat, fac ut quemadmodum omnium domum tuum habitantium, Lux una, Baptiſmus unus, Deus unus, Spes una, Spiritus unus eſt, ita etiam vox una, miruſque per omnia concentus unam Catholicam veritatem profitentium. Cùm Cœlum triumphans aſcendiſti, res tuas pretioſas ſparſiſti, hominibus dona largitus, & varia ſpiritûs tui prœmia; priſtinam iterum largitatem fac cœlitus experiatur Eccleſia, eo jam ſpiritu donetur deficiens & collapſa, quæ olim tenera & infans: eà tui reverentia principes & magiſtratus imbuas, quâ ita Rempublicam adminiſtrent, tanquam tibi Regi Regum rationem ſtatim redditur ſint; iis ſapientia tua adſit, ut quod fieri decet id animo præcipiant, & factis exſequantur: ſpiritu prophetiæ Epiſcopos donato, ut Sacram Scripturam ad mentem Divinam non ad ſuam exponant & interpretentur: eos triplici iſta charitate, quam à *Petro* exegiſti cùm ei curam ovium tuarum demandaſti, donato. Sacerdotibus indas amorem ſobrietatis & caſtitatis: Populo animum cùm præceptis tuis, tum iis quos ei præfeciſti morigerum: Ita fiet, ut Regibus quod velis jubentibus, Paſtoribus idem docentibus, & populo lætè exſequentibus, Eccleſiæ priſtina ſua dignitas & tranquillitas una cum decoro ordine, & gloriam nominis tui reſtituatur. Tu *Ninevitis*, quos neci addixiſti, pœnitentiam agentibus peperciſti; an contemnes Familiam tuam ad pedes tuos provolutam, gemitibus pro cilicio & la-

chrymis

chrymis pro cinere luctum teſtatam? Remiſſionem ad te convertentibus promiſiſti, at hoc ipſum, ut ad te quis cum toto animo convertatur, donum tuum eſt, ut virtus omnis noſtra ad gloriam tuam redundet: Tu conditor noſter es, opus quod condidiſti reparato: Tu Redemptor noſter, id tuere quod emiſti: Tu Servator noſter, ne eos qui ex te pendent perire ſinas: Tu Domine & poſſeſſor noſtrî, tuos tibi vendicato: Tu caput noſtrum, ſuccurras membris tuis: Tu Rex es, reverentiam tui nobis imprimito: Tu Princeps pacis, nos fraterno amore inſpirato: Tu Deus noſter, miſerere humillimorum ſupplicum tuorum: & juxta dictum *Pauli*, fias omnia omnibus, ut totus Eccleſiæ tuæ chorus uno animo, & ore, propter accepta beneficia tua laudent te Deum, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum qui ad exemplum perfectiſſimæ concordiæ, perſonarum proprietate diſtincti, unus natura ſunt: quibus laus & gloria in æternum. *Amen.*

Oratio pro Regiâ Majeſtate deſumptâ ex Libro Regali.

D*EUS ineffabilis conditor Mundi, Creator hominum, Gubernator Imperiorum, & conſervator Regnorum, qui ex lumbis patris* Abrahami *elegiſti Regem, qui eſſet Servator omnium Regum & Gentium terrarum: Benedicas quæſumus te benedictionum tuarum præſtantiſſimis fideli famulæ tuæ, Regi & gubernatrici noſtræ clementiſſimæ* Annæ: *Eam in Throno Regni ſui potenti auxilio & tutamine ſtabilias; Viſita eam prout viſitabas* Moſem *in Rubo;* Joſhuam *in prælio;* Gideonem *in campo; &* Samuelem *in Templo; Ros miſericordiarum tuarum affatim in caput ejus deſcendat: Ei largire benedictionem* Davidis *&* Solomonis. *Sis ei galea ſalutis contra faciem inimicorum ſuorum; & munito eum propugnaculo in tempore anguſtiæ; proſpera ei omnia concedere digneris & vitam longævam: Floreant illa regnante, Pax & Charitas, Sanctitas & Juſtitia & Veritas, & omnes virtutes Chriſtianæ; ſerviat ei populus ſuus fideliter eamque honoret; ea autem ita gloriæ tuæ & honori ſtudeat hic in terris, ut tecum regnet in æternùm in Cœlis, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.* Amen.

F I N I S.

[illegible]